

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

43 NUMARALI VİDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPTİYON VE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(H. 1135 – 1136 / M. 1723 - 1724)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nevzat DEMİRCİOĞLU

EYLÜL - 2019

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

43 NUMARALI VİDİN ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPTİSYON VE
DEĞERLENDİRİLMESİ
(H. 1135 – 1136 / M. 1723 - 1724)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nevzat DEMİRCİOĞLU

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY

EYLÜL - 2019

TRABZON

ONAY

Nezhat DEMİRCİOĞLU tarafından hazırlanan “43 Numaralı Vidin Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H. 1135-1136/M.1723-1724)” adlı bu Çalışma 27.09.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı-Adıve Soyadı	Görevi	Kabul -	Ret	
Prof. Dr. M. Alaaddin YALÇINKAYA	Başkan	☒	☐	
Prof. Dr. Rahmi ÇİÇEK	Üye	☒	☐	
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ALTUNBAY	Üye	☒	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

Prof. Dr. Yusuf SÜRME
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu Çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Nevzat DEMİRCİOĞLU

05.09.2019

ÖNSÖZ

Döneminde büyük bir coğrafyaya hükmeden Osmanlı Devletinin yönetimindeki şehirlerde yürütülen mahkeme kayıtları tarihsel açıdan birinci derecede önemli vesika olarak kullanılmaktadır. Bunlar Osmanlının hüküm sürdüğü şehirlerde sosyal, siyasi ve idari tarihi gibi alanları aydınlatmıştır. Yerel tarih çalışmalarının önem kazandığı son dönemlerde şehir ve mahalli idari tarih konusunda yapılan araştırmalarda bu siciller üzerindeki çalışmalar daha da önemli olmaktadır. Çeşitli davaların yer aldığı ve sonucunda nasıl bir hükümle sonuçlandığı konusunda önemli kaynak olarak da kullanılmaktadır. Bu kaynakların günümüz Türkçesine Latin harfleriyle çevrilmiş olması araştırmacıların işlerini de kolaylaştıracaktır. Yalnızca bir döneme yani 18. Yüzyılmahkeme kayıtları inceleme alanı olarak ele alınmıştır.

Bu önemli belgeyi inceleme sürecinde konumuzla doğrudan veya dolaylı olarak ilgisi bulunan alanlardaki gerekli çalışmalardan ihtiyacımız doğrultusunda faydalandık.

Bu tez çalışmasında Osmanlı devletinin Balkanlarda Bulgaristan'ın kuzeybatı ucunda Tuna nehri kıyısında yer alan Vidin şehrine ait tarihsel kaynakların yalnızca bir tanesi olan Şer'iyye Sicil kayıtlarının günümüz Türkçesine çevrilerek anlaşılması ve önemli bir kaynaklar arasında yer alması istenmiştir.

Öncelikle tez konusunu seçiminden planlanması, araştırılması, yürütülmesi ve oluşturulması gibi konularda bana yardımcı olan engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren tez danışmanın Dr. Mustafa ALTUNBAY'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmalarında yardımlarında dolayı emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Eylül, 2019

Nevzat DEMİRCİOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	IX
GRAFİKLER LİSTESİ	X
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL ESASLARLA VİDİN, III. AHMET DÖNEMİ, OSMANLI YÖNETİMİNDE ADALET.....	2-27
1.1. Vidin'in Osmanlı Hâkimiyetine Girişi ve Şehrin Yapısı	2
1.2. III. Ahmet Dönemi Hakkında Kısa Bir Değerlendirme	13
1.3. Osmanlı Yönetiminde Adalet Kavramı ve Kadı	15
1.4. Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. 43 NUMARALI VİDİN ŞER'İYYE SİCİLİ	28-36
2.1. Defterin Genel Özellikleri.....	28
2.2. Defterdeki Hükümlerin Değerlendirilmesi.....	28
2.3. Alım-Satım ile İlgili Belgeler.....	30
2.4. Borç ve Alacak.....	30
2.5. Feragat.....	30
2.6. İltica-İşkân	31
2.7. Kefillik	31
2.8. Kiralamayla (İcare) İlgili Belgeler	31
2.9. Miras (Tereke-Muhallefat) ile İlgili Belgeler.....	31
2.9.1. Varisli Tereke Kayıtları	32

2.9.2. Varissiz Tereke Kayıtları	33
2.10. Nafaka Konusuyla İlgili Belgeler.....	34
2.11. Nikâh Akdi.....	34
2.12. Tayin ile İlgili Belgeler	34
2.13. Vakıflarla İlgili Belgeler	34
2.14. Veraset	35
2.15. Resmi Kayıtlar	35
2.15.1. Fermanlar	35
2.15.2. Beratlar.....	36
2.15.3. Diğerleri.....	36
SONUÇ.....	37
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	40
EKLER.....	43
ÖZGEÇMİŞ.....	130

ÖZET

Bu çalışmayla, Osmanlı devletinin Balkanlarda Bulgaristan'ın kuzeybatı ucunda Tuna nehri kıyısında yer alan Vidin şehrindeki mahkeme kayıtlarını bünyesinde barındıran Şer'iyye Sicilinin tahlili görüşlerinize sunulmuştur. Bulgaristan arşivi "Nationale Biblioteque" de Vidin'e ait 1698 yılından başlayarak 1869 yılına kadar 171 yıllık dönemi içeren 68 adet Şer'iyye Sicili bulunmaktadır. Sicillerinden biri olan 43 numaralı Vidin Şer'iyye Sicili'nin çevirisi yapılarak Osmanlı devletinin 18. Yüzyıl dönemine ait kayıtların günümüz Türkçesinde sunulması ve incelenmesi amaçlanmıştır. Sonuçta bu çalışmada elde edilen veriler ileride yapılacak kaynak taramalarında kullanılması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın Latin alfabesine dönüştürülmesi esnasında basit transkripsiyon kuralları kullanılmaya çalışılmıştır. Çalışma metninde yer alan hükümler, tarihsel bir fikir birliği çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır. Yapılacak olan incelemeye başlamadan önce Osmanlı devletinde uygulanan hukuk sistemi ve yine Vidin şehrinin tarihi ve çevresel durumu yönünde kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. 43 Numaralı bu sicil kütüphanede bulunmakta. Bu sicil ve benzerleri tarih bölümlerinde yapılan çalışmalar sonrasında kaynak bir eser olarak sunulmuştur. Çalışma içerik olarak ele alındığında konular olarak 108 adet hükmün yer aldığı bu defter, döneminin askeri, siyasi, ekonomik ve kültürel yönleri ile ilgili olarak bilgi vermektedir. Elde edilen bu bilgiler neticesinde Osmanlı devlerinin taşra teşkilatlarında yapılan uygulamalar ve Osmanlı'nın gözünde Vidin şehrinin sahip olduğu konumu göstermeye çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vidin, Şer'iyye Sicili, Kadı, Bulgaristan, Tuna Nehri

ABSTRACT

With this study, the translation of Vidin Şer'iyye Registers, which is one of the Şer'iyye Registers, which contains the court records in the city of Vidin in the Balkans on the Northwestern edge of the Bulgarian state in the Balkans, was translated into the analysis. The archive of Bulgaria has started in from 1698 to 1869 belonging to Vidin in "Nationale Biblioteque" , with a 171 year period, there were 68 pieces Şer'iyye Registers. It is aimed to present and examine the records of the Ottoman Empire in 18th century to be translated the number 43 of Vidin Şer'iyye Registers. In conclusion, the data obtained in this study is intended to be used in future resource scans.

During the conversion of the study into Latin alphabet, simple transcription rules were tried to be used. The provisions in the working text have been tried to be examined within the framework of a historical consensus. Before the study to be carried out, a brief information was given about the legal system applied in the Ottoman state and the historical and environmental situation of the city of Vidin. This number 43 record is in the library. These records and similar works are presented as a source after the studies in the history sections. When the study is considered as content, this book, which includes 108 articles, provides information on the military, political, economic and cultural aspects of the period. As a result of this information obtained from the provincial organization of the Ottoman state and the Ottoman Empire in the eyes of the city of Vidin is trying to show the position of the city.

Keywords: Vidin, Court Register, Kadi, Bulgaria, Danube River

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo Nr.	Tablo Adı	Sayfa Nr.
1	Davaların Dağılımı	29
2	Varisli Tereke Kayıtları	32
3	Gelirleri Beytülmale Aktarılan Varissiz Tereke Kayıtları	33

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik Nr.	Grafik Adı	Sayfa Nr.
1	43 NoluVidinŞer‘iye Sicilindeki Kayıtların Dağılımı	29

KISALTMALAR LİSTESİ

H.	: hicri
M.	: miladi
s.	: sayfa
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire

GİRİŞ

Tarih alanına yapılan araştırmalarda hem yazılı hem de sözlü birçok kaynaktan yararlanılmaktadır. Sicil sözlükte okumak, kaydetmek ve karar vermek gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak ise, bütün hukukî olaylarla ilgili kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları içeren defterler olarak bilinmektedir¹.

Şer-i sicil kayıtları Osmanlı döneminin mahkeme kayıtlarıdır. Bu kayıtlar bize tarihimizin en ince ayrıntılarına kadar önemli bilgilere ulaşmamızı sağlamaktadır. Bu belgeler genel Türk tarihi, hukuk sistemi ve idari yapı gibi pek çok konuda bizleri aydınlatmaktadır. Bu tür defterlerin yazılarak kaydedilmesi Osmanlı döneminin ilk 15'inci yüzyılın başlarından itibaren düzenli olarak yazılmaya başladığı söylenebilir.

Şer'iyye Sicil kayıtları içerik olarak döneminin mukavele, nafaka, vesayet, vekâlet, tereke, taksim, miras davası, senet, vakfiye kayıtları, nikâh kayıtları ve günlük nahr kayıtları türünde birçok konuyu bünyesinde barındırır. Ayrıca devletlerin yapısı ve işleyişi ile askeri unsurları içeren her türlü faaliyetlerde yine bu kayıtlardan sağlanan ilk bilgilerle anlaşılması kolaylaştıracak biçimde açıklamalar sunmaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi pek çok alanda kaynak olarak kullanılabilen bu belgelerden hazırladığımız tezimizde, Osmanlı Devleti'nin hukuksal yönünü içeren ve mahkeme kayıtlarına sahip konuların Vidin şehrindeki halkın yargısal alana taşınan sorunları ortaya koymaktır. Bu kayıtlarla değerlendirmesi yapılırken zaruret olması halinde olayların derinlemesine de inildiğini göstermek açısından zaman zaman teorik bilgilerde kullanılmaktadır.

¹ Ahmet Akgündüz, **Şer'iyye Sicilleri**, C.I, İstanbul 1988, s.17.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TEMEL ESASLARLA VİDİN, III. AHMET DÖNEMİ, OSMANLI YÖNETİMİNDE ADALET

1.1. Vidin'in Osmanlı Hâkimiyetine Girişi ve Şehrin Yapısı

Bugünkü Bulgaristan sınırlarının Kuzeybatı köşesinin en ucunda Tuna nehrinin güney kıyısı üzerinde Romanya'nın Kalafat şehri karşısında yer alan ve Roma döneminden itibaren küçük bir sanayi ve liman şehri olarak ün yapmış Vidin, Bizans imparatorluğunca da kuzeyden ve kuzeybatıdan gelen akınlara karşı bir üst olarak kullanılmış önemli bir kale mahiyetine bürünmüştür.

Vidin², Roma döneminden itibaren Tuna üzerinde önemli bir kale ve liman kentidir. Kent, antik dönemden Osmanlı hâkimiyetinin sona erdiği tarihe kadar oldukça değişken bir kadere sahiptir. Özellikle Ortaçağ döneminde bazen Bizans ya da Macar, bazen Sırp veya Bulgarların eline geçmiştir. Ayrıca bölge, Hun, Avar, Slav, Bulgar, Kuman gibi çeşitli kavimlerin akımına uğramış ve bu kavimler tarafından iskan edilmiştir. Osmanlıhâkimiyetine geçtikten sonra XV. yüzyılda ve XVI. yüzyılın başına kadarki dönemde Vidin Sancağı, Sırbistan, Eflak ve Macaristan'a karşı Osmanlı serhat bölgesinin önemli bir kısmını oluşturmuştur. Ancak 1521 yılında Belgrad'ın, 1540 yılında Budin'in ve 1550'lerde Tımişvar'ın alınması ile Vidin öncü savunma hattı olma özelliğini yitirmiş ve şehir önem bakımından ikinci ve hatta üçüncü dereceye gerilemiştir. Eflak Voyvodasının Osmanlı'ya kuvvetli olmayan bağlılığı sebebiyle kuzeyden gelebilecek bir saldırı ihtimali, Osmanlı Devletini her şeye rağmen Tuna'nın üzerinde Silistre, Niğbolu (XVI. yüzyıldan itibaren Rusçuk) ve Vidin'den oluşan tahkim edilmiş kaleler hattını korumaya mecbur etmiştir. 1360 yılında Bulgar Çarı (Esasen aslı Türk olup sonradan Slavlaşan Bularlardan) Ivan Alexandır oğulları arasında idareyi paylaştırarak batı topraklarını büyük oğluna Ivan Starsimis'e vermiştir.

² Sofya'da Bulgaristan Ulusal Kütüphanesi "Sv. Sv. Kiril i Metodiy"nin kendi websitesi olan <http://dieital.nationallibrary.bg/DWWebClient/InteqrationSearch.aspx?DWSubSession:l632&v:l796> adresinde Vidin Şeriyye Sicillerini dijital ortamda sunmasından ardından Türkiye'de Vidin üzerine çok sayıda tez, kitap ve makale üretilmeye başlanmıştır. Ancak bu çalışmaların ortak özelliği, yazarların çalıştıkları coğrafyayı yeterince tanımamalarından ve Slav dillerinden herhangi birine aşina olmamalarından kaynaklı gayr-i Müslim şahıs isimlerinin ve yer adlarının yanlış okumalarıdır. Bu çalışmalarda özellikle yer ve kişi adlarının yanlış okunması, hem lokalizasyon sorunlarına hem de yanlış çıkarsamalara yol açmaktadır. Ayrıca Vidin üzerine Bulgaristan'da ve dünyada yapılmış pek çok literatürün hiç ya da yeterince kullanılmaması bu çalışmaların diğer bir eksik yönüdür.

Osmanlı Devleti Balkanlara karşı ilk seferini 1344 yılında yapmış ve kaynaklardan da anlaşıldığı üzere Vidin'e ilk sefer 1391 yılında Firuz Bey tarafından düzenlendiği söylenmektedir. Firuz Bey, bu sefer esnasında Vidin'i aldıktan ve garnizon Vidin'in 1396 yılında Yıldırım Beyazıt (I.Beyazıt) döneminde Osmanlı hâkimiyetine Niğbolu savaşıdan sonraki sefer sırasında haçlılarla işbirliği yapan Vidin yöneticilerine ceza olarak Vidin yönetimini kendi topraklarına dâhil edilmiştir. Osmanlı Rumeli sancağı ve nahiye merkezi olan Vidin şehri bulunduğu bölgenin en büyük şehri olmakla birlikte çok dinli ve çok etnik bir yapı olan Osmanlı Türklerinin yanı sıra Bulgarların, Sırpaların, Eflakların, Yahudilerin, Latinlerin ve Kıptilerin yaşadığı, Osmanlıların Balkanlar'daki önemli şehirlerinden birisi olan bu serhat şehrinin idaresi ve sakinlerinin toplumsal ilişkileri Osmanlı tahrir defterleri ve Şer'iyye Sicil kayıtlarına göre ele alınmıştır.

1683-1699 yılları arasında Avusturya, Venedik, Lehistan ve Rusya'dan oluşan ittifaka karşı yapılan savaşta bölge pek çok kez saldırılara uğramış olmasına rağmen büyük ölçüde savaş ortamından uzak kalmıştır. Ancak 1688-1690 yıllarında Habsburglar, Vidin kalesini ele geçirmişlerdir. Habsburglar bölgeden çıkarıldıktan sonra Vidin yeniden Macarlara ve Eflaklara karşı sınır bölgesi konumuna gelmiştir. 1715-1718 yıllarında Habsburg İmparatorluğunun Belgrad'ı ve Kuzey Sırbistan'da diğer bölgeleri ele geçirmesi ile savunma hattının bir parçası olarak Vidin'in önemi artmıştır. 1737-1739 yıllarında Vidin tekrar Habsburgların eline geçmiştir³

Vidin şehri 1720 den sonra Şer'iyye Sicillerinde Darü'l-Cihad Ve'l-mücahidin olarak anılmaya başlamıştır. Vidin, Keltlerin kurmuş Dunonia adındaki yerleşim biriminin de üzerinde kurulmuştur. Roma döneminde Bononia olarak adlandırılan bu yerleşim birimi, Bulgarlar tarafından Bdin olarak ve daha sonra Vidin şeklinde adlandırılır olmuştur. Bulgarların Bdin şeklindeki adlandırması "bdya" yani "gözetlemek" fiilinden türetildiği varsayılmaktadır. Vidin isminin ise "Vida'ya ait" manasına gelecek şekilde türetilmiştir. Dolayısıyla halk dilindeki etimolojiye göre Vidin, "Vida'ya ait şehir" manası kazanmıştır⁴.

Sınırların genişlemesi ile Tuna Bulgar Devletinde idari taksimata geçilmiş ve başında komitopol olarak adlandırılan hükümdar yardımcılarının yer aldığı comitofus adıyla bilinen eyaletler oluşturulmuştur. Bu eyaletler büyük ölçüde önceki devirlerin idari taksimatını takip etmiştir. Vidin ve bölgesi de I. Bulgar Devleti içerisinde bir Comitatus'a dönüştürülmüştü. Bir uç bölgesi olan Vidin, 9. yüzyıl boyunca yeni toprak alımları nedeniyle iç bölge halini almış ve dışarıdan saldırılara karşı daha güvenli ve ticarete elverişli bir yer olarak gelişmiştir⁵.

³ Ayşe Kayapınar, **Le sancok ottomon de Vidin du XW ii lo fin du XVI**, siöc/e, İstanbul 2011, s.36-75 Rossitsa Gradeva, "Between Hinterland and Frontier: ottoman Vidin, Fifteenth to Eighteenth centuries", *Proceedings of the British Academy* 156, the British Academy 2009, s. 331-332

⁴ Rossitsa Gradeva, "Between Hinterland and Frontier: ottoman Vidin, Fifteenth to Eighteenth centuries", *Proceedings of the British Academy*, 156, 2009, s. 331-332

⁵ Nagehan Üstündağ, "Osmanlı'da "Şehir" ve Şehri Geliştiren Unsurlardan Biri Olarak Ayanlar; Vidin ve Rusçuk Örneği (18. Yüzyıl)", *H.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, S. 2, 2005, s. 161.

Ancak 9. yüzyılın sonuna doğru Macarların, Aşağı Tuna havzasındaki bölgeleri istila etmesi ve Tisa ile Tuna nehri arasındaki topraklarla Bulgar Devletinin kuzey-batı bölgelerine yerleşmesi sonucunda Vidin bölgesi yeniden uç bölge konumuna gelmiştir. Bu olayın sonucunda Vidin, Braniçevo ve Belgrad kaleleri tahkim edilmiştir. Tuna kıyısında yer alan Vidin kalesi, Bononia adıyla Roma devrinde inşa edilmiştir. Ortaçağda Bulgarlar ve Bizanslılar tarafından önemli ölçüde tamir gören Vidin kalesi Osmanlılar tarafından tamirat ve tahkikata tabi tutulmuştur. Vidin kalesi, oldukça korunmuş vaziyette bugün Bulgaristan'da turistik olarak ziyaret edilen mekanlar arasında yer almakta ve efsaneye göre şehrin kurucusu Vida'ya atfen Baba Vidini Kuli yani Vida Ninenin Kuleleri olarak adlandırılmaktadır⁶.

1018 yılında I. Bulgar Devletinin tamamını hakimiyeti altına alan Bizans imparatoru II. Vasil, Bulgaristan topraklarını Bizans'ın thema sistemine entegre etmiştir. Buna göre Üsküp merkez olmak üzere Samuil Devletinin topraklarını Bulgaristan adı verilen themaya dahil etmiştir. Balkan Dağı ile Tuna ve Karadeniz'in arasında yer alan bölgeler, Silistre merkez olmak üzere Paristrion ya da Paradunavon themasında yer almıştır. Zadar ve Dubrovnik'in bulunduğu Adriyatik kıyısı ise Dalmaçya teması olarak teşkilatlandırılmıştır. Balkan Yarımadasının güneyinde yer alan topraklar ise Trakya, Strimon ve Selanik themaları arasında paylaştırılmıştır. Bizans idari taksimatı gereğinde Vidin, Paristrion (Paradunavon) temasına dahil edilmiştir⁷.

1232 yılında Macarlar, Vidin savunması bakımından önemli olan Belgrad ve Braniçevo bölgelerini tekrar alırlar, Vidin'i kuşatırlar ve Vidin bölgesini de yağmalarlar, II. İvan Asen'in kardeşi Macar saldırılarını püskürtmeyi başardıysa da Osmanlılar tarafından alındığı tarihe kadar Vidin, Macarların hedefleri arasında yer almaya devam eder. 1241 yılında İvan Asen'in ölümünden sonra II. Bulgar Krallığı bir takım toprak kayıplarına maruz kalarak zayıflama dönemine girmiştir. II. Bulgar Krallığının toprakları, özellikle XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren parçalanmaya başlamıştır. Böylece irili ufaklı bazı yeni siyasi oluşumlar meydana gelmiştir. Bu dönemde baş gösteren siyasi istikrarsızlık Vidin'in Tırnova Bulgar krallığından ayrılmasına ve Vidin prensliğinin şekillenmesine yol açmıştır. 1255 - 1277 yılları arasında Vidin bölgesi bazen Bulgar bazen ise Macar hakimiyetinde yer almıştır. Bu dönemde bölge, pek çok defa yağmalanıp tahrip edilmiştir⁸.

Vidin prensliği, Vidin merkez olmak üzere 1277 yılına doğru Şişman (1217-1313) adında bir kuman asıllı Boyar (asilzade) tarafından kurulmuştur. Şişman, Vidin bölgesine temlik olarak Bulgar çarı II. İvan Asen'in torunu ile evliliği sayesinde sahip olmuştur. Daha sonra Şişman bu bölgeyi prensliğe çevirmiştir⁹. Vidin, 1365-1369 yılları arasında bir Macar idarecisi tarafından yönetilmiştir.

⁶ Ayşe Kayapınar, *Le soncok ottomon de Vidin*, s. 45-46

⁷ Havva Selçuk, "Vidin'de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer'iyeh Siciline Göre (1698-1699)", *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 4, s. 28.

⁸ Machiel Kiel, "Vidin", *D.İ.A.*, C. 43, T.D.V. Yayın Matbaacılık, İstanbul 2013, s. 103

⁹ Havva Selçuk, *Tuna Boyunda Bir Osmanlı Kenti Vidin (XIX. Yüzyıl)*, Çizgi Kitabevi, Konya 2013, s. 23-42.

Vidin'in Macarlar tarafından alınmasının ardından bölgeye çok sayıda Fransisken keşiş yerleştirilmiştir. Bu keşişler Vidin bölgesindeki halkı zorla Katolik yapmaya girişmişlerdir. Marco di Viterbo adındaki bir keşişin mektubuna göre 200000 kişi Katolik olmuştur. Sratsimir'in eşi de Katolik olmuştur¹⁰.Tırnova çarı İvan Şişman'ın 1376-1377 yılında osmanlı vassalı olduğu varsayılmaktadır. Ancak İvan Sratsimir'in ne zaman Osmanlı vassalı olduğu bilinmemektedir. Osmanlılar tedrici fetih siyasetini Bulgaristan'da da uygulamışlardır¹¹.Bugünkü Bulgaristan topraklarının Osmanlılardan tarafından alınması sürecinde üç dönem gözlemlenmektedir. Bunlardan ilki, 1377-1388 yıllarını kapsamaktadır. Bu dönemde Kuzeydoğu Bulgaristan toprakları Osmanlı Devletinin sınırlarına dahil edilmiştir¹².

Vidin prensliğinin nihai olarak Osmanlı Devletine bağlanması, Bulgar topraklarının güney, güneybatı, doğu ve kuzey kısımları Osmanlılar tarafından alınmasından sonra gerçekleşir. 1396 yılında Macar kralı Sigizmund Osmanlı ilerleyişini durdurmak için batıdan yardım istemiştir. Sigizmund, Budin'de büyük bir ordu toplayarak Orşova'nın yakınlarından Tuna'yı geçerek Vidin Prensiğinin toprağına girdi. Vidin kalesi Haçlı ordusu tarafından işgal edilen ilk yer oldu. Osmanlı vassalı olan Vidin hükümdarı Sratsimir'in şehri ve Osmanlı garnizonunu teslim etmesi üzerine Haçlılar, kaledeki Osmanlı garnizonunu yok ederek Rahova kalesine doğru yol aldılar. Buradan da Niğbolu kalesine gelerek burayı kuşatmışlardır ve Bayezid, Stefan Lazaveriç'in kuvvetleriyle beraber 25 Eylül 1396'da Haçlı ordusunu büyük bir yenilgiye uğratmıştır.

Niğbolu Savaşından sonra Osmanlı ordusu batı istikametinde ilerleyerek Vidin Prensiğinin topraklarını da fethederek Osmanlı Devleti sınırlarına katmıştır. Vidin Prensiğinin toprakları Osmanlı idari taksimatı içerisinde Vidin sancağına dönüştürülürken Vidin şehir merkezi sancak merkezi olmuştur¹³.Osmanlı döneminde Vidin sancak, kaza ve nahiye merkezidir. XV. yüzyılın ilk yarısında şehrin gelirleri Vidin sancak beyinin hasları arasında yer almaktadır, 1454-1455 yılında Vidin sancakbeyi olan İsa Bey veled-i Hasan Bey'in şehirden sağladığı gelir miktarı 14.855 akçe olduğu belirtilmiştir.

1483 tarihinde şehirde 4 müslüman mahallesi mevcuttur bunlar;

- Cami Mahallesi,
- Mezid Beğ Mescidi Mahallesi,

¹⁰Selçuk, a.g.e., s.24-28.

¹¹Ayşe Kayapınar, "Bulgaristan'da Osmanlı Hakimiyetinin Kurulması. Dönemlendirme Sorunu ve İskan", *Türk Tarihinde Balkanlar*, ed. Zeynep İskefyeli, M. Bilal Çelik, Serkan Yazıcı, c. 1, Sakarya 2013, s.313_333.

¹²İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, C. 1, Ankara, TTK, 2003, s. 193-194.

¹³Ayşe Kayapınar, "İki Balkan Şehri Tırnova ve Vidin'de Türkler (Bulgar Çarlığından Osmanlı İmparatorluğına}" *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.2004-2, sayı 9, s. 118-119. 71

- Çavuş Bey Mescidi Mahallesi,
- Dizdar Karaca Mescidi Mahallesi

şeklinde sıralamak mümkündür.¹⁴

1530 yılında Vidin şu şekilde idari birmlere aşağıda sılayacağımız şekliyle ayrılmıştır;

1. Vidin Kazası:
 - Gironiye Nahiyesi,
 - Zagoriye Nahiyesi
 - Polomiye Nahiyesi
 - Timok Nahiyesi
 - Çerne-Reka Nahiyesi
2. Bana Kazası
3. Feth-i İslam Kazası:
 - Kura-yı Cedid Nahiyesi
4. İsfelik Kazası.¹⁵

Vidin Livasında yer alan kalelerin isimleri ise;

- Vidin,
- Flordin,
- Belgrad,
- Bana,
- Feth-iİslam,
- İsfelik

1. **Vidin Nefste**
 - 9 Müslim Cemaati
 - 20 Gebran Cemaati
2. **Bana Nefste**(Soho Banja),
 - 5 Müslim Cemaati
 - 1 Gebran Cemaati
3. **İsfelik Nefste**(Svrlig)
 - 1 Müslim Cemaati

¹⁴ (Kayapınar 2004: 126)

¹⁵ (Gradeva 2012: 331)

4. **Feth-i İslam Nefste (Osmanlılar tarafından kurulan kale) (Kladovo)**
5. **Zagoriye,**
6. **Polomiye,**
7. **Krivina,**
8. **Timok,**
9. **Çerna Reka,**
10. **Filurdin,**
11. **Belgrad,**

Mahalle ve Cemaat kaydı yoktur.

Vidin livasında toplam 4 kaza, 6 nahiye, 6 kale, 4 nefis, 35 mahalle, 1 müslüm cemaati, 987 köy, 54 mezra bulunmaktadır.¹⁶

Vidin Livasında 5 cami, 15 mescit, 5 zaviye, 4 hamam bulunmaktadır.¹⁷

1586 yılında Vidin şehrinde 669 Müsliman, 269 Hıristiyan, 31 Yahudi, 27 Göçmen ailesi vardır. Toplam nüfus 6-7 bin civarındadır.¹⁸

1664 yılında Evliya Çelebi'nin Vidin ziyaretinde 24 mahallesi olduğunu bunlar 4 Hıristiyan, 1 Yahudi ve 19 İslam mahalleden oluşmaktadır. Mahalleler olarak;

1. Bay Mahallesi,
2. Çarşı Mahallesi,
3. Tabahane Mahallesi,
4. Orta Cami Mahallesi,
5. Şeyh Mahallesi,
6. Nalband Mahallesi,
7. Yukarı Mahalle Müslüman¹⁹

1698-99 yıllarında Vidinde yer alan Müslüman mahalleleri:

1. Mihail Beg Mahallesi
2. Çavuş Cami Mahallesi,

¹⁶ (370 Numaralı Muhsebe-i Vilayet-i Rumili Defter 2002).

¹⁷ (370 Numaralı Muhsebe-i Vilayet-i Rumili Defter 2002).

¹⁸ Yaşar Ertaş, “İbrahim Hamdi’ye Göre Silistre’den Vidin’e Tuna Kıyısındaki Osmanlı Şehirleri”, *Uluslararası Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Türk-Bulgar İlişkileri Sempozyumu*, Eskişehir, 2005, s. 250

¹⁹ (Evliya Çelebi Seyahatnamesi 2010:214)

3. Gökçe Baba Mahallesi
4. Debbağ Pervane Mahallesi
5. Süleyman Çavuş Mahallesi
6. Şeyh Ahmet Efendi Mahallesi
7. Şeyh Ahmed Mescidi Mahallesi
8. Mezid Beğ Mahallesi
9. El-Hac Ferruh Mahallesi
10. Alaca Tekke Mahallesi
11. Tufan Ali Bey Mahallesi
12. İslam Çavuş Mahallesi
13. Çeribaşı Mahallesi
14. Orta Tuna Mahallesi
15. Hamza Hoca Mahallesi
16. Eşref (?) Mahallesi
17. Kapan Cami Mahallesi
18. Bedreddin Mahallesi
19. Şeyh Mustafa Mahallesi
20. Hoca Beşir Mahallesi
21. Çoban Beğ Mahallesi
22. Karaman Mahallesi

Bu mahallelerde oturanlar Müslümanlardır. Gayri Müslimlerin oturduklarına ise Varoşi denir.²⁰

43 Numaralı Vidin Şer'iyeye Sicili'nin geçen mahalle isimler ise aşağıdaki gibidir.

1. Bedreddin Mahallesi
2. Mezid Bey Mahallesi
3. Orta Tuna Mahallesi
4. Mustafa Paşa Mahallesi
5. Karaman Mahallesi
6. (...) Mahallesi
7. Paşa Mahallesi
8. Çavuş Mahallesi
9. Es-Şeyh Ahmet Efendi Mahallesi
10. Kızıl MinareMahallesi
11. Haric-i Kal'ede Kobnik Mahallesi

²⁰ (13 ve 14 Vidin Şer-i Sicili)

12. Pervane Mahallesi
13. Bakkal Hacı Hüseyin Mahallesi
14. Çavuş Cami-i Mahallesi
15. Mukabele-i Cami-i Mahallesi
16. El-Hac Beşir Ağa Mahallesi
17. Şeyh Mahallesi
18. Kale Mahallesi
19. İzvor Mahallesi
20. Kapan Cami-i Mahallesi
21. Cami-i Şehriyari Mahallesi
22. Kıptiyan Mahallesi
23. Mescid-i Şerif Mahallesi
24. Belgrad Mahallesi
25. Kalinofça Mahallesi

Vidin sancak beyinin dışında şehirde oturan Osmanlı Devleti bürokrasisinin diğer temsilcileri, subaşı, Vidin iskelesi emini, kadı ve muhtesiptir²¹.1663 yılında Vidini ziyaret eden Evliya Çelebi şehirde toplam 24 mahallenin bulunduğunu yazmaktadır. Bu mahallelerden dördü gayr-imüslim ve biri Yahudi mahallesidir.1742-1743 yılında Vidin’de Gayr-i Müslimlerin müslümanlarla beraber oturduğu mahalleler varoş kısımlarında gösterilen Kopnik ve Kalinofçe mahalleleridir. Bu tarihlerde Vidin'de bir de Kıptiyan Mahallesi bulunmaktadır. Sadece Gayr-i Müslimlerin oturduğu mahalle olarak ise "Vidin varoşu" diye mahalle belirtilmeden verilen Gayr-i Müslimlerin otuduğu İzvor mahalleside tespit edilmiştir.

Osmanlı şehrinde Osmanlı idari kadroları, askeri ve yarı askeri grupların yanı sıra geçimlerini ticaret veya çeşitli meslek alanları sayesinde sağlayan ve şehirli denen kimseler de yaşamıştır. Ayrıca ziraat yapan ve toprağa dayalı olarak ürettiklerinden yergi veren ve reaya statüsünde olan bir kısım nüfus da şehirlerde görülmektedir. Vidin sancağında şehir olarak adlandırabileceğimiz 6 tane şehir veya kasaba yer almaktadır. Bunlar, Bana, İsfelik, Belgrad (Belgradçık), Feth-i İslam ve Filordin’dir, Bütün bu şehirlerde hem müslüman hem de Gayr-i Müslim nüfus yaşamaktaydı, XV, yüzyıldan itibaren vidin sancağında köylü nüfus daha çok Gayr-i Müslümlerden oluşurken şehirli nüfusun büyük bir kısmı müslümandı. Şehirlerdeki bu müslüman üstünlüğü Osmanlı dönemi boyunca varlığını sürdürmüştür. Şehirlerdeki nüfusun dini yapısını tespit etmek kolay iken etnik yapısını tespit etmek nispeten daha zordur. Hristiyan cemaati içerisinde kişi adlarının büyük bir kısmı ortodoks inancına göre verildiği için bunların Bulgar, Sırp, Rum veya Romenlere mi ait olduğunu belirlemek sorun yaratmaktadır, Diğer bir nokta da müslüman cemaat içerisinde

²¹İdris Bostan, “Osmanlı Bahriye Teşkilatı”,*XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, Ankara, TTK, 1992, s. 27, 89

İslamlaşmış Balkan unsurlarının hangi millete mensup olduklarını tespit etmenin zorluklar yaratmasıdır.

16. yy.ait başka bir defter Vidin de 1 uncu, 1 helvacı, 2 kasab, 1 öküz öldüren, 2 bakkal, 5 hayyat, 1 basmacı, 15 debbağ, 7 çarıkçı, 3 pabuççu, 2 sarraç, 2 takyacı, 1 kalaycı, 2 nalbant, 1 kılıççı, 1 sandıkçı, 1 sabuncu, 1 dellal, 1 eskici ve 2 dellak gibi meslekleri icra eden kişileri kaydetmektedir²².Vidin’de meslekler listesini incelediğimizde bazı mesleklerin sadece Gayr-i Müslimler tarafından bazılarının ise müslümanlar tarafından yapıldığı izlenimi yaratılmaktadır²³.

Evliya Çelebi, Vidin kalesinin Hicri 792 (M. 1390) yılında Gazi Evrenos Bey tarafından fethedildiğininve Hicri 890 (M. 1484-1485) yılında II. Bayezid devrinde tamir edildiğini söylemektedir. Evliya Çelebi, Vidin kalesini yontulmuş taştan yapılmış Tuna'nın kenarında küçük bir kale olarak tarif etmektedir. Bu kalenin 9 adet kulesi olduğunu ve Tuna yönünde üç kat duvarı olduğunu ancak hendeğin bulunmadığını yazar. Tuna yönünde surlar üzerinde çok sayıda top bulunmaktadır. Şehir tarafına bakan kısmında şehrin iki kat suru vardır. Kalenin kuzey kısmında Tuna'ya bakan tarafında küçük bir demir kapı bulunmaktadır. Üç kat surda ise üç kalın demir kapı daha vardır. Şehre bakan kısmında ise sadece tek bir kapı bulunmaktadır²⁴.1698-1706 tarihleri arasında Vidin’de tutulan şer'iyye sicillerinde Vidin suru dahilinde bulunan çavuş Cami, Karaman Cami ve Şeyh Ahmed Efendi Camisi'nin isimleri geçmektedir²⁵.

Bulgaristan’da Osmanlı hâkimiyetinin son senelerinde nüfusun etnik ve dinsel bileşeninin tespiti, Bulgaristan’ın kuruluş koşulları ile 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi’nin Türk ve Müslüman nüfus üzerinde yarattığı demografik yıkım ve kitlesel göçün boyutlarının anlaşılması bakımından önemlidir²⁶.1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonunda imzalanan Ayastefanos Antlaşması’nın (3 Mart 1878) 6. maddesine göre özerk Bulgaristan Prensiği’nin sınırları, batıda Sırbistan tarafında Vidin’den başlayıp Tuna yoluyla Silistre’ye uzanıyor ve Rasova üzerinden geçerek Mankalya’da Karadeniz’e ulaşıyordu. Yine Vidin’den güney istikametine doğru Şehirköy (Pilot), İvraniye, Üsküp, Kalkandelen, Debre, Struga, Ohri, Manastır, Florina, Görice ve Kesriye’ye uzanıyordu²⁷.

²²Hava Selçuk, “Vidin’de Toplumsal Hayat: 13 Numaralı Şer’iyye Siciline Göre (1698-1699)”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 14, 2012, s. 30.

²³ Halil Cin ve Ahmet Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, C. 1, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, s.45.

²⁴ Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, Fey Vakfı Yayınları, 1. Kitap, İstanbul 1990, s.51.

²⁵ Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1998, s. 124.,

²⁶ Muâhedât Mecmûası, IV. Cilt, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 2008, s. 188-192.

²⁷ Bilal Şimşir, *Bulgaristan Türkleri*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1986; Aynı yazar, *Rumeli’den Türk Göçleri*, C. I-III, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1989; Nedim İpek, *Rumeli’den Anadolu’ya Türk Göçleri (1877-1890)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1994; Aynı yazar, “93 Muhacereti”, *Osmanlı*, C. IV, Ed. Güler Eren, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 661-668; Justin McCarthy, *Ölüm ve Sürgün, Osmanlı Müslümanlarına Karşı Yürütülen Ulus Olarak Temizleme İşlemi*, 1821-1922, Çev. Bilge Umar, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 1998; Ömer Turan, *The Turkish Minority in Bulgaria (1878-1908)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1998, s. 79-98; Aynı yazar, “1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’nın Bulgaristan’daki Türk Varlığına ve Mimarî Eserlerine Etkisi”, *Balkanlarda Kültürel Etkileşim*

XVII. yüzyılın ikinci yarısında bir Rus esir Vidin'in çok büyük bir kalesinin bulunmadığını, kalenin eski zamanlarda inşa edildiğini ve civarındaki varoшта sur olmadığını belirtmiştir. 1689 Ekiminde hıristiyan birliğiyle yapılan savaşlarda Margrave Ludwig von Baden, Fethülislâm ve Florentin ile birlikte Vidin'i savaştan ele geçirdi. Karlofça Antlaşması'nda da (1699) Vidin Osmanlılar'da kaldı. 1138 (1726) tarihli Cizye Defteri, XVII. yüzyılda ve XVIII. yüzyılın ilk dönemlerinde şehrin hıristiyan nüfusunun arttığını gösterir. Beş hıristiyan mahallesinde 1008 yetişkin erkek nüfus mevcuttur. Bunun yanında 564 kişi ya kayıptır ya da geçici ziyaretçilerdir. Yirmi kişilik bir Yahudi erkek grubu da vardır. Bu rakamlara göre şehirde toplam gayri müslim erkek sayısı 1119'a ulaşmaktadır, bu da 3400-3900 kişi demektir²⁸.

1718'de Pasarofça Antlaşması ile Vidin sancağının kuzeybatı kısmını (Timok Bölgesi) içerecek şekilde bütün Kuzey Sırbistan, Osmanlı idaresinden Habsburg İmparatorluğu'na geçmiştir. Aynı yıl Eflak'ın batı kısmı, Tuna'nın hemen karşısındaki Oltenia da Habsburglar'ın idaresine girmiştir. Bu değişiklikler Vidin'in stratejik önemini büyük ölçüde arttırdı. Eski kale topçu bataryaları ve tabyalarla güçlendirilmiştir. Aynı zamanda sivil yerleşme yeri taşlarla desteklenmiş topraktan yapılmış güçlü bir istihkâm, Tuna nehrinden alınan su ile doldurulmuş hendeklerle ve sekiz güçlü tabya ile çevrelenmiştir. Biri kalede, diğeri etrafı yeni çevrilmiş bir alan olan Pazar Kapısı'nda mevcut iki Osmanlı kitâbesi bu istihkâmın 1132-1136 (1720-1724) yıllarında inşa edildiğini göstermektedir. Ağır işlerin çoğu, kendilerine sağlanan bazı vergi kolaylıkları karşılığında kırsal kesimdeki halktan tutulan işçilere yaptırıldı. Bu zor işlerin acı hâtıraları mahallî dilde söylenen "Vidin'e taş taşımak" deyiminde yaşar. 1738'de Habsburglar'la yapılan ikinci savaşta Vidin yeni gücünü gösterdi ve ayakta kaldı. Ertesi yıl, Belgrad Antlaşması'yla Habsburglar Sırbistan ve Oltenia'yı boşaltmaya zorlandı, böylece Vidin üzerindeki baskı ortadan kalkmıştır. Savaşın ardından Osmanlılar, kuzeyden ve güneyden şehrin ana girişlerini korumak için birbirinden ayrı Kumkale ve Gazıbayır Kalesi'ni inşa ederek Vidin surlarını daha da güçlendirmiştir.

1795-1807 yılları arasında Vidin Pazvandoğlu Osman tarafından yönetilmiştir. Bu güçlü derebeyi kendini müslümanlara ve mahallî Bulgar halkına sevdirmeyi başarmıştır. Her iki grup onu dürüst, âdil ve koruyucu olarak telakki etmiştir. Pazvandoğlu daha sonra devlete bağlılığını bildirdi ve 1807'deki ölümüne kadar idaresini devam ettirmiştir. Vidin'de birkaç mektep, çeşme, cami,

ve *Türk Mimarisi Sempozyumu*, Şumnu, 17-19 Mayıs 2000: Bildiriler, C.2, Ed. Azize A. Yasa ve Zeynep Zafer, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2001, s. 763-771

²⁸Aşkın Koyuncu, "Balkanlarda Kültürel Değişim: Bulgaristan Örneği (1878-1913)", *Avrasya Etüdleri*, S. 25, Sonbahar-Kış 2003, s. 63-65; Aynı yazar, *Balkanlarda Dönüşüm, Milli Devletler ve Osmanlı Mirasının Tasfiyesi: Bulgaristan Örneği (1878-1913)*, *Basılmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Ankara, 2005, s. 198-211; Aşkın Koyuncu, "Bulgaristan'dan Göç ve Türk Varlıklarının Tasfiyesi (1877-1908)", *Balkanlar ve Göç (The Balkans and Mass Immigration)*, Haz. Ali Fuat Örenç ve İsmail Mangaltepe, *Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa, (baskıda) [I. Uluslararası Balkanlar ve Göç Kongresi, 5-7 Aralık 2012, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Kongre Bildirileri.]*

barakalar, bir Bektaşî tekkesi, zengin bir halk kütüphanesi ve özellikle yazın çok sıcak aylarda halka soğuk içme suyu ve şerbet temin eden bir vakıf bırakmıştır.

1828'de Maximilian Thielen, Vidin'i Avrupa Türkiyesi'nin en güçlü kalelerinden biri ve Ortodoks piskoposunun oturduğu yer olarak tasvir etmektedir. Şehrin birkaç camisi, pek çok kilisesi ve müstahkem şehir içinde bir kalesi vardır. Bu dönemde Vidin'de el sanatları, ticaret ve balıkçılıktan geçinen 25.000 kişi yaşamaktadır. 1854'te Osmanlı Valisi Sâmî Paşa, Vidin'de zengin bir tarihî silâh koleksiyonunu barındıran Bulgaristan'ın en eski müzesini kurdu. Vidin'in 2129 Müslüman ve Yahudileri de içine alan 1399 Hıristiyan hânesi bulunduğunu gösterir. Böylece şehirde % 55-60'ı müslüman olan 16-17.000 nüfusun yaşadığı anlaşılmaktadır.

1873 salnâmesinde Kırım savaşı (1853-1855) önce Vidin kazasının altmış dört köyü kapsadığı, Türkçe konuşan müslüman ahalinin sadece Vidin şehrinde ve Akçar ile Florentin köylerinde olduğu zikredilmiştir. Akçar bir palankaya sahiptir, Florentin'in ise Ortaçağ'dan kalma küçük bir kalesi vardır. Kırım savaşının ardından 300 kişilik Kırım Tatar nüfusu Akçar'da ve üç köyde yerleşti. 1864'te yaklaşık 200 Çerkez ailesi Vidin kazasında yeni inşa edilen Midhat Paşa ve Sabri Paşa köylerine iskân edildi. 1873'te Vidin kazasının bütün nüfusu % 36'sı müslüman olan 7900 hâne kadardır. 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşında Vidin, Rus ordusuna karşı sekiz ay boyunca direndi, ağır bombardımandan büyük hasar gördü. Kale Ayastefanos Antlaşması'ndan sonra teslim oldu ve yeni kurulan Bulgar Prenslığı'ne bağlanmıştır. Müslüman nüfusun büyük bölümü Türkiye'ye göç etmiştir. Şehir ise ciddi bir gerileme yaşamıştır.

Bulgarlar'ın 1887'de yaptıkları sayıma göre Vidin'de nüfus dağılımı şöyleydi: 8020 Bulgar, 3487 Türk, 1323 Yahudi, 329 Çingene ve 1613 diğerleri. Bağımsızlıktan itibaren Türkler'in oranı % 60'tan % 24'e düştü ve onların boşalttığı yerleri köylerden gelen Bulgarlar doldurmuştur. 1934'te şehir büyüye de nüfus karışımı tam anlamıyla değişmiştir. Bulgarlar sayılarını iki misline çıkarmıştır, buna karşılık Türkler ve Yahudilerin sayısı yarıya indi. Böylece Ruslar'ın eline geçmesinden yarım asır sonra Vidin Osmanlı döneminin son yıllarındakinden daha küçük hale gelmiştir. 1939'da Çankov Vidin'deki tekstil, porselen, gıda üretimi ve tütün gibi hafif sanayi ile terzilik, ayakkabıcılık ve marangozluk gibi el sanatlarının varlığından söz etmektedir. Vidin'deki Osmanlı mimari eserlerinin ortadan kaldırılması tederîcî bir seyir takip etmiştir. 1908'de on iki cami hâlâ ayakta.

1970'lere kadar Vidin'de dört cami bulunmaktaydı: XVIII. yüzyıldan kalma Mustafa Paşa Camii, 1215'te (1800) Pazvandoğlu'nun annesi Rukiye Hanım tarafından tekrar inşa ettirilen Akcami, 1216 (1801) tarihli Pazvandoğlu Osman Camii ve 1856 tarihli Yahyâ Bey Camii. 1970'li yıllarda, 1724'teki sur inşaatından kalma İstanbul Kapısı restore edilerek ve Ortaçağ görünümü verilerek XIV. yüzyıla ait Çar Sratsimir Kalesi diye tanımlandı. Günümüzde ise sadece restore edilen Pazvandoğlu Camii ayakta. Pazvandoğlu'nun kurduğu kütüphanedeki kitaplar Sofya Millî

Kütüphanesi'ne taşındı, ancak kubbeli orijinal kütüphane binası caminin yanında varlığını sürdürmektedir. 2001 Martındaki nüfus sayımına göre bütün Vidin bölgesinde Türkçe konuşan yalnızca 139 müslüman nüfus vardı. Ağırlıklı askerî tarihine karşılık Vidin bazı meşhur Osmanlı âlimlerinin doğduğu yerdir. Ayrıca XVII. yüzyılın sonlarında yaşayan Çorbacızâde Mehmed, *Kelile ve Dimne*'yi Türkçe'ye çeviren, bunun yanında Pazvandoğlu ya da Vidinli Mustafa Efendi (ö. 1855) kütüphanesiyle camisinin günümüzde de muhafaza edilen kitâbelerini yazan şair İbrâhim Mâhir Efendi, devlet adamı ve matematikçi Hüseyin Tevfik Paşa'nın da anılması gerekir. Velûd bir müellif olan Şeyhülislâm Hasan Fehmi Efendi de Vidin'de çalışmış ve Bulgaristan'ın bağımsızlığını kazandığı yıl (1881) burada vefat etmiştir. Vidin idarî biriminin merkezi olan şehirde 2011 yılında 48.071 nüfus mevcuttur.

1.2. III. Ahmet Dönemi Hakkında Kısa Bir Değerlendirme

Şeriyye Sicli kayıtlarının incelenme bölümlerine göre 1703-1730 döneminde padişahlık yapmış olan IV. Mehmedin oğlu ve II. Mustafanın kardeşi olan III. Ahmet zamanına aittir. 22 Ramazan 1084 (31 Aralık 1673) Pazar günü dünyaya geldi. Yirmi üçüncü Osmanlı padişahı ve yüz ikinci İslam halifesidir. İlk hocası Şeyh-i Sultânî Mehmed Efendi'dir. Daha sonra Seyyid Feyzullah Efendi'nin talebesi oldu. On dört yaşında iken, II. Süleyman'ın tahta çıkarılması üzerine, babası IV. Mehmed ve ağabeyi Mustafa ile birlikte Topkapı Sarayı'ndaki Çimşirlik (Şimşirlik) dairesine kapatıldı. Daha sonra Edirne'ye nakledilerek amcaları II. Süleyman, II. Ahmed ve ağabeyi II. Mustafa'nın padişahlıkları süresince burada kalmıştır.²⁹ 1703 Edirne Vak'ası sırasında Edirne'ye yürüyen cebecilerin kendi aralarında müftü tayin etmiş oldukları Mehmed Efendi'nin ısrarı ile 17 Ağustos 1703 yılında 30 yaşında âsiler tarafından tahta çıkarılmasına karar verildi ve bir gün sonra Çorlu'da adına hutbe okundu. İlk iş olarak, eski padişah II. Mustafa ve çocuklarının Edirne Sarayı'na kapatılmasına dair hattı çıkarttı ve Dârüssaâde ağası Nezir Ağa'yı azletmiştir.³⁰

XVIII. yüzyılın başından itibaren Avrupa'da başlayan Verâset savaşları ile bilhassa Lehistan Krallığı meselesinden dolayı İsveç ile Rusya arasında çıkan muharebelere katılmayarak Osmanlı Devleti'nin tarafsızlığını korumaya çalışan III. Ahmed, doğuda İranlılar'la da dostça münasebetler kurmuştur. Rus Çarı Büyük Petro'ya mağlûp olan İsveç Kralı XII. Şarl'ın Osmanlı Devleti'ne sığınması, Rusya'nın Osmanlı topraklarına saldırmasına sebep oldu. Bu saldırı ve Çar Petro'nun 1700 İstanbul Antlaşması hükümlerine riayet etmemesi III. Ahmed'in Rusya'ya savaş ilân etmesine yol açtı. 23 Temmuz 1711'de imzalanan Prut Antlaşması'nın bilhassa Ruslar tarafından

²⁹ Karal, Enver Ziya, "Ahmet III", İslam Ansiklopedisi, C.1, İkinci baskı, Eskişehir 1997, s.165-168.

³⁰ Gerçek, S. N. (1988). "Sultan III. Ahmed", İslam Ansiklopedisi, C. 8, İstanbul: MEB Yayınları

uygulanmaması, Baltacı Mehmed Paşa'nın sadâretten uzaklaştırılmasına ve III. Ahmed'in yeni bir Rus seferi için hazırlattığı ordu ile birlikte Edirne'ye kadar gitmesine yol açmıştır.³¹

1699 Karlofça Antlaşması'yla Venedik Cumhuriyeti'ne bırakılan Mora yarımadasını Venedikliler'den geri alındı ve Girit'te henüz fethedilmemiş olan Sperlanka, Granbosa, Suda gibi bazı kaleler de ele geçirildi. 1716'da başlayan Körfez (Korfu) Seferi, Avusturyalılar'ın müdahaleleri ve Türk kuvvetlerinin iki cepheye ayrılması yüzünden başarılı olamadı. Avusturyalılar'ın Niş yöresine kadar inmeleri üzerine, Nevşehirli Damad İbrâhim Paşa'nın sadâreti döneminde Pasarofça Antlaşması imzalandı (21 Temmuz 1718). Bu antlaşma ile bir yandan Osmanlı Devleti'nin Sırbistan'da daha fazla toprak kaybetmesi önlenmiş, bir yandan da Osmanlı-Venedik münasebetleri normal şekle sokulmuş oluyordur.³²

Doğuda İran ve Afganlılar'la olan münasebetler, saltanatının son senelerinde III. Ahmed'i en çok meşgul eden siyasî meseleyi teşkil etmiştir. 1724'de Safevi Devleti'nde taht kavgaları başlamıştı. 1725'de Osmanlı askeri Tebriz'e girdi. 1730 tarihinde Nadir Şah İran hâkimiyetini ele geçirerek, İran birliğini yeniden kurdu. Osmanlı Devleti'nin elinde bulunan önemli bazı eyaletleri geri almıştır. Rusya'nın Hazar denizi sahilleri boyunca İran'a girmek ve Basra körfezine inmek istemesi, 23 Haziran 1724'te İstanbul'da İran Mukâsemenâmesi adı verilen antlaşma imzalandı ve bu antlaşma sonunda Osmanlılar'la Ruslar bir kısım İran şehirlerini aralarında paylaşarak gergin duruma son vermişlerdir.³³

1730'da Patrona Halil İsyanı patlak verdi. 1 Ekim 1730'da III. Ahmet tahttan zorla feragat etmişirtilip indirilerek yerine II. Mustafa'nın oğlu I. Mahmud getirildi. 27 sene hükümdarlık yapan III. Ahmet hayatının geri kalanını ilim ve ibadet ile geçirdi. Hayatının son altı yılını burada geçiren III. Ahmed, 14 Safer 1149'da (24 Haziran 1736) altmış üç yaşında vefat etmiştir. Naaşı, Bahçekapı'da (Eminönü) Yenicami yanında bulunan babaannesi Vâlide Turhan Sultan'ın türbesine defnedildi. III. Ahmed, bahçeyi ve çiçeği seven bir padişah olduğu için "şükûfecilik" denen çiçekçilik onun zamanında bir meslek halini aldı. Sonraları, sembolleşerek o yıllara Lâle Devri denilmesine sebep olan lâle gayet kıymetli bir çiçek haline geldi ve çeşitleri, yetiştirilme usulleri hakkında kitaplar yazıldı. Pasarofça Antlaşması'ndan sonra Osmanlı Devleti, 1730 yılına kadar 12

³¹ Aktepe M . 1711 Prut Seferi İle İlgili Bazı Belgeler. Turkish Journal of History. 2011; 0(34): 19-54.

³² Kurtaran, U . Karlofça Antlaşması'ndan sonra İstanbul'a gelen yabancı elçilerin ağırlanması ve yapılan harcamalar. TAD. 2018; 37(63): 331-370.

³³ İlgürel M . M. Münir Aktepe, 1720-1724 Osmanlı-İran Münasebetleri ve Silahşör Kemanî Mustafa Ağa'nın Revan Fetihnemesi, İstanbul 1970. Turkish Journal of History. 2011; 0(26): 170-169.

yıllık bir barış ve refah dönemi yaşadı. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın sadrazam olduğu bu döneme "*Lale Devri*" denilmektedir.³⁴

III. Ahmet ülkenin imar çalışmalarına önem verdi. 1715 yılında Galatasaray haricinde bir cami, 1716'da Bebek Camii ile etrafındaki külliye yapıtırdı. İlim adamlarını ve sanatkârları korudu. İlk olarak bu devirde Şehzadebaşı'nda Eski Odalar dahilinde Tulumbacı Ocağı'nı kurdu (1722). 1727 yılında, ilk defa Türkçe kitap basan bir matbaa kuruldu. Rockfort adındaki bir mühendis subay da Osmanlı ordusunda bazı yenilikler yapmak üzere Üsküdar'da yeni bir ocak kurma teşebbüsünde bulundu. Yalova'da kâğıt imaline başlanmış, İstanbul'da Tekfur Sarayı'nda 1725'te bir çini fabrikası kurdu. III. Ahmed sanata meraklı ve sanatkârı koruyan bir padişahı. Topkapı Sarayı'nda kendi yaptırdığı kitaplıkta bulunan on dört sayfalık sülüs celisi ile kaleme alınmış murakka da onun eseridir. III. Ahmet aynı zamanda şair ve hattattı. Musiki ile de yakından ilgileniyordu. Yaptırdığı Sultanahmet Çeşmesi'ne kendi şiirini bizzat yazdı.³⁵

1.3. Osmanlı Yönetiminde Adalet Kavramı ve Kadı

Adalet en üstün değerlerden biri olarak Allah'tan hemen sonra gelen ve salt iyiliği karşılayan mutlak iyi şeklinde tanımlanmaktadır. Bu aşkın adalet tanımına ek olarak yerleşik tanım ise hakka saygı, kusurlu kimsenin zararını ödemesi, başkalarına ait olanın verilmesi, her insana hak etmiştirği cezanın verilmesi, ahde vefa ilkesi gibi kuralları içermektedir. Adalet tanımlarındaki ortak nokta ise hak sahibi kimseye hakkının teslim edilmesidir³⁶. İslam tarihinde devlet yapısı içinde verilmiş olan bir mevki makamın adı olan kadılık görev olarak Şeriat hükümlerini fıkıh a göre uygulamaktaydı eğer devlet reisi bu konuda ehil ise kaza denilen yargı yetkisi kendisine de tanınmıştır. Peygamber (s.a.v) ve Raşid halifeler devrinde bu sistem uygulamaktaydı. İlerleyen dönemlerde Halifeye bağlı olarak bu görevi kadılar üstlenmiştir. Osmanlıda Kadılık ile ilgili ilk kayıtlar Osman Gazi döneminde Dursun Fakih'in Bilecik'e kadı olarak atanması olarak kayıtlara geçmiştir.

Şer'î hukuk, ancak bunu bilen ve ulemâ denilen kimseler tarafından yorumlanıp, tatbik edilirdi. Ceza hukuku, sipahi ve reâyâ münâsebetleri, toprak tasarrufu ve intikali, örfî vergiler, reayaya yüklenen çeşitli hizmetler, gümrük ve bacalar, velhasıl halkı doğrudan ilgilendiren hukukî konularda belli prensipleri ve maddeleriyle bir Kanûn-ı Osmanî ortaya çıkmıştır. Aykırı olan kaideler bid'at (şer'e, örf'e ve kanûn-ı kadîme aykırı olan şeyler) sayılmıştır. Tahrir defterlerinin başında yer alan ve her sancağın mahallî örfüne göre bazı değişik yanları bulunan sancak kanunları

³⁴ Altınay, A. R., [Yayına Hazırlayan: A. H. Diriöz], 1973, Lâle Devri, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kültür Yayınları, Ankara.

³⁵ <https://www.biyografi.info/kisi/iii-ahmet> (30.08.2019)

³⁶ Cahit Baltacı, "Şer'îye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul 1985, s. 131.

ise, Osmanlı Devletinde örfî hukukun yerleşmiş olduğunu göstermektedir.³⁷ Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren bağlı bulunduğu dînin icaplarına göre bir hukuk sistemini kabul etmiştir. Buna bağlı olarak gerek cezaî, gerekse vergi konulan ile müslim ve gayr-ı müslimlerin tabii buldukları esaslar ve bunların birbirleriyle olan münâsebetleri, bu hukuk çerçevesinde konulan hükümlere göre düzenlenmiştir. Şer'î hukuk (İslâm Hukuku) adını verdiğimiz bu sistemin, nazari olarak her alanda tatbik edildiği göze çarpmaktadır. Osmanlı kanunnâmelerinde şer'î hükümlerle birlikte örfî hükümlerin de kullanılması bunu teyid etmektedir. Şer'î hükümler, Kur'an, hadis, icma' ve kıyas gibi islâm ilke ve temellere dayanırken, örf, hükümdarın irâdesine bağlı olarak koyduğu kurallar ve bunun için sâdir olan fermanlardır.

Kâdî, hukukî uyuşmazlıkları ve davaları karara bağlamak üzere devletçe tayin edilen görevli, hâkim. Arapça'da kazâ kökünden ism-i fâil olan kâdî, fıkıh terimi olarak insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer'î hükümlere göre çözümlenmek için yetkili makamca tayin edilen kişidir. Kâdîların tayin, terfî ve azilleriyle yetkili kimseye "kâdîkudât", kâdî tarafından yargılama yapmak üzere görevlendirilen kişiye de "nâib" adı verilir³⁸. Kâdî, kelime olarak "hükmeden", "yerine getiren" mânâlarına gelmekte olup, Osmanlılarda şer'î ve hukukî hükümleri tatbik eden, ayrıca devletin emirlerini yerine getiren bir fonksiyona sahipti ve şer'î ve hukukî bütün meseleler şer'î mahkemelerde Hanefî fıkıh üzere çözüme bağlanırdı. Bu vazifeyi yerine getiren kâdîlar, aynı zamanda, buldukları idarî bölgede şehir ve kasabaların beledî hizmetlerini, bugünkü mânâda bir noter gibi vekâletname ve alım satım işlerini de yürütürlerdi³⁹.

Kur'an-ı Kerîm'de kadî kelimesi bir yerde (Tâhâ 20/72) "hükümünü, sözünü geçiren" mânâsında sözlük anlamıyla, hâkim kelimesinin çoğulu olan hükkâm da yine bir yerde (el-Bakara 2/188) "uhdesinde yargı yetkisi de bulunan yöneticiler" mânâsında kullanılmıştır.

Hadislerde hem hâkim hem kadî kelimesi çok sayıda zikredilmiş, hâkimle, kamu adına görev yaparak idarî, malî, kazâî vb. hususlarda yönetme ve karar verme yetkisine sahip yöneticilerle naslardan hüküm çıkarabilme gücüne sahip âlimler, kadî kelimesiyle de görev unvanı kadî olsun veya olmasın insanlar arasında meydana gelen davalara bakıp karara bağlayan kimseler kastedilmiştir. Kadî (hakim), devletmişîm merkezîyetçiliğinin sağlanmasında temel taşlarından birisidir. Osmanlıda yürütme ve yargı işlerinin ayrılığını gösterirken beylerbeyi ve Subaşîların bölgede ki tek idareci olmalarının önüne geçmiştir. Devletin içinde özgün bir yeri bulunan kadîlar adli ve mülkiye görevlisi olarak görevlerini yürütürken geçmiş zamanlardaki İslam devletlerindeki örneklerine göre Osmanlıda çok daha geniş bir yetki alanına sahiptir. Osmanlıda kadîlık tayin

³⁷ Halaçoğlu, a.g.e.,1991, s.104-114

³⁸ DîA, C. 24, s.66

³⁹ Halaçoğlu, a.g.e., , s.109

atamaları ilk dönemlerde İslam ülkelerinde ki usule göre yapılmış olup tanınmış kişiler atanmaktaydı ve bu görevleri için bir ücret almamaktaydı.

Hanefi fıkhı üzerine hal ve fasıl edilen şer’i ve hukuki davalar reaya yani halkın talebi doğrultusunda kadıya hükümlerini Şafii, Maliki, Hanbeli ve diğer mezheplere göre görüş bildirmesi isteme hakkına sahipti. Gayri Müslümler için Hıristiyan haçı, Museviler için Tevratı öptürerek yemin ettirilmişlerdi. Şer’i mahkemeler Osmanlı Devleti’nin başlangıcından itibaren medenî hukuk ve ceza davalarına bakmak salâhiyetine haiz idi. Her kaza merkezinde bir şeriat mahkemesi bulunuyor ve bunların başında birer kadı görev yapıyordu. Büyük kaza ve şehirlerde davalara bakmak için mahkeme binaları tahsis edilirken, bulunmayan yerlerde davalar kadının ikamet etmişirği evde veya camide görülüyordu. Görev süreleri konusunda değişik kaynaklarda farklı bilgiler bulunan kadıların bir kaynağa göre 1 sene görev yapıp merkeze döndükleri daha sonra atamaya göre gideceği yer belli olmaktaydı başka bir kaynağa göre ise 20 ay görev yapmaktadırlar.

Şer’iyye sicillerinde, sancak ve kaza kadılarının ne kadar geniş bir yetkiye sahip olduklarını, hemen hemen her konuda bir karar mercii ve sorumluluk sahibi olduğunu görmekteyiz. Halk arasında ortaya çıkan adli davaların görülmesinin yanı sıra, örneğin; yaralama olaylarında suçlunun bulunarak cezalandırılması, katillerin yakalanması, öldürülen kişinin diyetinin tespiti ve alınması, vefat eden kişinin terekesinin tespit edilerek varislerine dağıtılması gibi konularda.

Hukuk alanında, cami ve mescitlerin imam ve hatip ve mütevellî tayini, kayyım, müderris ataması, tekke, zaviye ve medrese gibi kurumların mütevellîsinin ve diğer görevlilerinin tayini, vakıflarda uygulamada ortaya çıkan mütevellîlik anlaşmazlıklarının çözümü. Sancağa atanan mutasarrıfın gelinceye kadar yerine vekilin göreve başlatılması ve bu işin takibi. İdari alanda, buldukları sancak ve kazalarda meydana gelen eşkıyaların takibi, yakalanması ve suçluların cezalandırılması, askerden kaçan ve mukabilinde eşkıyalık yapanları tespit etmekteyken orduya teslim edilmesi Tahsilsiz kadı olunmazdı. Kadılık atamalarında medrese öğreniminde en üst seviyeye yükselip tamamlayan danişmendler yani şimdiki adıyla Asistanlar ilk önce alt seviyedeki medreselere müderris olarak yani profesör olarak atanıyordu. Kadıların maaş ve rütbelerin değişiklik göstermekteydi. Bunlar derece sırasına göre şu şekilde sıralanmaktadır. Rumeli Kazaskerliği: Mevleviyet kadılıklarının en yüksek derecesi idi. Anadolu Kazaskerliği. İstanbul Kadılığı: Kendisine “İstanbul Mollası” da denirdi. Taht Kadılıklarının en yüksekliği idi. Harameyn Mevleviyeti: Mekke ve Medine kadılığı demektir. Bilad-i Hamse Mevleviyeti ve Devriye Mevleviyeti de vardır. Bunların dışında fevkalâde hallerde memleketin asayişini temin için toprak kadıları adıyla seyyar kadılar, dava ve şikâyetleri dinlemek üzere merkezden görevlendirilen Mahayif Müfettişleri de mevcuttu. 200 kadar günümüzde arşivlerde şer’iye sicili bulunmaktadır.

Kadıların görevlerini sürdürürken uyması gereken kurallar ise kısaca; kadı, taraflar arasında dil, ırk farkı gözetmeksizin adalet ve hakkaniyetle karar vermelidir. Böylece kadı taraflardan

birinin Müslüman, diğerinin gayr-i müslim olmasında veya biri avam, biri fakir, biri zengin olsun fark etmez, kararları adalete uygun olarak verirdi. Osmanlı adli teşkilâtında zulüm yapacak olan kadıyı, halkın Divân-ı Hümâyûn'a şikayet etme hakkı vardır. İhtiyaç duyulursa ehliyetli şahıslardan hukuki mütalâa ve fetva isteyebilmelidir. Kadıların en önemli vazifelerinden birisi de davayı sürüncemede bırakmamasıdır. Osmanlı Devleti'nde kadılık 1839 Gülhane Fermanı'nın kabulü ile yavaş yavaş tarih sahnesinde yerini nizami mahkemelere bırakmaya başlamış ve nihayetinde 1924 yılında kabul edilen 169 sayılı Mehakimi Şer'iyenin İlgasına ve Mehakim Teşkilatına Ait Ahkâmı Muaddil Kanun ile tamamen kaldırılmıştır.

Fıkıh literatüründe “hükmetmek, hüküm vermek, idare etmek, yargılamak, iyileştirmek amacıyla engel olmak” anlamındaki hüküm kelimesinin ism-i fâili olan hâkim tekil olarak kullanıldığında bununla halife, sultan, hükümdar unvanlarıyla bilinen devlet başkanı, hükkâm şeklinde çoğul olarak kullanıldığında ise yine halife ile vali, kumandan gibi kamu adına görev yapan ve alanlarıyla ilgili konularda hüküm verme ve uygulama gücüne sahip bulunan üst yöneticiler kastedilir. İlk devirlerde kadı ve müftü ayrımı çok açık olmasa da ileri dönemlerde kadı ve müftü İslâm toplumunun dinî ve içtimaî hayatının şekillenmesinde çok önemli rollere sahip iki ayrı şahsiyeti temsil etmektedir.⁴⁰

Kadılarda Aranılan Nitelikler. Adalet, dinî literatürde üzerine en çok vurgu yapılan temel kavramlardan biri olduğu, toplumun barış ve huzur içinde yaşamasının da ön şartı olarak görüldüğü için onun gerçekleşmesinde büyük rolü bulunan kadılık kutsal bir meslek sayılmış, bu göreve getirilecek kimselerde aranılan niteliklere de bunun için ayrı bir önem verilmiştir. (en-Nisâ 4/58; el-Mâide 5/42-50, 95; Sâd 38/26).⁴¹ “Kadılar üç kısımdır. Bir kısmı cennette, iki kısmı ateştedir. Cennette olanlar hakkı bilip onunla hükmedenlerdir. Hakkı bildiği halde hükmünde zulmeden kimse ise ateştedir. İnsanlar arasında bilgisizce hükmeden kimse de ateştedir”⁴². Bu sebeple ilk dönemlerde ilim ve irfanıyla tanınmış bazı kişiler, kendilerine teklif edilen kadılık görevini mânevî sorumluluğunun büyük olması sebebiyle kabul etmemişlerdir⁴³. Mecelle'de kadının özellikleri sıralanırken onun hakîm, fehîm, müstakîm, emîn, mekîn, metîn olması, fıkıh meselelerine ve yargılama usulüne vâkıf ve davaları onlara uygulayarak sonuçlandırmaya muktedir bulunması şartı aranmış, böylece kadılığın bilgi, sanat ve yüksek bir karakter işi olduğu belirtilmiştir (M. 1792-1794). Gayri müslimlerin müslümanlara kadı tayininin câiz görülmeşi, hem kadının şer'î ahkâmı uygulayacak olması hem de kadılığın üst düzey kamu görevi oluşuyla açıklanır.

⁴⁰ Tefvik Güran, “Temettuat Registers as a Resource about Ottoman Social and Economic Life”, *The Ottoman State and Societies in Change*, (edited by Hayashi Kayoko, Mahir Aydın), London: Kegan Paul, 2004, s. 10-14.

⁴¹ Slavka Draganova, *Tuna Vilayeti'nin Köy Nüfusu*, Ankara, 2006, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s.84.

⁴² Midhat Serdoğlu, *Osmanlı Tarih Lügati*, Enderun Kitapevi, İstanbul 1986, s. 342.

⁴³ Vekî', I, 19-29; İbn Ebü'd-Dem, I, 262-270

Bu hususta dikkate değer bir tartışma kadınların kadı tayin edilemeyeceği konusudur. Hanefiler ve İbn Hazm, orta bir yol tutup kadınların sadece şahitliklerinin kabul edildiği hukuk davalarına bakmak üzere kadı tayin edilebileceklerini ifade etmiştir⁴⁴. Karşı görüşte olanlar, erkeklerin yöneticilik konumunu hatırlatan âyetleri (en-Nisâ 4/34) ve işlerin kadınlara tevdi edilmesini kınayan amaç ve yorumu tartışmalı hadisi⁴⁵ esas almaktadırlar. Mâverî bu konuda icmâ bulunduğunu söylerken bu uygulama birliğini kastetmiş olmalıdır⁴⁶. Kadı olarak tayin edilecek kimsenin derin hukuk bilgisine sahip bulunması üzerinde görüş birliği varsa da müctehid seviyesinde âlim olması şartı fakihler arasında tartışmalıdır. İlk dönem Mâlikî, Şâfiî ve Hanbelî hukukçuları, özellikle yargı alanındaki bu uygulamadan hareketle müctehidlik şartlarını taşımayan kişilerin herhangi bir görüşe ve mezhebe göre davaları karara bağlamak üzere kadı tayin edilemeyeceğini söylemişlerdir. Sonraki devirlerde yaşayan fakihlerin hemen hemen tamamı Hanefiler'in bu görüşüne katılmıştır.

Tayini. İslâm toplumlarının siyaset geleneğinde yargı hilâfete dahil görevlerden biri kabul edildiğinden kadı tayini yetkisi siyasî otoriteyi temsil eden devlet başkanına aittir ve kadı onun vekili sayılır⁴⁷. Halife kadıları bizzat tayin edebileceği gibi bu husustaki yetkisini başkalarına da devredebilir. Kadı tayini sözlü ve yazılı olabilirdi.⁴⁸Göreve tayin ve görevin icrası vekâlet akdi kapsamında düşünüldüğünden gerek tayin makamı gerekse kadı için tayin süresi bağlayıcı görülmez. Kadıların görevlerine son verilmesi tayinindeki usulle olur⁴⁹. Şâfiîler ve Iraklı Hanefiler dahil fakihlerin bir grubu, rüşvet almak gibi bir suç işleyen kadının adalet vasfını kaybedeceğini ve ayrıca azle gerek kalmadan görevinin kendiliğinden sona ereceğini savunurken Hanefiler'den ikinci bir grup görevinin yetkili makam tarafından azledilince sona ereceği görüşündedir⁵⁰. Ebû Yûsuf'a atfedilen bir görüş, yargı hizmetlerinin aksaması söz konusu olduğunda azledilen kadının yerine yeni tayin edilen kadı gelip göreve başlayıncaya kadar görevinde kalması yönündedir

Bir kamu hizmeti olan yargı işine zaman ayırıp bu görevi ifa etmişler için kadınlara çalışmalarına karşılık devlet bütçesinden maaş ödenir⁵¹. Maaşlar tesbit edilirken hayat şartları ve sosyal mevkileri göz önünde bulundurulur.⁵² Kaynaklarda çeşitli tarihlerde görev yapmış kadınların maaşlarına ait bilgiler verilmektedir⁵³.Görev ve Yetkileri; Kadıların asıl görevi insanlar arasında

⁴⁴ el-Muḥallâ, X, 631; Kâsânî, VII, 3

⁴⁵ Buhârî, “Meğâzî”, 82, “Fiten”, 18; Nesâî, “Âdâbü'l-kuḍât”, 8

⁴⁶ el-Aḥkâmü's-sultâniyye, 83; Ebû Bekir İbnü'l-Arabî, III, 1457

⁴⁷ Mâverî, Edebü'l-kâdî, I, 174-184; İbn Ebû'd-Dem, I, 296-303

⁴⁸ İbn Kudâme, X, 40-42; Mâverî, Edebü'l-kâdî, I, 191-194

⁴⁹ Şirbînî, IV, 380-381

⁵⁰ Cessâs, IV, 85-87; Kâsânî, VII, 16-17

⁵¹ Kâsânî, VII, 13-14

⁵² Ebû Dâvûd, “İmâre”, 10

⁵³ (Atar, s. 118-120)

meydana gelen hukukî ihtilâfları sonuçlandırmak, hukuka aykırı davranışların cezasını hükme bağlamak, verdikleri hüküm ve cezaları icra ve infaz etmektir. Yargı görev ve yetkisi sınırlandırılan kadı buna uygun şekilde görev ifa etmektedir. Meselâ belli bir bölgede veya belli tür davalara bakmak üzere tayin edilen kadının görev alanı bununla sınırlıdır. Belirli bir süre için tayin edilen kadının görevi bu sürenin dolmasıyla sona erer.⁵⁴ Kadılar, kendilerine tevdi edilen görevleri titizlikle yerine getirmekle ve davaları dikkatli bir şekilde inceleyip mâkul bir sürede sonuçlandırmakla yükümlüdür.⁵⁵ Dava ile ilgili gerekli araştırmayı yapmadan ve dava konusunu iyice anlayıp dinlemeden hüküm vermenin bir faydasının bulunmadığını, hakkı sahibine teslim etmedikçe davayı karara bağlamanın bir mâna ifade etmediğini, âdil davranmadıkça hüküm vermenin ve o hükmü icra etmenin bir hayır getirmeyeceğini bilmelisin”⁵⁶.

Kadı yargılamayı eşitlik ve tarafsızlık, aksi ispat edilinceye kadar kişilerin borçsuz ve suçsuz olacağı ilkesine bağlı kalarak yürütür, tarafların delillerini değerlendirir, gerektiğinde bilirkişilerin görüşünü alır. Denetimi ve Sorumlulukları; Yargının bağımsız olması, hiçbir makam veya kişinin yargıya müdahale etmemesi, kadıların da bağlı oldukları hukukî esaslara ve vicdanî kanaatlerine göre hüküm vermesi esastır.⁵⁷ Kadı görevini ifa etmektedirken kasıt, kusur ve ihmâl olmaksızın taraflardan birine verdiği zarardan sorumlu değildir. Böyle bir durumda zarar beytümâlden ödenir. Ancak kasıtlı ve kusurlu davranması sebebiyle verdiği zararı kadı kendi malından ödemek zorundadır (Kâsânî, VII, 16. Kadılar cezayı gerektiren bir suç işlediklerinde diğer kimseler gibi cezalandırılır⁵⁸. Kadılara siyaset cezası uygulanamazdı⁵⁹. Kanûnî Sultan Süleyman’ın Kızıl Yenicesi kadısını menzil parasını çalması yüzünden astırması dışında⁶⁰ bu kuralın ihlâlüne de pek rastlanmaz⁶¹. Bir diğer husus da XV-XVII. yüzyılın kadısının XVIII. yüzyılda yaşanan değişime uyum sağlamasıdır. XIX. yüzyılda ise daha farklı bir kadı tipi ortaya çıkmıştır. XX. yüzyılın başında kadılar Osmanlı Devleti’nin adliye sistemi içinde yine farklı bir yer işgal etmektedir. Bunun için de müessesenin tarihî evrimi son derece ilgi çekicidir.

Eldeki en eski şer‘iyye sicilleri⁶² XV. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzandığından Osmanlı idaresinin ilk bir buçuk asrında kadılar ve mahkeme faaliyeti hakkında birinci derecede kaynaklardan bilgi edinme imkânı yoktur. İlk kadıların İznik, Bursa ve Edirne gibi merkezlere

⁵⁴ Abdülhay el-Kettânî, I, 269; Tâhir b. Âşûr, s. 198

⁵⁵ Mâverdi, el-Ahkâmü’s-sultâniyye, s. 91

⁵⁶ Sadrüşşehîd, II, 7-8

⁵⁷ İbn Ferhûn, I, 61-64; Alâeddin et-Trablusî, s. 32-33

⁵⁸ 2001 İstanbul TDV İslâm Ansiklopedisi’nin 24. cildinde, 66-69 syf.

⁵⁹ Halil İnalçık, **TTK Belgeler**, II/3-4 [1965], s. 106

⁶⁰ Feridun Bey, I, 567

⁶¹ Uzunçarşılı, I, 107

⁶² Bursa Şer‘iyye Sicilleri

tayin edildiği, yeni fethedilen yerlere ikinci ve üçüncü derecede kadıların gönderildiği vekâyi'nâmelerden öğrenilmektedir. Kadıların tayini mutlaka padişah beratı ile olur, ilmiye mensuplarının tayin, yol ve nakil işlemlerini Anadolu ve Rumeli kazaskerlerinin daireleri yapardı; bunun için de kadının mesleğe intisabında bu dairelerden birini seçmesi gerekirdi. Dairelerde işlemler rûznâmçe denilen deftere kaydedilir ve artık kadıların meslekteki terfi ve özlük işleri bu büroda yürütülürdü. Pek azı literatürde kullanılan bu defterlerin geniş ölçüde incelenip tasnifi yoluyla kadı biyografileri elde edilebilir. Kadıların içinde küçük merkezlerde ve kazalarda görev yapanlar hayli kalabalık olduğu halde mevâlî denilen sancak kadıların sayısının sayısı azdır.

Osmanlı Devleti'nde kadı tayini her şeyden önce belirli tahsil ve hiyerarşik terfi düzenine dayanır. Bundan dolayı klasik İslâm döneminde kadılık için öngörülen şartlar (erkek ve reşid olmak, temyiz kudretine ve yeterli bilgiye sahip olmak, sağırkör olmamak) dışında eğitim önemlidir. İftâ, tadrîs, kazâ dalları arasında yatay geçiş mümkündür ve her rütbenin muadili hiyerarşide belirlenmişti. Kadıların göreve tayini ve görev yerlerindeki sürelerinin uzatılması, kısa tutulması veya iki kadının karşılıklı yer değişimiyle ilgili zengin örneklerle kazasker rûznâmçesi denilen defterlerde rastlanmaktadır. Görevin verilmesine “sadaka etmek, edilmek” tabir edilir ve kadılar bir bölgeye kural olarak iki yıllık süreyle (müddet-i örfiyye) tayin edilirdi. Kadının göreve başlaması, terfi ve çeşitli yerlerde görev yapma usulü, Osmanlı idarî yapısı ve memuriyetin mevzuatı açısından çok erken devirde gerçekleştirilen geniş bir memuriyet hiyerarşisinin varlığını gösterir.

Kadılar XVIII. yüzyıldan itibaren idarî değişimlere de uyum sağladılar. Bu şartlara intibak kabiliyeti müessesenin Osmanlı devirlerinde sağlam bir geleneğe sahip olduğunu gösterir. 1078'de (1667) Şeyhülislâm Minkârîzâde Yahyâ Efendi, Rumeli kazaskeri Abdülkadir Sinânî Efendi'ye Rumeli kadılıklarının yeniden tanzimi görevini verdi. Burada bazı kazalar gelir esasına göre birleştirildi. Bununla irtikâbın önlenmesinin amaçlandığı görülmektedir⁶³. XVIII. yüzyılda devlette merkezî idarenin güç kaybetmesine bağlı olarak kadıların görevlerine mahallî güçlerin müdahalesine rastlanır. Adliye ve kanuna saygısı tükenen ahalinin mahkeme basması gibi olaylar artmıştır⁶⁴. 1826'da yeniçeriliğin kaldırılmasıyla birlikte bazı idarî kurumlarda meydana gelen değişim Osmanlı kadısının görev bütünlüğünü de sarsmıştır. Bu arada tarihte ilk defa Bâb-ı Meşihat'taki odalardan birkaçının İstanbul kadısına verilmesiyle İstanbul kadıları kendi konaklarının dışında bir daireye sahip olmuşlardır⁶⁵. Osmanlı kadısının yetki ve görev hacmini asıl azaltan süreç idare hukuku, ceza ve ticaret alanında Fransız mevzuatının uyarlanması ve karma nizamî mahkemelerin kurulması, ceza ve bidâyet mahkemelerinin, vilâyetlerde ise temyiz divanlarının teşkilidir. 1270'te (1854) Şeyhülislâm Meşrepzâde Mehmed Ârif Efendi zamanında

⁶³ Halil İnalçık, *Turcica*, XX [1988], s. 262

⁶⁴ Ebul'ula Mardin, “Kadı”, *İslam Ansiklopedisi*, C. 6, MEB Yayınları, Ankara 1997, s. 42.

⁶⁵ Mecelle-i Umûr-ı Belediyye, I, 300

kurulan Muallimhâne-i Nüvvâb (sonraki isimleri Mekteb-i Nüvvâb, Medresetü'l-kudât) düzenli eğitim ve programla hukukçu zümresini yetiştirmiştir.

Gerçekten kadı bugünkü savcı ve sorgu hâkiminin görevini de yüklenmiştir. Klasik dönem İslâm yargılama hukukunda tek hâkim sistemi cârî olduğundan hâkim adaletin tecellisi için soruşturmayı yapmak zorundadır. Çünkü ayrıca bir savcı yoktur (XV. yüzyılın son çeyreğine kadar⁶⁶. Kadıların kazâ daireleri içindeki yoğun görevleri yerine getirme dışında kendi kazâ daireleri haricindeki işlere karışmamaları prensibi önemlidir. Her fert ait olduğu kazâ dairesinde yargılanır.⁶⁷ Bazı durumlarda kadının değişik dinden kimselerin miras davalarına bakabildiğine dair kayıtlar vardır; ancak esas itibarıyla kadı şeriat adamı olarak müslümanların hâkimidir.⁶⁸ Geniş bir bölgede bütün davaları göremeyen kadının nâibleri vardır ve nâib mahkemesinin bölgesi için kullanılan nahiye buradan kalmadır.⁶⁹

Kadıların elkâbı, protokoldeki yerleri ve kıyafetleri de tesbit edilmiştir. İslâm asırları boyunca kadınlara gösterilen hürmet Osmanlılar'da bütün ilmiye mensubu ve kadınlara için âdeta artmıştır. Kendilerinin özel bir kıyafet ve destarı vardı. 1254 (1838) tarihli hatt-ı hümayunda⁷⁰ Osmanlı kurumları içinde en dikkate şayan olanlardan biri toprak kadılığı denen seyyar kadılıklardı. Bunlar tahkiki gereken yolsuzlukları tahkik ve teftişle görevliydi. Toprak kadılarının bazan stratejik madde sayılan toprak mahsûlâtının kaçakçılığını önlemek için teftiş ve tedbirle görevlendirildikleri anlaşılmaktadır.⁷¹

1.4. Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri

Şer'iyye Mahkemeleri, Osmanlı devletinde fıkıh esasına göre yargılama yapan mahkemelerdir. Osmanlı tarihi araştırmaları bakımından mahkemelerde verilen kararların ve tutulan kayıtların toplandığı defterler olarak bilinen Şer'iyye Sicilleri çok büyük önem taşımaktadır. Çünkü ait oldukları döneme ilişkin en doğru bilgi bu kayıtlardadır. Sosyal, iktisadi, hukuki ve askeri bakımdan en direkt bilgileri veren kaynaklardır. Toplum yaşantısının her alanına dair bilgileri bu kaynaklardan bulmak mümkündür. Bulgaristan'ın Cyril ve Methodius Kütüphanesi'nin Şarkiyat şubesinde korunma altına alınmıştır. Bulunan Osmanlı arşiv belgeleri birkaç ana grupta icelenbilir.

⁶⁶ Fahrettin Atar, "Kadı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Vakıf Yayınları, İstanbul 2001, s. 66.

⁶⁷ Atar, a.g.e., s. 67

⁶⁸ BA, MD, nr. 3, hk. 1644

⁶⁹ BA, MD, nr. 16, hk. 439

⁷⁰ BA, HH, nr. 24176

⁷¹ İsmail Hakkı Uzun Çarşılı, **Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı**, TTK Basımevi, Ankara 1988, s. 128-129

Bunlar; Şeri mahkeme sicilleri, Tapu tahrirve tımar defterleri, Defterler grubu ve Belgeler grubudur. Şer'îye Mahkemeleri ve Kadılar kuruluş yılından itibaren Şer'î kaza usulünü benimseyen Osmanlı Devleti'nin birinci padişahı Sultan Osman'ın ilk tayin etmişirği iki memurdan birisi kadı olmuştur. Kadıları yetiştirecek bir kaynak henüz mevcut olmadığından, ilk Osmanlı kadıları Anadolu, İnan, Suriye ve Mısır gibi yerlerden getirilmiştir. Tek kadının görev yaptığı bu usule Şer'îye Mahkemeleri adı verilmektedir. Şer'îye Mahkemelerinin belli bir makam binası yoktur. Ancak bu Şer'î meclis adıyla yargılamanın yapıldığı belirli bir yerin olmadığı manasına alınmamalıdır. Kadıların yargı işlerini yürütebilecekleri ve tarafların kendilerini her an bulabilecekleri muayyen bir yerleri vardır⁷².

Şeyhülislam Osmanlı Devleti'nde ilmiye sınıfının ve dolayısıyla kazâ teşkilâtının da bir bakıma başı ve mercii şeyhülislâmdır. Bilindiği gibi kadılar, hukukî meselelerde Hanefî mezhebinin mu'teber görüşlerini esas alarak karar vereceklerdir. İşte bu noktada kadıların müftülere ihtiyacı vardır. Osmanlı Devleti'nde müftüler şeyhülislam ve müftüler olarak iki kısımdan oluşmaktadır ve müftülere de kemarmüftüleri de denir⁷³.1241/1826 yılına kadar şeyhülislâmların belli bir makamı yoktu. II. Mahmut, Yeniçeri ocağını kaldırıncaya, Ağa Kapısı'nı Şeyhülislâmlık haline getirdi. Artık burası Bâb-ı Vâlây-ı Fetvâ diye meşhur olmuştu⁷⁴.Kazaskerler Osmanlı Devleti'nde, yargı teşkilâtının asıl başı ve ilmiye sınıfının da ikinci reisi kazaskerlerdir⁷⁵.1574 yılına kadar kazasker, bütün müderris ve kadı adaylarını seçip tayin edebilmek üzere sadrazama arz etmeye yetkiliydi⁷⁶Kazaskerler Divan-ı Hümâyün'un aslı üyesidir. Divan günlerinde Divan'a mutlaka katılırlar. Divan'da bazı davalar, dinlenmek üzere Rumeli Kazaskerine havale edilir.⁷⁷

Kazaskerler, cuma günleri Sadrazam konağında huzur mürâfaası denilen yargılamaların yapıldığı Cuma Divanı'na da katılırlar. Sadrazamla beraber Divan'a arz edilen davaları görürler⁷⁸.Tanzimattan sonra azalmış ve Osmanlı Devleti'nin son zamanlarına doğru, kazaskerlerin yetkileri tamamen ellerinden alınmıştır.

XVIII. yüzyıl ortalarında teşekkül eden heyet-i vükelâya şeyhülislâm dahil edilmiş, kazaskerler ise alınmamıştır. Tanzimat'tan sonra gelirleri de ilga edilen kazaskerler, yine kadı tayinine yetkili kılınımlarsa da; ancak 1271/1854 tarihli Tevcihât-ı Menâsıb-ı Kazâ Nizamnâmesi

⁷² Midhat Serdoğlu, **Osmanlı Tarih Lügati**, Enderun Kitapevi, İstanbul 1986, s. 342.

⁷³ HavvaSelçuk, **Tuna Boyunda Bir Osmanlı Kenti Vidin**, Çizgi kitabevi, Konya 2013,s. 74.

⁷⁴ CahitBaltacı, " Şer'îye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul 1985.

⁷⁵ Mehmet İpşirli, "Şeyhülislam", *D.İ.A*, C. 39, T.D.V. Yayın Matbaacılık, İstanbul 2000, s. 91-92.

⁷⁶ Kemaleddin Taş, "Osmanlı Yönetim Sisteminde Şeyhülislâmlık Kurumu -Sosyolojik Bir Çözümleme-", *SDÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 1, Isparta Ocak-Temmuz 2005, s.83-84.

⁷⁷ M. Salih Arı, "Osmanlılar'da Şeyhülislâmlık Müessesesi", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, Cilt 1, Van 1994, s. 172-173.

⁷⁸ Mehmet İpşirli, "Kazasker", *D.İ.A*, C. 25, T.D.V. Yayın Matbaacılık, İstanbul 2000, s. 141.

ile tayinleri şeyhülislâma arz mecburiyeti getirilmiştir. 1331/1913 tarihli bir Kanun-u Muvakkat ile kazaskerlik müessesesi kaldırılarak yerine Rumeli ve Anadolu Kazaskerlik Mahkemeleri ihdas edilmiş ve 1332/1914 tarihli bir diğer Kanun-ı Muvakkat ile de bu mahkemelerin sayısı bire indirilmiştir. Kadılar Osmanlı Devleti'nde çok geniş kapsamlı yetkileri bulunan ve Şer'îye Mahkemelerinde yargı görevini ifa eden şahıslara kadı denmektedir. Osmanlı hukukçuları, kadıyı, insanlar arasında meydana gelen dava ve anlaşmazlıkları Şer'î hükümlere göre karara bağlamak için devletin en yüksek icra makamı (sultanlar veya yetkili kıldığı şahıslar) tarafından tayin edilen şahıs diye tarif etmektedir. Kadılara hâkim veya hakim'üş-şer de denilir.

Şer'îye Sicillerinin (kararların) yazımı; veli veya vasisi olmayan küçükleri evlendirme; yetimlerin ve gaiblerin mallarını muhafaza; vasi ve vekilleri tayin yahut azl; vakıfları ve muhasebelerini kontrol; evlenme akdini icrâ; vasiyetleri tenfiz ve kısaca bütün hukukî işleri takip, kadıların görev ve yetkileri arasındadır. Tanzimat Dönemi ve daha doğrusu II. Mahmut ve onu takip eden dönem, yargı organları açısından da yeniden düzenlemelere sahne olan bir devredir. Tanzimat'tan önce Osmanlı ülkesindeki yargı gücünü tek başına denecek kadar müstakil olarak kullanan Şer'îye Mahkemelerininve kadıların bu yetkileri, yeni düzenlemelere maruz kalmıştır. 1235/1837 yılında İstanbul Kadısının makamı, Bâb-ı Meşihat'taki boş odalara taşınarak ilk kez resmî bir mahkeme binasında yargı görevini ifaya başlamışlarsa da, 1254/1838 tarihinde kadıların yetkilerini kötüye kullanmalarını önlemek ve mevcut usulsüzlükleri ortadan kaldırmak amacıyla Tarik-i ilmîye dair Ceza Kanunnâme-i Hümayunu yürürlüğe konmuştur. Tanzimat'ın başında Şeyhülislâmlığa bağlanmış ve şeyhülislâmlar Meclis-i Vükelâ'ya alınmıştır. 1253/1837 tarihinde kazaskerlikler birer mahkeme olarak Bâb-ı Meşihat'a nakledilmiş ve bütün kadılar şeyhülislâma bağlanmıştır. Kadıların idarî mahallî idare yetkileri de kaldırılmıştır⁷⁹.

1255/1839 tarihli Tanzimat Fermanıyla hukukî düzenlemeler yapılmış ve Şer'îye Mahkemeleri de kontrol altına alınmıştır. Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları, sicillât-ı şer'îyye ve yaygın kullanımı ile şer'îyye sicilleri denilen bu defterler kadı yahut nâibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri içermektedir. Osmanlı Devleti'nde merkezde ve taşrada her tabakadan insanlar arasındaki hukukî ilişkilere dair kayıtları içeren bu defterler Osmanlı hayatının aile, toplum, ekonomi ve hukuk gibi birçok alanının tarihi için en önemli kaynaklardır. Kadıların Osmanlı sistemindeki etkin rolleri sebebiyle şer'îyye sicilleri sosyal ve yerel tarih çalışmalarında da ana kaynak niteliği taşımaktadır. Şer'îyye sicil defterlerinin ne zamandan beri var olduğu hususundaki modern tartışmada Manna, erken dönem İslâm tarihi kaynaklarında hiç zikredilmemesinden ve önceki devirlerden günümüze sicil defterlerinin kalmamasından yola

⁷⁹Selma Kuşu, "Şer'îye Sicillerine Göre H. 1065-1079/M.1655-1669 Tarihleri Arasında Edirne'de Sosyo- Ekonomik Hayat", *Yayınlanmış YLT*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Anabilim Dalı, Edirne 2009, s. 4.

çıkarak Ebied ve Mandaville gibi araştırmacıların varsayımlarının aksine bu defterlerin sistematik biçimde sadece Osmanlı döneminde tutulduğunu söylemektedir⁸⁰

Arap coğrafyasında en eski defter Mısır Sâlihiye Mahkemesi'nde bulunmuş olup 1530'lara rastlar. Vâil b. Hallâk'a (Wael b. Hallaq) göre bu defterler için kadı divanı adlandırması doğrudur ve IX. yüzyıl İslâm hukuku kitaplarında bu tür divanlardan bahsedilmektedir⁸¹. Selçuklu/İlhanlılar dönemine ait Amasya mahkemesinde tutulan bir mahkeme kaydı günümüze ulaşmıştır⁸². Osmanlı Devleti'nde şer'iyeye sicillerinin en erken tarihli örneklerine Bursa'da rastlanmaktadır. 1455 tarihli bu defterler, XIX. yüzyılın ikinci yarısında yeni mahkemelerin kurulması sebebiyle içerdiği konular açısından bir daralmaya uğramışsa da XX. yüzyıl başlarına kadar düzenli biçimde tutulmuştur.

Mudanya'nın (Bursa) 1645 tarihli kayıtlarını da içeren mevcut ilk sicilinde görülen, "Kilitli tahta sandık ile yirmi altı mecele sicil el-Hac Halil Bey İbn Mehmed'e emanet vaz' olundu. Osmanlı dönemine ait şer'iyeye sicilleri içerisinde birçok kayıt türü vardır. İ'lâm, hüccet, tereke kayıtları birinci türden belgelere; ferman, emir, buyuruldu, tezkere, berat ise ikinci tür belgelere örnek verilebilir.⁸³

Sicil defterleri genelde dar ve uzun defterler olup (15 × 45 cm. gibi) sayfa sayıları 10-20'den 200-300'e kadar çıkabilmektedir. Defterler ortalama 100 sayfa civarındadır ve 400-500 kaydı içermektedir. XV ve XVI. yüzyıl şer'iyeye sicillerinin önemli bir kısmı Arapça kaleme alınmıştır. XVI. yüzyıldan itibaren Arap coğrafyası dışındaki defterler çoğunlukla Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olsa da her iki dildeki kayıtlarda benzer olaylar için kullanılan hukukî terminoloji aynıdır. İstanbul'dan gelen belgeler ise her yerde Osmanlı Türkçesi'yle kaydedilmiştir. Sicil kayıtları daha çok rik'a, ta'lik veya divanî hatla yazılmakta, kronolojik sıralamaya her zaman dikkat edilmemektedir. Dava kayıtlarının önce müsvedde halinde yazılması ve daha sonra sicil defterine geçirilmesi⁸⁴, İstanbul'dan gelen belgelerin i'lâm ve hüccet kayıtları arasına girmesi, bazı defterlerin-sayfaların muhafaza edildiği yerlerden çıkarılırken yeniden ciltlenmesi sırasında oluşan karışıklıklar gibi hususlar kayıtlar arasındaki kronolojik düzensizliğin başlıca sebeplerini teşkil etmektedir. Defterler esasen bir yılın kayıtlarını içine almaktaysa da dağınık haldeki sayfaların bir araya getirilmesiyle oluşturulan bazı defterler birkaç yılı, bazan da birkaç on yılı içermektedir. Kayıtlarda kullanılan hattın ve kaydın tutulduğu kâğıdın filigranının değişmesi bu ikinci tür defterlerin durumunu anlamakta önemli ipuçlarıdır.

⁸⁰ Palestine in the Late Ottoman Period, s. 351-352

⁸¹ Bsoas, LXI/3 [1998], s. 415-416

⁸² Sait Öztürk, "Kassâm", *D.İ.A.*, C. 24, T.D.V. Yayın Matbaacılık, İstanbul 2000, s. 579.

⁸³ İstanbul Şer'iyeye Sicilleri Mâ-i Lezîz Defterleri, nşr. Ahmet Kal'a, I-XI, İstanbul 1998-2001

⁸⁴ Ferit Develioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Kitapevi, Baskı 15, Ankara 1998, s. 889-900.

Kayıtların konuları ise çok çeşitlidir. Alelâde vak'alar, cinayetler, nikâh ve vergi kayıtları, narh uygulamaları, tayinler, lonca davaları, vakfiye ve vakıf muhasebe verileri en çok göze çarpan örneklerdir. Osmanlı şer'iyeye sicil arşivleri bugün yoğun olarak Türkiye'de ve Ortadoğu ülkelerinde ve az sayıda eskiden Osmanlı toprağı olan diğer ülkelerde bulunmaktadır. İstanbul'un yirmi yedi mahkemesine ait defterler II. Abdülhamid döneminde kurulan Sicillât-ı Şer'iyeye Dairesi'nde⁸⁵ yer almaktadır. İstanbul Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi'nde otuz beşi Hanya, doksan yedisi Kandiye, yetmiş ikisi Resmo ve Girit adıyla kayıtlı 215 sicili içeren on bir defter bulunmaktadır.

Sofya'daki Millî Kütüphane katalogunda 170 sicil defteri yer almaktadır. Bunların en eskisi 1542-1550 yılları arasını kapsamakta olup Sofya'ya aittir. Sofya dışında (elli dokuz adet) Vidin (yetmiş bir adet), Rusçuk (kırk iki adet), Hacıoğlupazarı (Dobriç, dokuz adet), Silistre (beş adet) ve Eskicuma (Targovishte, bir adet) şehirlerine ait siciller vardır⁸⁶. Şer'iyeye sicillerinin Osmanlı toplumu, iktisat ve hukuk tarihi araştırmalarında kaynak olarak kullanımı XIX. yüzyılın sonlarına kadar uzanmaktadır. Rusya'da Kırım sicilleri üzerine 1890'larda, Balkanlar'da Macaristan, Bulgaristan ve Bosna sicillerine dair 1900 başlarında çalışmalar yapılmıştır. Türkiye'de siciller hakkında ilk çalışmalar 1930'larda başlamıştır. 1935'te İ. Hakkı Uzunçarşılı'nın ve 1938'de T. Mümtaz Yaman'ın Ankara Halkevi dergisi Ülkü'de "Şer'î Mahkeme Sicilleri" adıyla yayımlanan yazıları bu alanda yapılmış ilk çalışmalardandır. Sicillerin önemine dikkat çeken bu makalelerden sonra sicil çalışmalarında sayıca bir artış meydana gelmiş

İlk neşir faaliyetleri, kurguya dayalı birer tarih çalışmasından ziyade sicil örneklerini ortaya çıkararak önemlerini gündeme getirmeyi amaçlamıştır. Tarih disiplini içerisinde sicillerin sosyal ve ekonomik tarih alanında bir kaynak olarak kullanılmasının erken örneklerini Halil İnalıcık vermiştir. İnalıcık'ın 1960'ta yayımladığı "Bursa I: XV. Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair Vesikalar" adlı makale iktisat tarihi kurgusunda sicillerin ve devlet arşivlerinin birlikte kullanımına iyi bir örnektir. Mustafa Akdağ da çok eleştirilen Türkiye'nin İktisadî ve İctimaî Tarihi⁸⁷ adlı çalışmasında sicil kayıtlarını kaynak olarak kullanmıştır. Sicillerden yerel tarih çalışmalarında ilk faydalananlar ise Mustafa Çağatay Uluçay ve İbrahim Gökçen'dir. Halit Ongan Ankara Şer'iyeye Sicilleri'nin ilk iki defterini özetler ve bazı kayıtları aynen verirken⁸⁸ C. C. Güzelbey, Gaziantep sicillerini dört cilt halinde özetlemiştir⁸⁹.

⁸⁵ İstanbul Müftülüğü Arşivi

⁸⁶ Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Kaynağı Olarak Şer'iyeye Sicilleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, S. 5, 2005, s. 187.

⁸⁷ I-II, İstanbul 1961, 1974

⁸⁸ Ankara Şer'iyeye Sicilleri, I-II, 1958, 1974

⁸⁹ Mustafa Denkaş, "Şer'iyeye Sicil Defterlerinin Sanat Tarihi Açısından Önemi (Kayseri Ölçeği)", *E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 18, Kayseri 2005, s. 52.

1970'lerde sicillerin Osmanlı tarihinin hangi alanlarında kullanılabileceğini ortaya koymakla sınırlıdır. Jennings, siciller yardımıyla mikro düzeyde Osmanlı tarihi analizleri yapmıştır, onun gündeme getirdiği kadın meselesi üzerinde daha sonra Marsot ve Tucker ciddi açılımlar gerçekleştirmiştir. Faizle borç verme muameleleri, millet sistemi eleştirisi, Kıbrıs tarihi ve XVI. yüzyıl sonundaki nüfus patlaması gibi konular Jennings tarafından siciller temel alınarak yapılan çalışmalarla çürütülmüştür. Hanna sicillerden hareketle bir tüccar üzerinden ilk biyografi çalışmasını 1998'de ortaya koymuştur. 1980'lerden sonra Osmanlı ve Ortadoğu çalışmalarının birçok alanında siciller artık birinci derecede tarih kaynakları şeklinde yoğun biçimde kullanılmıştır. 1990'lardan sonra şer'iyeye sicilleri literatüründeki çalışmalarda yerini almaya başlamıştır. Şer'iyeye sicillerinin, tarih yazım problemlerini en aza indirecek bir yöntem olarak tarih çalışmaları yapılırken tek tür kaynağa dayanmak yerine kaynakların çeşitlendirilmesini ve kayıtların metin/kavram analizinin yapılmasını önermektedir. Ayrıca bugün bazı büyük projelerle sicil defterlerinin neşir çalışmaları sürmektedir. zellikle İstanbul sicilleriyle ilgili geniş kapsamlı yayın faaliyetleri çerçevesinde iki defterin neşri yapılmıştır (bk. bibl.).

İKİNCİ BÖLÜM

2. 43 NUMARALI VIDİN ŞER'İYYE SİCİLİ

2.1. Defterin Genel Özellikleri

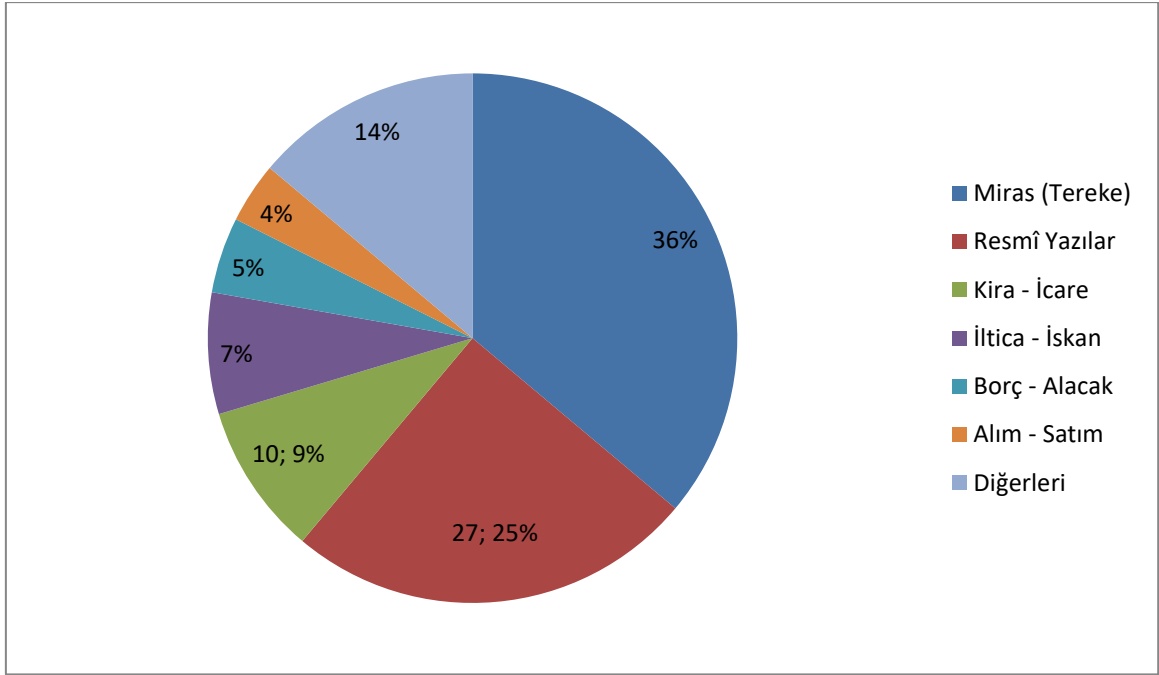
H. 1114-1142 / M. 1703-1730 tarihlerini içeren III. Ahmet yönetiminin hakim olduğu süreçte kayda geçmiştir. Çalışmaya konu olan 43 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicili, Bulgaristan Ulusal Kütüphanesi'nin Şark kısmında bulunmaktadır. İncelediğimiz bu fotokopiler mikrofilm çekimleriyle elde edilmiştir, bu sebeptendir ki boyut olarak kesin bir şey söylenememektedir.

Sicil, toplamda 74 varaktan oluşmaktadır. Sicilin 3., 6., 25., 26., 27., 27., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36., 37., 38., 39. ve 51. sayfalar boştur. Sicilde kiralama, tereke ve cizye gidi davalara daha çok rastlanmaktadır. Sicilin yazı türü olarak Osmanlı ilmiye sınıfının kullanmış olduğu talik yazı türü kullanılmakla birlikte bazı yerlerde divani kırması da kullanılmıştır ama nadir derecededir. Bazı hükümlerin okunmasında sorunda oluşmuştur. Sicil 1066 hicri yılında başlamakta sonlara doğru 1068 yılında ait hükümlerde yer almaktadır.

2.2. Defterdeki Hükümlerin Değerlendirilmesi

Osmanlıda uygulanan mahkemelerde hukuki konularla ceza hükümlerinin yer aldığı dava konuları aynı durumda ele alınırdı. Bu da demek oluyor ki buralarda makemeden başlayıp notere kadar her türlü konularla kadıların ilgilendiği anlamına gelmektedir. Osmanlıda bir kişinin karşı taraftan hakkını alabilmesi için kişinin kendisinin mutlaka dava açması gibi bir zorunluluğu yoktur ikinci kişilerde onlar adına dava açabiliyorlar ve bunu yapmak içinde günümüzde olduğu gibi mutlaka bir dilekçe şeklinde yazılı belge ile başvurması da gerekmemektedir. Buradaki Şer'iyye sicil evraklarının büyük çoğunluğu tereke ve veraset konuları, vergi tevzi'i ve tahsili ile alım-satım davalarından oluşan dava çeşitleri vardır. Bu da bize belgelerin yansıttığı Vidin'in ne kadar önemli bir nokta olduğunu göstermektedir. Defterdeki hükümler açısından en çok karşılaşılan dava türlerinin kiralama (icare) dava konuları ile iltica-iskân konuları olduğu ve geçtiği dönemde 10 tane kiralama, 8 tane iltica-iskân, 5 tane borç-alacak, 4 tane alım-satım ile vakıf davası, ikişer tane nafaka, nikâh akdi, tayin, feragat, kefil davaları ile 1 tane de veraset davalarından oluştuğu görülmektedir.

Grafik 1: 43 Nolu VidinŞer'ıye Sicilindeki Kayıtların Dağılımı

Tablo 1: Davaların Dağılımı

Kayıt Türü	Sayı
Alım - Satım	4
Borç - Alacak	5
Feragat	2
İltica - İskan	8
Kefillik	2
Kiralama - İcare	10
Miras (Tereke)	39
Nafaka	2
Nikah Akdi	2
Tayin	2
Vakıf	4
Veraset	1
Resmî Kayıtlar	27
TOPLAM	108

2.3. Alım-Satım ile İlgili Belgeler

En çok görülen davalar konusunda üçüncü sırada yer alan alım satım ve mal-mülk ile ilgili davalardır. Her türlü arazi tanımlamasına giren yeryüzündeki toprak parçaları ile bu alanlar üzerinde inşa edilmiş yapıların olduğu ve bunun da kişinin ferdi mülkünde bulunan gayrimenkul malın anlaşıldığı unsurları kapsamaktadır. Vidin’de halk zaman zaman mülkünü satışa çıkarmıştır. Bunlara sebep olarak vefat, borç ödeme varis hisse satışı veya komsuya ev satışını söyleyebiliriz. Bunlar dükkan, arsa, tarla, bağ veya ev gibi mülklerdir. Osmanlı’da mülk istenildiği şekilde satılabilir, devredilebilir ve başkasının hakkını çiğnememek koşuluyla kullanılabilirdi. Mülk satışları hem müslümanlar hem de gayrimüslimler tarafından yapılabilmekteydi. İncelemeye tabi tutulan 43 Numaralı Vidin Sicilinde bu tür dava sayısı toplamda dört olup (11/15, 20/31, 23/35 ve 23/36) satışlardan biri (23/35) bey’ bat-i kat’i yani kesin satış, bir diğeri de (23/36) bey’ bat-i sahih yani doğrudan kesin satış özelliği taşımaktadır. Ayrıca 11/15’de dükkan hissesi satışa sunulmuştur.

2.4. Borç ve Alacak

Müslümanlar evlerini çoğunlukla kapı 27 anlamına gelen “bab” kelimesiyle ifade etmişlerdir. Bu evler çoğunlukla bir ya da iki göz odadan ve mutfak gibi unsurlardan oluşmaktaydı. Evlerin ya da mülklerin etrafı genellikle bir avluyla çevrenmekte, buralarda meyveli, meyvesiz ağaçlar bulunmaktaydı. İslam hukukunda satım akdi, bey’ ve şirâ yani alım satım akdi olarak tanımlanmıştır. Eski hukukumuzda ivazlı akidlerin temeli sayılan satım akdi, borçların genel hükümlerini de içermektedir⁹⁰. Belgede mülk ya da ev tanımlanır; mahalle, sınır, komşuların durumu açıklanır; satışın yapıldığı ve fiyat belirtilir; satıcı sattığını, alıcı da aldığını tasdik eder ve bir tarih ile satışa son verilir. Ev tabiri yerine genellikle menzil ifadesi kullanılmıştır. İncelenen 43 Nolu Vidin Sicilinde borç ve alacak üzerine kayıt sayısı beş olup (53/55, 63/72, 65/75, 68/81 ve 73/100), bunların ikisi (63/72 ve 65/75) alacak, 53/55 rehin karşılığı borç, 73/100 tamamen istikraz ve 68/81 numaralı kayıt ise Vidin’de ticaret yapan ve bölge insanını dolandıran Acem tüccarlarının borçlarını ihtiva etmektedir.

2.5. Feragat

Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme anlamına gelen bu konu oluşan davalarda zorlama olmadan vazgeçmeyi içermektedir. İncelenen defterde bu tarzda iki kayıt sözkonusu olup, ilki (14/19) kasr-ı yed ile yani kendi isteği ile muallimlikten feragat, ikincisi (73/96) ise yine kasr-ı yed ile vekaletten azil davasıdır.

⁹⁰ Halil Cin, Ahmet Akgündüz, **Türk Hukuk Tarihi**, İstanbul,1989, c. 2. 238

2.6. İltica-İskân

İrki, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği korkusu taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen, dönmek istemeyen kişilerin bir başka devlete sığınmasına iltica denmektedir. 43 Nolu Vidin Sicilinde bu konu ile alakalı toplam sekiz kayıt bulunmaktadır. Bilindiği üzere 1715 – 1717 Osmanlı - Avusturya Habsburg Savaşı sonucunda imzalanan Pasarofça Anlaşması gereği, Osmanlı Balkanlarının Orta Avrupa'ya açılan kapısı Belgrad şehri ve Küçük Eflak (Oltenia) bölgesi Avusturya idaresine bırakılmıştır. Nemçe idaresinde yaşamak istemeyen özellikle ticaret ehli Yahudiler ile sürekli Osmanlı hesabına hizmet eden Rumen ileri gelenleri, bölgeye en yakın konumdaki canlı ticaret merkezi Vidin'e iltica etmişlerdi. Defterdeki kayıtlardan dördü (73/99, 74/104, 74/107 ve 74/108) bütünüyle Vidin'e sığınan Yahudilerle ilgilidir. Hatta onlara iskan sahasının verilmesi ve bir takım vergilerden bir süreliğine muaf sayılması bilgileri içermektedir. Eflaklı Rumenlerle ilgili davalar (53/54, 73/98, 74/103 ve 74/105) toplamda dört olup, aynı şekilde Vidin'e iskan amaçlı iltica eden Rumen boyarlarını ve onların bir süreliğine aldıkları vergi muafiyetleri hususları üzerinedir.

2.7. Kefillik

Bir kişinin, müşteri ile beraber imzaladığı herhangi bir sözleşmeye garanti vermesine kefillik denir. İlgili sicilde bu konu üzerine iki adet kefalet kaydı mevcuttur. Bunlardan birincisi (71/88) Vidin'de mesleğini icra eden Müslüman ve Hıristiyan bir grup kasap esnafının birbirlerine yönelik kefilliğini, ikincisi ise kalabend yöntemiyle tutuklanan bir vatandaşın durumu ile ilgilidir.

2.8. Kiralamayla (İcare) İlgili Belgeler

Anlaşılır haliyle bir kimsenin taşınır (menkul) veya taşınmaz (gayrimenkul) bir mal üzerindeki fiili hakimiyeti olarak tanımlanabilecek bir unsur olan ve mülkiyeti bir kimsenin eşya üzerindeki hakkını ifade eder kiralama durumudur. Bu hususa dair Vidin 43 nolu sicilinde toplam olarak 10 adet (2/1, 52/53, 55/57, 56/59, 56/60, 56/61, 57/62, 57/63, 57/64 ve 72/94) dava mevcuttur. Bu davalardan 8 tanesi rehin karşılığıyla işyeri kiralama, bir tanesi de beygir kiralama hususundadır. Ayrıca son olarak 2/1 numaralı kayıt Vidin'de mahzen kiralamayla konu edinmiştir.

2.9. Miras (Tereke-Muhallefat) ile İlgili Belgeler

Burada sözü edilen miras *“Bir şeyin bir kişi veya topluluktan diğerine geçmesi, başkasından kalan, tevariüs edilen şey”* manasında kullanılmaktadır. Fıkıh terimi olarak da miras, ölen bir

kimsenin mal varlığının akıbetini düzenleyen kuralların bütünüdür⁹¹. Cenaze borçları, müteveffanın yerine getirmedeği maddi ve manevi vecibeler çıkıldıktan sonra muhalefatın geriye kalan kısmı mirasçılara aittir. Miras hukuku ise hem eski hem de yeni hukuk sistemlerinde aynı içeriğe sahip olan bir hukuk sistemidir. Ölen gerçek şahsın terekesinin kimlere, nasıl ve ne şekilde intikal edeceğini tayin ve tespit etmek, ölüme bağlı tasarruflar miras hukukunun konusunu teşkil etmektedir⁹². Özgürleşmiş olan eski kul efendisinin ve eski efendi de o kulun mirasçısı olabilirlerdi. Borçlular alacaklarını mirasçıya karşı değil ancak terekeye karşı öne sürebilirdi⁹³.

2.9.1. Varisli Tereke Kayıtları

Vidin'e ait 43 Nolu Şer'iyeye Sicilinde aşağıda tablo olarak da sunulan toplam 23 adet varisli tereke kaydı mevcuttur. Söz konusu kayıtlardan 13'ü Müslüman erkeklere, 9'u Müslüman kadınlara (ki bunlardan Emine Bint-i İbrahim'e ait iki kayıt vardır) ve sadece biri Lazar isimli bir gayri müslime aittir. Aşağıda tabloda terekeye konu olan kişilerin ayrıca ölüm nedenleri ve muhitleri belirtilmiştir. Ayrıca bunlardan dördü Vidin şehri dışından gelip yerleşmiş olan kişilerin terekelerini konu etmiş, diğerleri ise aslen Vidin şehrine mensuptur. Tereke kayıtlarında genellikle taşınır ve taşınmaz mal varlığının dökümleri yapılmış olup, sahip oldukları arsa, arazi, ev, bahçe, mera, dükkan, mahzen, ev eşyaları, nakit paraları, beygir, eşek, inek, keçi, öküz ve koyun gibi hayvanları, giyim kuşamları, varsa ziynet eşyaları, tarım ve inşa aletleri, alacakları, borçları gibi çok geniş bir yelpazeyi kapsayan kayıtlar mevcuttur. Elbetteki varisleri olabilecek nitelikte eş, çoluk – çocuk, kardeş gibi yakın kişiler de kaydedilmiştir.

Tablo 2: Varisli Tereke Kayıtları

Dava No	İsmi	Ölüm Şekli	Mahallesi veya Muhiti
5 / 3	İbrahim Beşe	Maktulen	Mustafa Paşa Mah. (Kale Dışı)
7 / 8	Yusuf Reis İbn-i Mehmed (Belgradlı)	Doğal	Karaman Mah.
7-8 / 9	Mahmed Çavuş İbn-i Abdurrahman	Doğal	El-Hacı Beşir Mah.
10 / 13	Hadice Bint-i Abdulkерim Beğ	Doğal	Çavuş Mah.
10-11 / 14	AişeBint-i Yusuf	Doğal	Şeyh Ahmed Efendi Mah.
15 / 22	Mustafa Kethüda İbn-i Hasan	Maktulen	Kobnik Mah. (Kale dışı)
15 / 23	Emine Bint-i İbrahim	Doğal	Debbağ Pervane Mah.
16 / 24	Emine Bint-i İbrahim	Doğal	Debbağ Pervane Mah.
16-17 / 25	Ali Bin Bektaş (Temeşvarlı)	Doğal	Mustafa Paşa Mah. (Kale Dışı)
18 / 28	İbrahim Beşe	Maktulen	Mustafa Paşa Mah. (Kale Dışı)
18 / 29	Ömer Kethüda (Temeşvarlı)	Doğal	Mustafa Paşa Mah. (Kale Dışı)

⁹¹ Hamza Aktan, , “*Miras*”, **DİA**, C. 30, TDVY, İstanbul, 2005, s. 143-145

⁹² Cin, Akgündüz, a.g.e.,s.121

⁹³ Coşkun Üçok, **Türk Hukuk Tarihi**, Ankara 1991, s. 98

Tablo 2: (Devamı)

Dava No	İsmi	Ölüm Şekli	Mahallesi veya Muhiti
22 / 33	İsa İbn-i Ömer	Doğal	Akçar Varoşu
24 / 38	Derzi Abdî Beşe İbn-i Celil (Saraybosnalı)	Doğal	Kale-i Vidin
58 / 65	Hacı Tûtî (Kadın)	Doğal	Kale Mah.
58 / 66	Bakiye Bint-i Süleyman	Doğal	Çavuş Mah.
62 / 71	Osman Bin ...	Doğal	Paşa Mah.
63 / 73	Ali Beşe İbn-i Abdullah	Doğal	Çavuş Mah.
64 / 74	Mustafa	Doğal	Orta Tuna Mah.
66 / 78	Fatma Bint-i Abdullah	Doğal	Bedreddin Mah.
69 / 82	Mü'mine Bint-i İbrahim	Doğal	Karaman Mah.
69 / 83	Mehmed İbn-i Hüseyin	Doğal	Paşa Mah.
70 / 87	Hanife Bint-i Abdullah	Doğal	Çavuş Mah.
71 / 89	Lazar	Doğal	Kobnik Mah. (Kale Dışı)

2.9.2. Varissiz Tereke Kayıtları

Defterde söz konusu vârişsiz tereke kaydı olarak toplam 16 kayıt mevcut olup, bunlardan 13'ü Müslüman erkeklere, geri kalan 3'ü ise Hıristiyan erkeklere aittir. Müslüman erkeklerin biri hariç diğer 12'si Vidin Kalesinde görevli askerlere ait kayıtları ihtiva etmektedir. Hatta bunların bağlı oldukları bölük ve cemaatleri de kayıtlarda mevcuttur. Herhangi bir varis bırakmadan vefat eden bu kişilerin defin harcamaları mevcut terekelerinden karşılandıktan sonra geri kalan gelirleri hesaplanarak doğrudan Beytü'l-male aktarılmıştır.

Tablo 3: Gelirleri Beytülmale Aktarılan Varissiz Tereke Kayıtları

Dava No	İsmi	Açıklamalar
7 / 4	Ömer Beşe	
7 / 5	İbrahim Beşe	58. Cemaat
7 / 6	Ruşçuklu Ahmed Beşe	19. Cemaat
7 / 7	Selim Beşe	14. Bölük
8-9 / 10	Mustafa	6. Bölük
9 / 11	Yusuf Beşe	21. Cemaat
9 / 12	MoskopoluGörge	Vidin'de Misafir
14 / 20	Osman Beşe	10. Bölük
17 / 27	Hasan Beşe	34. Cemaat
19 / 30	SarraçMehmed Beşe	92. Cemaat
22 / 34	Hasan Beşe	49. Bölük
24 / 37	YovanVeled-i Marenko	
59 / 68	Bakkal Nikola	İzvor Mah.
65 / 77	Ahmed Beşe	83. Cemaat
66 / 79	Köse Mehmed	76. Cemaat
74 / 106	İsmail Beşe İbn-i Hasan	98. Cemaat

2.10. Nafaka Konusuyla İlgili Belgeler

Sözlükte nafaka kelimesi “*harcamak, tüketmek*” manasındaki infak mastarından türetilmiş olup “*azık, ihtiyaçların karşılanması maksadıyla harcanan para vb. maddî değerler*” manasına gelir. Nafakada eşlerin mali durumu, çevrenin örf ve âdeti dikkate alınır. Evlilik nafakasının borç mahiyetini kazanması için nafaka miktarının eşlerce veya mahkemece belirlenmiş olması gerekmez, kadın nafaka alacaklısı sıfatını kazandığı andan itibaren nafaka kocanın borcu haline gelir. Koca, karısının nafakasını ödemez veya eksik öderse kadın yargı yoluna başvurabilir; bu durumda hakim tarafların mali ve sosyal durumların dikkate alarak nafakanın miktarını tayin ederdi. İncelenen kayıtlarda, 2 tane nafaka davası (4/2 ve 69/84) olduğu, bunlardan biri Fatma Hatun’un nafakası ve diğerinin de sadece nafaka konusunu içerdiği fark edilmiştir.

2.11. Nikâh Akdi

Evlenmekarı koca arasında birlikte yaşamaya ve karşılıklı yardımlaşmaya imkân veren ve taraflara karşılıklı hak ve ödevler yükleyen bir sözleşmedir. İlgili sicilde peşpeşe (74/101 ve 74/102) iki adet nikah akdi kaydı mevcuttur.

2.12. Tayin ile İlgili Belgeler

Tayin konusuna ait toplamda iki tane (73/95 ve 73/97) belge bulunmaktadır. Kadıların davalara bakmak yanında, ayrıca bir noter gibi çalıştığını da bilinmektedir. Bu sebeptendir ki sicilde Vidin’deki camiye imam, hatip ve muallim tayini konularını içermektedir.

2.13. Vakıflarla İlgili Belgeler

Buradaki dava vakıflara ait işler ve vakıf görevlilerine ait belgelerle ilgilidir. Toplamda vakıflarla ilgili 4 adet (13-14/18, 14/21, 55/58 ve 71/90) kayıt bulunmaktadır. Konu itibariyle de kayıtlarda vakıftan yapılan harcamalar, vakfa ait gayri menkûllerin durumu ve görevlilerin azilleri gibi konular işlenmiştir.

Vakıfların asıl gayesi, yüksek kültürlü bütün ülkelerde ve dinlerde olduğu gibi, bir mal dinsel bir amaç için toplum yararına tahsis edilirdir Vakıf, kişilerin kendilerine ait menkul ve gayrimenkul mallarını, nakit paralarını cemiyetin yararına bağışlamaları olarak tanımlanabilir.

2.14. Veraset

Ölümlle murisin malları bir bütün olarak, doğrudan doğruya ve kendiliğinden mirasçılara intikal eder. Miras bırakan bu kişiye muris, mirasçılara varis, bu ikisi arasındaki ilişkiye de veraset denir. Konuyla ilgili 43 nolu sicilde 17/26 numara ile tek kayıt yer almaktadır.

2.15. Resmi Kayıtlar

Kamu kurum ve kuruluşları arasında yazılı iletişim amacıyla kullanılan yazılara resmi yazı denir. Gönderilen makamın derecesine, konuya göre yazının bölümleri ve ifadeleri değişebilir. Vidin'e ait 43 Nolu Sicilde bu hususa dair toplam 27 kayıt yer almaktadır. Bunların türlerine göre defter içindeki dağılımı aşağıdaki şekildedir.

Resmi Kayıtlar

Ferman	14
Hüccet	2
Berat	4
Defter	1
Arz	2
Tahrirat	2
Emir	1
<u>Buyuruldu</u>	<u>1</u>
Toplam	27

2.15.1. Fermanlar

Padişah'ın bir iş veya gereklilik ile ilgili arzusunu gösteren yazılı emri. Kelime Farsça'dan gelmiş olup, "*emir, buyruk*" manalarına gelmektedir. Ferman ilk olarak İslâmiyeti kabul eden İlhanlılarda daha sonra ise Osmanlılarda kullanılmıştır. Padişah yazdırdığı yazıya kendi tuğrasını basarak bir resmi emir çıkarmış olur. Padişah'ın bu emrine "Ferman-ı Hümayun veya Ferman-ı şerif"de denmektedir. Sicilde toplam 14 adet ferman niteliğinde kayıt vardır. Bunlar 21/32, 40/40, 41-42/41, 45-46/46, 46/47, 47/48, 47-48/49, 48-49/51, 49-50/52, 59/67, 60/69, 61-62/70, 67/80 ve 70/86 numaralı kayıtlardır. Bu kayıtlarda bölgedeki devleti ilgilendiren eşkıyalık faaliyetleri, cizye vergisi tahsilleri, kalede görevli askerlerin ihtiyaçlarının karşılanması, Tuna Nehri üzerinden imzalanan ahidname gereği Nemçe (Avusturya) ile sürdürülen ticaret, çeşitli usulsüzlükler ve para kullanımına dair bir takım hususlar işlenmiştir.

2.15.2. Beratlar

Beratlar, bir memuriyete tayin, herhangi bir gelirden tahsis, bir şeyin kullanılma hakkı, imtiyaz veya muafiyetin verildiğini gösteren ve padişahın tuğrasını taşıyan belge olup, sadece tuğranın sahibi olan padişahın saltanatı süresince geçerliydi. İlgili defterde beratları içeren dört kayıt mevcuttur. Bunlar 40/39, 43/44, 44-45/45 ve 54-55/56 numara ile olarak defterde yer almaktadır.

2.15.3. Diğerleri

Ferman ve berat gibi resmi kayıtlar dışında Vidin'e ait 43 Nolu Sicil defterinde iki hüccet (11/16 ve 11/17), bir defter parçası (42/42), iki arz (48/50 ve 70/85) , iki tahrirat (43/43 ve 65/76), bir emir (72/92) ve bir buyruldu (72/93) kaydı yer almaktadır. Bunlar da genellikle merkeze yazılan dilekçeleri, bölgedeki usulsüz durumlar, yapılan sayım ve keşifler ile bir takım atamaları bildirmek amacıyla kaleme alınmış ve deftere aktarılmıştır.

SONUÇ

1715-1718 Osmanlı-Avusturya-Venedik savaşları sonrasında imzalanan Pasarofça anlaşması sonrasında, yukarı Sırbistan, Belgrad ve Banat yaylasının Avusturya'ya; Dalmaçya, Bosna ve Arnavutluk kıyılarının Venedik'e verilmesi, Mora'nın Osmanlılarda kalması sonrasında Osmanlı'nın yeni merkezi olmaya başlayacak ve Tuna nehri kıyısındaki önemli odak noktası olan Vidin'in askeri ve yönetimde de değeri artmıştır.

İncelemiş olduğumuz Şer'iyye Sicill kayıtları, bize Osmanlı döneminde görev yapan kadıların mahkemelerde verdikleri hükümler, mahkeme hakkında yer alan kayıtlar ve buna benzer başka resmi makamlardan da gelen evrakların kaydedilmesi sonrasında elde edilen kayıtlarla araştırmacılar için önemli bilgi kaynakları olmaktadır. Günümüzde geçmiş dönemler hakkında Osmanlı ile ilgili tarihsel, siyasi, ekonomik, askeri, hukuki ve sosyal alanlarda bilgiye ulaşmak anlamıyla başvurulan birincil kaynak olarak gösterilebilir. Bu konular sebebiyle de tez konumu seçiminde etkili olmuştur.

Osmanlı devletinde mahkemelere başvurma konusunda eşitlik olduğunu ve geniş bir coğrafyaya hakim olması nedeniyle bölgedeki farklı dinlere mensup milletleri de bünyesinde barındırmaktadır. Osmanlı devletiyle ilgili olarak sosyal, idari ve askeri alanlarda bir araştırma yapılacak olursa sicillerin içinde bütün arşiv belgeleri yer aldığı için bunların incelenmesi sonucu daha sağlıklı bir veriye ulaşılması mümkün olacaktır. İncelemeler sonucunda yapacağımız değerlendirme çalışmasında 43 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicil Defteri bize içerik olarak Vidin ve Osmanlı'nın Balkanlar'daki genel sosyal ve kültürel yapısı hakkında bilgilere ulaşabileceğimiz önemli bir kaynak unsuru olacaktır.

Yine bu incelenen belgeler neticesinde İslam dinine mensup olanların yanında bu dini görüşe sahip olmayanların da var olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Vidin'in 17. yüzyılda Osmanlı'nın Rumeli eyaletine bağlı bir sancak olduğunu belirlemiş bulunmaktayız. Burada, diğer Osmanlı devletine bağlı yerlerde olduğu gibi halk müslüman ve gayri müslim şeklinde yaşamını sürdürmektedir. Fakat buradaki etnik grupların kendine has bölgelerde yaşamış olduğu da görülmektedir. Genelde burada görülen davalar alım satım ve borç gibi sosyal yapıya uygun şekildedir ama yine de kesin hatlarla bir sınıflandırma yapmak da zordur.

Vidin Osmanlı'nın 17. yüzyılda Balkanlar'da Tuna nehrinin kıyısında önemli bir sancak beyi ve nahiyesi olması Vidin kalesinde yer alan müslümanlar ve gayri müslimanların yer aldığı bir

sosyal yapı yanında Osmanlıda özellikle İstanbul için önemli tahıl ve yağ konusunda tedarik merkezi olduğu da anlaşılmaktadır. Osmanlı'nın uyguladığı adalet sisteminde şer'i hukuk kuralları çerçevesinde davalar hükme bağlanmıştır. Bunun en önemli göstergesi gayri müslimlerin yer aldığı Vidin şehrinde uygulanan tereke ve veraset konularındaki davalara bakılınca daha net olarak anlaşılmıştır.III. Ahmet dönemine ait bilgileri bulabileceğimiz bu kayıt defteri sosyal yaşamın birçok alanı hakkında kaynak olarak kullanılabilmesinin yanında 17. Yüzyılın son dönemini de aydınlatmaktadır.

Defterdeki konulara bakıldığında farklı türde alanları ihtiva ettiğini söylenebilir. Alım-satım, miras, vergi, tevzi, kiralama, vakıflar, nafaka, tayin, eşkiyalık, gayrimüslim ve benzeri konular yer almaktadır. Böylelikle kullandıkları eşyalardan, miras ve geçim kaynaklarına kadar birçok alanda bilgi elde edebiliyoruz. Vidin şehrinin bu dönemine ait Şer'i Sicil kayıtlarında en çek ele alınan davalar arsında miras (terake ve veraset), vergi tevzi' i ve tahsili ile alım-satım konularının olduğudur. Osmnlıda devletini ayakta tutmanın vergi uygulamalarıyla mümkün olması nedeniyle ekonomik yönüyle vergilerin toplanması devletin sürdürülebilirliği açısından da aksatılmaması önemli değerdedir.

Gayrimüslimlerle ilgili davaların ele alındığı sicillerinde var olduğu görülmüştür. Aslında bunlar kendi cemaat hukuklarına tabi olmakta serbetlerken birçok defa Şer'i mahkemelerine de başvurdukları görülmektedir bu da Osmanlı'nın adalet sistemine olan güvenin yüksek olduğunu göstermektedir. Vakıfların devlet sisteminde önem sahip olmasıyla birlikte yapılacak incelemeler sonrasında az da olsa vakıflara yönelik davaların da olduğu ve bu mahkemelerde görüldüğü kayıtlardadır. Kadılar Osmanlı'da sadece davalara bakan din adamları konumunda değil aynı zamanda o bölgenin en önemli devlet adamı olarak da yer almasından dolayı yapılan tayinlerde de kararlarının olduğu görülmektedir.

Boşanmalar sonrasında madur durumda olan kadın ve çocuklara karşı yapılacak yardım konusunda şer'i kanunlar doğrultusunda karar verildiğinden sosyal hayat içinde kadınlar, ödenecek nafaka konusunda oluşan anlaşmazlıklarda son karar yetkisini kullanmıştır. Sadece belli bir dönemi sunmakta olan bu kaynaklarla bağlantılı bir sonuca ulaşmak zor olsa da burada yapmış olduğumuz bu değerlendirme, Vidin gibi bir şehri kısa da olsa çok yönlü anlamamıza yardımcı olmaktadır. Şehir yapısı ekonomisinden kültürüne kadarki durumları hakkında bilgi edinmemize olanak vermektedir.

Sonuç itibariyle yapılan bu çalışmada konu olarak ele aldığımız Vidin Şer'iyye sicil kayıtları Osmanlı Devletinin şehir yaşantısını yansıtan bu tarihsel belgeler önemli bir veri kaynağı olarak çalışmalara katkı sağlamakta, döneminin ekonomik, dini, idari ve kültürel yönüyle değeri her geçen gün daha da artmaktadır. Bu nedenle döneme ait birçok konularda önemli bilgi edinebileceğimiz

birinci elden kaynak olması nedeniyle Balkan coğrafyası ve özellikle Vidin bölgesi hakkında yapılacak çalışmalarda faydalı bilgi kaynağı olacağı umut ediliyor.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Acta, Bulgariae E., (1987), 1565-1799 (ed. E. Fermendziu), **Zagrabiae**.
- Aksan, V. H., (2007), **Ottoman Wars 1700-1870: An Empire Besieged**, London
- Aydın, M., (2015), **Vidin kalesi Tuna Boyu'ndaki İnci**, Ötüken Yayınları, İstanbul
- Bojanić-Lukać, D., (1975), **Vidin i Vidinskijat Sandžak prez 15-16 vek**, Sofia
- Bozilov, I, (1973), “**Zur Geschichte des Fürstentums Vidin**”, *Byzantinobulgarica*, IV, Sofia
- Canım, R., (2000), **Latifi, Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsıratu'n-nüzemâ**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Čankov, Z., (1939), **Geografski Rečnik na Bălgarija**, Sofia
- Cuhlev, D., (1932), **Istorija na Grad Vidin**, Sofia
- Defterdar Sarı Mehmed Paşa, (1995), **Zübde-i Vekayiât** (nşr. Abdülkadir Özcan), Ankara
- DİA, (2001), “**Kâdı**”, C. 24, s.66-73, İstanbul.
- Djonova, D., (1960), “**Vidin, Historische Übersicht**”, *Antike und Mittelalter in Bulgarien* (ed. V. Beševliev – J. Irmscher), Berlin 1960
- Evliya Çelebi, **Seyahatnâme**, VI
- Fine, J. V. A., (1987), **The Late Medieval Balkans**, Ann Arbor
- Gjuzelev, V., (1980), “**Beiträge zur Geschichte des Königreiches von Vidin im Jahre 1365**”, *Südost-Forschungen*, XXXIX, München
- Gradeva, R., (2006), “**Osman Pasvantoğlu of Vidin: Between Old and New**”, *The Ottoman Balkans: 1750-1830* (ed. Fretmekteditrick F. Anscombe), Princeton
- Halaçoğlu, Y., (1991), **14-17. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, TTK yayınları, Ankara.
- Hristiyan A.,(2010), **Hristiyani: Evrei vav Vidinsko**, Džizie opisi na Vidinskiya sandžak ot 20-te godini na XVIII vek, Sofia
- Jireček, K., (1876), **Geschichte der Bulgaren**, Prag
- Kılıç, F., (1998), **XVII. Yüzyıl Tezkirelerinde Şair ve Eser Üzerine Değerlendirmeler**, Akçağ Yayınları, Ankara.

- Kiel, M., (1980), **“The Date of Construction of the Library of Osman Pasvantoğlu in Vidin A Note on the Chronogram of the Ottoman Inscription of the Library and the Identity of its Poet”**, a.e., XVI/3
- Kuzev, A., (1971), **“Die Beziehungen des Königs von Vidin Ivan Sracimir zu den Osmanischen Herrschern”**, EB, VII/3
- Kuzev, V., Gjuzelev, B., (1981), **Srednovekovni Gradove i Kreposti, Varna**
Latifi Tezkiresi, 1314/1896, Matbu Nüsha, Dersaadat.
- Miyatev, P., (1959), **“Les monuments Osmanlis en Bulgarie”**, RO, XXIII
- Mlf., A., (1974), **“Vosstanie Konstantina i Fružina”**, **Bulgarian Historical Review**, II/3, Sofia.
- Mlf., A., (2001), **“War and Peace Along the Danube: Vidin at the End of the Seventeenth Century”**, OM, XX (LXXXI)/1.
- Mlf., A., (2009), **“Between Hinterland and Frontier: Ottoman Vidin, Fifteenth to Eighteenth, Centuries”**, *The Frontiers of the Ottoman World* (ed. A. C. S. Peacock), Oxford.
- Nedkov, B., (1960), **Balgarija i šasednite zemi prez XII v. spored “Geografijata” na Idrisi**, Sofia 1960.
- Nemeth, J., (1965), **Die Türken von Vidin, Sprache, Folklore, Region**, Budapest
- Nikov, P., (1922), **“Istorija na Vidinskoto Knjažestvo do 1323 godina”**, Godišnik na *Sofijskija Universitet, Istorisko-Filologičeski Fakultet*, XVIII/8, Sofia
- Spisarevska, Y. D. (1981), **“Novi Dokumenti za Deynostta na Italianski Targovec vav Vidin v Načalnoto na XVI vek”**, *Izvestiya Narodna Biblioteka Kiril i Metodij*, XVI, Sofia
Zinkeisen, *Geschichte*, VII, 230-253.
- Stajnova, M., (1979), **“Ottoman Libraries in Vidin”**, EB, XV/2
- Stamen M., (1961), **“Arheologičeski proučvanija na krepostta Baba Vida”**, *Arheologija*, III/3, Sofia
- Svetlana I., **“Widin”**, EI² (İng.), XI
- Syrku, P., (1890), **Opisanie Turečkoj Imperii, sostavlenoe russkim bivšim v plenu u turok vo vtoroj polovine XVII veke**, St. Petersburg
- Tappe, E. R., (1964), **Documents Concerning Rumanian History (1427-1601)**, Collected from British Archives, London.
- Thielen, M. F., (1828), **Die europäische Türken ein Handwörterbuch für Zeitungsleser**, Wien
- Tuğlacı, P., (1985), **Osmanlı Şehirleri**, İstanbul.
- Vásáry, C., and Tatars, O., (2005), **Military in the Pre-Ottoman Balkans, 1185-1365**, Cambridge

Zens, R., (2002) “**Pasvanođlu Osman Paşa and the Pařalık of Belgrade, 1791-1807**”, *IJTS*, VIII

EKLER

Ek 1: Numaralı Vidin Şer'iyeye Sicil'inin Çeviri Yazısı

[2 / 1]

Vidîn'de Mezîd Bey Mahallesinde sâkin Ahmed Ağa ibn-i Hasan meclis-i şer'ede hâric-i kal'ede vâki' Mustafâ Pâşâ Câmî-i şerîfî evkâfî mütevellîsi 'umdetü'l-müderresinü'l-kirâm Abdullah Efendî ve (...) ve Monlâ Şa'bân mahzarlarında ikrâr etmektedir vezîr-i müşârünileyhin evkâfından olub İstânbûlkapu cânibinde vâki' (...) den hâric-i Tuna yalısında vâki' bir taraftan İbrâhîm Ağa mahzeni bir taraftan nehr-i Tuna ve bir taraftan (...) ve taraf-ı râbî'den yine kendi mülküm ile mahdûd ve mümtâz tûlen yirmi zirâ' ve 'arzen on zirâ' mahzen yeri beher yevm ikişer akçe mukâta'a-i zemîn ile benim taht-ı tasarrufumda olub mukâta'a-i mezbûreden binyüzotuzbeşenesi zî'l-hiccesine gelince beş aylık icâre zimmetimde olub zikr olunan beş aylık icâre ile fî-mâ ba'd edâsî lâzım gelen vakf tarafına edâya ta'ahhüd edüb mahzen-i mezbûru vech-i meşrûh üzere kabûl eyledim dedikde gibbe't-tasdîku's-şer'î kayd şude. Fî min Zî'l-ka'de sene 1135

Şuhûdü'l-hâl (şahidler yazılmamıştır)

3. sayfa boş

[4\ 2]

Elhamdillahi'l-müte'âl müyessir-i külli âmâl 'alâ mâ yessirlî eş-şeref-i bivusûl-i tahrîr-i (...) sicillât ve's-salâtü ve'sselâm islâm 'alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihi't-tayyibât ve'z-tâhîrât emmâ ba'dü hazîhi'l-evrâk cildetü't-tahrîrî'l-haccü'l-şer'îye ve'l-vesîkatü'l-enîkatü'l-mer'îye ve'l-berevât-ı sultânü'l-muvâfîku's-şer'îye ve'l-mutâbuku'l-kânûnu'l-mer'îye fî zemînü'l-efdalü'l-kudâtü'l-İslâm Abdürrahîm Efendî eş-şehîr Ramazânzâde el-kâdî bi-medîne-i Vidîn fî gurre-i zî'l-hiccetü's-şerîfe li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Allahümme ahfaz fî kazâi's-şer' min külli'l-müstakîm vec'al mine'l-hükkâmü'l-âlemînü'l-kâmilîn bi-hürmeti hâtemü'l-enbiyâi ve'l-mürselîn ve'l-hamdülillahi rabbi'l-âlemîn

Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn medîne-i Vidîn hassı dâhilinde Orta Tuna Mahallesinde sâkin sâhibü'l-vesîka Fâtma Hatun ibnetü Şa'bân Efendî tarafından husûs-ı âtî'z-zikre vekîli sadrî kebîr oğlu Mehmed Bey ibni el-merhûm Mustafâ Bey meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü'tevkîrde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm edüb müvekkilem ve vâlidem mezbûre Fâtma Hatun gâib-i 'ani'l-beled dergâh-ı âlî yeniçeri ortalarından otuz dokuzuncu cemâ'atden ma'zûl Şahin Ağazâde Mehmed Ağa'nın zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı olub ba'zı sehadd-i mansûrede me'mûr meks eyleyüb müvekkilem mezbûre beni dâhil-i hasn-ı mezkûrede Kâlinofça Çârşusu kurbünde bir harâbe menzilde terk ve nafaka ve kisvesine medâr olmak üzere Kâlinofça sükunda vâki' bir bâb bakkâl dükkânı ile bir bâb berber dükkânı icârâtını tahsîs edüb lakin derûnlarında olan müsta'cirleri zikr olunan dükkânları bi'l-küllîye terk ve dükkânlar harâbe müşrif olub cihet-i âhirden mu'ayyen zâd ve nafakası olmamağla mezbûr Mehmed Ağa olduğu diyârdan dahi nafaka cinsinden bir şey göndermediğinden mâ'adâ alıkoduğu menzilin cevânib-i erba'ası mesken-i 'askerî ve levendât olub dörd dîvârı harâb olduğu ecilden ehl-i 'ırz sâkin olacak mekân olmadığından benim menzilime gelüb yanımda sâkin lakin nafaka ve kisveye zarûret ve ihtiyâcı olmağla savb-ı şer'-i münîrden beher yevm kadar kifâye nafaka farz ve takdîr olunmak bi'l-vekâle merâmımdır dedikde müvekkile-i mezbûre gâib-i mezbûr Şahin Ağazâde'nin zevce-i menkûha-i medhûl bahâsı olduğ zeyl-i vesîkada mastûru'l-esâmî-i müslimîn ihbârıyla lede'l-şer'ü'l-umûr zâhir ve mukarrer oldukdan sonra bi'l-iltimâs li-eclî't-tahlîf nâibimiz Abdülbâkî Efendî irsâl olunub olduğu vekîl-i

Ek 1: (Devamı)

mezbûr Mehmed Bey'in menziline varub müvekkile-i mezbûre Fâtıma Hatun zevci Mehmed Ağa gider oldukda kadar kifâye nafaka ve kisve ve nafaka cinsinden şey alıkomayub ve göndermedüğüne yemîn teklîf eyledikde ol dahi hasbe'l-mes (...) hulf billahi'l-'aliyyü'l-a'lâ eyledüğünü meclis-i şer'ê gelüb 'alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr eyledikden sonra hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb-ı ahseñnullahi ileyhi yevmü'l-hesâb dahi târîh-i kitâbdan beher yevm zevci Şahin Ağazâde Mehmed Ağa üzerine yevmî kırk akçe nafaka ve kisve bahâ karz takdîr edüb lede'l-hâce istidâne ve 'inde'l-zafer mûmâileyh Mehmed Ağa'ya rucû'a izn verüb mâ vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Muharremü'l-harâm li sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Muhzır İbrâhîm Çelebi, Hüseyin ibni Abdullah, Hüseyin Beşe ibni Ahmed el-Haccâm, İbrâhîm ibni Abdullah, Mone el-Hâc Mustafâ, Belgrâdî Mahmûd Efendî, Yûsuf Efendî (...), Monlâ Abdülkâdir Efendî ibni Şa'bân Efendî, el-Hâc Mahmûd Ağa ibni Halîl

Şuhûdü'l-hâl (şahidler yazılmamıştır)

[5 / 3]

Medîne-i Vidîn'de hâric-i kal'ede Mustafâ Pâşâ Mahallesinde sâkine iken bundan akdem maktûlen fevt olan İbrâhîm Beşe verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Sâkine binti Mustafâ nâm hatun ile anası Selîme binti Sinân nâm hatuna ve zevcesi mezbûrenin batnında zâhir ve mütebeyyin hamle münhasıra olduğu şer'an zâhir ve müstehak oldukdan sonra vârisân-ı mezbûrânın taleb (...) maktûl-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî yevmi'l-hâmis min Cemâziye'l-âhirsene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Doru bârgîr meblağ 3.660, Köhne çul meblağ 29, Müsta'mel piştollar meblağ 21(...), Köhne fişeklik meblağ 15, Köhne kilim meblağ(...), El ibrîği meblağ 12, Köhne çakşır meblağ 40,

Sağîr tepsi meblağ 78, Köhne dizlik meblağ 33, Köhne destâr meblağ 45, Köhne fes meblağ 90, Köhne çakşır meblağ 39, Köhne mintân meblağ 30, Köhne mâî kürk meblağ 85, Köhne çizme meblağ 51,

Köhne istâr meblağ 15, Köhne çuka kürk meblağ 600, Müsta'mel (...) meblağ 570, Sağîr(...) meblağ 120, Müsta'mel şiş meblağ 237, Orta sahân meblağ 78, Köhne gömlek meblağ 90, Köhne don meblağ 45,

Köhne (...) silâhıyla meblağ 195, Kebîr kantâr meblağ 240, İnek 2 buzağı meblağ 780, Köhne sağîr fuçı meblağ 21, Köhne harâr meblağ 15, Köhne 'aba meblağ 60, Temür saç meblağ 51, Kebîr fuçu meblağ 40,

Dakîk biraz meblağ 53, Orta fuçı meblağ 46, Biraz hınta meblağ 50, Def'a fuçı meblağ 33, Dükkândan hisse meblağ 75, Mahmûd Beşe'den hisse meblağ 66, Hasan Beşe'den hisse meblağ 30, Köse Abdullah'dan evinden hisse meblağ 2.640

Ortaklar zimmetinde bal ve yağ akçesinden meblağ 17.040

Menzil-i der-mahalle-i mezbûr meblağ 3.960

Cem'an yekûn-ı meblağ 31.566

Ek 1: (Devamı)

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 1.900, Deyn-i müsbet-i mihr-i müeccel meblağ 3.500, Resm-i kısmet-i 'âdî meblağ 625, Kâtibîye meblağ 120, Hüddâmîye meblağ 90, İhzârîye meblağ 36,

Dellâliye meblağ 521, Hammâlîye meblağ 36, Deyn-i müsbet-i Mahmûd Beşe meblağ 1.200, Düyûn-ı müteferrika ve mesârif-i sâire meblağ 1.325, Deyn-i müsbet-i Mehmed Beşe meblağ 300,

Köse Abdullah evinden ağaya resm meblağ 600, Def'a ağaya resm meblağ 840, Bint-i mezbûre techîz ve tekfîn meblağ 240

Cem'an yekûn-ı meblağ 11.338

Sahhü'l-bâkî

Hissetü'z-zevcetü'l-mezbûre meblağ 2.539, Hissetü'l-imâmü'l-merkûm meblağ 3.371, Hissetü'l-ammâlî'l-mezkûr meblağ 13.327

Ba'de't-taksîm haml-i mezbûr-ı bint zuhûr etmekle taksîm-i evvel tefessüh olub meslesi lihükmi'l-tahkîmü'l-ferâiz reddiye olmağın reddiye tarikiyle olan taksîmdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî't-târîhi'l-mezbûr lisenetül'l-merkûm

Cem'an yekûn-ı meblağ 20.226

Hissetü'l-zevcetü'l-mezbûre meblağ 2.528, Hissetü'l-imâmü'l-merkûm meblağ 4.417, Hissetü'l-bintü'l-mersûme meblağ 13.276

Bint-i mezbûre dahi müteveffîye olub verâseti ancak vâlidesi mezbûre Sâkine Hatun'a münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık olmağla ber-mûceb-i defter hisse-i 'irsîyesi vâlidesi mezbûra intikâl eylemişdir. Hurre fi'l-yevmi't-târîh el-mezbûrî's-senetü'l-merkûme

Hissetü'lmezbûre sâkine mine'z-zevcü'l-mezbûr ve mine'l-binti'l-merkûme

Meblağ 15.804

Şuhûdü'l-hâl (Şahidler yazılmamıştır)

6. sayfa boş

[7/4]

Bilâ vâris fevt olan Ömer Beşe'nin emîn-i beytü'l-mâl Süleymân Ağa ma'rifetiyle tahrîr ve kabz olunan terekesidir ki zikr olunur. Fî 26 min Zî'l-hicce sene 1131

İhracât 1.046

Deyn-i müsbet-i Ömer Beşe bölük 2 gurûş 11, Deyn-i müsbet-i icâre dükkân meblağ 110

Sahhü'l-bâkî

Der-yed-i emînü'l-mûmâileyh meblağ 1.018

Ek 1: (Devamı)

[7/5]

Elli sekiz cemâ'atin bilâ vâris fevt olan İbrâhîm Beşe'nin tezkiresidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Fî 26 min Zî'l-hicce sene 1134

Yekûn-ı meblağ 189

İhrâcât 318

Zamm-ı meblağ 129

[7/6]

On dokuz cemâ'atin bilâ vâris fevt olan Ruscuklu Ahmed Beşe'nin taraf-ı beytü'l-mâla 'âid olan terekesidir. Zikr olunur. Fî 26 min Muharrem sene 1135

Yekûn-ı meblağ 1.918, İhrâcât meblağ 1.109, Sahnü'l-bâkî meblağ 808

[7/7]

On dört bölükün bilâ vâris fevt olan Selîm Beşe'nin taraf-ı beytü'l-mâla 'âid olan terekesidir ki zikr olunur.

Yekûn-ı meblağ 862, İhrâcât-ı meblağ 493, Sahnü'l-bâkî meblağ 263

[7 /8]

Fî'l-asl Belgrâd sâkinlerinden olub medîne-i Vidîn mahallâtından Karaman Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Yûsuf Reîs ibni Mehmed'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûke Ümmühânî binti Mehmed nâm hatun ile sağîr oğulları Yûsuf ve Mustafâ'ya ve sulbîye-i kebîre kızı Ümmühânî'ye ve Fâtîma'ya müstehak olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-yı mezburun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-ısrîn min Muharremü'l-harâm sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Boylu tüfenk kıymet 1 meblağ 360, Sağîr tüfenk kıymet 1 meblağ 180, Kara kılıç kıymet meblağ 225, Köhne fişeklik kıymet 1 meblağ 33, Sağîr sahân kıymet 3 meblağ 126, Köhne tepsî kıymet 1 meblağ 120, Köhne (...) kıymet meblağ 20, Köhne tencere (...) kapak kıymet meblağ 180, Sacayağı kıymet meblağ 30,

Kebîr balta kıymet 1 meblağ 45, Sağîr burgu kıymet 3 meblağ 24, Kebîr destere kıymet 1 meblağ 95, Köhne berâ(...) kıymet 1 meblağ 57, Sağîr (...) kıymet meblağ 90, Köhne döşek kıymet 1 meblağ 135, Köhne yorgan kıymet meblağ 30, Köhne (...) kıymet meblağ 27, Köhne kördebe kıymet meblağ 60,

Köhne kilim kıymet meblağ 72, Köhne gömlek don kıymet meblağ 96, Köhne çakşır kıymet meblağ 3, Köhne balık yağı kıymet meblağ 15, Köhne tırpan kıymet meblağ 6, Köhne tekne kıymet meblağ 9, Köhne düzen kıymet meblağ 45, Sağîr fuçî kıymet meblağ 12, Sağîr dana kıymet meblağ 300,

Ek 1: (Devamı)

İnek ma' buzağı kıymet meblağ 720, Köhne (...) kıymet meblağ 6, (...) kıymet meblağ 18, Köhne harâr kıymet meblağ 6, Köhne yağmurluk kıymet meblağ 33, Bâğ çapası kıymet 20, El baltası kıymet meblağ 30, Nukûd meblağ 360, Menzil-i der-mahalle-i mezbûre kıymet meblağ 4.560,

Der-zimmet-i Ebûbekir Kethüdâ kıymet meblağ 300, Der-zimmet-i Kôr Osmân Beşe kıymet meblağ 4.500

Cem'an yekûn 12.977

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 440, Dellâliye meblağ 195, Hammâlîye meblağ 30, Ta'âmîye meblağ 45, Resm-i kısmet-i 'âdî meblağ 325, Kâtibîye meblağ 90, İhzârîye meblağ 24, Hüddâmîye meblağ 60,

Düyûn-ı müteferrika meblağ 155, Deyn-i Osmân Beşe meblağ 150, Mihr-i müeccelü'z-zevcetü'l-mezbûre meblağ 2.000

Cem'an yekûn 3.514

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm-i beyne'l-verese

Hissetü'z-zevcetü'l-mezbûre meblağ 1.183, Hissetü'l-ibnü'l-merkûm Yûsuf meblağ 2.760, Hissetü'l-ibnü'l-mezbûr Mustafâ meblağ 2.720, Hissetü'l-bintü'l-merkûme Fâtîma meblağ 1.370, Hissetü'l-bintü'l-mezbûre Ümmühânî meblağ 1.370

Şuhûdü'l-hâl (Şahidler yazılmamıştır)

[7-8 / 9]

Medîne-i Vidîn mahallâtından El-Hacı Beşir Mahallesi sâkinlerinden iken bundan fevt olan Mehmed Çavuş ibni Abdurrahman'ın verâseti zevceteyn-i menkûhateyn-i metreûketeyni Emîne binti Sâlih nâm hatun ile Fâtîma binti Abdullah nâm hatuna ve sulbî sağır oğlu Mustafâ ile sulbîye-i sağıre kızları Hadîce ve Fâtîma ve Havvâ ve Sâliha ve Âişe'ye zevcesi mezbûre Emîne Hatun'un batnında zâhir ve mütebeyyin hamle münhasıra olduğu şer'an zâhir zâhir ve mütebeyyin oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûrun tahrîr ve ba'de'l-müzâyede veresetü bi'l-farîzatü'ş-şer'îye tevzî' ve taksîm olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî gurre-i Saferü'l-hayr sene hamse selâsîn ve mie ve elf

Avânî(...) meblağ 240, El ibrîği meblağ 120, Köhne tava meblağ 60, Köhne kahve ibrîği meblağ 60,

Sağır fuçı meblağ 45, Köhne basma yasdık meblağ 240, Köhne yorgan meblağ 340, Köhne kebîr kilîm meblağ 240, Köhne seccâde meblağ 240, Köhne kebe meblağ 120, Köhne tencere meblağ 360, Köhne tepsi meblağ 360, Orta tepsi meblağ 240, Köhne ebr meblağ 180

Köhne ebr meblağ 100, Temür mangal meblağ 190, Köhne kantârma meblağ 70, Köhne t... mablağ 50, Köhne kantârma meblağ 60, Köhne (...) meblağ 50, Def'a (...) meblağ 60, Def'a (...) meblağ 170,

Ek 1: (Devamı)

Kara kılıç meblağ 150, Def'a kara kılıç meblağ 20, Köhne tüfenk meblağ 14, Köhne minder meblağ 110, Köhne kırmızı yasdık meblağ 45, Köhne yasdık meblağ 65, Köhne kadife yasdık meblağ 110, Köhne yasdık meblağ 65,

Def'a köhne yasdık meblağ 55, Köhne kilim meblağ 90, Def'a köhne kilimmeblağ 85, Köhne kavuk meblağ 90, Def'a kavuk 85, Köhne sandâl entârî meblağ 59, Def'a sandâl entârî meblağ 180,

Köhne sof çakşır meblağ 85, Def'a çakşır meblağ 390, Köhne sarık meblağ 80, Def'a sarık meblağ 70, Köhne zıbûn meblağ 71, Bohası entârî meblağ 113, Köhne şâl dolama meblağ 290,

Köhne kutnu kapama meblağ 49, Def'a kutnu kapama meblağ 190, Köhne kuşak meblağ 15, Kırmızı kontûş meblağ 600, Kırmızı ferâce meblağ 1.200, Sincâb kürk meblağ 250, Yeşil nâfa kürk meblağ 1.800

Mâî bohası ince kürk meblağ 1.540, Yeşil nâfa kürk meblağ 2.500, Köhne kilim meblağ 1.060, Köhne (...) meblağ 60, Def'a haşa meblağ 200, Kırmızı yağmurluk meblağ 610, Köhne tirkeş meblağ 120,

Köhne kalkan meblağ 140, Köhne matara meblağ 36, Kebîr kahve ibriği meblağ 70, Köhne tava meblağ 25, Köhne tencere meblağ 50, Def'a köhne tencere meblağ 60, Köhne tuç sahân meblağ 12, Köhne leğen meblağ 90,

Sağîr kahve ibriği meblağ 30, Köhne fener meblağ 50, Def'a fener meblağ 120, Sağîr tüfenk meblağ 240, Kebîr tüfenk meblağ 600, Def'a kebîr tüfenk meblağ 1.000, Sâ'at nâme meblağ 110,

(...) meblağ 170, Def'a (...) meblağ 50, Sim (...) meblağ 120, Sim sâ'at meblağ 1.800, Sim kılıç meblağ 1.200, Sim bıçak meblağ 120, Mecrûh gök bârgîr meblağ 600,

Vezn olan (...) meblağ 1.680, Nukûd 1.200, Menzilhâne meblağ 30.000

Cem'an yekûn-ı meblağ 54.977

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfin meblağ 1.350, Deyn-i müsbett-i mühr-i evvel meblağ 6.000, Deyn-i müsbet-i müh-i sâni meblağ 6.000, Deyn-i müsbet-i Mustafâ Beşe meblağ 600, Deyn-i müsbet-i İbrâhîm Çelebi meblağ 1.584, Düyûn-ı müteferrika meblağ 120,

Dellâlîye meblağ 540, Resm-i kısmet-i 'âdî meblağ 1.400, Hüddâmîye meblağ 120, Kâtibîye meblağ 120, İhzârîye meblağ 20

Cem'an yekûn-ı meblağ 17.860

Sahhü'l-bâkî meblağ 38.117

Hissetü'l-zevcetü'l-mezbûre Emîne meblağ 1.350, Hissetü'l-zevcetü'l-mezbûre meblağ Fâtıma 2.350, Hissetü'l-ibnü'l-mezkûr Mustafâ meblağ 8.118, Hissetü'l-bintü'l-mersûme Hadîce meblağ 4.059,

Ek 1: (Devamı)

Hissetü'l-bintü'l-merkûme Havvâ meblağ 4.059, Hissetü'l-bintü'l-merkûme Sâliha meblağ 4.059, Hissetü'l-bintü'l-mezbûre Âişe meblağ 4.059, Hissetü'l-hamlü'l-mezkûr meblağ 8.118

Mezbûre Emîne Hatun kendi hissesiyle kızları Fâtıma ve Âişe'nin hisselerini ve batnında zâhir ve mütebeyyin hamlin hissesini ve altı bin akçe mihr-i müeccelini tereke-i müteveffâ-yı mezbûrun eşyâsındanmenzilde olan hisseleri mukâbelesinde nukûd akçe olmak üzere mezbûre Emîne bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz etmekle menzil-i mezbûr küllen ve müstakilen müteveffâ-yı mezbûrun zevce-i sâniyesi Fâtıma Hatun ile sulb-i sağır oğlu Mustafâ ve sağire kızları Hadice ve Havvâ ve Sâliha'nın beynlerinde kalub mezbûrların mülkleri olmamağla bu mahalle şerh verilmiştir. Hurrîre fi min Saferü'l-hayr sene 1135

Şuhûdü'l-hâl (Şahidler yazılmamıştır)

[8-9 /10]

Defter oldur ki medîne-i Vidin'den sâkin iken bundan akdem bilâ vâris mağrûf olan altıncı bölüğün (...) Mustafâ nâm kimesnenin terekesi cânib-i beytü'l-mâla 'âid ve râci' olduğu şer'an zâhir olduktan sonra hâlâ medîne-i mezbûrede emniyetü'l-beytü'l-mâl olan fahrü'l-akrân Süleymân Ağa taleb ve ma'rifetiyle müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-ışrîn min rebî'u'l-evvel sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Merdâne pâbûç 'aded 41 meblağ 1.640 fi 40, Zenne pâbûç 'aded 87 meblağ 1.740 fi 20, Köhne pâbûç 'aded 62 meblağ 682 fi 11, Merdâne mest 'aded 27 meblağ 782 fi 29, (...) 'aded 42 meblağ 1.052 fi 25, Def'a merdâne pâbûç 'aded 26 meblağ 639 fi 36,

Kubâdî pâbûç 'aded 45 meblağ 945 fi 21, Def'a zenne pâbûç 'aded 77 meblağ 1.540 fi 20, Def'a köhne pâbûç'aded 128 meblağ 1.408 fi 11, Çizme çift 5 meblağ 450 fi 90, Kebîr yemenî 'aded 26 meblağ 858 fi 33, Sağır yemenî 'aded 62 meblağ 1.178 fi 19,

Alaca köhne zıbûn kıymet meblağ 15, Köhne gömlek kıymet meblağ 15, Sarık ma' kavuk kıymet meblağ 30, Köhne çuka çakşır kıymet meblağ (...), Bohası kapama kıymet meblağ 310, Def'a gömlek kıymet meblağ 120, Kuzu kürk kıymet meblağ 120,

Hilâlî kuşak kıymet meblağ 60, Kara kılıç kıymet meblağ 150, Piştö tüfenk kıymet meblağ 40, Menzil-i der-mahalle-i Şeyh Ahmed kıymet meblağ 180, Nukûd (...) meblağ 400, Def'a nukûd 3.600

Cem'an yekûn 20.199

Techîz ve tekfîn meblağ 633, Berâ-i iskât(...) ber-mûceb-i(...) meblağ 1.001, Resm-i kısmet meblağ 500, Kâtibiye meblağ 300, Hüddâmîye meblağ 300, Çukadârîye meblağ 120, Muhzirîye meblağ 80, Resm-i Ağa meblağ 2.000

Resm-i kâtib meblağ 1.000, Resm-i emîn-i beytü'l-mâl meblağ 1.000, Berâ-yı hüddâm ağa meblağ 400, Hüddâmîye emîn meblağ 400, Dellâliye meblağ 400, Berâ-yı ücret-i dükkân meblağ 200, Hammâlîye düyûn-ı müteferrika meblağ 760,

Ek 1: (Devamı)

Deyn-i müsbet-i Ahmed Beşe meblağ 360, Deyn-i müsbet-i Ahmed Reîs meblağ 1.332, Deyn-i müsbet-i Mehmed Beşe meblağ 1.241, Deyn-i müsbet-i Hüseyin Beşe meblağ 1.612, Deyn-i müsbet-i Alî Kethüdâ meblağ 660

Yekûn-ı meblağ 14.199

Sahhül'l-bâkî der-yed-i ümmü'l-mûmâileyh meblağ 6.000 Yalnız altı bin akçedir.

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[9/11]

Medîne-i Vidîn'de muhâfazaya me'mûr olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden yirmi bir cemâ'atin yoldaşlarından Yûsuf Beşe fevt olub zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağıle emîn-i beytü'l-mâl olan yirmi bir cemâ'atin çorbacısı Süleymân Ağa ma'rifetiyle ma'rifet-i şer'le tahrîr ve defter olunan terekesidir. Ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî gurre-i Cemâziye'l-evvel sene 1135

Köhne beden kürk meblağ 60, Köhne mintân meblağ 30, Köhne gömlek meblağ 36, Köhne mintân meblağ 9, Köhne gömlek meblağ 21, Cedîd gömlek meblağ 42, Köhne istâr meblağ 51, Köhne sarık ma' kavuk meblağ 171,

Köhne kebe meblağ 48, Köhne nefî dolama meblağ 342, Köhne mâî kürk meblağ 300, Sağır tüfenk meblağ 108, Kara kılıç meblağ 30, Yüzük ma' bıçak meblağ 33, Köhne dizlik meblağ 21,

Köhne çakşır meblağ 180, Cedîd pâbûç meblağ 42

Cem'an yekûn-ı meblağ 2.640

Minhâ'l-ihracât:

Dellâliye meblağ 66, Harc-ı dükkân meblağ 18, Resm-i 'âdî meblağ 60, Kâtîbiye meblağ 15, Mesârif-i müteferrika meblağ 24, Techîz ve tekfîn meblağ 339, Resm-i 'âdî meblağ 240, Hüddâmîye meblağ 30,

Cem'an yekûn-ı meblağ 783 Sahhü'l-bâkî meblağ 1.857

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[9 / 12]

Medîne-i Vidîn'de Pâşâ Mahallesinde Hâcî Gane hânında müsâferet vechi üzere iken bundan akdem hâlik olan Moskopollu Görge nâm hâlikin zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağıle emîn-i beytü'l-mâl olan Vidîn nâzırı Ahmed Ağa ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî evâhir-i Rebî'u'l-âhir sene 1135

Siyâh kör bârgîr meblağ 360, Siyâh topal bârgîr meblağ 360, Müsta'mel kutûr 2 meblağ 3.030, Köhne gömlek meblağ 50, Köhne heybe meblağ 25, Köhne don meblağ 20, Köhne siyâh kebe meblağ 20, Köhne kürk meblağ 25,

Ek 1: (Devamı)

Köhne harâr meblağ 66, Köhne şalvar meblağ 6, Köhne kılıç(...) meblağ 6, Köhne siyâh kebe 4(...) meblağ 54, Sağır kantâr meblağ 18, Nukûd meblağ 900

Cem'an yekûn-ı meblağ 4.940

Minhâ'l-ihracât:

Resm-i 'âdî meblağ 150, Kâtibîye kaydıye meblağ 36, Hüddâmîye meblağ 30, İhzârîye meblağ 18, Dellâlîye meblağ 99, Harc-ı dükkân meblağ 15, Canbâzbaşıya meblağ 36, Kendü için masraf meblağ 60,

Resm-i emîn meblağ 472

Cem'an yekûn-ı meblağ 917 Sahhü'l-bâkî meblağ 4.023 Der-yed-i emîn

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[10 /13]

Medîne-i Vidîn'de Çavuş Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan (...) Hadîce binti Abdülkerim Bey nâm hatunun verâseti zevci Mustafâ Ağa ibni Abdülazîz nâm gâib ile sadrîye-i sağîre kızı Âişe'ye ve vâlidesi (...) Subhî binti Şa'bân Efendî'ye liebeveyn er karındaşları Abdullah Ağa ve Dervîş Ağa ve liebeveyn kız karındaşı Ümmühânî ve lieb kız karındaşı Âişe Hatun'a inhisârî mütehakkık oldukdan sonra müteveffîye-i mezbûrenin tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-'ısrîn min rebî'u'l-âhir li sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf.

Köhne kilîm meblağ 30, Döşek ma' ker(...) meblağ 90, Mâî hattâbe yorgan meblağ 660, Mor sandâl yorgan meblağ 360, Köhne kırmızı keçe meblağ 360, Köhne kırmızı ihrâm meblağ 120, Köhne sarı kilîm meblağ 360,

Tuc şam'dân meblağ 45, Vârik urca meblağ 60, Köhne bakırmeblağ 2.400, Sandık (...) meblağ 90, Köhne peşkîr meblağ 180, Sağır sandık meblağ 51, Sim onluk meblağ 600, Altun yüzük meblağ 300,

Altun küpe meblağ 480, İncü miskâl meblağ 600, Beyâz ipek meblağ 45, Köhne bohça meblağ 15, Köhne beledî yasdık meblağ 240, Cedîd döşek meblağ 240, Yeşil sandâl hattâbe kürk meblağ 1.620,

Onluk meblağ 300, Köhne dârçın (...) meblağ 600, Köhne bohça meblağ 15, Dîbâ terpûş/serpûş meblağ 240, Çuka serpuş meblağ 30, Mâî telli çatkı meblağ 780, Köhne kırmızı çatkı meblağ 360, (...) çakşır meblağ 360,

Sarı atlâs yasdık meblağ 120, Sandâl çeltiyân meblağ 360, Köhne sarı sâde meblağ 300, Köhne beyâz sâde meblağ 180, Yeşil sandal kapama meblağ 360, Köhne kırmızı 'antârî mebla 180, Köhne sarı 'antârî meblağ 180,

Çersûme sût meblağ 240, Kırmızı (...) hattâbe meblağ 1.560, Neftî telli hattâbe meblağ 840, Gömlek (...) meblağ 240, Bürüncük gömlek meblağ 480, Mâî çuka nebeş meblağ 480, Köhne alaca bohça meblağ 21,

Ek 1: (Devamı)

Hamâm rahtı bütün meblağ 720, Köhne sepet sanduğu meblağ 300, Mihr-i müeccel meblağ 12.000

Cem'an yekûn-ı meblağ 29.460

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfin meblağ 2.280, Deyn-i müsbet-i hemşîresi Âişe Hatun meblağ 360, Deyn-i müsbet-i Hamza Beşe zevcesi meblağ 90, Resm-i kısmet-i 'âdî meblağ 720, Kalemîye ma' kaydîye meblağ 90,

Hüddâmîye meblağ 100, İhzârîye meblağ 40,

Cem'an yekûn-ı meblağ 3.655

Sahhü'l-bâkî meblağ 25.805

Hissetü'l-ümmü'l-merkûm Dervîş Ağa meblağ 716, Hissetü'l-ümmü'l-mezkûr Abdullah Ağa meblağ 716, Hissetü'z-zevcî'l-mezkûr meblağ 6.451, Hissetü'l-ümmü'l-mezbûre meblağ 4.300, Hissetü'l-bintü'l-mersûme meblağ 12.906,

Hissetü'l-ehabbü'l-mezbûre Ümmühânî meblağ 358, Hissetü'l-ehabbü'l-mersûme Âişe meblağ 358

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[10-11 / 14]

Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn medîne-i Vidîn'de Eş-Şeyh Ahmed Efendî Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Âişe binti Yûsuf nâm hatunun verâseti sadrî sağîr oğulları Mustafâ ve Ebûbekir'e ve sadrîye sağîre kızı Meryem'e ve zevci Osmân Çavuş ibni Abdullah nâm kimesneye münhasıra olduğu şer'en zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffîye-i mezbûrenin tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sânî 'aşere min Recebü'l-ferd li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Mâî hatâyî sincâb kürk meblağ 1.800, Altun küpe çift 1 meblağ 2.640, İncü miskâl 71 meblağ 6.300, Sîm önlük kuşak meblağ 1.560, Yeşil çuka ferâce meblağ 960, Neftî kaftân meblağ 960,

Al kaftân ma' entârî meblağ 1.200, Al çatki meblağ 300, Üstlük meblağ 60, Hamâm rahtı meblağ 180, Havlu makrama meblağ 60, Dokuma yasdık meblağ 360, Köhne peştemâl 30,

Siyâh bohası kapama meblağ 360, Gömleklîk bez zırâ' 26 meblağ 300, Def'a bez zırâ' 9 meblağ 130, Def'a bez zırâ' 24 meblağ 360, Köhne beyâz sac meblağ 90, İpek pârça 17 meblağ 360,

Köhne yemenî 'aded 2 meblağ 120, Köhne çârşeb meblağ 150, Köhne peştemâl meblağ 30, Köhne boğça meblağ 30, Köhne döşek meblağ 300, El ibriği 'aded 2 meblağ 300, Köhne kilim 'aded 3 meblağ meblağ 360,

Köhne potoh 1 meblağ 60, Al çuka serpuş meblağ 60, Havân ma' dest meblağ 360, Fûçî 'aded 5 meblağ 300, Sağîr tepsî meblağ 120, Kebîr tüfenk 1 meblağ 360, Vasat balta meblağ 40,

Ek 1: (Devamı)

El değirmeni meblağ 90, Evân nühâsiye meblağ 1.320, Kerâste-i mütenevvi‘a meblağ meblağ 510, Mihr-i müeccelü‘l-zevcetü‘l-mezbûre der zimmet-i zevce meblağ 2.000, Der zimmet-i zevcü‘l-mezbûr ber-mûceb-i ifrâz meblağ gurûş 233

Muhallifât-ı yekûn-ı gurûş 438

Minhâ‘l-ihracât:

Resm-i ‘âdi meblağ 1.312, Kâtibîye meblağ 120, Hüddâmîye meblağ 340, İhzârîye meblağ 60, Hissetü‘l-zevcü‘l-mezbûr meblağ 12.682, Hissetü‘l-ümmü‘l-merkûm meblağ 15.218, Hissetü‘l-ibnü‘l-mersûm meblağ 15.218, Hissetü‘l-bintü‘l-merkûme meblağ 7.609

Yekûn-ı meblağ 1.832

Sahhü‘l-bâkî li‘t-taksîm-i (...)verese meblağ 50.728

Şuhûdü‘l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[11 / 15]

Niş Kal‘esi‘nde fevt olan seksen üç cemâ‘ti (...) Mehmed Beşe‘nin (...) hâric-i kal‘ede (...) hâne dükkândan sülüs hissesi meblağ 2.040

İhracât 1.585 Sahhü‘l-bâkî ümm-i Halîl Ağa meblağ 455 nüsha-i sâni

Şuhûdü‘l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[11 / 16]

Vidîn kâdisı efendî zahîre-i mezbûru şer‘le ve ‘inâyetlü defterdâr efendî ma‘rifetiyle keşf olunub tarafımıza i‘lâm eylesesin deyü buyuruldu.

Fî 4 M sene 1136

Devletlü sa‘âdetlü merhametlü sultânım hazretleri devlet ve ikbâl ile sağ olsun. Sâbıkâ Vidîn ve hâlâ İbrâil nâzırı olan Mustafâ Ağa kûlları Vidîn nâzırı iken emâneten zabt eyledüğü mîrî hinta zehâirinin bir mikdârı bu sene-i mübârekde kal‘e ve civârı uğradığı mahallerden bâ-fermân-ı ‘âlî hedm olunan mahzenlerde bulunmağıle bundan akdem ber-mûceb-i emr-i şerîf-i ‘âlîşân ma‘rifet-i şer‘le keşf olunub ekle sâlih olmamağıle yabana ilkâ olunmuş idi. Bir mikdârı dahi Tuna kenârında hâlâ sarây ahûru olan beylik mezâzin-i kebîre teshîn olunmuş iken mukaddemâ merhûm Mehmed Pâşâ hazretlerinin zamânında mahall-i mezbûrdan nakl ve Ömer Efendî mehâzinlerde vaz‘ ve hâlâ mehâzin-i merkûmda mahfûz olub lakin anlar dahi bir vechile ekle salâhîyeti olmamağıle mûmâileyh Mustafâ Ağa tarafından bu kûlları vekâletim hasebiyle mukaddemâ bâ-fermân-ı ‘âlî hedm olunan mahzenlerden tahlîye ve ma‘rifet-i şer‘le keşf ve hüccet olunan hinta zehâiri misillü hâlâ merkûm Ömer Efendî‘nin mahzenlerinde olan hintayı dahi ma‘rifet-i şer‘le keşf ve hüccet-i şer‘îye etdirilmek üzere Vidîn kâdisı efendîye hitâben fermân-ı şerîfleri niyâz olunub bâ-fermân devletlü merhametlü sultânımındır.

[11 / 17]

Ek 1: (Devamı)

Bundan akdem binyüzyirmidokuz senesinde ber-vech-i emânet Vidîn mukâta‘ası nâzırı olub hâlâ İbrâîl nâzırı olan fahrü'l-akrân bâ'isü'l-kitâb Mustafâ Ağa tarafından husûs-ı âtî'l-beyân bâ-hüccet-i şer'îye vekîl olan Mustafâ Efendî ibni Osmân meclis-i şer'-i şerîf-i umûrda bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm edüb müvekkilim mûmâileyh Mustafâ Ağa sene-i mezbûrede emâneten zabt eylediği Vidîn nezâretinin mîrî mahsûlâtıyla yüzyirmisekiz senesinde selefi el-Hâc İbrâhîm Ağa'dan bâ-fermân-ı 'âlî iştirâ ve der-anbâr eylediği ma'lûmu'l-keyl mîrî zehâirden kal'e-i mezbûrede bâ-fermân-ı 'âlî hedmi iktizâ eden mahzenlere ma'rifetiyle der-mahzen olunan zehâiri bundan akdem ma'rifet-i şer'le keşf ve tahrîr ve ekle salâhîyet veyâhûd fûrûht olunmağa bir vechile imkân ve kâbilîyet olmadığı sûretde yabana ilkâ olunması bâbında bundan akdem emr-i şerîf-i 'âlîşân sâdır olmağa mücebinece keşf olunub bir vechile ekle ve fûrûhta sâlih olmadığı şer'an zâhir ve mütebeyyin olmakla yabana ilkâ olunub zehâir-i mezbûreden yine müvekkilim mûmâileyh ma'rifetiyle kal'e-i mezbûre dîvârına karîb Ömer Efendî'nin üç 'aded mahzenlerine der-mahzen olunan mîrî hintası 'alâ hâlihi kalmış idi. Hâlâ bunlar dahi küllen fâsid olub yabana ilkâ olunan misillü ekle salâhîyeti olmayub ve mehâzin-i mezbûrenin tahlîyesi iktizâ etmekle hinta-i mezbûrenin beher keyl-i İstânbûlisini birer paraya fûrûht etmek murâdıyla üç gün mikdârı 'ale't-tevâlî münâdî nidâ ve cümle sükkân-ı vilâyeti habîr ve âgâh olub kat'â tâlib ve râgıbı zuhûr etmemekle hakikat-i hâl vech-i sâbık üzere 'inâyetlü defterdâr Mustafâ Efendî ma'rifetleriyle keşf olunması bâbında kal'e-i mezbûre muhafızı düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem vezîr-i muhterem devletlü sa'âdetlü Mustafâ Pâşâ hazretleri taraf-ı bâhirü's-şerîflerinden buyuruldu-i şerîfleri sâdır olmağa mücebinece keşf olunması bi'l-vekâle murâdımdır dedikde imtisâlenleh savb-ı şer'den Mevlânâ Abdûlbâkî Efendî ibni Mehmed Efendî irsâl olunub ol dahi defterdâr-ı mûmâileyh taraflarından ta'yîn olunan Alî Efendî ibni el-Hâc Mustafâ ile merkûm Ömer Efendî mahzenlerinde der-mahzen olan mîrî hintanın üzerlerine varub zeyl-i kitâbda muharrirü'l-esâmî olan bî-garaz ve ehl-i vukûf sikât-ı sahihatü'l-kelîmât ile zahîre-i mezbûreye ilkâ-i nazar eylediklerinde devr-i keyli bir hâl ile mümkün olmamağa vekîl-i mezbûrun muvâcehesinde mahzen-i kebirde olan hinta yedi bin keyl ve orta mahzende olan beş bin iki yüz keyl ve mahzen-i sağırda olan dahi iki bin sekiz yüz keyl ki min haysü'l-mecmû' on beş bin keyl-i İstânbûlî olduğun ittihâd ve ittifâk üzere tahmîn-i sahîh ile tahmîn ve ol mikdâr hinta küllen fâsid olub ekle salâhîyet ve bir hâl ile re'âyâyâ fûrûht olunmak imkân ve kâbilîyet olmadığı ba'de'l-mu'âyene müşâhede ve her biri 'alâ tarîku's-şehâde haber vermeğin mücebinece vekîl-i mezbûr ol mikdâr keyl hintayı yabana ilkâ etmeğin mevlânâ-yı mezbûr vâkî-i hâli mahallinden ketb ve tahrîr ve ba'de huzûr-ı şer'e gelüb 'alâ vukû'ihî inhâ ve tahrîr etmeğin mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sânî min muharremü'l-harâm li sene sitte ve selâsin ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl: Süleymân Efendî 'umdetü'l-emâcid ve'l-ekârim emîn-i binâ-i kal'e-i Vidîn, Fahrü'l-akrân mi'mâr Mustafâ Ağa mi'mâr-ı hâssa, Fahrü'l-emsâl Yûsuf Ağa kapûdân-ı nehr-i Tuna, Hasan Ağa ağa-i yeniçeriyân-ı yerluyân, el-Hâc Haydar Ağa dizdâr-ı kal'e-i Vidîn,

Ahmed Ağa 'azebân-ı ekall, Mehmed Ağa gönüllüyân-ı yemîn-i Vidîn, İbrâhîm Ağa gönüllüyân-ı yesâr-ı Vidîn, el-Hâc İbrâhîm hâncı, Ebûbekir çorbacı, Silâhşör el-Hâl Ahmed Ağa,

Tozucuzâde Ömer Ağa, Fahrü'l-akrân el-Hâc Mahmûd Ağa, Fahrü'l-emsâl el-Hâc Mustafâ Ağa, Umdetü'l-hutebâ Ömer Efendî hatîb-i kal'e, Yûsuf Efendî el-imâm, Ahmed Efendî mukâbele-i kal'e

[13-14 /18]

Ek 1: (Devamı)

Hamd ve sipâs ve siyâyiş-i bî-kıyâs ol vâkıf-ı serâir-i ahvâl-i havâs ve kâşif-istâr-ı fi'z-zamâir-i cin ü inâs hazret-i hüdü-yı bi-hemtâ tekaddes zâtühü 'an müşâbehetü'l-eşyâ hazretlerinin cenâb-ı bâ-kibriyâlarına bi-küllü'n-nasûs sâbit ve mahsûsdur ki evlâ ve adem belki heme efrâd-ı 'âlem-i hazâin-i nahnü kasebnâ beynehüm vâridetinden hemvâre der-havâsetle vezâif-i rûzîlerin rûz-ı merreyi kem ve kâsit ahz ve istîfâ etmektedirler ve bâlâ-yı şâhvâre salât-ı salavât ve cevâhir-i tâbdâr teslîmât-ı mütevâsîlât-ı ol seyyid-i kâinât ve seyyid-i mahlûkât ve şeffî'u'l-usât min yevmi'l-'arasât pâdişâh-ı her dü serâ sultânü'l-enbiyâ hazretlerinin merkad-i münevver ve mazca'-ı mutahharalarına vesâte-i(...) ile neşr ve nisâr olunur ki ümmetine hâdî ve sebîl-i hayrât-ı vekâid-i tarîk-i hasenât oldular (...) nâ-ma'dûd ile tahiyât-ı nâ-mahdûd âl ve evlâd-ı kirâmve eshâb-ı ahhâb-ı lâzîmü'l-ihtirâmıların rûh-ı pürfütûhlarına ithâf ve ihdâ kılınur ki her biri mütevellî-i hayrât nizâm-ı dîn ve nâzır-ı mîrâs-ı ma'mûre-i şer'-i mübîn oldular emmâ ba'd (...) mi'mârın rehâne ezeli 'izz ü şân ve celle hazretleri yed-i kudret-i 'aliyye ve sun'-ı hikmet-i lem yezelfyesiyle dâr-ı bî-bekâyî ve niyâyî âsân-ı serî'u'l-indirâs fenâ üzere binâ eylemiştir. Lâ cürm-i 'adem sebâtı mukarrer ve zamân-ı sür'at-güzeştî 'ind-i ehli'n-nazar gelmiş-i bi'l-basar idiği mânend-i nûr-ı zekâ her sâhib-i efhem ü zekâyâ rûşen ve hüveydâ olmağla (...) ol menzil-i yed-i 'inânda nâz ü na'îmi zıll ü zâil ve mihmân-ı kerîmi ve leîmi râhil-i müsta'cel olmağın imdi kable'l-irtihâl ve'l-intikâl 'ukalâ-yı 'âkîbet-endiş pür intibâh ve mâ tekaddümü'l-enfüseküm min hayrû teceddüdühü 'indellah ma'nâ-yı şerîfi mücebince zamân-ı 'âfiyeti vakt-i fırsat ve emân kudreti hengâm-ı ganimet bilüb ves' ve tâkati mertebesi zahr-ı âhiret etmeye bezl-i nefdîne-i miknet ve her merd-i gayretkeş-i mürüvvet iddi'â leyse'linsânü'l-emmâ sa'y fehvâ-yı natîkı üzere tahsîl-i tûşe-i 'âkîbet için sa'y ve himmet edegelmeleriyle binâberîn ahvâl-i 'âlem-misâl tavassut ve minvâl üzere idüğün câzim ve (...) taht-ı sadekâte mazallasında âsûde-hâl olmağ için niyyet-i hâlise-i ihlâs-ı mâl birle tarîk-i hayrâta 'âzim işbu bâis-i tahrîr-i kîbâle-i makbûletü'l-fehvâ ve bâdî-i tastîr-i makâle-i ma'kûletü'l-ma'nâ hâlâ silâhdâr ocağı kâtibi olub taraf-ı saltanat-ı 'aliyyeden Vidîn Kal'esi binâsına emîn ta'yın olunan Şâkir Süleymân Efendî ibni el-Hâc 'abd-i hüdü Şükrullah sa'yühü ebed-meclis-i şer'-i şerîf-i nebevî ve mahfel-i dîn-i münîf-i Mustafavîde vakf-ı âtî'l-beyânı tescil için mütevellî nasb eyledikleri kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Vidîn defterdârı Mustafâ Ağa ibni Habîb mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î birle (...) üzere takrîr-i kelâm eylediler ki hâlâ Flordîn kasabasında 'inde'l-ahâlî ma'lûmu'l-hudûd olub etîb-i mâlem ile vech-i şer'î üzere iştirâ ve silk-i mülkûme inzimâmen temellük eylediğim hamâmı mevcûd olan esâs ve mühimmâtıyla ve taşra havlusu ve sâir (...) tıyla bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffetü'l-hukûk ve'l-mürâfik hasbete'l-lillahi te'âlâ ve ibtiğâi'l-merzâtullahvakf-ı sahîh-i müebbed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs eyledim ve şöyle şart eyledim ki sâl-be-sâl istîcârından rağabât-ı nâs-ı bâliğa olduğu mikdâr ile icâr etdirilüb hâsıl olan(...) sından hâlâ Arçâr palankası hâricine vâki' câmi'-i şerîf-i sultânîye imâm olanlar beher yevm salât-ı fecr 'akîbinde sûre-i Yâsin-i şerîf ve salât-ı zuhr 'akîbinde Âmenerrasûl âyeteyn-i şerîfeteyn ve salât-ı 'asr 'akîbinde sûre-i Nebe ve 'akîb-i salât-ı 'ışâda sûre-i Mülk-i 'azîmetü's-şânı bu 'abdi 'âcizin selâmet-i imânı için tilâvet ba'de küllü nefsün zâikatü'l-mevt muktezâsınca nefs(...) mütenâvil ve nûş-ı dârûyı memat ve zâik rahîk-i zarûrî'l-mezâk vefât olduğundan sonra sevâbı rûhuma ihdâ olunmak üzere kırâat etmek şartıyla imâm-ı mezkûra yevmiye üç sağ akçe verile ve sebeb-i Bûd-ı vücudum olub bu fehvâ-yı latîf ve (...) sîna'l-insân ba'de'l (...) ihsânen tavsîye-i rabbânîye muktezâsınca istihsân-ı rızâları zimmet-i 'âcizâneme deyn olan vâlideyn-i müşfikeynimden petmektedir-i re'fet-i herem rûhiçün câmi'-i mezbûrun müezzin-i evveli Kur'ân-ı 'azîmü's-şândan beher yevm bir cüz'-i şerîf tilâvet ile ayda bir hatm-i Kur'ân itmâm ve kezâlik vâlide-i müşfikam rûhiçün dahi müezzin-i diğeri bir cüz'-i şerîf

Ek 1: (Devamı)

kırâat birle ayda bir hatm-i mushaf-ı kerîm (...) eyleyüb minvâl-i meşrûh üzere beher yevm ikişer cüz'-i şerîf tilâvet ve sevâbların vâlideynim rûhlarına ihdâ eyleyeler ve her müezzine yevmiye ikişer sağ akçe vazîfe verile ve câmi'-i şerîf-i mezbûrun müezzinlerinden nevbetçe mevcûd olanı her gün salât-ı fecr ve zuhr ve 'asr ve 'ışâ ferâizine kıbeli'ş-şürû' ve'l-ikâme rûh-ı resûl-i seyyidi'l-kevineyn 'aleyhi's-salâtü ve's-selâma beş 'aded salavât-ı şerîfeden sonra üç İhlâs ile bir Fâtiha-i şerîfe dahi kırâat edüb sevâbını bu pişmengâh-ı fenâ-yı pür 'inâdan tayy-(...) ikâmet ve fenâ-tı mastaba-i menzil-i meyânede hasîr-i pâre-i rihlet etmişlerden zikri hayr-yâd ve bu mevtın mecâz-ı 'âlem-i dünyâda kendilerini hayr ile yâd etmektedir hoş ve (...) ve havîşâvend ve dositân-ı sadâkat peyvend olmayan kâffe gurebâ-i güzeşteğân ve geştüzârü'd-dünyâ mezra'atü'l-âhire mahsûlâtından kalîl ve kesîr bi-nev'-i mâ-yeşâ(...) ve muvaffak olmamağla ba'de fenâi'l-cism bâis-i tezkîr-i ism olur (...) sadakât-ı câriyeden habbe-i cû(...) arzûkeş-i kudret tuhm-baş şûre-i zemîn hasret olan fukarâ-yı ehl-i îmân ervâhına ihdâ eyleyeler bunun mukâbelesinde dahi iki müezzinin her birine nevbeti gününde birer akçe vazîfe verile ki ikisinin mâhîyesi otuz sağ akçe etmektedir ve yine câmi'-i şerîf-i mezbûrede vazîfe-i mu'ayyene ile vâ'iz ve nâsîh olan şeyh efendî dahi ferâğ-ı va'z ve nasîhatden üç İhlâs-ı şerîf ile bir Fâtiha-i şerîf tilâvet edüb şarken ve garben bu'edâ ve kurebâ 'âmme-i ehl-i îmân ervâhına vesîle-i rûh-ı rüchân ve zerî'a-i rahmet ü rahmân olmak üzere sevâbın ihdâ eyleye ve merkûma dahi yevmiye ikişer sağ akçe verile ve yine câmi'-i şerîf-i mezbûr(...) nde vazîfe-i mu'ayyene ile mu'allim-i sıbyân olan kimesne her yevm (...) de ba'de ferâğu't-ta'lîm üç İhlâs-ı şerîf ile bir Fâtiha-i şerîf kırâat edüb ve ba'de'd-du'â sevâbını hâssa mi'mârlarından olun olub Vidîn Kal'esi binâsında refîk-i siddîkım olan Hezârfen Mustafâ Ağa'nın hayevâtında iken selâmet-i îmânına (...) ve ba'de'l-vefât rûhuna ihdâ eyleye mukâbelesi mu'allim-i merkûma dahi yevmiye birer sağ akçe verile ve Flordîn câmi'-i şerîfine dahi her gece ikişer akçe şem' ve revgan bahâsı verile ki mâhîyesi almış akçe etmektedir duyûnlardan mâ'adâ hâlâ dârü'n-nasr ve'l-meymene mahmiye-i Edirne'de vâki' Kızılminâre Mahallesinde sebîl ve icrâ eylediğim çeşmenin su bulucusuna dahi yevmiye ikişer sağ akçe vazîfe verile ve vekîl-i mütevellî olanlara dahi yevmî ikişer sağ akçe vazîfe verile ki vech-i meşrûh üzere hamâm-ı mezkûr icâresinden vezâif-i merkûma min haysü'l-mecmû' yevmiye on yedi sağ akçe olub senede dört taksît üzere mürtezika-i mezkûrine mütevellî vekîli ma'rifetiyle hamâmcı yedinden alınub teslîm olunduktan sonra fazlası her ne ki kalur ise Flordîn neferâtı ağaları ve mütevellî vekîli ma'rifetleriyle Flordîn Kal'esi dizdârı olan kimesnenin yedinde hıfz olunub evlâdımdan kangısı mütevellî bulunur ise alub kendü me'âyîşine sarf eyleye vaktiyle evlâdıma 'ale's-sevîye sarf oluna ve evlâdımın zükûr ve inâsından kangısı 'âkil ve reşîd ve müceb-i hurm-i sedîd ise mütevellî ba'de vefâten batnen ba'de batn evlâd ve evlâdıma ve beynlerinden ehakk ve elyakk olan güzîde ahfadıma meşrûta ola ve bi-irâdeten lillahi te'âlâ inkıtâ'-ı 'ırk-ı fûrû' aslâb ve intisâb ve inkırâz-ı (...) tensîbü'l-i-kâb vukû' bulduğundan re'y-i hâkime müfevviz ola ve şerâit-i mezkûreye ri'âyet için Flordîn Kal'esi yerlû neferâtı ağaları ve kethüdâlarım imâmı ve sâir ahâlî-i kasaba ve mürtezika bi'l-cem'ihim hasbî nezâret eyleyeler şöyle ki hamâm-ı mezbûrun bir mahalli ta'mîr olunmak iktizâ etmektedir ise ziyâde ta'mîre muhtâc olmadan bi'l-ittifâk hamâmcı bulunan kimesneye kendi akçesiyle ta'mîr ve termîm etdireler ve şurût-ı mezkûrenin tebdîl ve takbîlve tafsîl ve teksîri merreten ba'de âhiri kendim hayâtında oldukça yedimde ola ve tebyîn-i şurût ve ta'yîn-i kuyûd edüb hamâm-ı mezbûru kazganü'ş-şevâgil ve hâliyâ (...) mevâki' ve'l-gavâil mütevellî-i mezbûra teslîm eyledim ol dahi kabz ve tesellüm ve sâir mütevellîler evkâf-ı sâireyi zabt ve tasarruf eyledikleri gibi zabt eyledi dedikde gibbe't-tasdikü'ş-şer'î vâkîf-ı merkûm sellemallahü'l-mülkü'l-kayyûm kelâmını semt-i âhire sârif ve 'inân-ı i'tirâfin taraf-ı tekevvüle 'âtîf olub vakf-ı 'akâr eğerçi İmâm-ı A'zam ve

Ek 1: (Devamı)

Hümâm akdem-i sirâc-ı ümmete ve kâşif-i (...) Ebû Hanîfe-i Kûfî rahmetullahi ‘aleyh hazretlerinin mezheb-i şerîflerinde sahîh lakin gayr-ı lâzım olmağla vakf-ı mezbûrdan rücû‘ edüb hamâm-ı mezbûr mülküne revâ olunmak matlûbumdur dedikde mütevellî-i merkûm cevâbında hâl-i bast olunan minvâl üzeredir lakin imâm-ı ekrem tilmîz-i a‘zam Hazret-i Ebû Yûsuf katında vâkıf-ı mücerred ve vakfet/vukifet demekle vakf sahîh ve lâzım olur deyü derûn-ı imtinâ‘ etmekle hâkim-i mevki‘/muvakki‘ sadr-ı kitâb dahi tarafeynin ihtilâfâtını teemmül edüb cânib-i vakfa nazar ve metâ‘ü’l-hayr olmakdan hazer birle İmâm Ebû Yûsuf kavlı-i şerîfî üzere vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzûmuna hükm etmeğın min ba‘d hamâm-ı mezbûr vakf-ı sahîh lâzım olub tebdîl ve tağyîri muhâl ve tahvîl ve ibtâlî ‘adîmü’l-ihimâldir. Femen beddelühü ba‘de mâ semî‘ahü feinnemâ ismühü ‘ale’llezîne yübeddilühühü innallahe semî‘un ‘alîm ve ecrü’l-vâkıf’l-hayyü’l-cevâdi’l-kerîm. Tahrîren fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşara min saferü’l-hayr li sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Şuhûdü’l-hâl (Şahidler yazılmamıştır)

[14 / 19]

Medîne-i Vidîn Kal‘esi’nde vâki‘ müteveffâ Şehîd İbrâhîm Pâşâ Mektebinde yevmî yirmi sağ akçe vazîfe ile mu‘allim-i sıbyân olan Şeyh Mustafâ Efendî ibni Muslihiddîn mekteb-i mezbûrun mu‘allimliğini ancak vazîfe-i mezbûresiyle kendi hüsn-i ihtiyârıyla erbâb-ı istihkâkdan Mustafâ Efendî ibni Muslî‘ye ferâğ ve kasr-ı yed etmekle ol dahi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini edâya ta‘ahhüd etmeğın bu mahalle kayd olundu. Fî 25 min saferü’l-hayr sene 1136

[14 / 20]

Onuncu bölükden fevt olan Osmân Beşe’nin terekesidir ki zikr olunur. Fî 8 min rebî‘u’l-evvel sene 1136

Yekûn-ı tereke meblağ 1.502

İhrâcât meblağ 1.369

Sahhü’l-bâkî der-yed-i ümm-i Halîl Ağa yekûn-ı meblağ 133

Şuhûdü’l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[14 / 21]

Dârü’l-cihâd ve’l-mücâhidîn mahrûse-i Vidîn muzâfâtından Flordîn kasabasında vâki‘ merhûm Süleymân Efendî nâm sâhibü’l-hayrâtın binâ ve ihyâ eylediği hamâmın mütevellîsi olan Mahmûd Efendî tevliyyet-i mezbûrenin ‘uhdesinden gelmeye iktidârı olmayub iki sene mikdârı mürtezikalarına vazîfe vermeyüb vakf-ı mezbûr nâzırı olan Vidîn sâkinlerinden Müftîzâde Abdülazîz Efendî talebiyle muhâsebeleri görülmek murâd olundukda cevâba iktidârı olmayub hıyâneti şer‘an zâhir ve nümâyân olub şer‘en ‘azlı lâzım gelmeğın yerine bir dîndâr ve müstakîm mütevellîye muhtâc olmağın nâzır olan merkûm Müftîzâde Abdülazîz Efendî dîndâr ve bir vechile tevliyyet ‘uhdesinden gelmeye iktidârı olduğu sikât-ı müslimîn haber vermeleriyle efendî mevki‘ sadr-ı kitâb tûbâ-lehü ve hüsn-i meâb hazretleri dahi mezbûr Mahmûd Efendî tevliyyetinden ‘azl ve merkûm Müftîzâde Abdülazîz Efendî mütevellî nasb ve ta‘yîn edüb ol dahi tevliyyeti kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ-yenbağî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm etmeğın mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb

Ek 1: (Devamı)

ketb ve terkîm olunub yed-i talibe i'tâ olundu. Hurre fi'l-yevmi'l-hâmis ve 'ısrîn min şehri-zî'l-hicce li sene semâne ve sittîn ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl

Kâtib Mehmed Efendî, Vâroş-ı imâm Ahmed Efendî, Azebân-ı sâbi' İsmâ'il Ağa, Mehmed Monlâ Sabrî bin Osmân, Ahmed Efendî el-müderris, Velî Efendîzâde Mehmed Efendî

[15/ 22]

Medîne-i Vidîn'de hâric-i kal'ede Kobnik Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem maktûlen fevt olan Mustafâ Kethüdâ ibni Hasan nâm maktûlün verâseti zevce-i metrûkesi Meryem binti Osmân ile sulb-i saġîr oġlu Süleymân'a münhasır olduġu zâhir ve mütebeyyin olduktan sonra maktûl-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurre fi gurre-i Şevvâli'l-mükerrem li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Beyâz dana meblaġ 360, Köhne kilîm meblaġ 57, Def'a kilîm meblaġ 42, Def'a kilîm meblaġ 78, Köhne yorgan meblaġ 225, Köhne kebe meblaġ 66, Temür kürek meblaġ 22, Müsta'mel çapa meblaġ 20,

Orta balta meblaġ 66, Saġîr sandık meblaġ 81, Köhne sandık meblaġ 15, Müsta'mel fener meblaġ 24, Saġîr bakır meblaġ 168, Def'a bakır meblaġ 135, Saġîr tencere kapaġıyla meblaġ 71, Def'a tencere kapaġıyla meblaġ 81,

Saġîr sahân meblaġ 180, Saġîr sînî meblaġ 84, Saġîr havân meblaġ 114, El ibriġi meblaġ 36, Saġîr lenger meblaġ 9, Saġîr kantâr meblaġ 90, Müsta'mel şam'dân meblaġ 9, Köhne yeşil çakşır/çenber meblaġ 30,

Köhne sandık meblaġ 75, Köhne saġîr çakşır meblaġ 96, Köhne kalpak meblaġ 249, Köhne çakşır meblaġ 300, Köhne baş bezi meblaġ 96, Köhne peştemâl meblaġ 75, Kırmızı basma meblaġ 96, Köhne bohça meblaġ 45,

Köhne semer meblaġ 30, Orta fûçî meblaġ 15, Def'a fuçî meblaġ 15, Kovan 80, Hınta kıyye 180 meblaġ 360, Odası meblaġ 1.800, Battâl akçesi meblaġ 1.080, Der-zimmet-i Süleymân Sipâhî meblaġ 600,

Der-zimmet-i Abdullah meblaġ 480, Der-zimmet-i İbrâhîm Sipâhî meblaġ 720, Der-zimmet-i Ahmed Odabaşı meblaġ 240, Der-zimmet-i Ahmed Odabaşı meblaġ 840, Der-zimmet-i Mahmûd Odabaşı meblaġ 840, Der-zimmet-i (...) meblaġ 1.290, Der-zimmet-i Muharrem Kethüdâ meblaġ 240,

Der-zimmet-i Mustafâ ve Osmân (...) de meblaġ 3.010

Cem'an yekûn-ı meblaġ 12.954

Minhâ'l-ihracât:

Resm-i 'âdî meblaġ 320, Kalemîye meblaġ 60, Hüddâmîye meblaġ 60, İhzârîye meblaġ 30, Dellâliye meblaġ 102, Deyn-i müsbet-i mihr-i müeccel meblaġ 3.400, Harc-i (...) meblaġ 480,

Ek 1: (Devamı)

Düyûn-ı müteferrika meblağ 600, Harc-ı hüccet-i vesâye meblağ 190

Cem'an yekûn-ı meblağ 5.252

Sahhü'l-bâkî li't-taksîm-i beyne'l-verese meblağ 7.702

Hissetü'l-zevcetü'l-mezbûre meblağ 962, Hissetü'l-ibnü'l-mezkûr meblağ 6.740

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[15 / 23]

Medîne-i Vidîn'de Tabak (Debbağ) Pervâne Mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Emîne binti İbrâhîm nâm müteveffîyenin verâseti zevce-i metrûkü Alî ibni Mustafâ ile li-eb merkûm İbrâhîm münhasır olduğu şer'en zâhir ve mütebeyyin ve taleb oldukdan sonra müteveffîye-i mezbûrenin tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi't-tâsi' min rebî'u'l-evvel li sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Sarı kaftân ma' 'antârî meblağ 1.080, Köhne sarı ferâce meblağ 360, Köhne çuka ferâce meblağ 240, Köhne bohâsı kürk meblağ 240, Köhne kakûn kürk meblağ 1.200, Köhne (...) meblağ 240, Köhne (...) çakşır/çenber meblağ 450,

Def'a (...) çakşır meblağ 165, Cedîd peşkir meblağ 600, Bez pârçaları meblağ 255, Sim onluk meblağ 510, Sağîr incü onluk meblağ 306, Def'a sağîr onluk meblağ 120, Kırmızı bohça meblağ 15, Kumkuma meblağ 15,

Biraz bez ma' ipek meblağ 480, Sahân ma' tencere meblağ 230, Telli kaftân ma' 'antârî meblağ 1.080, Kırmızı don meblağ 15, Köhne mâî kürk meblağ 360, Mor kaftân ma' 'antârî meblağ 2.640,

Köhne keremsût meblağ 780, Neftî çuka ferâce meblağ 1.280, Kırmızı çuka çepe meblağ 900, İncülü çepe meblağ 1.140, Köhne serpûş meblağ 180, Köhne (...) çakşır meblağ 501, Köhne beyâz sâde meblağ 30,

Köhne onluk meblağ 465, Nukûşlu peşkir meblağ 375, Sağîr makrame meblağ 228, Köhne beyâz çakşır meblağ 300, Hamâm rahtı meblağ 240, Köhne kırmızı bohça meblağ 195, Köhne gömlek ma' don meblağ 405,

Köhne kürk meblağ 300, Pirinç bilezikmeblağ 240, İncülü onluk meblağ 2.190, Mercân tesbîh meblağ 615, Biraz incü meblağ 975, Köhne ayna meblağ 123, Müsta'mel sahân meblağ 180, Mihri müeccel meblağ 3.000,

Cem'an yekûn-ı meblağ 25.568

Minhâ'l-ihracât:

Berâ-yı iskât-ı salât meblağ 720, (...) meblağ 720, Ta'âmîye 480, Resm-i 'âdî meblağ 780, Kalemîye 90, Hüddâmîye meblağ 60, İhzârîye meblağ 30,

Çukadârîye meblağ 45 Cem'an yekûn-ı meblağ 2.925

Ek 1: (Devamı)

Sahhü'l-bâkî meblağ 22.625

Hisse-i zevcü'l-mezbûr Alî meblağ 11.312, Hisse-i ebbi'l-merkûm İbrâhîm meblağ 11.312

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[16 /24]

Medîne-i Vidîn 'de Debbâğ Pervâne Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Emîne binti İbrâhîm nâm müteveffîyenin verâseti zevc-i metrûkü Alî Beşe ibni Mustafâ ile babası merkûm İbrâhîm Ağa'ya münhasır olduğu şer'an zâhir ve mütebeyyin olduktan sonra vârisân-ı mezbûrânın taleb ve ma'rifetleriyle müteveffîye-i mezbûrenin tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî gurre-i rebî'u'l-evvel li sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Sarı kaftân ma' 'antârî meblağ 1.080, Köhne sarı ferâce meblağ 260, Köhne çuka ferâce meblağ 240, Köhne bohâsı kürk meblağ 240, Köhne kakon kürk meblağ 1.200, Köhne serpûş meblağ 240,

Köhne m... çakşır/çenber meblağ 450, Def'a (...) çakşır meblağ 165, Cedîd peşkir meblağ 600, Bez pârçaları meblağ 255, Sim onluk meblağ 510, Sağîr incülü onluk meblağ 306,

Def'a sağîr onluk meblağ 130, Köhne kırmızı bohça meblağ 15, Köhne kumkuma meblağ 15, Biraz bez ma' ipek meblağ 480, Sahân ma' tencere kapağıyla meblağ 235, Köhne kırmızı don meblağ 15,

Telli kaftân ma' 'antârî meblağ 1.080, Köhne mâî kürk meblağ 360, Mor kaftân ma' 'antârî meblağ 2.640, Köhne keremsût kaftân meblağ 780, Neftî çuka ferâce meblağ 1.680,

Kırmızı çuka çepe meblağ 900, İncülü çepe meblağ 1.140, Köhne çuka serpuş meblağ 180, Köhne m.... çakşır meblağ 501, Köhne onluk meblağ 465, Nukûşlu peşkir meblağ 375,

Sağîr makarame meblağ 227, Köhne beyâz çakşır meblağ 300, Köhne beyâz sâde meblağ 30, Hamâm rahtı meblağ 240, Köhne kırmızı bohça meblağ 190, Köhne gömlek ma' don meblağ 405,

Köhne kürk meblağ 300, Pirinç bilezik meblağ 240, İncülü onluk meblağ 2.190, Mercân tesbîh meblağ 615, Biraz incü meblağ 975, Köhne âyine meblağ 123, Müsta'mel sahân meblağ 180,

Mihr-i müeccel meblağ 3.000

Cem'an yekûn-ı meblağ 25.568

Minhâ'l-ihracât:

Berâ-yı iskât-ı salât meblağ 720, Berâ-yı mescîd-i şerîf der-mahalle-i mezbûre meblağ 720, Ta'âmîye meblağ 480, Resm-i 'âdî meblağ 780, Kalemîye meblağ 90,

Hüddâmîye meblağ 60, İhzârîye meblağ 30, Hüddâmîye meblağ 45,

Cem'an yekûn-ı meblağ 2.925

Sahhü'l-bâkî meblağ 22.625

Hisse-i zevcü'l-mezbûr Alî meblağ 11.312, Hisse-i ebbi'l-merkûm İbrâhîm Ağa meblağ 11.312

Ek 1: (Devamı)

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[16-17 / 25]

Fî'l-asl Tamaşvâr diyârından olub medîne-i Vidîn'de hâric-i kal'ede vâki' Mustafâ Pâşâ Mahallesi sâkinlerinden iken duyûnu terekesinden ezyed olduğu hâlde bundan akdem fevt olan yerlü neferâtından Alî bin Bektaş nâm müteveffanın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Kezbân binti Abdürrahîm nâm hatun ile sulb-i sağîr oğlu Bektaş ve sulbiyetân-ı sağîretân kızları Sidre ve Havvâ'ya münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-hâmis min rebî'u'l-ûlâ sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf.

Piştoğ tüfenk çift meblağ 450, Köhne kılıç meblağ 189, Köhne kalpak meblağ 78, Köhne neftî çuka kürk meblağ 480, Köhne mâi dolama meblağ 360, Köhne çakşır meblağ 45,

Köhne alaca keçe meblağ 300, Köhne yağmurluk meblağ 120, Köhne kuşak meblağ 48, Köhne pâbüç meblağ 69, Köhne siyâh çizme meblağ 15, Köhne yorgan meblağ 60, Köhne döşek meblağ 33,

Köhne seccâde meblağ 15, Köhne yasdık meblağ 29, Köhnemeblağ 12, Köhne palâska meblağ 20, Tuc şam'dân meblağ 45, Sağîr ibrik meblağ 25, El leğeni meblağ 126,

Sağîr sînî meblağ 150, Def'a sağîr sînî meblağ 60, Sağîr (...) 3 meblağ 210, Hoşâb kâse meblağ 36, Orta bakraç meblağ 177, Sağîr (...) meblağ 177, Odun baltası meblağ 30,

Köhne kefkir meblağ 177, Sağîr havân meblağ 30, Köhne (...) silâhı meblağ 739, Köhne (...) silâhı meblağ 30, Köhne çuval meblağ 20, Saç ayağı meblağ 9, El tabası meblağ 30

Köhne kebe meblağ 420, Köhne peşkir meblağ 21, Köhne uçkur meblağ 8, Köhne makrama meblağ 2, Köhne sağîr yasdık meblağ 6, Köhne urgan meblağ 6,

Köhne gömlek meblağ 90, Al bârgîr meblağ 1.220, İnek ma' buzağı meblağ 360, Menzil-i der mahalle-i mezbûr meblağ 2.400

Cem'an yekûn-ı meblağ 9.022

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 660, Resm-i 'âdî 225, Kalemîye meblağ 60, Hüddâmîye meblağ 60, İhzârîye meblağ 40, Dellâlîye meblağ 210, Hammâlîye meblağ 20,

Düyûn-ı müteferrika meblağ 120 Cem'an yekûn-ı meblağ 1.360

Sahhü'l-bâkî li't-teslîm beyne'l-fermâ 'alâ tarîku'l-(...) 7.657

Deyn-i müsbet-i Mustafâ Ağa meblağ 300 'ani'l-'armâ meblağ 240, Deyn-i müsbet-i el-Hâc Yûsuf Ağa meblağ 960 'ani'l-'armâ meblağ 896, Deyn-i müsbet-i Ebû Bekir meblağ 600 'ani'l-'armâ meblağ 560, Deyn-i müsbet-i el-Hâc Alî Ağa meblağ 960 'ani'l-'armâ meblağ 896, Deyn-i müsbet-i Mûmçu Mehmed meblağ 1.560 'ani'l-'armâ meblağ 1.456,

Ek 1: (Devamı)

Deyn-i müsbet-i.....lu Ebûbekir meblağ 420 ‘ani’l-‘armâ 393, Deyn-i müsbet-i (...) Ahmed meblağ 1.400 ‘ani’l-‘armâ meblağ 1.307, Mihr-i müeccel (...) zevcetü’l-mezbûr meblağ 2.000 ‘ani’l-‘armâ meblağ 1.867

Cem‘an yekûn 7.655

[17 /26]

Dârü’l-cihâd medîne-i Vidîn’de hâric-i kal‘ede vâki‘ Mustafâ Pâşâ Mahallesinde sâkin iken bundan akdem Lokove karyesi hudûdunda Eflâmor yaylakında maktûlen fevt olan Kazanasmaz İbrâhîm Beşe’nin verâseti zevce-i menkûha ve terekesi Sâkine binti Mustafâ nâm hatun ile anası Selîme binti Sinân nâm hatuna ve zevcesi batnında zâhir ve mütebeyyin hamle münhasıra olduğu şer‘an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra anası mezbûre Selîme Hatun ile haml-i mezbûre savb-ı şer‘-i enverden vasiye nasb ve ta‘yîn olunan zevcesi merhûme Sâkine Hatun meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzîmü’t-tevkîrde maktûl-i mezbûrun yoldaşları ve ticâretde şerîkleri olmağla hîn-i katlde mezbûr ile ma‘an bulunan bâ-‘inânü’l-kitâb seksen iki cemâ‘atinden Uzun Mehmed Beşe ve Osmân Beşe nâm kimesneler mahzarlarında bi’l-asâle ve bi’l-vesâyâ ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mevrûsumuz maktûl-i mezbûr İbrâhîm Beşe ile refikleri merkûmân Mehmed Beşe ve Osmân Beşe ba‘zı zimemde olan akçeleri cem‘ için zikr olunan Lokove karyesine gelürken esnâ-i tarîkde vâki‘ Eflâmor Dağı’nda yollarına haydûd eşkiyâsı inüb mevrûsumuz mezbûr İbrâhîm Beşe’yi katl etmişlerdir husûs-ı katlde refikleri mezkûrân Uzun Mehmed Beşe ve Osmân Beşe’nin veçhen mine’l-vücûh men‘ ve medhalleri olmadığı ma‘lûmumuz olmağile mezkûrân ile husûs-ı katle müte‘allık veçhen mine’l-vücûh ve sebeben mine’l-esbâbda‘vâ ve nizâ‘mız olmayub husûs-ı katle müte‘allık da‘vâ nizâ‘dan mezkûrân Mehmed Beşe ve Osmân Beşe’nin zimmetlerini ibrâ ve iskât eyledin dediklerinde gıbbe’t-tasdîku’ş-şer‘î mâ hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu. Fî’l-yevmi’s-sânî ‘aşara min Cemâziye’l-âhir li sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Şuhûdü’l-hâl

İbrâhîm Beşe ibni Mehmed, Alî Beşe ibni Ahmed, Mehmed Beşe ibni Abdullah, Mustafâ ibni Ahmed, Hasan Beşe ibni Alî, İbrâhîm el-muhzır

[17/27]

Medîne-i Vidîn’de hâric-i kal‘ede Pâşâ Mahallesinde otuz dört cemâ‘atin yoldaşlarından iken bundan akdem maktûlen fevt olan Hasan Beşe nâm maktûlün zâhirde vâris-i ma‘rûfu olmamağile emîn-i beytü’l-mâl olan yirmi sekiz cemâ‘atin çorbacısı fahrü’l-akrân Mehmed Ağa ma‘rifetiyle ve ma‘rifet-i şer‘le maktûl-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî’l-yevmi’l-hâmis ‘aşara min Cemâziye’l-âhir sene sitte ve selâsîn ve miete ve elf

Köhne nebeş meblağ 51, Köhne kırmızı nebeş meblağ 557, Köhne boz çuka kürk meblağ 480, Köhne kırmızı mintân meblağ 180, Köhne beyâz zibûn meblağ 15, Köhne gömlek ma‘ don meblağ 15, Köhne mâî şalvâr meblağ 300,

Köhne kırmızı kuşak meblağ 72, Köhne kemer kuşak meblağ 36, Köhne yemenî meblağ 30

Cem‘an yekûn-ı meblağ 1.657

Minhâ’l-ihracât:

Ek 1: (Devamı)

Techîz ve tekfîn meblağ 360, Resm-i ‘âdî meblağ 50, Kalemîye meblağ 18, Hüddâmîye meblağ 12, İhzârîye meblağ 9, Dellâlîye meblağ 39, Hammâlîye meblağ 20, Harc-ı keşf meblağ 300,

Resm-i ağa meblağ 170, Resm-i emîn meblağ 150

Cem‘an yekûn-ı meblağ 1.128

Sahhü’l-bâkî meblağ 529 Der-yed-i emîn

Meblağ-ı mezbûr li-ebeveyn kız karındaşı ve hasren vârisesi olan Fâtıma Hatun’a teslim olunmuşdur.

Şuhûdü’l-hâl:

Ömer Efendî el-İmâm, Halîl Ağa emîn-i beytü’l-mâl-ı sâbık

[18 / 28]

Medîne-i Vidîn’de hâric-i kal‘ede Mustafâ Pâşâ Mahallesinde sâkin iken bundan akdem maktûlen fevt olan İbrâhîm Beşe nâm maktûlün verâseti zevc-i menkûha-i metrûkesi Sâkine binti Mustafâ nâm hatun ile anası Selîme binti Sinân nâm hatuna zevcesi mezbûrenin batnında zâhir ve mütebeyyin hamle münhasıra olduğu şer‘en zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra vârisân-ı mezbûrânın taleb ve ma‘rifetleriyle maktûl-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âfî zikr olunur. Fî’l-yevmi’l-hâmis ‘aşara min Cemâzîye’l-âhir sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Doru bârgîr meblağ 3.660, Köhne çul meblağ 39, Müsta‘mel pitollar meblağ 240, Köhne fişeklik meblağ 15, Köhne kilim meblağ 117, Sağîr sînî meblağ 78, El ibriği meblağ 120,

Köhne diz çakşırı meblağ 95, Köhne dizlik meblağ 33, Köhne destâr meblağ 45, Köhne fes meblağ 90, Köhne ‘aba çakşır meblağ 39, Köhne mintân meblağ 90, Köhne kürk meblağ 84,

Köhne çizme meblağ 51, Köhne istâr meblağ 15, Köhne çuka kürk meblağ 600, Müsta‘mel pellûş meblağ 570, Müsta‘mel şiş meblağ 232, Sağîr meblağ meblağ 120,

Orta sahân meblağ 78, Köhne gömlek meblağ 90, Köhne don meblağ 45, Köhne (...) silâhıyla meblağ 195, Kebîr kantâr meblağ 240, İnek 2 meblağ 780, Menzil-i mezbûr meblağ 3.960,

Ortaklar zimmetinde yağ ve bal akçesinden meblağ 1.740

Cem‘an yekûn-ı meblağ 28.716

Minhâ’l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 1.900, Mihr-i müeccel-i meyyit meblağ 3.500, Resm-i ‘âdî 645, Kâtibîye meblağ 120, Hüddâmîye meblağ 90, İhzârîye meblağ 26,

Dellâlîye meblağ 257, Hammâlîye meblağ 36, Duyûn-ı müteferrika ve mesârif-i sâire meblağ 1.325

Cem‘an yekûn-ı meblağ 7.889

Sahhü’l-bâkî li’t-teslîm-i beyne’l-verese meblağ 20.828

Ek 1: (Devamı)

Hissetü'z-zevcetü'l-mezbûre meblağ 2.603, Hissetü'l-imâmü'l-merkûme meblağ 3.471, Hissetü'l-hamlü'z-zükûr 14.754

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[18 / 29]

Fî'l-asl Tamaşvâr Kal'esi'nden olub medîne-i Vidîn'de hâric-i kal'ede Mustafâ Pâşâ Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Ömer Kethüdâ nâm müteveffanın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ümmühânî binti Ramazân nâm hatundan (...) zâhir vâris-i ma'rûfu olmamağla emîn-i beytü'l-mâl olan Vidîn nâzırı olan fahrü'l-akrân Mustafâ ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min Cemâziye'l-âhire sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Köhne kırmızı kürk meblağ 213, Tek piştol tüfenk meblağ 345, Garabna tüfenk meblağ 210, Kara kılıç meblağ 195, Köhne fişeklik meblağ 60, Vezene ma'(...) meblağ 30, Köhne kırmızı kuşak meblağ 90, Sağır tüfenk meblağ 96,

Köhne nefî çuka dolama meblağ 90, Köhne kaltak meblağ 78, Mor kördebe meblağ 546, Köhne boz çakşır meblağ 420, Köhne mest meblağ 18, Köhne çizme meblağ 15, Köhne gömlek ma' don meblağ 105, Köhne kaltak meblağ 60, Köhne heybe meblağ 12,

Köhne kırmızı kuşak meblağ 12, Köhne kayış yular meblağ 39, Temür (...) meblağ 18, Sağır balta meblağ 36, Köhne beyâz yağmurluk meblağ 60, Köhne destvân meblağ 18, İnek ma' buzağı meblağ 600, Kır bârgîr meblağ 1.680,

Menzil-i der mahalle-i mezbûre 2.400

Cem'an yekûn-ı meblağ 7.446

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 325, Dellâlîye meblağ 170, Resm-i emîn meblağ 740, Resm-i kısmet-i 'âdî meblağ 200, Kalemîye ve kaydıye meblağ 40, Hüddâmîye meblağ 40, İhzârîye meblağ 44

Cem'an yekûn-ı 1.539

Sahhü'l-bâkî li't-teslîm-i beyn-i eshâbü'd-duyûn meblağ 5.907

Deyn-i müsbet-i Hüseyin Beşe meblağ 325, Deyn-i müsbet-i Şâmlı Mustafâ meblağ 1.440, Mihr-i müeccelü'z-zevcetü'l-mezbûre meblağ 800, Deyn-i müsbet-i el-Hâc İbrâhîm meblağ 700, Deyn-i müsbet-i Mahmûd meblağ, Deyn-i müsbet-i Süleymân Kethüdâ meblağ 370, Deyn-i müsbet-i Hüseyin meblağ 200,

Deyn-i müsbet-i Ahmed Beşe meblağ 60, Deyn-i müsbet-i Osmân Beşe meblağ 380, Deyn-i müsbet-i Hasan Beşe meblağ 125, Deyn-i müsbet-i Kahveci Mustafâ meblağ 150, Deyn-i müsbet-i Küçük Mahmûd meblağ 150, Deyn-i müsbet-i İsrâîl Yahûdî meblağ 160, Deyn-i müsbet-i Salâmon meblağ 270

Ek 1: (Devamı)

Zikr olunan eshâb-ı duyûn huzûr-ı şer'îye emîn-i müşârünileyh mahzarında her biri ikrâr ve i'tirâf edüb müteveffâ-i mezbûrun zimmetinde vech-i muharrer üzere sâbit ve zâhir olan haklarımızı tereke-i müteveffâ-i mezbûrdan olmak üzere emîn-i müşârünileyh yedinden her birimiz bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz eyledik zimmetlerinde bir akçe ve bir habbemiz bâkî kalmadı dediklerinde gıbbe't-tasdîku's-şer'î deyyân-ı defterde sebt ve şerh verildi. Hurrire fi't-târîhi'l-mezbûr (...) - merkûm

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[19 / 30]

Medîne-i Vidîn Kal'esi'nde muhâfız nişîn olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden doksan iki cemâ'atin yoldaşlarından olub bundan akdem fevt olan Serrâc Mehmed Beşe nâm müteveffanın zâhirde vâris-i mevrûsu olmamağıle terekesi cânib-i beytü'l-mâla 'âid ve râci' olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık olduktan sonra kal'e-i mezbûrda emîn-i beytü'l-mâl olan yirmi sekizinci cemâ'atin çorbacısı fahrü'l-akrân Mehmed Ağa'nın taleb ve ma'rifetiyle müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min Cemâziye'l-âhiri sene sitte ve selâsin ve mie ve elf

Müsta'mel leğen pâra 30, Köhne nefî dolama pâra 19, Köhne gömlek pâra 1, Köhne yün kürk pâra 24, Köhne bohası kürk pâra 36, Köhne câmdân pâra 20, Köhne kavuk pâra 5,

Köhne zubun pâra 10, Hırdavât pâra 4, Köhne ihrâm pâra 4, Köhne yağmurluk pâra 5, Köhne siyâh kebe pâra 5, Köhne (...) pâra 15, Köhne yorgan pâra 62, Müsta'mel tava pâra 5,

Tencere kapağıyla pâra 4, Def'a tava pâra 2, Müsta'mel sahân 6 pâra 70, Kara kılıç pâra 30, Kebîr tüfenk pâra 100, Köhne vezene pâra 10, Başlık ma' (...) pâra 41, Köhne palaska kıymet 20,

Başlık ma' senît pâra 25, Def'a başlık pâra 25, Kubûr kapağı pâra 4, Def'a kapak pâra 27, Def'a kapak pâra 15, Def'a kapak pâra 35, Def'a kapak pâra 18,

Def'a kapak pâra 15, Def'a kapak pâra 10, Def'a kapak pâra 12, Def'a kapak pâra 80, Bel silâhı pâra 9, Kesem 2 pâra 40,

Köhne vezene pâra 10, Köhne (...) kolan pâra 18, Köhne kolan top 2 pâra 60, Tatar kayışı pâra 20, Serrâc âlet pâra 80, Def'a kesem 6 pâra 5, Kırmızı mermer pâra 20,

Cedîd mahtara pâra 30, Köhne mahtara pâra 15, Cedîd tozluk/tuzluk 5 pâra 5, Diz çakşır pâra 10, Def'a diz çakşır pâra 20, Kılıç yağı pâra 30, Nebeş safrâ pâra 6, Köhne kolan pâra 2,

Berber kayışı 3 pâra pâra 30, Koston 5 pâra 20, Def'a koston pâra 20, Def'a koston pâra 25, Köhne vezene pâra 12, Kılıç yağı pâra 3,

Başlık senît pâra 40, Def'a başlık pâra 40, Diz çakşır pâra 20, Kılıç yağı pâra 45, Def'a kılıç yağı pâra 45, Köhne diz çakşır pâra 10, Kılıç yağı pâra 10, Diz çakşır pâra 8,

Köhne kolan pâra 12, (...) pâra 5, Köhne vezene pâra 4, Def'a vezne pâra 5, (...) şalvâr pâra 10, Palaska pâra 5, Def'a palaska pâra 10, Zahme kayışı pâra 41,

Ek 1: (Devamı)

Def'a kayış pâra 10, Köhne diz çakşır pâra 10, Köhne kemer kuşak pâra 2, Kalay pul pâra 10, Köhne kuşak pâra 4, Palaska pâra 5, Def'a palaska pâra 20, Hırdavât pâra 16,

Palaska pâra30, Raht pâra 60, Yed(...) pâra 60, Köhne kolan pâra 5, Müsta'mel külünk pâra 5, Koston pâra 5, Başlık pâra 5, Palaska kapağı pâra 50, Köhne kolan pâra 5,

Müsta'mel tezgâh pâra 20, Hırdavât pâra 80, Kubûr kapağı pâra 80, Nukûd gurûş 59

Cem'an yekûn 4.460

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn ber-mûceb-i vasiyet pâra 352, Dellâliye pâra 40, İcâre olan pâra 240, Deyn-i müsbet Mehmed Beşe pâra 264, Deyn-i müsbet Ahmed Beşe pâra 200, Deyn-i müsbet Salâmon Yahûdî pâra 200,

Resm-i kısmet-i 'âdî pâra 108, Hüddâmîye ve ihzârîye pâra 50, Kâtibîye pâra 33, Deyn-i müsbet-i(...) Ahmed Beşe pâra 143, Duyûn-ı müteferrika-i müsbite pâra 120, Resm-i emîn-i beytü'l-mâl pâra 440

İhracât pâra 2.190

Sahhü'l-bâkî der-yed-i emînü'l-mûmâileyh pâra 2.270

Yalnız iki bin iki yüz yetmiş pâra

Debbâğ Ahmed Beşe 83 meblağ 2.458, Mehmed Beşe 83 meblağ 455, Osmân Beşe (...) 10 meblağ 133, Serrâc Mehmed Beşe 92 meblağ 6.810

Cem'an yekûn-ı meblağ 9.856

Meblağ-ı mezbûr emîn-i beytü'l-mâl Mehmed Ağa yediyle beşinci bölükden Mehmed Çavuş ile çukadâr Ahmed Ağa'ya tamâmen teslîm olunub meblağ-ı mezbûrdan Mehmed Ağa yedinden bir akçe ve bir habbe tâm kalmamağla bu mahalle kayd olundu.

Fî min Recebü'l-ferd sene 1136

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[20 / 31]

Medîne-i Vidîn mahallâtından Mezîd Bey Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed Çelebi ibni Kurd Alî Ağa nâm müteveffânın vârisi zevce-i menkûha-i metrûkesi Fâtıma binti Hüseyin Ağa nâm hatun ile sulbî sağîr oğlu Alî'ye münhasıra olub ve medîne-i mezbûre hudûdu dâhilinde (...)niye Nehri üzerinde vâki' bir taraftan el-Hâc Ömer değirmânı ve bir taraftan Monlâ Mustafâ değirmânı ve bir taraftan el-Hâc Mahmûd Ağa değirmânı ve taraf-ı râbi'den Abdî Ağazâde değirmânıyla mahdûd ve mümtâz bir göz değirmân ve değirmân-ı mezbûra teb'iyet ile tasarruf oluna gelen ma'lûmu'l-hudûd tahmînen yirmi dört dönüm mikdârı çayırlar müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât taht-ı yedinde ve zemîn-i tasarrufunda olub ba'de vefât değirmân-ı mezbûr ile

Ek 1: (Devamı)

çayırlar bi'l-ırsü's-şer'î sağır-i mezbûra 'âid ve müstakilen sağır-i mezbûrun hissesine ta'yîn ve tasrîh olduğu şer'an mütebeyyin olup ve değirmân-ı mezbûrun binâsı ve mürûr-ı eyyâm ile müşrif-i harâb ve mâyâl-ı türâb olup ta'mîr ve termîme sağır-i mezbûrun ve vasîyesinin iktidârı olmamağla müddet-i medîdeden berü hâlî ve mu'attal kaldığı ve fi-mâ ba'd dahi bey' olunmada ihtimâl olunur ise bi'l-küllîye harâb olmağla sağır-i mezbûr mutazarrır olup ve sağır-i mezbûrun nafaka ve kisve bahâya eşedd ihtiyâc olmağın değirmân-ı mezbûr ile zikr olunan çayırlar semen-i misline bey ve semeni sağır-i mezbûrun vech-i meşrûh üzere nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesine harc ve sarf olunması min külli'l-vücûh evlâ ve enfa' olduğu zeyl-i vesîkada mastûr-ı-esâmî sikât-ı sahihatü'l-kelimât haberleriyle şer'an zâhir ve mütehakkık olduktan sonra sağır-i mezbûrun vakt-i rüşd ve bülûğuna değin seviye-i umûruna savb-ı şer'iden mansûbeye hüccet-i şer'îye vasîyesi ve vâlidesi olup değirmân-ı mezbûru bey'e cânib-i şer'den me'zûn olan mezbûre Fâtıma Hatun tarafından bey'-i 'âtî'l-beyânı ikrâr ve i'tâ-i/i'tâen hüccete vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi şahsuhâ ma'rifet-i şer'îye ile 'ârifân olan İbrâhîm çorbacı ibni Mehmed ve Alî çorbacı ibni Ahmed nâm kimesneler şehâdetleriyle şer'an sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'-i lâhık olan el-Hâc Ebûbekir Çavuş ibni Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde medîne-i mezbûrede vasîyesi olduğu oğlu sağır-i mezbûrun değirmânıyla zikr olunan yirmi dört dönüm çayırlığı bey'e savb-ı şer'den me'zûn olmağla bundan akdem müddet-i medîde müzâyede mütâlebeye 'arz olundukda ba'de inkitâ'u'r-rağbet değirmân-ı mezbûr yüz yirmi beş gurûş semen ve çayırları yirmi gurûş bedel mukâbelesinde müşterî-i merkûm el-Hâc Mustafâ Ağa üzerinde karâr ve ziyâde ile tâlib-i âhir zuhûr etmemekle semen-i merkûm ile bedel-i mersûm emlâk-i mezbûrenin yevm-i 'akdde semen misilleri olduğu lede's-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyân olmağın değirmân-ı sâlifü'z-zikri ber-minvâl-i muharrer müşrif-i harâb olduğu hâlde yüz yirmi gurûş semen mukâbelesinde müvekkilem mezbûre el-Hâc Mustafâ Ağa'ya bi'l-vesâya bey'-i bât-i kat'î ile bey' ve temlik ve teslim ve zikr olunan yirmi dört dönüm çayırların hakk-ı tasarrufunu dahi izn-i sâhib-i arz ile yirmi gurûş bedel mukâbelesinde kezâlik bi'l-vesâya ferâğ ve tefvîz edüb ol dahi vech-i meşrûh üzere değirmân-ı mezbûru iştirâ ve temellük ve tesellüm ve çayırları tefevvüz ve kabûl eyledikten sonra semen-i merkûm ile bedel-i mersûmdan müctemi'a olan yüz kırk esedî gurûşu huzûr-ı şer'de sağır-i merkûm için merkûm el-Hâc Mustafâ Ağa yedinden vekâletim hasebiyle bi't-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz edüb müvekkilem mezbûreye teslim eylediğimde müvekkilem mezbûre dahi bundan akdem değirmân-ı mezbûrun ba'zı mertebe ta'mîr ve termîmine şartü'r-ric' kendi mâlından bi'l-vesâya sarf eylediği otuz gurûş akçesini meblağ-ı mezbûrdan ahz ve istifâ edüb mâ'adâsını sağır-i mezbûr için bi'l-vesâye ahz ve kabz edüb fi-mâ ba'd değirmân-ı mezbûrda ve yedine verilen tapunâmede mastûr olan hudûdları dâhilinde vâki' yirmi dört dönüm mikdârı çayırları da sağır-i mezbûrun ve müvekkile-i mersûmenin vechen mine'l-vücûh 'alâka ve medhalleri kalmayub değirmân mezbûr-ı merkûmun mülk-i müşterâsı ve çayırlar hakk-ı tefevvüzüdür değirmân-ı mezbûra keyfe mâ yeşâ çayırlara k(...)llühâ mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't-tasdikü's-şer' mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'ısrîn min Zî'l-hiccetü's-şerîfe li sene hamse ve selâsin ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl:

Umdetü'l-a'yân el-Hâc Mahmûd Ağa, Umdetü'l-müderrişinü'l-kirâm Abdullah Efendî, Fahrü'l-müderrişinü'l-kirâm Abdülkâdir Efendî, Bakkâl Monlâ Mehmed, Bodur Alî Çavuş ibn Şa'bân,

Hüseyn Beşe ibni Mustafâ, el-Hâc Ömer, Kara Mustafâ oğlu Mehmed Çelebi, Yûsuf Efendî el-İmâm, İbrâhîm Çelebi el-Muhzır, (...) başı Monlâ Alî Efendî,

Ek 1: (Devamı)

Osmân Çavuş, Kır Şahinoğlu Mustafâ Beşe, Süleymân Çelebi bin Mûsâ Ağa, Monlâ Osmân ibni Mehmed Efendî ve gayruhüm

[21 / 32]

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'u'l-mehâmid-i ve'l-mekârim el-muhtâs bimezîd-i 'inâyetü'l-meliki'r-râim hâssa-i bostâncıbaşı dâme mecdihü ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Üsküb ve Kalkandelen ve Vidîn ve Kırşova kâdîları zîde fazlühüm tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Üsküb kasabası mahallâtından Cııldak Çeşmesi mahallesinden Receb ve Tuna bâzârı altındaki mahallesinden Bekir ve D(...)cık Mahallesinden Bakkâl Hâcı Hüseyin ve K(...)Mahallesinden Köse Alî ve Üsküb kazâsına tâbi' Lâskârisa karyesinden Muslu K(...)kürk yeğeni Körlâm ve Yenimahalle'de sâkin Rahman Çeço ve Terkürk konşuları Dâk ve Hasan ve Dobrençe'de sâkin Çolak Hüseyin refikleri üç nefer ve karye-i mezbûrda sâkin bölükbaşı Hasan ve oğlu ve Boyâne karyesinden Ahmed ve iki nefer refikleri ve Kobançe karyesinden çeşme üstünde evi olan ve Kalkandelen kazâsına tâbi' Çeleobek karyesinden Yânkod ve karındaşı Mîhâl ve Meloben karyesinden Alî ve Rahçe karyesinden Süleymân ve Grâsâ karyesinden İskender ve Ahmed ve Mostoraoğlu ve Dordolar karyesinden Ferhâd ve Istrâtyân karyesinden Hüseyin Totor (...) içinde Halîl ve Dohlî karyesinden Mostoroğlu İstoyo ve Dohlî karyesinden Çolak Alî ve Dohlî karyesinden Halîmon Halîl ve Dohlî karyesinden Dûkakün ve Vidîn kazâsına tâbi' Lolova karyesinden Loçoğlu ve Karada ve mezkûrun yeğeni Metro ve karye-i mezkûrda sâkin Ahmed Basîr Dede ve Mâvrok karyesinden Hasan Şâmir ve Mâvrok'da Mîho oğlu Arolo ve mezkûrun karındaşı Kristo ve def'a karındaşı Mârtîn ve yine Mâvrok'da Mâvro'da sâkin Üzeyir ve karye-i derinde Damgalı Hasan ve karye-i mezkûrda sâkin Longo Mustafâ ve yine karye-i mezbûrede sâkin Sağıroğlu Mîhâl ve Tırânça'da sâkin Alî Koko ve Boğdova'da sâkin Alî ve karye-i mezkûrede sâkin Çikodolar ve Mâçeronçeli Tovâk ve Broçe karyesinden Gavânçoğlu Pâlo ve Broçe karyesinden Mâsörkenoğlu ve gayruhü Fây karyesinden Zâkoğlu Hasan ve Esîrmîr karyesinde sâkin Çiko ve Tâkoş ve Mâçovellü ve Dolaklı karyesinden Mâko ve Yumuk karyesinden Polooğulları nâm iki nefer ve kazâ-i Kırşova'ya tâbi' Râyıs karyesinden on neferin başı olan Metooğlu Hüseyin şakîler haydûd eşkiyâsından oldukları ihbâr olunmağla sen ki bostâncıbaşı-i mûmâileyhsin bostân hasekîlerinden bir mukaddim ve müstakîm hasekî ta'yîn ve ma'rifetiyle bâlâda mezkûr olan şakîler sâkin oldukları yerlerde tecessüs ve tefahhus olunarak ma'rifetiyle şer'le bi'l-cümle zuhûra getirülüb bir neferi hâric kalmayub gadr ve himâye olunmamak üzere cümlesi ahz olunub kayd ve bend ile Âsitâne-i sa'âdetime ihzâr olunmaları bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ıvâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mutazammın itâ'at-makrûnuyla'âmil olub hilâfindan begâyet tevekkî ve taharrüzeyleyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîrenfî evâsıt-ı Cemâziye'l-âhire sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

[22 / 33]

Medîne-i Vidîn kazâsına tâbi' Akçâr vâroşu sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Îsâ ibni Ömer'in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Fâtıma binti Mustafâ nâm hatun ile sulbî sağır oğlu Halîl'e münhasıra olub kable'l-kısme mezbûre Fâtıma dahi fevt olmağile verâseti zevci Mehmed ibni Mustafâ ile sadrî sağır oğlu merkûm Halîl'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık

Ek 1: (Devamı)

oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûr ile müteveffîye-i merkûmenin tahrîr ve ‘alâ tarîku’l-münâsibince beyne’l-verese taksîm olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî’l-yevmi’r-râbi‘ ‘aşara min Cemâziye’l-evvel sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Penbe ipliği meblağ 92, (...) topuz meblağ 13, Kebîr sandık meblağ 45, Sağîr sandık meblağ 15, Kebîr bakır meblağ 225, Kebîr sahân meblağ 150, Orta sahân meblağ 45, Müsta‘mel lenger meblağ 39,

Sağîr sînî meblağ 123, El ibrîği meblağ 24, Müsta‘mel tava meblağ 24, Saban temürü meblağ 117, Ocak temürü meblağ 33, Sağîr kantâr meblağ 33, Müsta‘mel çapa meblağ 23,

Müsta‘mel keser meblağ 21, Kebîr burğu meblağ 9, Dörpü meblağ 24, İyi temür meblağ 27, Biraz yün ma‘ harâr meblağ 30, Sağîr bakır meblağ 21, Müsta‘mel bakır meblağ 111,

Def‘a bakır meblağ 29, (...) kapak meblağ 6, Destere balta meblağ 30, Müsta‘mel tüfenk meblağ 200, Müsta‘mel tirpan meblağ 12, Köhne kirga meblağ 21, Köhne ninder 21,

Köhne kerga meblağ 12, Def‘a kerga meblağ 21, Müsta‘mel pala meblağ 12, Bez zirâ‘ 6 meblağ 51, Köhne gömlek meblağ 81, Sîm gerdân meblağ 399, Sîm saçlık meblağ 405,

Kebîr ve sağîr ağnâm 790 meblağ 5.400, Siyâh bârgîr meblağ 740, Köhne gömlek meblağ 6, Siyâh boğa meblağ 942, Gök tosun meblağ 1.698, Koca inek meblağ 450, Def‘a inek ma‘ dana meblağ 528,

Def‘a inek ma‘ dana 2 meblağ 360, Def‘a inek meblağ 480, Kara tosun meblağ 540, Def‘a inek meblağ 480, Beyâz tosun meblağ 1.200, Def‘a inek meblağ 780, Koca öküz 1 meblağ 840,

İnek ma‘ dana meblağ 360, Def‘a inek ma‘ dana meblağ 720, Def‘a inek meblağ 420, Def‘a inek meblağ 549, Beyâz tosun meblağ 609, Beyâz dana meblağ 378, Def‘a dana tosun 3 meblağ 1.80,

Def‘a tosun 2 meblağ 381, Kızıl (...) meblağ 1.380, Zolta ma‘(...) meblağ 390, (...) akçe meblağ 9.000, Pâra akçe meblağ 900, Menzil-i mezbûr meblağ 1.200, Köhne gömlek meblağ 66, Köhne kapama meblağ 66,

Köhne zıbûn meblağ 32, Köhne ferâce meblağ 120, Mihr-i müeccel meblağ 2.000

Cem‘an yekûn-ı meblağ 36.054

Minhâ’l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 960, Resm-i ‘âdî meblağ 1.150, Kalemîye meblağ 175, Hüddâmîye meblağ 130, İlhâriye meblağ 50, Dellâliye meblağ 586, Ücret-i çoban meblağ 240,

Deyn-i Mehmed Çavuş meblağ 90, Harc-ı çukadâr meblağ 130, Harc-ı hüccet-i vesâye meblağ 360

Cem‘an yekûn-ı meblağ 3.696

Sahhü’l-bâkî meblağ 32.358

Hissetü’z-zevcû’l-merkûm meblağ 1.516, Hissetü’l-ibnü’l-mezbûr meblağ 30.842

Ek 1: (Devamı)

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[22 / 34]

Medîne-i Vidîn Kal'esi'nde muhâfaza nişîn olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden olub Arçar palankasında mücerred (...)olan kırk dokuz bölükden Hasan Beşe nâm müteveffânın zâhirde mevcûd vâris-i müverrisi olmamağla terekesi cânib-i beytü'l-mâla 'âid ve râci' olmağın hâlâ kal'e-i mezbûrede emîn-i beytü'l-mâl olan yirmi sekiz bölük çorvacısı fahrü'l-akrân Mehmed Ağa ma'rifetleriyle tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî min 21 Receb sene 1136

Köhne (...) pâra 25, Köhne kuşak pâra 5, Köhne kalpak pâra 3, Köhne dizlik pâra 6, Köhne don gömlek pâra 13, Tabancalı tüfenk pâra 200, Filinta tüfenk pâra 200, Kara kılıç pâra 190, Al bârgîr pâra 960,

Nukûd pâra 360 Yekûn-ı meblağ/gurûş pâra 1.972

Minhâ'l-ihracât : Techîz ve tekfîn pâra 115, Ücret-i cerrâh pâra 80,

Süd akçesi pâra 35, Hastalıkda olan mesârif pâra 126, Deyn-i müsbet-i Ebûbekir Ağa pâra 320, Deyn-i müsbet-i el-Hâc Mehmed bin (...) pâra 640, Deyn-i müsbet-i Ahmed Beşe pâra 240, Dellâlîye pâra 40,

Resm-i emîn-i beytü'l-mâl pâra 200, Resm-i kısmet-i 'âdî pâra 50, Hüddâmîye pâra 8, Kâtibiye ve kaydiye pâra 10,

Yekûn-ı gurûş pâra 1.864

Sahhü'l-bâkî der-yed-i ümmü'l-mûmâileyh pâra yekûn 108

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[23 / 35]

Dârü'l-cihâd medîne-i Vidîn Kal'esi'nde vâki' Bedreddîn Mahallesi sâkinelerinden Havvâ binti Ömer Efendî nâm hatun tarafından bey'-i âtî'l-beyânı ikrâra vekil olduğı zât-ı mezbûreleri şahsuhâ ma'rifet-i şer'îye ile 'ârifân olan (...) odabaşısı el-Hâc Ahmed ibni Receb ve kapu kethüdâsı Ahmed Beşe ibni Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle şer'an sâbit ve sübût-ı vekâletine hükm-i şer'-i lâhık olan mezbûrenin dâmâdı Ömer Usta ibni Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde kal'e-i mezbûrede yirmi sekiz cemâ'ati çorbacısı olub hâlâ kal'e-i mezbûrede sâkin fahrü'l-akrân işbu hâfizü'l-kitâb Mehmed Ağa ibni Mahmûd mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb bundan akdem fevt olan el-Hâc Beşîr/Bişr'in ile'l-vefât silk-i mülkünde münselik olub ba'de vefâten bi'l-ırsü's-şer'î kız karındaşı müvekkilem mezbûreye küllen ve müstakilen intikâl etmekle bi'l-ırsü's-şer'î silk-i mülkünde münselik olub Çavuş Câmî-i Şerîf Mahallesinde vâki' bir taraftan Kassâb Ömer Beşe mülkü ve bir taraftan Emrullah mülkü ve bir taraftan ba'zen Çakır Ahmed Beşe ve ba'zen Tavîl Alî Beşe mülkü ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd ve mümtâz dâhilîye tahtânî bir bâb soba oda ve kahve odası ve bir bâb ahûr ve bir mikdâr havlu ile müstemil mülk-i menzilini cümle tevâbi'i ve levâhık ve kâffe menâfi' ve murâfıkı ile merkûm Mehmed Ağa'ya

Ek 1: (Devamı)

nakd-i râyic fi'l-vakt yüz elli esedî gurûşa tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı kat'î bey' ve temlik ve teslim eyledi ol dahi vech-i meşrûh üzere iştirâ ve temlik ve tesellüm ve kabz eyledi fi-mâ ba'd menzil-i merkûmda müvekkilem mezbûrenin 'alâka ve medhali kalmayub merkûm Mehmed Ağa'nın mülk-i müşterâsı olmuştur. Keyfe mâ-yeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't-tasdîku's-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-ısrîn min Recebû'l-ferd sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl:

Fahrû'l-müderrişinü'l-kirâm Abdülkâdir Efendî, Başçavuş Mehmed Ağa, Mehmed Odabaşı, Hüseyin Çavuş, Kır Mustafâzâde Mehmed Çelebi, Yûsuf Efendî el-İmâm, Kapu kethüdâsı Mustafâ Beşe, İbrâhîm Çelebi el-muhzır ve gayruhüm

[23 /36]

Dârü'l-cihâd medîne-i Vidîn Kal'esi'nde vâki'müteveffâ Cerendîk mütevellîsi olan 'umdetü'l-meşâyihu'l-kirâm Mustafâ Efendî ibni Muslihiddîn meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde medîne-i mezbûre sâkinlerinden kırk birinci bölükden işbu hâfizü'l-vesîka Mehmed Çavuş Ağa ibni Alî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Bodur Alî Çavuş mülkü ve bir taraftan Abbâs mülkü ve tarafeyni tarîk-i 'âmm ile mahdûd ve mümtâz kulesi bundan akdem hedm olunan câmi'-i şerîf hademesi şurût-ı vakf menzili bi'l-küllîye müşrif-i harâb olub eser-i binâsı kalmayub ancak nısf dönüm mikdârı 'arz-ı hâlîye kalmağın asl vakf-ı mezbûr dahi bi'l-cümle zâyî ve muzmehal olmağile vechen mine'l-vücûh ta'mîr ve termîme imkân ve kâbilîyet olmayub 'arza-i hâlîye îcâr ve isticâra tâlib ve râğıbı olmamağın zikr olunan 'arza-i hâlîye semen-i misline bey' ve semeni i'mâl ve istirbâc olunması cânib-i vakf-ı mezbûre min külli'l-vücûh evlâ ve enfa' olmağla 'arza-i mezbûreyi bey'e savb-ı şer'-i enverden me'zûn olduğum ecilden sûk-ı sultânîde müddet-i medîde müzâyede ve tâlibine 'arz olundukda rağabât-ı nâssü'l-kitâ'atdan sonra merkûm Mehmed Çavuş Ağa üzerinde bin iki yüz akçede karâr ve ziyâde câlib-i âhiri zuhûr etmemekle 'arza-i mezbûreyi merkûm Mehmed Çavuş Ağa'ya meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde tevliyetim hasebiyle tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bey' ve temlik ve teslim eyledim ol dahi 'arza-i mahdûde-i mezbûreyi vech-i meşrûh üzere iştirâ ve temlik ve teslim ve kabz ve kabûl etdikden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûrunun iki yüz akçeyi vakf için tevliyetim hasebiyle merkûmun bundan bi't-tamâm ve'l-kemâm ahz ve kabz eyledim fi-mâ ba'd semen-i mezbûrunun iki yüz akçe vakf olmağla 'arza-i mahdûde-i mezbûreyi izn-i şer'le vakfiyetden ihrâc edüb mülkiyet üzere merkûm Mehmed Çavuş Ağa'nın mülk-i müşterâsı ve sarfi olmuştur. Keyfe mâ yeşâ ve yehtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun dedikde gıbbet't-tasdîku's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve terkîm olundu. Fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min Recebû'l-ferd sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl:

Fahrû'l-akrân Mehmed Ağa ibni Mahmûd, Mehmed Beşe ibni Mehmed, Süleymân Çelebi, Osmân Ağa, Yûsuf Efendî el-İmâm, Alî Bey 4 orta, İbrâhîm Çelebi el-muhzır ve gayruhüm

[24 / 37]

Dârü'l-cihâd medîne-i Vidîn'de vâki' vâroş re'âyâsından olub bundan akdem hâlik olan Yovân

Ek 1: (Devamı)

veled-i Mârenko nâm zimmînin zâhirde vâris-i mevcûd-ı ma'rûfu olmamağla terekesi cânib-i beytü'l-mâla 'âid ve râci' olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra hâlâ bi'l-fi'l Vidîn nâzırı olub bilâ vâris ma'rûf-ı hâlik olan re'âyânın terekesi bi'l-emâne ahz ve kabza me'mûr olan fahrü'l-eşbâh bâ'isü'd-dikkat Ser Mustafâ Ağa hazretleri taleb ve ma'rifetleriyle hâlik-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'ısrîn min Recebü'l-ferd sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Cem'an yekûn-ı nukûd 6.920

Minhâ'l-ihracât:

Lâşesini hafrına ilkâya mesârifî meblağ 890, Hastalığına mesârif (...) meblağ 360, Deyn-i müsbet-i Yovân zimmî meblağ 420, Deyn-i müsbet-i diğér zimmî meblağ 320, Mesârif-i müteferrika-i sâire meblağ 400,

Resm-i kısmat-i 'âdî meblağ 480, Hüddâmîye ve ihzârîye meblağ 180, Resm-i emîn-i beytü'l-mâl meblağ 720, Hüddâmîye-i emîn meblağ 120, Çukadârîye meblağ 120

Cem'an yekûn 4.010

Sahhü'l-bâkî der yed-i emînü'l-mûmâileyh meblağ 2.410 Yalnız iki bin dört yüz on akçedir.

Şuhûdü'l-hâl (Şahidler yazılmamıştır)

[24 /38]

Fî'l-asl Bosna Sarâyı'ndan olan Medîne-i Vidîn Kal'esi'nde muhâfaza nişîn olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden altmış dört cemâ'atin yoldaşlarından iken bundan akdem fevt olan Derzî Abdî Beşe ibni Celîl nâm müteveffânın verâseti hâlâ Sarây şehrinde sâkine zevcei menkûha-i metrûkesi Meryem binti Celîl nâm hatun ile sulbiye-i sağîre kızı Esmâ'ya ve kal'e-i mezbûre yanında mevcûd olan sulbî oğlu İbrâhîm'e münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sâmin ve'l-'ısrîn min Recebü'l-ferd sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Köhne kırmızı kürk meblağ 910, Köhne (...) meblağ 552, Köhne mâî kürk meblağ 75, Temür otu 2 meblağ 135, Köhne heybe meblağ 21, Köhne dizlik meblağ 24, Köhne kebe meblağ 103,

Köhne yeşil (...) meblağ 66, Köhne kalpak meblağ 15, Ağaç sînî meblağ 12, Temür endâze meblağ 15, Sağîr sahân 5 meblağ 200, Tava kapağıyla meblağ 130, Müsta'mel (...) meblağ 15, Köhne kutu meblağ 36,

Temür hırdavât meblağ 150, Köhne yorgan meblağ 202, (...) meblağ 30, Piştollar çift meblağ 660, Temür harbe meblağ 69, Sağîr tüfenk meblağ 180, Köhne gadâre meblağ 300, Köhne kirga meblağ 105,

Müsta'mel (...) meblağ 63, Köhne mâî şalvâr meblağ 159, Def'a şalvâr 480, Köhne destâr meblağ 60, Köhne fes meblağ 50, Köhne mâllone meblağ 480, Köhne kapama meblağ 42, Al çuka(...) meblağ 252,

Ek 1: (Devamı)

Kolçak meblağ 300, Köhne diz çakşırı meblağ 192, Köhne kırmızı dolama meblağ 385, Cedîd yeşil dolama meblağ 2.040, Köhne şalvâr meblağ 57, Kırmızı çuka ferâce meblağ 960, Köhne sâde meblağ 498,

Köhne ‘antârî meblağ 602, Köhne bohça meblağ 15, Köhne siyâh poşe meblağ 15, Köhne sarık meblağ 60, Hırdavât meblağ 78, Köhne seccâde meblağ 137, Köhne minder 2 meblağ 227, Terzî makrası meblağ 39,

Müsta‘mel hançer meblağ 33, Sarı şerset/şerit meblağ 45, Köhne makrame meblağ 23, Hırdavât meblağ 3, Müsta‘mel balta meblağ 27, Su kâse meblağ 24, Meş ma‘ şeş/şiş meblağ 9, Köhne palaska meblağ 48,

Hırdavât meblağ 75, Köhne kilim meblağ 105, Köhne kebe meblağ 39, Al bârgîr silâhıyla meblağ 1.921, Cedîd peşkir 2 meblağ 60, Sağır makrame 23 meblağ 240, Biraz gaytân meblağ 55, Biraz ibrişim meblağ 39,

Mâî bardak meblağ 15, Sîm yüzük meblağ 60, Köhne yemenî yasdık meblağ 231

Cem‘an yekûn-ı meblağ 14.397

Minhâ‘l-ihracât:

Techîz ve tekfin meblağ 500, Resm-i kısmet-i ‘âdî meblağ 380, Kalemîye meblağ 60, Hüddâmîye meblağ 30, İhzârîye meblağ 15, Dellâlîye meblağ 270, Deyn-i müsbet-i mihr-i müeccel meblağ 3.500,

Deyn-i müsbet-i Ahmed Ağa meblağ 600, Deyn-i müsbet-i (...) meblağ 720, Deyn-i müsbet-i Sarac Süleymân 240, Deyn-i müsbet-i Mollân* Mehmed meblağ 180, Deyn-i müsbet-i Kürt Mehmed meblağ 1.440, Deyn-i müsbet-i Ebûbekir meblağ 180,

Deyn-i müsbet-i Hkîm Ağa meblağ 130, Deyn-i müsbet-i Nîkolaye meblağ 720, Deyn-i müsbet-i Osmân Beşe meblağ 400

Cem‘an yekûn-ı meblağ 8.870

Sahhü‘l-bâkî li‘t-taksîm-i beynü‘l-verese 5.527

Hissetü‘z-zevcetü‘l-mezbûre meblağ 683, Hisse-i ibnü‘l-merkûm meblağ 3.229, Hisse-i bintü‘l-mezkûre meblağ 1.614,

Sümme‘l-keâm fî haze‘l-makâm nemekahhü el-fakîr ileyi ‘azze şânühü Abdülbâkî el-müvellâ hilâfehümedîne-i Vidîn ‘ufiye ‘anhü

Şuhûdü‘l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

25. sayfa boş

26. sayfa boş

27. sayfa boş

Ek 1: (Devamı)

28. sayfa boş

29. sayfa boş

30. sayfa boş

31. sayfa boş

32. sayfa boş

33. sayfa boş

34. sayfa boş

35. sayfa boş

25. sayfa boş

25. sayfa boş

36. sayfa boş

37. sayfa boş

38. sayfa boş

39. sayfa boş

[40 /39]

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihânsitân-ı hakanî hükmü oldur ki

Medîne-i Vidîn’de vâki‘ Orta Tuna Mahallesi cânibinde vakf-ı nukûduna mütevellî olan Şa‘bân nâm kimesne ve mahalle-i mezbûrede sâkine cemâ‘at-i müslimîn meclis-i şer‘e varub câmi‘-i mezbûrun cemâ‘ati kesîr olmağla imâm-ı sâni nasb ve ta‘yîn olunub nukûd-ı vakfın mesârif-i lâzimesinden fazla kalan nemâdan yevmî sekiz akçe ile erbâb-ı istihkâkdan muhtâr-ı cemâ‘at olan işbu râfi‘-i tevkî‘-i refî‘u’s-şân-ı hakânî Sâlih Halîfe zîde salâhuhu imâm-ı sâni nasb ve ta‘yîn olunmak ricâsına ‘arz olunması iltimâs etmeleriyle merkûm Sâlih Halîfe vazîfe-i mersûmesiyle imâm-ı sâni nasb ve ta‘yîn ve müceddeden mahalline kayd ve yedine berât-ı şerîf-i ‘âlîşânım verilmek ricâsına kıdvet-i kuzât-ı müslimîn Vidîn kâdisi Mevlânâ Sa‘deddîn zîde fazluhü ‘arz etmekle mücebince tevcîh ve kayd olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdir olmağın hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb mevlânâ-yı mûmâileyhin ‘arz ve binyüzotuzdört senesi şa‘bânının on birinci günü târihiyle verilen rûûs-ı hümâyûnum mücebince mahalline müceddeden kayd ve tevcîh edüb bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Sâlih Halîfe zîde salâha varub vech-i meşrûh üzere câmi‘-i mezbûrda imâm olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra ta‘yîn olunan yevmî sekiz akçe vazifesin nukûd-ı vakfın mesârif-i lâzimesinden fazla kalan nemâdan mütevellî olanlar yedinden alub mutasarrıf olalar şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fi’l-yevmi’s-sâni ‘ısrîn min şehr-i Şa‘bân sene erba‘a ve selâsîn ve mie ve elf

Ek 1: (Devamı)

Kostantînye el-mahrûe

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[40 /40]

Düstûrûn mükerremûm müşîrûn müfahhamûn nizâmû'l-âlem müdebbirû'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikrû's-sâkıb mütemmim-i mehâmû'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânû'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkânû's-sa'âdet ve'l-iclâlû'l-mahkûkun bi-sunûf-ı 'avâtîfû'l-melikû'l-a'lâ Rûmili'nin sağ kolu nihâyetine varınca yol üzerinde vâki' olan vüzerâ-yı a'zamû'l-ümerâi'l-kirâm merâci'u'l-küberâi'l-fehâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm eshâbü'l-'izz ve'l-ihtişâmû'l-muhtasûn bimezîd-i 'inâyetü'l-melikû'l-a'lâ sancak mutasarrıfları dâme ikbâlühüm ve akzâ kuzâtü'l-müslimîn evlâ vülâtü'l-muvahhidîn me'âdenü'l-fezâil ve'l-yakîn râfi'u i'lâmü'l-şerî'atü ve'd-dîn vârisü 'ulûmi'l-enbiyâ-i ve'l-mürselinü'l-muhtasûn bimezîd-i 'inâyetü'l-melikû'l-mu'în mevâlî-i kirâm-ı zîdet fezâilühüm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdinü'l-fezâil ve'l-hükkâm kâdîlar zîde fazlühüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki memalik-i vesî'atü'l-aktâr-ı pâdişâhânemde sâkin ve mutavattın olan ehl-i zimmînin cizyeleri akçesi beytü'l-mâl-ı müslimînin usûl-i emvâl-i meşrû'asından olmağla tavâif-i ehl-i zimmînin rakabelerine mazrûbe olan cizyelerini edâda zahmet ve meşakkat çekmemeleri için gelür ve geçer makûlelerinden mâ'adâ yerlü ve yurdlu olanların vech-i şer'î üzere tahammül ve istihkâklarına göre a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibâriyla alınacak cizyeleri tahsiline mübâşeret olduğu günden senelerine değin dört taksît ile cem' ve tahsîl olunmak cizyenin şurût-ı kadîmesinden mu'ayyen musirrde olmakdan nâşî cizye cibâyetine me'mûr olan cânib-i mîrîye pîşîn olmak üzere bu kadar akçe verdik deyü ve verdikleri pîşîni cebr ve gadre vesîle edinüb şurût-ı kadîmeye mugâyir cizye mâlını def'aten tahsile mübâderet ile fukarâ-yı ra'îyete ta'addîye cesâret etmek maslahatı için cizyedârlardan pîşîn alınmağa ruhsat verilmez iken bitakdîrullahi te'âlâ mukaddemâ seferler vukû' bulub birkaç sene mütemâdî olmak cihetiyle mevâcibât-ı askerîye ve mubâyâ'ât-ı mühimmât-ı seferîye için iktizâ eden akçeye îrâd-ı mukarrereden olan emvâl-i mîrîye kifâyet etmeyüb mesârif-i zuhûrât dahi gün be gün terakkî ve izdiyâd olmak takrîbi ile îrâd-ı hazîneye tedâhül misillü hâlet-i sârî ve hazîne-i 'âmireme zarûret ve killet târî olub tesvîye-i umûr-ı devlet ve tertîb-i mühimmât-ı sefer ve hareket için necbü'z-zarûre emvâl-i mîrîyenin pîşînleri alınmak iktizâ etmekle binyüzyirmidokuz senesinde memalik-i mahrûsemde olan cizyelerden 'an-nakd teslîm-i hazîne olunmak üzere der-'uhde eden 'imâl-i cizyeden pîşîn alınmağa mübâşeret olunmuş idi ancak cizyedârlardan pîşîn alınmak cihetiyle 'imâl-i cizye dahi cibâyetine me'mûr olduğu cizyenin tahsiline mübâşeret edüb evrâk tevzî'ine başladığı günden cânib-i mîrîye verdiği pîşîn akçesini istidâne eylediği mahalle 'acâleten edâ ve îcâb eden murâbahasından zimmetini îvâ* etmek sevdâsıyla mâl-ı cizyeyi vakten talep ve tahsîl ile re'âyâyı ta'cîz ve rencîde ve ezâyâ iktidârları olmayanları zecr ve habs ile 'ibâdullahı remîde etmeleriyle fukarâ dahi a'yân-ı memleket nâmında olan murâbaha tâifesine mürâca'at ve bi'z-zarûre za'fî ile akçeler alub kaydîyelerini edâ eylediklerinden sonra zirâ'at ve hırâset ile hâsıl eyledikleri mahsûlleri zimmetlerinde murâbahadan müctemi'a olan akçeyi edâya vefâ eylemeyüb bir seneye dek îcâb eden tekâlîf-i ra'îyet ile tedârik-i esbâb-ı ma'îşet husûslarında yine m...cilerden istikrâza muhtâc olmalarıyla devr-dâim ile mütezâyid ve mütezâ'if olan murâbaha akçesinden her bir birisi medyûn ve müstağrak olmağın ahvâl-i ra'îyete za'f-ı küllî müteretmişirb ve memalik-i pâdişâhâneme hâlel müteveccih olub gelen vedâyi'-i hâliku'l-berâya olan re'âyâ fukarâsının ahvâl-i (...)-mânî ne vechile 'arza-i ihtilâl ve perişânî olduğuna kat'â rızâ-yı hümâyûn-ı pâdişâhânem

Ek 1: (Devamı)

olmayub ref^ı-i bid'a ve mezâlim ile terakkîye ahvâl-i ra'îyet ve vak'a-i muhaddisât mûcibü'l-me'sem ile te'mîn ve tatmîn-i memleket husûs-ı vâcibe-i zimmet ve'l-inhimât-ı mülûkâne ve lâzıme-i himmet-i bî sint-ı hıdîvânem olmağla fî-mâ ba'd havz-ı cenâh-ı re'fet ve bast-ı sâyebân-ı ma'delet birle sâye-i merhamet-vâye-i hümâyûn ve câ-yı himâyet-i mevhibet-i makrûnumda istirâhat ve istizlâl üzere olmaları etemm-i metâlib-i şâhânemde olduğundan başka 'akd-i şerâit sulh ü salâhı ve rabt-ı mevâsik-i fevz ü felâh ile seferler bertaraf olub 'âlem ü 'âlemiyân râhat bâb-ı emn ve itminân olan (...)himmet-i mülûkânem ile emvâl-i mîrîyenin tevkîr ve tenkîri ile îrâd-ı hazîneye takayyüd ve hasbe'z-zarûre sefer ve hareket eyyâmında zuhûr eden isrâfât ve itlâfâtın ref^ı ve izâlesiyle mevâcibât ve mesârifâtın tenfiz ve takbîli husûsunda dikkat olunarak bitevfikuhü sübhânehü ve te'âlâ ibrâ ve mukarrere mesârif-i mu'ayyeneye gâlib olub az vaktin içinde tedâhül mahzûru mündefî' olmağla mukaddemâ hazîne-i 'âmireme mess ve teveccüh eden 'illet ve zarûret 'avn-i 'inâyet-i bârî mübeddel-i refâh ve servet olub ve serhadd-i İslâmîyede vâki' binâ ve istihkâmlarına mübâşeret olunan kılâ'ın dahi resîde-i hüsn-i hitâm olması müddet-i karîbe gelüb el-hâletü hazihi hazîne-i 'âmireme mevcûd (...) vâfir akçe olduğundan kat'-ı nazar re'âyâ fukarâsına mûcib-i irtikâb-ı cevri ve ihsân olacak mesârif-i zarûriye dahi olmayub takayyüd-i ahvâl-i ra'îyet ile tanzîm-i umûr-ı memleket-i husûs-ı vâcibât umûr-ı devlet-i 'aliyyemden olmağla inşâallahü te'âlâ şurût-ı kadîmeye mürâ'ât ile binyüzotuzaltı senesinde tefvîz olunacak cizyeleri der 'uhde edecek cizyedârlardan pişîn alınmayub zulme ve gaddâr makûlelerine cibâyeti tefvîz olunmamak şartıyla rıfk ve müvâşât ile ma'rûf ve diyânet ve istikâmet ile mevsûf mu'tedil ve re'âyâ-perver kimesnelere der 'uhde ve mâl-ı cizye kendülerinden dört taksît ile talep olunmak musammem olub bir sûrette cizye tahsildârlarına re'âyâ fukarasından def'aten tahsile 'özü ve 'illet edecek bir dürlü hâlet kalmamağla inşâallahü te'âlâ binyüzotuzaltı senesine mahsûb olmak üzere tefvîz olunacak cizyelerin tahsildârları yedlerine verilen berât-ı 'âlîşânım şurût üzere gelür ve geçer makûlelerinden mâ'adâ yerlü ve yurdlu olan re'âyâ fukarâsının vech-i meşrûh üzere tahammül ve istihkâklarına göre îcâb eden cizye-i şer'iyelerini dört taksît ile cibâyet edüb def'aten talep-i tahsîl ile fukarâ-yı ra'îyete cevri ü ta'addîden mücânebet ehl-i zimmetden bir neferi hâric ve evrâksız kalmamak şartıyla şer'an tahammüllerine göre a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibârıyla lâzım gelen cizyelerini edâ eylediklerinden sonra hilâf-ı şurût-ı berât ziyâde mütâlebe eylemeyüb ve topdan evrâk bırakmayub ve şer'an cizye îcâb eylemeyen sabî ve pîr ü ihtiyâr ve 'amel-mânde makûlelerinden şer'e mugâyir bir akçe almayub ve kolcu ve mahkeme harcı ve kâtîbiye ve sarrâfiye ve sâir bahâne ile kimesneye bir akçe ve bir habbe aldırılmayub re'âyâ fukarâsı her hâlde himâyet ve sıyânet olunmak re'âyâ dahi kendülere bu vechile olan ruhsat ve meşâgileyi bahâne edinmek ile tahammülüne göre zimmete lâzım gelen cizye-i şer'iyelerini taksit ile tamâmen edâda rehâvet eylemek ihtimâlleri olur ise ol makûlelerin cizyeleri züll ve sığâr ile taksît-i şurût üzere tahsîl ve cibâyet olunmak ve sırren ve 'alenen teccessüs ve tefahhus etdirilüb cizyedârlar dahi hilâf-ı şurût-ı berâtıyerlü ve yurdlu olan ehl-i zimmetden cizyesini def'aten talep etmek veyâhüd evrâk başına ziyâde alub ve müstahakk-ı cizye olmayan sabî ve pîr ü ihtiyâr ve 'amel-mândelere evrâk verüb ve topdan kâğıd birağub kâtîbiye ve sarrâfiye ve kolcu ve mahkeme harcı nâmıyla akçe aldıkları sâbit olur ise bilâ tevakkuf cezâları tertîb olunduktan sonra kuzât dahi mezbûrların bu vechile olan ta'addîlerinden iğmâz edüb men ve def' ile mukayyed olmadıkları içün anların dahi (...) hükûmetden isimleri hakk ve kendüleri diyâr-ı âhire nefy ve iclâ olacaklarını bilüb her birisi mûcib-i zulm ve ta'addî olan hareketden ictinâb eylemek üzere hatt-ı hümâyûn-ı şevketmakrûnum sâdir olmağla siz ki vüzerâ-yı müşârünileyhimsiz ve sancak mutasarrıfları ve kadîlarısız ile işbu emr-i celîlü'l-kadrim vusûlünde re'âyâ fukarâsının haklarında zuhûr ve sunûh eden 'avâtıf-ı 'aliyye-i husrevâne ve 'avârif-i celîle-i

Ek 1: (Devamı)

mülûkânem şimdiden cümlelerin ma'lûmu olub devâm-ı 'ömr ve devlet-i şâhânem isticlâb-ı da'avât-ı hayrîye için emr-i 'âlîşânım cümle muvâcehesinde feth ve kırâat ve mezâmî-i 'aliyyesin i'lân ve işâ'at edüb cümle habîr ve âgâh eyledikten sonra 'ale'd-devâm düstûr-ı'l-'amel tutulub şurût ve kuyûdu tafsîl ve tağyîrden masûn-ı's-sâde olmak için mahkemeler sicillâtına sebt ve kayd etdirüb mazmûn-ı şerîfi ile 'amel ve hareket ve hilâfından ittikâ ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte sudûr olan işbu emr-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ımtisâl ve lâzımü'l-ittibâ'ın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Fî min Şevvâl sene 1134 Be-mahrûse-i Kostantinîye

Kad vusile ileynâ fi 28 min Zî'l-hicce sene 1134

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[41-42 / 41]

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm me'âdenü'l-fezâil-i ve'l-keâm Mevlânâ Vidîn ve ve kâdîları zîde fazlühüm tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki İstânbûl ve tevâbi'i Rûmiyân batrîki olan Ermiyâ nâm râhib dîvân-ı hümayûnuna memhûr 'arz-ı hâl edüb batrîkliğine dâhil Vidîn ve Karalom ve Yânya ve tevâbi'i kazâlarının metropolîdi olan Nikeforos nâm râhib yedinde olan berât-ı 'âlîşânım ve emr-i şerîfimde ta'yîn ve tasrîh olunduğu üzere senevî her zimmî evinden mu'tâd-ı kadîm üzere vere geldikleri rûsûmlarını almağa râzî iken re'âyâ tâifesinden ba'zıları mücerred mâl-ı mîrî noksân vermek için beş altı ve kâh yedi sekiz evlü zimmîler ehl ve 'ıyâlleriyle bir eve cem' olub cümlemiz bir evde sâkin bulunmağla (...) üzere mîrî rûsum verürüz deyü ta'allül ve mâl-ı mîrîye 'özü-i küllî eylediklerin bildirüb metropolîd-i mesfûrun yedinde olan emr-i şerîfimde ta'yîn ve tasrîh olunduğu vechile her zimmî evinden olmak üzere mu'tâd-ı kadîm mücebince mîrî batrîklik ve metropolîdlik rûsûmu için râhib-i mesfûra cem' ve tahsîl etdirilüb hilâf-ı emr-i hümayûn yedi sekiz evlü re'âyâ bir yerde cem' olmalarıyla mâl rûsûmâtının bu vechile edâda ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden hazîne-i 'âmiremde mahfûz olan piskopos mukâta'ası defterlerine nazar olundukda Vidîn ve tevâbi'i metropolîdliği İstânbûl Rûmiyân batrîkliğinin taht-ı iltizâmında olan metropolîdlikden ve berât-ı şerîf ile Nikeforos râhibin üzerinde olmağla iltizâmında olan kazâlarda sâkin keferetâifesinin senevî üzerlerine edâsı lâzım gelen her zimmî evinden on ikişer akçe patriklik ve on ikişer akçe metropolîdlik ve yine senevî her pâpâsdan birer altun patriklik ve birer altun metropolîdlik ve zarar kassâbiye ve zînet ve tasadduk akçeleri ve ayâzma ve panâyırları ve manâstırları ve sâir âyîn-i 'âtılları muktezâsınca kadîmden olageldüğü nikâhkları ve kilîsâlarına göre pânkâları cüz'î ve küllî her ne ise mîrî için cem' ve tahsîl olunmak üzere şurût-ı kadîmesiyle emr-i şerîfe verilegeldüğü derkenâr olundukda imdi derkenârı ve olageldüğü üzere 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere 'amel edüb dahi göresin i'lâm olunduğu üzere keferetâifesinin üzerlerine edâsı lâzım gelen mîrî rûsûmların edâda ta'allül eylemek için ol vechile mîrî rûsûmâta gadr eylemişler ise ol takdîrce mesfûrların mîrî batrîklik ve metropolîdlik rûsûmlarını metropolîd-i mesfûrun yedinde olan emr-i şerîfde ta'yîn ve tasrîh olunduğu üzere her zimmî evinden cem' ve tahsîl etdirdüb yedi sekizer ev bir yerde oluruz bir ev rûsûmu veririz deyü ve sâir bahâne ile hilâf-ı emr-i

Ek 1: (Devamı)

hümâyûn-ı kadîmden olagelmiş mugâyir-i mâl-ı mîrîye gadr ve ta'addî etdirmeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî'l-yevmi'l-'âşir min şehr-i Zî'l-ka'de li sene erba'a ve selâsîn ve mie ve elf

Kad vaslû'l-binâ fî min 26 Muharrem sene 1135 Be-makâm-ı mahrûse-i Kostantînîye

Şuhûdü'l-hâl(Şahidler yazılmamıştır)

[42/ 42]

Binyüzotuzdört senesi mârtı ibtidâsından binyüzotuzbeş senesi muharremü'l-harâmına gelince bir senede Vidîn Kal'esi muhâfazasına me'mûr olan vüzerâ-yı 'izâmın kal'e-i mezbûreye gelince Vidîn havâlisinde nüzûl buyurdıkları menâzil ve merâhilde ve kal'e-i mezbûreye vusûl ve duhûllerinde meks ve ikâmet eyledikleri müddet-i ma'lûmede mu'tâd-ı kadîm üzere lâzım gelen 'ubûdiyet ve mesârifât-ı sâireleri ve andan mâ'adâ dahi taraf-ı devlet-i 'aliyyeden nice umûr-ı mühimme ile bâ-fermân-ı 'âlî me'mûr olan dergâh-ı 'âlî kapucubaşılıarı ve sadr-ı 'âlî ağalarının ikrâm-ı lâzımeleri ve mesârif-i mühimmeleri ve re'âyâ tâifesinin bi'l-cümle kendi mesârifleri cümle ahâlî-i vilâyet ve re'âyâ-yı memleket muvâcehelerinde ferden ferden kırâat olunub kendülere tefhîm ve ifâde olundukda re'âyâ-yı memleket-i mesârif-i mezbûre ma'lûm ve makbûlümüz olub edâya ikrâr ve i'tirâf etdiklerinden sonra cümlesi muvâcehelerinde hesâb ve kitâb ve ba'de't-tevzî' fahrû'l-eşbâh yedine verilen defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-'âşir min Saferû'l-hayr li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Sa'âdetlü Mehmed Pâşâ hazretlerinin mürûr ve 'ubûrları ve ikâmetleri vaktinde olan mesârifât gurûş 1.350, Sarây-ı bevvâbîn dergâh-ı 'âlî ağa hazretlerinin masrafları gurûş 350, Sa'âdetlü İbşîr el-Hâc Hüseyin Pâşâ hazretlerinin masrafları gurûş 2.000, Sarây ta'mîri için iktizâ eden masraf gurûş 140,

Sarâyda hamâm için iktizâ eden masraf gurûş 150, Sadr-ı 'âlî ağalarıyla Nemçe tarafından gelen adamların masrafları gurûş 1.200, Vâroş re'âyâsının kendi masrafları gurûş 185, Re'âyânın vezîr-i müşârünileyh hazretlerinden iştirâ eyledikleri mastabiye* akçesi gurûş 200,

Vezîr-i müşârünileyhin hargilesibekçilerinin ücreti gurûş 100, Mastaba bekçilerinin ücretleri gurûş 50, Salb olunan Dervîşoğlu Hüseyin Kıbtîyi ahz edince olan masraf gurûş 100, Mehmed Ağa'nın menzil-i imdâdiyesine verilen gurûş 308,

Menzilci Ali Ağa'nın otluk akçesi gurûş 50, Kâdî Sâtî'a verilen menzil için gurûş 100, Sa'âdetlü İbşîr el-Hâc Hüseyin Pâşâ hazretlerinin etbâ'larına masraf gurûş 200, Adâlet fermânı getüren Âlim Mehmed Ağa'ya verilen gurûş 100,

Sa'âdetlü İbşîr el-Hâc Hüseyin Pâşâ hazretlerinin teşrîflerinde gerek kendülerine ve gerek ağırlıklarına icâr menziline olan masrûfât gurûş 100, Vezîr-i müşârünileyhin teşrîflerinde gerek kendülerine ve ağırlıklarına Lom palankasında olan masraf gurûş 330, Vezîr-i müşârünileyhin temellüklerinde olan masraf gurûş 50,

Re'âyânın ba'zı mesârif-i müteferrikaları gurûş 32,

Cem'an yekûn-ı gurûş 7.095

Ek 1: (Devamı)

Hisse-i vâroş-ı Vidîn gurûş 355, Hisse-i mukâta‘a-i sahrâ gurûş 1.860, Hisse-i mukâta‘a-i Kiryone gurûş 350, Hisse-i mukâta‘a-i Tîmok gurûş 1.300, Hisse-i mukâta‘a-i Belgrâdcık gurûş 930, Hisse-i mukâta‘a-i Polmîye gurûş 2.300

Cem‘an yekûn-ı gurûş 7.095 Yalnız yedi bin doksan beş gurûşdur.

[43 / 43]

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki

Zamân-ı zabtı mârt ibtidâsından olmak üzere ber-vech-i mâlikâne ‘uhdemde olan Vidîn ve tevâbi‘i ‘âdet-i ağâmı mukâta‘ası işbu binyüzotuzbeş senesi mârtı ibtidâsından zabt ve hâsıl olan resm-i ‘âdet-i ağnâmı cem‘ ve tahsîl etmek üzere ve anda temessük ‘izzetlü İbrâhîm Efendî’ye der ‘uhde ve iltizâm olunmağla ol dahi tarafımıza verdiği temessük mücebince iltizâmı kabûl etmeğın gerekdir ki merkûm İbrâhîm Efendî varub zikr olunan Vidîn ve tevâbi‘i ‘âdet-i ağnâmı binyüzotuzbeş senesi mârtı ibtidâsından sene tamâmına dek zabt edüb ber-müceb-i şurût berât-ı ‘âlîşân sene-i sâbıkada olageldüğü minvâl üzere cem‘ ve tahsîl ve rüsûmâtını ahz ve kabz eyleyüb tarafımızdan ve taraf-ı âhirden bir ferd dahl ve ta‘arruz eylememek için yedlerine işbu zabtnâme tahrîr olunub verilmişdir.

Fî sene 1135 el-fakîr el-Hâc Osmân (...) kazâ hâlâ

[43/ 44]

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi‘i mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihânsitân-ı hakânî hükmü oldur

Râfi‘u tevkî‘-i refi‘ü’ş-şân-ı hakânî Yorgâkî nâm boyâr kıdvet-i ümerâi‘l-milletü‘l-mesihîyye hâlâ Eflâk voyvodası Nîkolây voyvoda tarafından Boğdân voyvodalığı vaktinden berü ehemmi mehm-i mehâm-ı lâzümü‘l-ihimâm olan hidemât-ı ‘aliyyemde Bender ve Hotîn kal‘elerinin ve dört beşer seneden berü Vidîn Kal‘esi’nin dahi binâları hizmetine emri şerîmle me‘mûr olan cerâhor ve ‘arabaların i‘mâllerine başbuğ ta‘yîn ve voyvoda-i mûmâileyhin babasından kalma etbâ‘ından bir mukaddim ve müstakîm hizmetgüzâr ve ez-dil ü cân-ı bezl-i tâb ü tüvân etmekte direk hidemât-ı ‘aliyyemde vücûh ile hizmeti sebkât etmekle zümre-i ehl ve zimmetde bu makûle hidemât-ı celîlede sarf-ı kudret ve miknet ve izhâr-ı sadâkat ve istikâmet edenler mu‘âfiyet ile mer‘î kılınmağla zümresi beyninde imtiyâz verilmek mu‘tâd ve mesbûk-ı bi‘l-misl olduğundan mâ‘adâ mesfûr Eflâklu olmağın cizye ve tekâlîfleri topdan verilüb kesri mîrî müşâhede olunmadığı ecilden hizmeti mukâbelesinde cizye ve tekâlîfden mu‘âf olunması kıdvetü‘l-emâcid ve‘l-a‘yân sâbıkâ piyâde mukâbelecisi olub mukaddemâ ve hâlâ Vidîn Kal‘esi’nin binâ emîni hizmetine me‘mûr olan Süleymân zîde mecdihü i‘lâm ve emsaline müsâ‘de olunageldüğü üzere yedine mu‘âfnâme-i hümâyûnum verilmek bâbında ‘inâyet ricâ etmeğın hâliyâ hakkında pertev-i ‘inâyetimleme‘ân edüb sebkât eden hizmeti mukâbelesinde emsaline ihsân olunagelen mu‘âfiyet misillü kendüsü ve iki nefer hizmetkârı cizyeden ve sâir tekâlîfden mu‘âf ve müsellemler olub ve melbûsât ve me‘kûlât ve meşrûbâtına dahl ve ta‘arruz olunmamak üzere işbu mu‘âfnâme-i hümâyûnu verdüm buyurdum ki ba‘de‘l-yevm mesfûr Yorgâkî boyâr gerek Eflâk‘da ve gerek Âsitâne-i sa‘âdetimde oldukça kendüsünden ve iki nefer hizmetkârından cizye ve sâir tekâlîf taleb olunmayub ve melbûsât ve meşrûbâtına dahl ve ta‘arruz olunmamak üzere mu‘âf ve müsellemler olub dâimâ işbu mu‘âfnâme-i

Ek 1: (Devamı)

‘inâyet-şümûlün mazmûn-ı itâ‘at-makrûnu ile ‘amel olunub hilâfına kat‘â rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar. Tahrîren fî evâil-i Cemâziye‘l-âhir li sene hamse ve selâsîn ve miete ve elf

Kad vusile ileynâ Fî 15 min Recebü sene 1135 Be-makâm-ı el-mahrûse-i Kostantinîye

[44-45 / 45]

Nişân-ı şerîf-i ‘âlîşân-ı sâmi-i mekân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihânsitân-ı hakânî hükmü oldur ki

Binyüzotuzbeş senesine mahsûb olmak üzere sene-i mezbûre muharremi guresinden Vidîn ve tevâbi‘i Eflâkî Kıbtîyânın maktû‘ ve cizyeleri tahsîli işbu râfi‘-i tevki‘-i refi‘u‘ş-şân-ı şehriyârî iftihârü‘l-emâcid ve‘l-ekârim bi‘l-fi‘l tersâne-i ‘âmirem emîi olan Mehmed dâme mecdihü mübâşeretîyle cibâyet olunmak şartıyla ve hilâf-ı berât-ı ‘âlîşân fukarâdan ziyâde akçe mütâlebesiyle ta‘addî eylememek üzere tâife-i mezbûrun maktû‘ ve cizyeleri cibâyet-i mûmâileyh der ‘ahd ve berât ve evrâkı verilmek üzere telhîs eylemeğin telhîs mücebince der ‘ahd ve berât ve evrâkı verilmek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdir olmağın hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb telhîs ve sâdir olan fermân-ı ‘âlîşân mücebince der ‘ahd ve tefvîz edüb bu berât-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnumu verdim ve buyurdum ki Kıbtîyân tâifesinin zabtı muharrem guresinden olub beher sene Kıbtîyân cizyedârları yedine verilen berât-ı ‘âlîşân şurûtu üzere Kıbtîyân tâifesinin maktû‘ ve cizyeleri cânib-i mîrîden verilen mîrî memhûr evrâk ile cizyedârları tarafından zabt olunub ve tâife-i mezbûrun müslümân nâmında olanlardan ellîşer yüz altmışar akçe maktû‘ları ve keferesinden yedişer yüz otuzar akçe cizyeleri cem‘ ve tahsîl ve ahz ve kabz etdirilüb dahi Kıbtîyân tâifesi kadîmü‘l-eyyâmdan ilâ haze‘l-ân mefrûzü‘l-kalem ve maktû‘u‘l-kadem min külli‘lvücûh serbest olub serbestîyet üzere yed-i vâhidden cizyedârları tarafından zabt ve tasarruf olagelmeğin sinîn-i sâbık üzere serbestîyet-i şurût ke‘l-evvel zabt ve rabt ve maktû‘ cizyeleri minvâl-i meşrûh üzere cibâyet-i mîrîden verilen mîrî mühr ile memhûr evrâk ile cem‘ ve tahsîl etdirilüb dahi Kıbtîyân tâifesi cizyedârların mesârîfi ziyâde olduğundan beher hâl câmi‘a olanlara cihet-i ma‘îşet ta‘yîn olunmak iktizâ eylemekle bundan akdem ehl-i zimmet kefereden evrâk ile alınan cizyelerinden câmi‘lerine her vakt dokuzar pâra ve muhâsebecisi ve kâtiblerine dahi birer pâra ki cem‘an onar pâra olur taraf-ı mîrîden cizyedârların (...)e mahsûb olmak şartıyla ta‘yîn olunmağla zikr olunan Kıbtîyân tâifesi cizyesi için dahi her vakt her (...) her dokuzar pâra vech-i ma‘âş ve birer pâra mukâta‘acı ve hulefâsına kâtibîye olmak üzere asıl cizyeleri mâlından taraf-ı mîrîden mahsûb olmak üzere ta‘yîn ve bundan mâ‘adâ zikr olunan Kıbtîyân tâifesi cizyedârları olan kimesneler bir seneye dek tahsîlinde meks olmaları muktezî olduğundan min ba‘d hâricden vüzerâ ve ümerâ ve mîr-i mîrân-ı voyvodaları ve subaşıları ve müsellimleri ve evkâf-ı selâtîn ve evkâf-ı sâire mütevellîleri ve zî kudret ve emlâk zâbitleri ve sâir ‘askeri ve ehl-i ‘uhûd tâifesi karışmayub dahi Kıbtîyân tâifesin mücerred celb-i mâl için mühr hakkı ve toprak hakkı ve kışlak hakkı nâmıyla ve sâir bahâne ile vâlîler ve mütesellim-i voyvodaları ve evkâf mütevellîleri ve subaşıları ve gediklü zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve topçu ve cebeci ve a‘yân-ı vilâyet ve ba‘zı zî kudret ve sâir ‘askerin ve ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından ta‘addî ve tecâvüz ve min ba‘d müdâhele etdirilmeye dahi mîrî Kıbtîyân olanlar tarafından kadîmden serbestîyet üzere zabt olunagelüb ke‘l-evvel şurût-ı kadîme mürâ‘ât olunub taraf-ı âhirden bir ferd müdâhele eylemeye ve tâife-i mezbûrun cürm-i galîzi sâdir oldukda ba‘de’s-sübût

Ek 1: (Devamı)

şer‘le iktizâ eden cezâları cizyedârları tarafından kadîmden icrâ olunageldüğü üzere icrâ etdirile dahi kadîmden olageldüğü üzere her elli adama bir çeribaşı ta‘yîn ve çeribaşları birbirlerine kefil kayd olunub hîn-i tahsilde firâr-ı Kıbtiyânların cizyeleri çeribaşlarından ve akrabâsından suâl ve taleb oluna ve geride olan Kıbtiyân tâifesi hîn-i tahsilde kadîmden sâkin oldukları yerlerinden kalkub mücerred cizyelerin vermemek için âhir kasabaya ve kurâya firâr edüb ba‘de ele girdüklerinde mîrî memhûr kâğıdları olmayanlardan maktû‘ ve cizyeleri alındıktan sonra kadîmi üzere hâlen/hâlihi üçer yüz akçe cerîmeleri alına alına ve tâife-i mezbûrdan ba‘zıları mücerred cizye ve maktû‘ları vermemek için hîn-i tahsilde ba‘zı zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve a‘yân-ı vilâyet ve zî kudret ve sâir ‘askerî ve ehl-i ‘örf tâifesinin evlerine ve âhûrlarına ve çiftliklerine girüb tahassun-ı ihtifâ edüb mâl-ı mîrîye gadr eylemek murâd etmektedirler ise men‘ ve def‘ olunub bir vechile müdâhele ve mu‘âraza etdirilmeye ve bi‘l-cümle evkâf kurâsında sâkin olan havâs-ı selâtîn ve vüzerâ-yı ‘izâm ve mîr-i mîrân ve mîrlivâ-i ve sâir re‘âyâ sınır deyü cizyelerini vermekde imtinâ‘ etdirilmeyüb bu makûlelerin vech-i sâbık üzere cizyedârlarına tahsîl etdirüb ba‘de her vakfın defter (...) kaç rûûs cizye tahrîr olunmuş ise ol mikdâr rûûs cizyesin vakfa almageldüğü üzere vakf cizyesi hesâbı üzere evkâf mütevellîlerine taraf-ı mîrîden teslîm olunub ba‘zı cizyeleri gayr-ı ez mahzûr olan evkâfın dahi sinîn-i sâbıkada vakfa ne mikdâr mahsûl mahsûb olunagelmiş ise seneleri (...) kına (...) hâlet-i vustası i‘tibâr olunub ol vechile taraf-ı vakfa ‘âid olan cizyeleri dahi mîrîden mütevellîlerine teslîm olunmak üzere ve tâife-i mezbûrun vâki‘ olan yöve ve kaçkun ve cürm-i cibâyet ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mefkûd ve rûsûm-ı ‘arûsâne ve beytü‘l-mâl ve bâd-ı hevâları bi‘l-cümle mîrîye ‘âid hukûk ve rûsûmları cüz‘î ve küllî her ne ise kadîmden mîrî Kıbtiyân olanlar tarafından zabt ve rabt ve cem‘-i tahsîl olunageldüğü minvâl üzere zabt ve rabt ve cem‘-i tahsîl etdirilüb kadîme mugâyir berât-ı ‘âlîşânımın hilâfî kat‘â rızâ ve cevâz gösterilmeye şöyle bileler ‘âlâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar.Tahrîren fi‘l-yevmi’s-sâdis ‘aşara min şehr-i Rebî‘u‘l-evvel li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

El-Mahrûse Kostantînye

Harbî(...)yeni gelen re‘âyâ üç sene tekâlîf alınmamak üzere

[45-46 /46]

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü‘l-‘âlem müdebbir-i umûrû‘l-cumhûr-ı bi‘l-fikrû‘s-sâkıb mütemmim-i mehâmü‘l-enâm-ı bi‘r-re‘yi’s-sâib mümehhid-i bünyânü‘d-devlet ve‘l-ikbâl müşeyyed-i erkânü‘s-sâdet ve‘l-iclâlü-mahkûk-ı bisinuf-ı ‘avâtîfü‘l-melikü‘l-a‘lâ Vidîn muhâfızı vezîrim pâşâ edâmallahü te‘âlâ iclâlühü ve kıdvetü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm ma‘denü‘l-fazl ve‘l-ikelâm mevlânâ Vidîn kâdisı zîde fazlühü tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki serhadd-i mansûrede vâki‘ Vidîn Kal‘esi süğûr-ı İslâmîyeden olmağla tevâbi‘inden olan nevâhî ve kurânın şîrîn ve âbâd olması ehemmi-i metâlib-i pâdişâhâne dâim-i- me‘reb-i hıdîvânem olub ve bu makûle serhad mahallinde vâki‘ re‘âyâ neferâtı vücûh ile merhamet ve istimâlete muhtâc olmalarıyla hâlâ Niğbolu ve Râhova kazâları ve Kule nâm mahalle karşı kefereden gelen re‘âyâlardan üç seneye dek cizye ve tekâlîf-i şâka ve ‘örfiye mütâlebe olunmamak üzere fermân-ı celîlü‘ş-şânım sâdir olmağla mârrü‘z-zikr Vidîn Kal‘esi etrâfında olan nevâhî ve kurâya harbî kefereden gelen ehl ü ‘ayâlleriyle çıkub gelen re‘âyâ dahi bu vechile sıyânet ile himâyet olunmağa muhtâclar olub ve ‘ale‘l-husûs harbî kefereden gelen re‘âyâdan biraz müddete değin cizye ve tekâlîf

Ek 1: (Devamı)

alınmadığı sûrette karşı yakada olan re'âyânın mesmû'ları oldukda ekseri birer cânibe gelüb temekkün ve tavattun etmeye sebep ve rağbet ile memleket-i pâdişâhânem ma'mûr ve âbâdân ve vedâyi'-i hâliki'l-berâyâ olan re'âyâ neferâtına râhat-yâb ve itminân olacakları zâhir ve nümâyân olmakdan nâşî bu makûlelerin haklarında 'inâyet-i bî gâye-i pâdişâhânem mebzûl kılınub bast-ı cenâh-ı istimâletve hıfz-ı karâr ve re'fet ve şefkat birle zîr-i himâye-i mülûkânemde istitlâl* üzere olmaları muktezâ-yı dikkat ve hâlden olub bu makûlelerin haklarında mezîd-i re'fet- seniyye-i pâdişâhânem zuhûra getürölmekde siz ki vezîr-i müşârünileyh ve mevlânâ-yı mûmâileyhsiz işbu emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrim vusûlünde fi-mâ ba'd harbî kefere cânibinden ehl-i 'ıyâlleriyile memleket-i İslâmîyeye geçüb Vidîn Kal'esi tevâbi'inden olan kurâ ve kazâyâ nakl ve temekkün ve tavattun eden ehl-i zimmet re'âyâdan geldikleri târîhden mütevâlîyeten üç sene tamâmına değîn cizye-i şer'îye ve 'avârız ve bedel-i nüzül ve zehâir sâire ve tekâlîf-i 'örfîye ve şâka ve vilâyet harcı ve kolcu ve sarrâfîye ve mahkeme harcı ve masrafı tevârüd eden mübâşirlere hizmet nâmıyyla ve sâir bahâne ile bir akçe ve bir habbe mütâlebe olunmayub ve kal'e muhafızları imdâd-ı hazerîye kâdîlar ve voyvodalar ve müsellimlerde (...)başı ve evkâf ve kurâ zâbitleri ve a'yân-ı vilâyet tarafından dahi meft ve meccânen yem ve yiyecek ve zehâir ve me'kûlât ve sâireden bir sene alınmayub ve kimesneye aldırılmayub müddet-i merkûme inkızâsına değîn bu vechile mu'âf ve müsellemler olalar kezâlik serhad kılâ'ı ve palankaları ta'mîr ve termîmi ve hendek hafri ve sâir hidemât-ı hümâyûnum vukû'unda dahi meft ve meccânen 'amele ve cerâhor mütâlebe olunmayub iktizâ eden ücretleri 'an-nakd verilmek şartıyla kendüleri rızâlarıyla gelüb hizmetde ve (...) tâlib olanlardan îcâr olunub ve kılâ' ta'mîrâtı için akçesiz kerâste ve odun ve sâir bir nesne mütâlebe olunmayub rızâlarıyla fûrûht edenlerden akçe ile alına ve o makûle gelen re'âyânın gelüb tavattun eyledikleri târîhden üç sene tamâmında hâllerine ve istihkâklarına göre cizye-i şer'îye ve sâir tekâlîf-i ra'îyetleri alınmak üzere müddet-i mu'âfîyetlerinde cizye ve sâir bir dürlü teklîf ile rencîde ve remîde olunmamaları şartıyla bu vechile mu'âf ve müsellemler kayd olunmalarıyla imdi haklarında zuhûra gelen 'inâyet-i 'aliyye-i pâdişâhânemi cümleye i'lân ve işâ'at eyledikten sonra işbu şurût düstûrû'l-'amel kılınub mer'î ve mukayyed tutulmak üzere mahkemeniz sicillâtına sebt-i defter ve şurûtuna mürâ'ât birle ehl ü 'ıyâlleriyile karşı taraftan gelenlere münâsib olan mahallerde yer gösterilüb ve bu makûle karşı taraftan gelenlerden üç sene tamâmına değîn cizye ve 'avârız ve tekâlîf-i sâire mütâlebe eylemeyüb hilâfından tevekkî ve ihtirâz etmen bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ımtisâl ve lâzımü'l-etbâ'ımın mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olub hilâfıyla vaz' ve hareketden begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis şehr-i Rebî'u'l-âhir li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Kad vusile ileynâ min gurre-i Cemâzîye'l-evvel sene 1135 El-Mahrûse-i Kostantînîye

[46 / 47]

Kıdvetü'l-emâcid ve 'l-a'yân Vidîn defterdârı Mustafâ zîde mecdihü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki serhadd-i İslâmîyede vâki' Vidîn Kal'esi'nin Tuna sâhilinde kal'e dîvârı gelecek mahallerde olan ebnîyenin hedmi fermân olmağla hedmine şurû' olunub lakin mahalle-i mezbûrede mîrî peksimâd vaz' olunmuş mahzenlerin dahi hedmi iktizâ edüb hedm olunacak mahzenlerde olan peksimâdın binâ-i cedîde nakli lâzım gelüb ancak nakl olunacak peksimâdın mukaddemâ bir mikdârı defterdâr vekîli sâbık Seyyid Mahmûd zîde mecdihü ma'rifetiyle ve bir

Ek 1: (Devamı)

mikdârı dahi Vidîn nâzırı sâbık Mustafâ zîde mecdihü ma‘rifetiyle der-mahzen olunmuş peksimâd olub aslında keyfiyeti ve mikdârı ma‘lûm olmaduğundan mehâzin-i mezkûrlardan anbâra nakl olunacak peksimâd keşf olunub ekle sâlih olanı mı der-anbâr olunmuşduryohsa ‘umûm üzere mi nakl ve der-anbâr olunmuş iktizâ etmektedir Vidîn’den gayrî hedm olunacak mahzenlerde nâzır-ı mezbûr Mustafâ zîde mecdihü ma‘rifetiyle vaz‘ olunmuş vâfir hinta dahi olub lakin bir işe ve ekle sâlih olmamağla hedm olunacak mahzenler derûnlarında olan hinta dahi ba‘de’l-keşf ihrâc olundukda suya ilkâ olunması fermân olunur ise emr-i şerîfim ihrâc ve irsâl olunmak için sen ki defterdâr-ı merkûm zîde mecdihüsün i‘lâm eylemek ile zikr olunan mahzenlerde olan peksimâd hîn-i naklde mikdârı ve ekle sâlih olanı olmayanı ne mikdâr ise ma‘rifet-i şer‘le keşf ve mikdârı ma‘lûm oldukdan sonra ekle sâlih olanı edüb mahzenin bir tarafına vaz‘ ve ekle sâlih olmayanı dahi mahzenin bir tarafına vaz‘ ve başka başka hüccet-i şer‘iye etdirüb hazîne-i ‘âmirem defterlerine kayd olunmak için hüccet-i şer‘iye dersa‘âdetime irsâl ve ‘arz ve i‘lâm eylesin ve kezalik hedm olunacak mahzenlere merkûm Mustafâ’nın mukaddemâ vaz‘ eylediği hintayı dahi kendüsü veyâhûd tarafından bir vekîl gönderüb hintanın ekle sâlih olmadığını görüb sonra taraf-ı mîrîye mahsûb iddi‘â eylememek için mu‘accelen kendüsü veyâhûd vekîlini göndermek üzere emr-i şerîfim gönderilmeğın merkûm muvâcehesinde ma‘rifet-i şer‘le görülüb bir vechile ekle salâhîyeti olmadığı hâlde ve ba‘zı re‘âyâ tâifesine fûrûht olunmak imkânı olmadığı sûrette hinta-i merkûmun mahzenler hedm olundukda âhir mahalle nakl olunması iktizâ etmemeğın merkûmun muvâcehesinde yabana ilkâ ve hüccet-i şer‘iye etdirüb dersa‘âdetime irsâl ve ‘arz ve i‘lâm eylemen bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte sudûr olan işbu emr-i şerîf-i ‘âlîşân-ı vâcibü’l-ittibâ‘ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı ‘inâyetmekrûnuyla ‘âmil olub hilâfıyla vaz‘ ve hareketden begâyet ihtirâz eylesin şöyle bilesin ‘alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın. Tahrîren fî’l-yevmi’s-sânî ‘aşara Cemâziye’l-âhir sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Kad vsile ileynâ fî 4 min Receb sene 1135 Kostantûniye el-mahrûse

Hedmi fermân buyurulan mahzenlerde vâki‘ dokuz ‘aded mahzende ihrâc ve anbâr-ı cedîde nakl olunmak üzere hâlâ Vidîn defterdârı olan ‘umdetü’l-emâcid ve’l-ekârim Mustafâ Efendî ma‘rifetleriyle keşf olunan peksimâddır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî’l-yevmi’l-‘âşir min Recebü’l-mürecceb li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Der-mahzen-i Balıkçı el-Hâc Hüseyin peksimâd kıyye/kantâr 11.238, Der-mahzen-i Kara Mustafâoğlu Mehmed peksimâd kıyye 36.119, Der-mahzen-i Sağır(...) oğlu Ahmed Beşe peksimâd kıyye 10.001, Der-mahzen-i Simo zimmî peksimâd kıyye13.097,

Der-mahzen-i Mîlâven zimmî peksimâd kıyye 29.361, Der-mahzen-i Lefor zimmî peksimâd kıyye 24.654, Der-mahzen-i Kassâbbaşı ağa peksimâd kıyye 33.255

Cem‘an yekûn 187.846

Ekle sâlih olmayan peksimâddır:

Der-mahzen-i Torlukoğlu Alî peksimâd kıyye 23.475, Der-mahzen-i Kassâbbaşı ağa peksimâd kıyye 2.065,

Cem‘an yekûn 25.540

Ek 1: (Devamı)

Zikr olunan peksimâddan mâ'adâ dahi derûn-ı kal'ede vâki' iki kulede ve İstânbûlkapusu üzerinde mikdârları ma'lûm vâfir peksimâd olduğu bu mahalle kayd şude

[47 /48]

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'-âlem müdebbir-i umûrül-cumhûr bi'l-fikrû's-sâkıb-ı mühimm-i mehâmü'l-enâm bi're'yi's-sâib-i mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahkûk-ı 'avâtıfû'l-melikü'l-a'lâ Vidîn muhâfızı vezîrim pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâhü ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ve ma'denü'l-fazl vel'l-ikelâm mevlânâ Vidîn kâdısı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Vidîn Kal'esi yerlü neferâtı dîvân-ı hümâyûnuma 'arz-ı hâl edüb Vidîn Kal'esi'nde sâbika 'azebân-ı evvel ağası olan Ahmed nâm kimesne ile kal'e-i mezbûre neferâtının mevâciblerine müte'allik vâki' olan hesâbları mahallinde ma'rifet-i şer'le görüldükde ba'de'l-mesârif mâl mevâciblerinde yedlerinde olan hüccet-i şer'îye mücebince merkûm Ahmed'in zimmetinde yirmi bir bin yedi yüz gurûş olduğu zâhir ve sâbit ve mezbûr Ahmed'in ba'zı mahallere ihfâ eylediği eşyâsından mâ'adâ mevcûd olan eşyâsı izn-i şer'le fûrûht olundukda ancak iki bin beş yüz gurûş hâsıl olduğu bundan akdem der-i devletmedârıma i'lâm olundukda mezbûrun (...)nda olan mahallerde emvâl ve eşyâsı zuhûra getirülüb ma'rifet-i şer'le fûrûht ve neferâtının vâciblerine verildikden sonra kendüsü Tûlçî Kal'esi'nde kal'ebend olunmak için emr-i şerîfim verildiği derkenâr ve mücebince (...) olan yerlerden zuhûra gelen emvâl ve eşyâsı deyni mukâbeesi neferât-ı mezbûreye verilmek lâzım iken merkûmun kethüdâsı Mehmed za'îmden zuhûr eden bin sekiz yüz gurûşu merkûm Ahmed'in kayını Mehmed Beşe nâm kimesne vekâleten da'vâ ve ahz ve gadr murâd etmekle meblağ-ı mezbûr merkûm Ahmed za'îmden tahsîl ve deyni mukâbelesinde fukarâya teslîm olunmak için emr-i şerîfim ricâ etmeleriyle husûs-ı mezbûr sen ki vezîr-i müşârünileyhsin ma'rifetinle ve ma'rifet-i şer'le görüleb mezbûr 'azebân-ı evvel ağası Ahmed'in kethüdâsı olan za'îm Mehmed'de olan bin sekiz yüz gurûş olduğu vâki' ise ve şer'an zimmetinde olduğu sâbit olur ise âhir mahalle verdirilüb fukarâya olan deyni için edâ etdirilmek ve şer'an sâbit olmaz ise bir dürlü rencide olunmamak üzere emr-i şerîfim verilmek 'arz ve telhîs olundukda imdi telhîs mücebince 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-i şerîfim vâsıl oldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel edüb dahi sen ki vezîr-i müşârünileyhsin husûs-ı mezbûr ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le görüb mezbûr 'azebân-ı evvel ağası kethüdâsı olan za'îm Mehmed'de bin sekiz yüz gurûş olduğu vâki' ise ve şer'an zimmetinde sâbit olur ise âhir mahalle verdirilüb neferâta olan deyn için edâ ve şer'an sâbit olmaz ise bir dürlü rencide ve remide etdirmeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmü't-tâsi' min şehr-i Recebü'l-ferd sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

[47 -48/ 49]

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem müdebbirü'l-umûrül-cumhûr-ı bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi're'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahkûk-ı bısınûf-ı 'avâtıf-ı melikü'l-a'lâ Vidîn muhâfızı olan vezîrim pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki kıdvet-i ümerâi'l-milleti'l-mesîhiye Eflâk voyvodası İskerletzâde Nikolây voyvoda südde-i sa'âdetime adam ve 'arz-ı hâl gönderüb Niğbolu sancağında nehr-i Tuna sâhilinde Tuna'nın karşı yakasında vâki' kasabât ve kurâ ahâlileri ve sürekseshâbı memleket-i Eflâk'ın arâzi ve kışlak

Ek 1: (Devamı)

yerlerinde sığır ve sâir hayvânların ra'y ve besleyüb otundan ve suyundan küllî intifâ' etmeleriyle gerek bey' olunsun ve olunmasın her bir re's hayvânâtdan altmış akçe ve ve kârt resmi almagelmekle celb-i tüccârı ve ve gerek kışlak ve sürekle eshâbı ve sâirlerden îcâb eden ve kârt resmi voyvoda-i mûmâileyhin ma'rifetiyle tahsîl etdirilmek için bundan akdem emr-i şerîfim sâdır ve sâbıkâ Hotîn muhâfızı selefin vezîr Abdî Pâşâ tarafından dahi buyuruldu verilmekle buyuruldu ve sâdır olan emr-i şerîfim mücebince rûsûmât-ı mezkûre vaktiyle tahsîl ve edâ olundukda ba'zıları 'adem-i itâ'at ile bî-vech ta'allül ve muhâlefet eyledikleri i'lâm olundukda kadîmden alınagelen vekârt resmi cem' ve tahsîl etdirilüb mugâyir-i emr-i şerîf ta'allül ve gadr etmektedir olur ise kal'ebendleri için isim ve resimleriyle Âsitâne-i sa'âdetime 'arz ve i'lâm olunmak için tekrâr emr-i şerîfim sâdır olmuş iken yine ana mugâyir ta'allül ve nizâ' eylediklerin bildirüb ol bâbda istid'â-yı 'inâyet etmeğin zikr olunan rûsûmâtın tahsîli için bir iki seneden berü beş altı kıt'a evâmir-i şerîfim ısdâr etdirdüb ol kadar takayyüdden sonra mu'âne eylediklerinde tekrâr emr-i şerîfimde tahrîr olunduğu üzere mu'âne edenlerin kal'ebend olunmaları için 'arz ve i'lâm olunması fermânım olub ve bu def'a dahi ısgâ eylemedikleri i'lâm ve istirhâm olunmağın rûsûmât-ı mezkûre mukaddemâ fermânım olunduğu üzere mezbûrlardan tahsîl olunub itâ'at-i fermân etmeyüb ısrâr edenler kal'ebend ve tahsîl olunmadıkca ıtlâk olunmamaları bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imitisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olası şöyle bilesin 'alâmet-i şerife i'timâd kılasın. Fî evâil-i Zî'l-ka'de li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Kad vusile ileynâ fî gurre-i Zî'l-hicce sene 1135 Kostantîniye el-mahrûse

Mücebince sadr-ı a'zam hazretlerinin mektûb-ı emr-i üslûbları ve Vidîn muhâfızı vezîr-i müşârünileyh hazretlerinin buyuruldu-i şerîfleri sâdır olmuşdur.

[48 /50]

Devletlü merhametlü 'izzetlü sultânım nâzır ağa

İşbu sene-i mübârekede hizmet-i binâ için bu havâliden dört yüz elli beş 'aded 'araba ve îcâr ve i'mâl olunmak fermân buyurulub lakin bu ana değin iktizâ eylemedüğü ve elyevm iki yüz 'araba on sefer eylemek üzere iktizâ eyledüğün 'izzetlü binâ emîni efendî 'arz-ı hâl etmekle mücebince 'acâleten tedârik eyleyüb itmâm-ı hizmetde ücretleri taraf-ı mîrîden eshâblarına verilmek üzere mahall-i merkûmede cem' ve mevcûd etdirile deyü buyuruldu. Fî 9 Zâ sene 1135

Devletlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun emr-i binânın malzemesi naklinde olan 'arabanın bihamdillahi te'âlâ işlerimiz sâir vakitlerden ziyâde işlendiğinden iktizâ eden mâlzeme naklinde kifâyet etmeyüb 'usret çekilmekle merâhim-i 'aliyyelerinden bâ-fermân-ı 'âlî taraf-ı mîrîden ta'yîn olunan ücret ile Vidîn kazâlarından iki yüz 'aded 'araba îcâr ve ihrâc ve bozulma taş ma'deniyle kerâste kat' olunan mahallere on sefer etmek üzere kavlı ve itmâm-ı hizmetde taraf-ı mîrîden verilen ücretleri eshâbına tamâmen verilmek bâbında fermân-ı şerîfleri ricâ olunur ol bâbda emr ü fermân devletlü sultânım hazretlerindir.

Bende Süleymân emîn-i binâ

Vezîr-i müşârünileyh hazretlerinin fermân-ı şerîfleri üzere bin yüzotuzbeş senesi zî'l-ka'desinin dokuzuncu gününden fahrü'l-eşbâh nâzır el-Hâc Mûsâ Ağa ma'rifetleriyle Vidîn kazâsından kal'e binâsına ihrâc olunan 'arabaların yekûnudur.

Ek 1: (Devamı)

Yekûn-ı ‘araba 11.210 Yalnız on bir bin iki yüz on ‘arabadır.

[48-49 /51]

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü’l-‘âlem müdebbirü’l-umûrû’l-cumhûr-ı bi’l-fikrû’s-sâkıb mütemmim-i mehâmü’l-enâm bi’r-re’yi’s-sâibmümehhid-i bünyânü’d-devlet ve’l-ikbâl müşeyyed-i erkânü’s-sa’âdet ve’l-ikbâlü’l-makhûk-ı bisinûf-ı ‘avâtıfû’l-melikü’l-a’lâ Vidîn muhâfız-ı vezîr pâşâ edâmallahü te’âlâ iclâlühü ve kıvedetü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma’denü’l-fazl ve’l-ikelâm Vidîn ve kâdîları zîde fazlühümâ tevki’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki kıdvetü’l-a’yânü’l-milleti’l-mesîhiye Româ imparâtoru tarafından Âsitâne-i sa’âdetimde mukîm kapu kethüdâsı (...) hatmet ‘avâkıbü’l-hayr südde-i sa’âdetime ‘arz-ı hâl edüb Avât suyunun cânib-i şarkisi ve Devlet-i Aliyyeme ve garbisi Româ imparâtorunun zabt ve tasarrufunda olmağla Erdel tarafında cereyân eden Avât Suyu Nehr-i Tuna’ya (...) olduğu mahalle varınca ve andan sonra dahi Nehr-i Tuna kıyılarıyla İşova’ya varmazdan mukaddem karşı yakadan Tımok suyunun Tuna’ya munassab olduğu mahallerin mukâbilinde vâki’ mevzi’e gelinceye değin zikr olunan sular hudûd olduğu mukaddemâ Nehr-i Morş’dan olduğu tarafeynin re’âyâsı saky-i devvâb ve sayd-ı semek ve sâir (...)olan menâfi’i müşterek olub intifâ’ edeler deyü ‘ahdnâme-i hümâyûnda musarrah olub hilâfına vaz’ ve hareket olunmak icâb etmeyüb ve Devlet-i Aliyyeme tarafından mürûr-ı ‘ubûr eden (...) muzırr Nemçelü tarafından bir dürlü hâlet sudûr etmiş değil iken ‘ahdnâme-i hümâyûnda tarafeyn re’âyâsının saky-ı devvâb ve sayd-ı mâhî eylemelerine ruhsat verilen mahallerde taraf-ı Devlet-i Aliyyemde ba’zı müslim ve zimmî re’âyâ tâifesini envâ-’ı tezvîrât ile Nemçelü tarafından sayd-ı mâhî eden balıkçıların sayd-ı mâhî etmelerine hilâf-ı ‘ahdnâme-i hümâyûn mümâna’at ve gadr sevdâsında olduklarını bildirüb ‘ahdnâme-i hümâyûn-ı mugâyir olan muhâlefet ve ta’addî ve ihtilâlleri men’ ve def’ olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın ‘ahdnâme-i hümâyûna mürâca’at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mastûr ve mukayyed bulunmağın ‘ahdnâme-i hümâyûn şurûtuna mugâyir mümâna’at etdirilmemek emrim olmuşdur.

Vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim ‘ahdnâme-i hümâyûn mücebince ‘amel edüb ‘ahdnâme-i hümâyûn şurûtuna mugâyir bir ferde vaz’ ve hareket ve mümâna’at ve ta’addî etdirmeyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle ‘âmil olasız şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fi evâsıt-ı Rebî’u’l-âhir sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Kostantınıye el mahrûse

[49-50 /52]

Düstûr-ı mükerremîn müşîrîn-i müfahhamîn nizâmü’l-‘âlem müdebbir-i umûrû’l-cumhûr-ı bi’l-fikrû’s-sâkıb mütemmim-i mehâmü’l-enâm bi’r-re’yi’s-sâib mümehhid-i bünyânü’d-devlet ve’l-ikbâl müşeyyed-i erkânü’s-sa’âdet ve’l-iclâlü’l-makhûkîn-i bisinûf-ı ‘avâtıfû’l-melikü’l-a’lâ Niş muhâfız-ı vezîrim pâşâ ve Vidîn muhâfız-ı vezîrim pâşâ edâmallahü te’âlâ iclâlühümâ ve mefâhirü’l-kuzât’ül-hükâm ma’denü’l-fazl ve’l-ikelâm Niş ve Vidîn ve Rûscuk ve Yergökü ve ve kâdîları zîde fazlühümâ tevki’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki kıdvet-i a’yânü’l-milletü’l-mesîhiye Româ imparâtoru tarafından Âsitâne-i sa’âdetime mukîm kapu kethüdâsı De Dîredenka(...) ‘avâkıbü’l-hayrsüdde-i sa’âdetime ‘arz-ı hâl edüb Nemçe tüccârı vilâyetlerinden getürdükleri ve

Ek 1: (Devamı)

alub götördükleri emti'alardan bir def'a bir mahalde yüzde üç hesâbı gümrükleri va'd eylediklerinden sonra tekrâr ve ziyâde mütâlebe olunmamak üzere 'ahdnâme-i hümâyûnda münderic olub lakin tüccâr-ı mesfûrûnun ve vilâyetlerinden İstânbûl'a getürecekleri emtia'adan âhir yerlerde gümrük alınmayub İstânbûl'a vusûllerinde İstânbûl gümrüğü emînine edâ etmeleri için evâmir-i şerîfem sâdır olub ve ol taraflarda (...) olunub mugâyir-i evâmir-i şerîfe vaz' ve hareket olunmak îcâb etmez iken tüccâr-ı mesfûrûn emti'aların âhir mahalle götürmeyüb doğru İstânbûl'a getürürler iken taht-ı kazânızda vâki' iskele ümenâsı mugâyir-i emr-i şerîf gümrük talep ve keزالık İstânbûl'a getürmeyüb ol tarafda gümrük alınması îcâb eden emti'alardan dahi hilâf-ı 'ahdnâme-i hümâyûn yüzde üçden ziyâde gümrük talep ve cebren alub ve tüccâr-ı mesfûrûna hilâf-ı 'ahdnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i emr-i şerîf ta'addî ve rencîdeden hâli olmadıklarını bildirüb hilâf-ı 'ahdnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i emr-i şerîf gümrük ümenâsı olan mezkûrûnun ol vechile olan ta'addîleri men' ve def' olunub bundan sonra memnû' ve mündefi' olmayub hilâf-ı 'ahdnâme-i hümâyûnve mugâyir-i emr-i şerîf vaz' ve hareket edenlere muhkem cezâları tertîb olunacağı mukarrer olduğu kendülere ifhâm ve ana göre teyakkuz ve intibâh olunub hilâfından gâyetü'l-gâye tevekkî ve mücânebet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ etmeğın hilâf-ı 'ahdnâme-i hümâyûn ve mugâyir-i emr-i şerîf ta'addî olunmayub men' ve def' olunmak size fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûnuyla 'âmil olub hilâfından begâyet ihtirâz ve icinâb eylesesiz şöyle bile[siz] 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Rebî'u'l-âhir sene sitte ve selâsın ve mie ve elf

Kostantînîye el-mahrûse

51. sayfa boş.

[52 / 53]

Pâşâ Sarâyı kurbünde Kassâbbaşı Ağa merhûmun evkâfından Kassâbbaşı Hammâmını elliiki sene muharreminden bir sene tamâmına dek Câbî Osmân Efendî ma'rifetiyle üç yüz guruş icâre ile vekâletimiz hasebiyle Mehmed Ağa kırk beş bölüğün ve 'alemdâr İsmâ'îl Ağa birinci bölüğün her biri âhirin kefâletiyle ref' ve teslîm ol dahi isticâr ve kabûl eylediği kayd şude. Fî Muharrem sene 152

Şuhûdü'l-hâl: Alî Ağa Hacı (...) zâde, Bostancı İbrâhîm Ağa, Kürd Mehmed Ağa, el-Hâc Sâlih Ağa, Kûlzâde Mehmed Ağa,

Sohtebaşî Mehmed Efendî, el-Hâc İsmâ'îl c. 28, Bayrakdâr Hasan Ağa c. 64, Küçük Mehmed c. 97

[53 / 54]

Vidîn kâdısı fazîletlü efendî ve Vidîn nâzırı 'izzetlü ağa sâhib-i 'arz-ı hâl Eflâk boyârı Yorgâkî'nin derûn-ı kal'ede mülk-i mutasarruf olduğu hânesi her zamân kendüye lâzım olmağın âhirden bir kimesneye konak verilmemek üzere sicil-i mahfûza kayd ve sebt eylesesiz deyü. Fî 12 min Muharem sene 1135

[53 / 55]

Ek 1: (Devamı)

Tecdîd-i merâlce mâl-ı vakf-ı el-Hâc Beşîr berâ-yı câmi‘ müteveffâ el-Hâc Beşîr Hâce der-mahalle-i mezbûrebi-ma‘rifet-i Yûsuf Efendî el-mütevelli‘l-enâm vak‘a min gurre-i Cemâziye‘l-evvel sene sitte ve selâsîn ve miete ve elf

Der-zimmet-i Şahin veled-i Sol Ani‘l-ücret meblağ 8.400

Mukâbele-i câmi‘ mahallesinde vâki‘ mülk menzili rehndir.

[54 -55/ 56]

Binyüzotuzaltı senesine mahsûb olmak üzere sene-i mezbûre muharremi guresinden Vidîn ve tevâbi‘i kalemi Kıbtîyânın maktû‘u ve cizyeleri tahsîli işbu râfi‘i-i refi‘ü‘ş-şân-ı şehriyârî kıdvetü‘l-emâcid ve‘l-akrân Hüseyin zîde kadruhü mübâşiretiyle sıyânet olunmak şartıyla ve hilâf-ı berât-ı ‘âlîşân fukaradan ziyâde akçe mütâlebesiyle ta‘addî eylememek üzere tâife-i mezbûrun maktû‘ ve cizyeleri sıyâneti merkûma der-‘uhde ve berât ve evrâkı hakkında mezîd-i ‘inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirüb telhîs ve sâdır olan fermân-ı ‘âlîşân mücebince der-‘uhde ve tefvîz edüb bu berât-ı hümâyûn-ı sa‘âdetmakrûnu verdim ve buyurdum ki Kıbtîyân tâifesinin zabtı muharrem guresinde olup beher sene Kıbtîyân cizyedârları yedine verilen berât-ı ‘âlîşân-ı şurût üzere Kıbtîyân tâifesinin maktû‘ ve cizyeleri cânib-i mîrîden verilen mîrî memhûr evrâk ile cizyedârları tarafından zabt olunub tâife-i mezbûrun müslümân nâmında olanlardan altışar yüz altmışar akçe maktû‘ları ve keferesinden yedi yüz otuz akçe cizyeleri cem‘ ve tahsîl ve ahz ve kabz etdirilüb dahi Kıbtîyân tâifesi kadîmü‘l-eyyâmında ilâ haze‘l-ân mefrûzü‘l-kalem maktû‘u‘l-kadem min külli‘l-vücûh serbest olup serbestiyet şartıyla ke‘l-evvel zabt ve rabt ve maktû‘ ve cizyeleri minvâl-i meşrûh üzere cânib-i mîrîden verilen mîrî mühr ile memhûr evrâk ile cem‘ ve tahsîl etdirilüb dahi Kıbtîyân tâifesinin cizyedârlarının mesârifi ziyâde olduğundan beher hâl câmi‘ olanlara hürriyet-i ma‘îşet ta‘yîn olunmak iktizâ etmekle bundan akdem ehl-i diyet-i kefereden evrâk ile alınan câmi‘lerine her varakdokuz pâra ve muhâsebecisi ve kâtiblerine dahi birer pâra ki cem‘an on pâra olur taraf-ı mîrîden cizyedârların deynine mahsûb olmak şartıyla ta‘yîn olunmağla zikr olunan Kıbtîyân tâifesi cizyesi için her varakda dokuz pâra vech-i ma‘âşve birer pâra mukâta‘adan ve hulefâsına kâtibîye olmak üzere asıl cizyeleri mâlından taraf-ı mîrîden mahsûb olmak üzere ta‘yîn ve bundan mâ‘adâ zikr olunan Kıbtîyân tâifesi cizyedârları olan kimesneler bir seneden bir seneye dek tahsîlinde mülkiyet üzere olmaları muktezî olduğundan min ba‘d hâricden vüzerâ ve ümerâ ve mîr-i mîrân ve voyvodaları ve sübaşları ve mütesellimleri ve evkâf-ı selâtîn ve evkâf-ı sâire mütevelli‘leri ve zî kudret ve emlâk zâbitleri ve ‘askeri ve ehl-i ‘ırz tâifesi karışmayub dahi Kıbtîyân tâifesi mücerred celb-i mâl için mühr-i (...) ve toprak ve kışlak hakkı ve sâir bahâne ile olanlar ve mütesellim voyvodaları ve evkâf mütevelli‘leri ve sübaşları ve gediklü zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve müteferrika

Ek 1: (Devamı)

ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve topcu ve cebeci ve a'yân-ı vilâyet ve ba'zı zî kudret ve sâir 'askeri ve ehl-i 'örf tâifesi taraflarından ta'addî ve rencîde ve tecâvüz ve min ba'd müdâhil etdirilmeye dahi mîrî Kıbtîyân olanlar tarafından kadîmden serbestîyet üzere zabt olunagelüb ke'l-evvel şart-ı kadîme mürâ'ât olunub taraf-ı âhirden bir ferd müdâhele eylemeye ve tâife-i mezbûrun cürm-i 'illeti sâdir oldukda ba'de'sübût-ı şer'le iktizâ eden cezâları cizyedârları tarafından kadîmden icrâ olunageldüğü üzere icrâ etdirile dahi kadîmden olageldüğü üzere her elli adama bir çeribaşı ta'yîn ve çeribaşları birbirlerine kefil kayd olunub hîn-i tahsilde firâr eden Kıbtîyânelerin cizyeleri çeribaşlarından ve akrabâsından suâl ve taleb oluna ve gezende olan Kıbtîyân tâifesi hîn-i tahsilde kadîmden sâkin oldukları yerlerinden kalkub mücerred cizyeleri verilmek için âhir kasaba ve kurâya firâr edüb ba'de ele girdiklerinde ellerinde mîrî memhûr kâğıdları olmayanlardan maktû' cizyeleri alındıktan sonra kadîmi üzere (...) üçer yüz akçe cerîmeleri alına ve tâife-i mezbûrdan ba'zıları mücerred cizye ve ba'zıları maktû'ları vermemek için hîn-i tahsilde ba'zı zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve cebeci ve topcu ve a'yân-ı vilâyet ve zî kudret ve sâir 'askerî ve ehl-i 'ırz tâifesinin evlerine ve âhûrlarına ve çiftliklerine girüb tahsîn ve ihtifâ edüb mâl-ı mîrîye gadr etmek murâd etmektedirler ise tenbîh ve dikkat olunub bir vechile müdâhele ve mu'âraza etdirilmeye ve bi'l-cümle evkâf fukarâsından sâkin olan havâss-ı selâfîn ve vüzerâ-yı 'izâm ve mîr-i mîrân ve mirlivâ-i ve sâir re'âyâ sınır deyü cizyeleri vermekde imtinâ etdirilmeyüb bu makûlelerin dahi vech-i meşrûh ve sâbıkı üzere cizyedârları sebt-i tahsîl etdirilüb ba'dehü her vakfin defterde vech-i rûûs cizye tahrîr olunmuş ise ol mikdâr rûûs cizyesi vakfa alınageldüğü vakf cizyesi hesâbı üzere evkâf mütevellîlerine taraf-ı mîrîden teslim olunub ve ba'zıcizyeleri gayr-ı mahzûr olan evkâfın dahi sinîn-i sâbıkada vakfa ne mikdâr mahsûl mahsûb olunagelmiş ise seneleri sâbıkı ihtilâfa göre hâlet-i vustâsı üzere i'tibâr olunub ol vech üzere taraf-ı vakfa 'âid olacak cizyeleri dahi mîrîden mütevellîlerine teslim olunmak üzere ve tâife-i mezbûrun vâki' olan

yöve ve kaçgun ve cürm-i cibâyet ve mâl-ı mefkûd ve rûsum-ı 'arûsâne ve beytü'l-mâl ve bâd-ı hevâ ve bi'l-cümle mîrîye 'âid hukûk ve rûsûmları cüz'î ve küllî her ne ise kadîmden mîr-i Kıbtîyân olanlar tarafından zabt ve rabt ve cem' ve tahsîl olunageldüğü minvâl üzere zabt ve rabt ve cem' ve tahsîl etdirilüb kadîme mugâyir berât-ı 'âlîşânının hilâfına kat'â rızâ ve cevâz göstermeye şöyle bile 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-'ısrîn fi şehri Zî'l-hicce sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

[55 /57]

Medîne-i Vidîn'de bundan akdem hedm olunan câmi'-i şerîfîn hademesine mevkûfe olub hâlâ

Ek 1: (Devamı)

Süleymân Çelebi ibni Mûsâ Ağa'nın taht-ı tasarrufunda olan mûmucu dükkânı 'arsasının icâre-i mu'ayyene ve meşrûtası mürûr-ı eyyâm ile ma'lûm olmamağla merkûm Süleymân Çelebi ile hademe-i câmi'-i mahdûmeden olub hâlâ cenâb-ı hilâfetmeâb hazretleri taraflarından binâ ve ihyâ buyurulan câmi'-i şerîfde müezzin-i sâlis Monlâ Ahmed'in beynlerinde icâre-i zemîn hakkında nizâ' vâki' olmağın merkûm Monlâ Ahmed savb-ı şer'eden binyüzotuzaltı senesi cemâziye'l-ûlâ/evveli guresinden zemîn-i mezbûr üzerine mütevellî nasb ve ta'yîn olunduktan sonra merkûm Süleymân Çelebi yedi 'aded dükkân binâ eylediği zemîn-i mezbûr için târîh-i şehri merkûmdan beher mâh kırkar akçe icâre-i zemîn olmak üzere re'y-i hâkimü's-şer' 'akd-i icâre edüb vech-i meşrûh üzere merkûm Süleymân Çelebi yedinde ve tasarrufunda olub yedi dükkân binâ eylediği zemîn için binyüzotuzaltı senesi cemâziye'l-ûlâ/evveli guresinden ilâ mâşâallah beher mâh kırkar akçe icâre-i zemîni mütevellî-i merkûm Monlâ Ahmed yedine teslîm ve merkûm Monlâ Ahmed dahi meblağ-ı mezbûrdan on akçesini câmi'-i mezbûrun kayyımı olan Dervîş Alî'ye kayyımlik hizmeti mukâbelesinde vermek şartıyla ta'ahhüd olunub bu mahalle kayd olundu. Hurre fi 20 min Rebî'u'l-âhir sene 1136

Şuhûdü'l-hâl: Müftî-i sâbık eş-Şeyh Mustafâ Efendî, Müezzin-i sâni Monlâ Alî, Yûsuf Efendî el-imâm, Ser müezzin el-Hâc Alî, Fokazâde el-Hâc Hasan ve gayruhüm

[55 /58]

El-Hâc Beşîr Ağa Mahallesinden iken bundan akdem fevt olan el-Hâc Beşîr nâm sâhibü'l-hayr Cedîdî el-Hâc Beşîr Hâce binâ eylediği câmi'-i şerîfe sülüs mâlından vakf eylediği yüz gurûşu câmi'-i mezbûrede imâm olanlara şart ve ta'yîn etmekle meblağ-ı mezbûr yüz gurûş Mustafâ Çelebi zimmetinde olan akçesinden seksen dört gurûş (...) Mustafâ Çelebi huzûr-ı şer'de müteveffâ-yı mezbûrun veresesini olan zevcesi Şerîfe Hatun tarafından vekîli olan el-Hâc Ahmed ile liebeveyn karındaşı olan Havvâ Hatun'un vekîli olan dâmâdı Mehmed Çelebi yedlerine teslîmve anı dahi meblağ-ı mezbûrucâmi'-i mersûmede imâm olan Yûsuf Efendî yedine vakf olmak şartıyla teslîm olmak şartıyla teslîm edüb verese defterinde on beş gurûş bir rub' bâkî kalmağın târîh-i kitâbda yirmi gün tamâmına değın on beş gurûş bir rub'u dahi imâm-ı merkûma teslîme merkûm Mehmed Çelebi kefil-i bi'l-mâl olmağın bu mahalle kayd olundu. Fî 25 min Rebî'u'l-âhir sene 1136

Şuhûdü'l-hâl: Abdülkâdir Efendî ibni Şa'bân Efendî, el-Hâc Halîl ibni Abdullah, Osmân Çelebi ibni Şa'bân, Hüseyin Beşe ibni Hasan, Hüseyin Beşe ibni Şa'bân,

Ahmed Çelebi ibni Hüseyin, Osmân Odabaşı ibni Mehmed, Abdülkâdir Odabaşı ibni Mustafâ, İbrâhîm bin Mehmed, Usta Hasan ibni Hüseyin, İbrâhîm el-muhzır ve gayruhüm

Ek 1: (Devamı)

Mustafâ Çelebi ibni Yûsuf

[56 / 59]

Tecdîd-i murâbaha-i mâl-ı vakf-ı câmi‘-i şerîf-i Orta Tuna bi-ma‘rifet-i Osmân Beşe el-mütevelli kad vak‘a fî gurre-i Muharremü‘l-harâm sene 1135

Der-zimmet-i Şab‘bân Ağa ‘azebân-ı yesâr(...) ‘ani‘l-ücret gurûş 60 Mahalle-i mezbûrede vâki‘(...) rehn ve oğlu Mustafâ Çelebi kefil-i bi‘l-mâdır , Der-zimmet-i Mustafâ Efendî ‘ani‘l-ücret gurûş 20 Mahalle-i mezbûrda vâki‘ mülk menzili rehndir, Der-zimmet-i Osmân Ağa ‘azebân-ı râbi‘ ‘ani‘l-ücret gurûş 63,

Der-zimmet-i Halîl Beşe ‘ani‘l-ücret gurûş 25 İstânbûlkapusunda vâki‘ mülk dükkânı rehndir, Der-zimmet-i Mustafâ Beşe balıkcı ‘ani‘l-ücret gurûş 30 Balıkpâzârında vâki‘ mülk dükkânı rehndir

[56/ 60]

Tecdîd-i murâbaha-i mâl-ı vakf-ı câmi‘-i Şeyh Ahmed bi-ma‘rifet-i Abdullah Efendî el-mütevelli fî‘l-vâki‘ fî gurre-i Muharremü‘l-harâm li sene hamse ve selâsîn ve ve miete ve elf

Der-zimmet-i Monlâ Ahmed ‘ani‘l-ücret gurûş 40, Der-zimmet-i Abdullah Efendî el-mütevelli usta(...) Menzilinin hissesinden menkûldür ‘ani‘l-ücret gurûş 14, Der-zimmet-i Hüseyin 51 ‘ani‘l-ücret gurûş 40 Mülk dükkânı rehndir, Der-zimmet-i Mehmed Beşe Dellâl ‘ani‘l-ücret gurûş 30 Mahalle-i mezbûrda vâki‘ mülk menzili rehndir

Fî 20 min Cemâziye‘l-âhir sene 1136

Meblağ-ı mezbûr otuz gurûş mütevellişi Abdullah ma‘rifetiyle Uzun Mehmed Beşe‘ye nakl olunmuşdur. Fî 7 min Şevvâl sene 441

[56/ 61]

Tecdîd-i murâbaha-i mâl-ı vakf Şeyh Ahmed Efendî berâ-yı te‘zîn bi-ma‘rifet-i Mustafâ el-müezzîn el-mütevelli el-vâki‘ fî gurre-i Muharremü‘l-harâm sene 1135

Der-zimmet-i Mustafâ Çelebi ‘ani‘l-ücret gurûş 12 Çavuş Mahallesinde vâki‘ mülk menzili rehndir, Der-zimmet-i Osmân Debbâğ ‘ani‘l-ücret gurûş 12 Mahalle-i mezbûrede vâki‘ mülk menzili rehndir / Meblağ-ı mezbûr on iki gurûş mütevelli-i (...) Mehmed’e nakl şude fî 9 M. sene 1144, Der-zimmet-i mütevelli el-mezbûr Mustafâ Efendî ‘ani‘l-ücret gurûş 110 (...) nehri üzerinde mülk değirmânı rehndir,

Ek 1: (Devamı)

Der-zimmet-i Hadîce binti el-Hâc Alî ‘ani’l-ücret gurûş 12 Mahalle-i mezbûrda vâki’ mülk menzili rehndir / Meblağ-ı mezbûr mütevellî Mehmed’e nakl şude (...) sene 1144

[57/ 62]

Tecdîd-i murâbaha-i mâl-ı vakf-ı Süleymân Çavuş el-meşrûtü’l-enâmü’l-cami’u’l-mezbûr bima’rifetü’l-imâm Hasan Efendî el-vâki’ min gurre-i Muharrem sene 1135

Der-zimmet-i Baba Mustafâ Bostâncı ‘ani’l-ücret gurûş meblağ 12 Mülk dükkân ile bâğçesi rehndir, Der-zimmet-i Pâbüçcu Selîm Beşe ‘ani’l-ücret gurûş 10 Mülk menzili rehndir, Der-zimmet-i es-Seyyid Mehmed Ağa ‘ani’l-ücret gurûş 10 Mülk menzili rehndir,

Der-zimmet-i Attâröğlü Abdülbâkî Beşe ‘ani’l-ücret gurûş 50 Yalnız elli gurûşdur. Şeyh Mahallesinde vâki’ mülk menzili rehndir, Der-zimmet-i Bostâncızâde Mehmed Beşe ‘ani’l-ücret gurûş 20 Lonca Çârşûsunda vâki’ mülk dükkânı rehndir, Der-zimmet-i Tokadî Mehmed Ağa ‘ani’l-ücret gurûş 70 Sâkin olduğu mülk menzili rehndir,

Der-zimmet-i Mahmûd Bölükbaşı ‘ani’l-ücret gurûş 30 Taşhâne altında mülk dükkânı rehndir / Otuzsekiz senesi siciline nakl olunmuşdur, Der-zimmet-i Mustafâ bin Mehmed ‘ani’l-ücret- gurûş 10 Bir çift altun küpe ve menzili rehndir fi 5 min Cemâziye’l-âhir sene 1136, Der-zimmet-i Alî bin İsmâ’îl ‘ani’l-ücret gurûş 10 Alî Çelebi zevcesinden iştirâ eylediği menzil dükkânı rehndir

[57 /63]

Tecdîd-i murâbaha-i mâl-ı vakf-ı mahalle-i Bedreddîn bi-ma’rifet-i imâm İbrâhîm Efendî el-mütevellî el-vâki’ fi 14 min Şa’bân sene 1135

Der-zimmet-i Fâtıma Hatun ‘ani’l-ücret gurûş 5 Menzili rehndir, Der-zimmet-i Çorvacızâde Ömer Çelebi ‘ani’l-ücret gurûş 5 Menzili rehndir, Der-zimmet-i Cân bâz Küçük Ahmed Beşe ‘ani’l-ücret gurûş 25 Menzili rehndir / Meblağ-ı mezbûr yirmi beş gurûş vakf-ı mezbûr mütevellîsi (...) Mehmed’e teslim kayd şude (...)fi 23 min Zî’l-ka’de sene 1144, Der-zimmet-i Süleymân Odabaşı ‘ani’l-ücret gurûş 10 Menzili rehndir,

Der-zimmet-i Derzî Usta İbrâhîm ‘ani’l-ücret gurûş 10 Mülk menzili rehndir, Der-zimmet-i Sâliha Hatun ibnetehü Ömer ‘ani’l-ücret gurûş 511 Mülk menzili rehndir / Meblağ-ı mezbûr Fâtıma Hatun’dan menkûldür. / Tamâmen edâ eylediği mütevellîsi (...)

[57 / 64]

Ek 1: (Devamı)

Tecdîd-i murâbaha-i vakf-ı Fâtıma Hatun berâ-yı tilâvet-i hatm-i şerîf ve Yâsin-i şerîf ve sûre-i Mülk ve Câmî‘-i Cedîd-i Sultânî bi-ma rifet-i eş-Şeyh Mustafâ Efendî el-mütevelli ve‘l-imâmü‘l-câmi‘u‘l-merkûm kad vak‘a fî gurre-i Zî‘l-ka‘de sene 1135

Der-zimmet-i vâkıf-ı Fâtıma Hatun ‘ani‘l-ücret gurûş 10 Şühûd: Ahmed Efendî imâmı Kâlinofça ve muhzır İbrâhîm Çelebi ve Alî Ağ ‘an Edirne, Der-zimmet-i mezbûre ‘ani‘l-ücret gurûş 10, Def‘a der-zimmet-i mezbûre ‘ani‘l-üceret gurûş 20,

Def‘a der-zimmet-i mezbûre ‘ani‘l-ücret gurûş 20

Cem‘an yekûn-ı gurûş 60 Yalnız altmış gurûşdur.

Vâkıfe-i mezbûrenin nafaka ve kisveye kemâl-i zarûreti olduğundan vakf eylediği yüz gurûş nukûdundan mütevelli-i mûmâileyh yedinden altmış gurûş istidâne ve istikrâz edüb hâlâ yedinde olan esâs beyt ve ma‘lûmü‘l-kıyye evân-ı nühâsiye ve sâir eşyâ-i menkûle-i ma‘lûmesini rehn vaz‘ etmekle bu mahalle şerh verildi.Hurrire fî 3 min Zî‘l-ka‘de sene 1135

Şuhûdü‘l-hâl: es-sâbikûn

[58 / 65]

Medîne-i Vidîn‘de Kal‘e Mahallesi sâkinlerinden iken bundan [akdem] müteveffiyeye olan Hâcı Tûtî nâm müteveffiyenin verâseti zevce-i metrûkü Hâcı İbrâhîm ile kebîre kızı Leylâ‘ya münhasıra olduğu şer‘an zâhir ve mütebeyyin oldukdn sonra müteveffiyeye-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrire fî evâhir Şa‘bânü‘l-mu‘azzam sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Bez zırâ‘ 1 meblağ 90, Köhne kaftân meblağ 400, Köhne çentiyân meblağ 200, Altun yüzük meblağ 120, Sîm yüzük meblağ 50, Köhne yorgan meblağ 90, Lenger ma‘ ibrik meblağ 90, Köhne döşek meblağ 90,

Köhne yasdık meblağ 45, Sağîr tava mablağ 20, Sacayak meblağ 6, (...) meblağ 6, Orta balta meblağ 15, Köhne (...) meblağ 10, Köhne don meblağ 60, Köhne (...)meblağ 30, Köhne sâde meblağ 60,

Köhne makrame meblağ 60, Altun çöpe meblağ 1.800, Köhne yorgan meblağ 30, Köhne yasdık meblağ 30, İpek pârça meblağ 120, Müsta‘mel (...) kıyye 9 meblağ 900, Köhne ferâce meblağ 500, Mihr-i müeccel 4.200

Ek 1: (Devamı)

Cem'an yekûn-ı meblağ 9.022

Minhâ'l-ıhrâcât: Resm-i 'âdî meblağ 225, Kalemîye meblağ 50, Hüddâmîye meblağ 50, İhzârîye meblağ 30, Mesârif-i müteferrika meblağ 100

Cem'an yekûn-ı meblağ 455

Sahhü'l-bâkî meblağ 7.557

Hisse-i zevc-i mezbûr 2.137, Hisse-i binti merkûme 6.417

[58 / 66]

Medîne-i Vidîn'de Çavuş Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Bâkîye binti Süleymân nâm müteveffîyenin verâseti sadr-ı sağîr oğulları İbrâhîm ve Alî'ye münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütebeyyin oldukdan sonra müteveffîye-i mezbûrenin tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî evsat-ı Saferü'l-hayr sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Köhne (...) meblağ 39, Köhne akça kebe maeblağ 72, Müsta'mel balta meblağ 45, Meşe ma' varga meblağ 45, Kara kılıç ma' vezene meblağ 66, Köhne (...) meblağ 33, Köhne çapa meblağ 24, Köhne yorgan meblağ 81, Def'a yorgan meblağ 39,

Köhne yasdık meblağ 57, Def'a yasdık meblağ 21, Köhne siyâh kapama meblağ 102, Köhne alaca kerga meblağ 57, Biraz yün meblağ 115, Sağîr tencere kapağıyla meblağ 81, Müsta'mel (...) meblağ 240, Hamâm tası meblağ 36, Sağîr lenger 4 meblağ 90,

Sağîr sahân 3 meblağ 180, Sağîr (...) meblağ 78, El ibrîği meblağ 72, Def'a sağîr (...) meblağ 96, Müsta'mel şam'dân meblağ 18, Müsta'mel tava meblağ 39, Sacayak meblağ 36, Sağîr sinî meblağ 144, Köhne kerga meblağ 9,

Köhne çakşır meblağ 21, Biraz ipek meblağ 12, Def'a ipek meblağ 12, Köhne sarık meblağ 105, Kaş deste meblağ 15, Makramalık bez meblağ 30, Hırdavât meblağ 18, Sağîr sandık meblağ 33, Üskübî 32 meblağ 65,

Biraz penbe meblağ 12, Orta ipek meblağ 66, İnce ipek meblağ 159, Köhne bez tarağı meblağ 21, Pârça bohası meblağ 24, Def'a pârça meblağ 21, Baş bezi meblağ 60, Köhne gömlek meblağ 130, Cedîd çarşaf meblağ 170,

Ek 1: (Devamı)

Bez zirâ' meblağ 318, Köhne fitilli don meblağ 40, Cedîd öküz* meblağ 18, Def'a bez zirâ' 2 meblağ 57, Köhne (...)cak meblağ 60, Bir mikdâr ipek meblağ 63, Sağır makrame meblağ 63, Köhne râşe ferâce meblağ 272,

Köhne bez pârça meblağ 18, Köhne hatâyî/hatâbe* kapama meblağ 450, Köhne sâde meblağ 300, Köhne 'antârî meblağ 180, Köhne peştemâl meblağ 18, Müsta'mel ustura meblağ 27, Kebîr sandık meblağ 30, Müsta'mel mikrâs 3 meblağ 33,

Müsta'mel bıçak meblağ 36, Altun çepe meblağ 303, Sîm yüzük meblağ 30, Sîm onluk meblağ 235, Sîm bıçak meblağ 93, Biraz ketân meblağ 75, Köhne don meblağ 50, Köhne tezgâh meblağ 60,

Sîm kemer kuşak meblağ 1.444, Nukûd meblağ 2.975, Mülk menzili meblağ 2.640

Cem'an yekûn-ı meblağ 16.863

Minhâ'l-ihracât :

Techîz ve tekfîn meblağ 1.200, Resm-i 'âdî meblağ 465, Kalemîye meblağ 80, Hüddâmîye meblağ 80, İhzârîye meblağ 36, Dellâlîye meblağ 195, Harc-ı hüccet vesâye meblağ 360

Cem'an yekûn-ı meblağ 2.376

Sahhü'l-bâkî meblağ 14.487

Hisse-i ibnü'l-merkûm İbrâhîm meblağ 7.243, Hisse-i ibni sağîrû'l-merkûm Alî meblağ 7.243

[59/ 67]

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-'âlem müdebbir-i umûrû'l-cumhûrû'l-fikrû's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehd-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahkûk-ı bisinûf-ı 'avâtıfû'l-melikü'l-a'lâ Vidîn muhafızı olan vezîrim pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühü ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-ikelâm mevlânâ Vidîn kâdîsı zîde fazluhü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ol ki sâbıkâ Vidîn Kal'esi'nde 'azebân-ı evvel ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân Fitoğlu Ahmed zîde kadrühü sütte-i sa'âdetime 'arz edüb Vidîn nezâreti mukâ'ası kal'e-i mezbûrenin yerlü neferâtına ocaklık ve aklâm ta'yîn olunmağla binyüzotuziki ve otuzüç senelerinde cümle neferât taraflarından bu nâzır ve kabz-ı mâl olmağla iki senede mukâta'a-i mezkûrdan hâsıl olan mâlik kırk altı bin seksen gurûşu neferât mevâcibine verüb ve mâ'adâ on beş bin gurûşunu yerlü ağaları emirleri memhûr

Ek 1: (Devamı)

temessükleri ile sene-i âtiye mevâcibine mahsûb olmak üzere almışlar iken mezkûrdan ağalar vech-i meşrûh üzere aldıkları meblağ-ı merkûmu ve mâl-ı mukâta'âtdan zimmetlerinde kalan yirmi altı kîse akçeyi ekl ve bel' için (...) ve vâliye gamz ve nifâk ve ahz ve kal'ebend etdirüb ve üzerine şühûd ve 'udûl ile şer'an bir nesne sâbit ve zâhir olmadan kazâ-i mezbûrda mâlik olduğu emlâk ve eşyâsını binyüzotuz senesinde hilâf-ı şer'-i şerîf noksân bahâlarıyla âhire furûht ve ve ba'de'l-yevm da'vâya tasaddî olmasun deyü bunda olan senedâtı alub hevâlarına tâbi' kal'e dizdârında emânet verüb gadr eyledikleri bundan akdem der-i devletmedârıma i'lâm eyledikde dizdâr-ı merkûmda olan temessükâtın birisi zâyî' olmayub mühr ile tamâmen (...) olunmak bâbında çavuş mübâşeretiyile emr-i şerîfim sâdir olub mahalline vardıkda dizdâr-ı merkûm karâr ve senedât-ı merkûmenin kîsesi gayrîsinin mühr ile memhûr bulunub derûnunda mezkûr ağaların dokuz kıt'a memhûr temessükleri noksân bulunub hıyânetleri zâhir ve bu kâğıdları nümâyân olduğu bildirüb vech-i meşrûh üzere iki senede vâki' olan îrâd ve mesârifî ve ağavât-ı merkûmenin emirleri ve mevcûd nâ-mevcûd ve temessükleri ile verilen akçelerve taraflarından verdikleri deynler ve sâir mâbeyn hesâbları ve fuzûlî emlâk ve eşyâsını alub zabt edenler ile ahvâlleri mahallinde şer'le görölüb gerek kendünün ve gerek neferât fukarâsının ve sâir eshâb-ı hukûkun hakları şer'le tahsîl ve da'vâlarına faysal verilmek bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğin vech-i meşrûh üzere mübâşir ta'yîn olunan dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve 'l-akrân Osmân Çavuş zîde kadruhü ma'rifetiyile mahallinde şer'le görölüb istirdâd lâzım gelen bi't-tamâm mezbûrlardan alıverilüb ihkâk-ı hak olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere 'amel dahi çavuş-ı merkûm ma'rifetiyile ihzâr-ı husemâ kılub mukaddemâ bir def'a şer'le görölüb fasl olunmayan husûsları tamâm hak üzere tefahhus ve takayyüd edüb göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kadimle 'amel edüb dahi ba'de's-sübût vech-i meşrûh üzere şer'le istirdâd lâzım geleni çavuş-ı merkûm ma'rifetiyile bi't-tamâm mezbûrlardan alıverüb ihkâk-ı hak eyleyüb min ba'd şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş etdirmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî evâhir-i Zî'l-ka'de sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

[59 /68]

Medîne-i Vidîn'de kal'ede hâric-i İzvor Mahallesinde müsâferet veçhi üzere iken bundan akdem hâlik olan Bakkâl Nîkola nâm hâlikin zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağla emîn-i beytü'l-mâl olan Vidîn nâzırı fahrü'l-akrân el-Hâc Mûsâ Ağa ma'rifetiyile ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî evâhir-i Muharremü'l-harâm sene sitte ve selâsîn ve mie ve elf

Ek 1: (Devamı)

Köhne potoh meblağ 19, Köhne yağmurluk meblağ 34, Bir mikdâr soğan 90, Zeyt yağı meblağ 20, Köhne heybe meblağ 25, Köhne çarık meblağ 30, Bir mikdâr (...) meblağ 9, Biraz pirinç meblağ 50, Biraz mercimek meblağ 10,

Biraz garâc meblağ 10, Bir mikdâr tuz meblağ 16, Biraz (...) meblağ 35, Biraz katrân meblağ 15, Bir (...) meblağ 21, Bir mikdâr sucuk meblağ 45, Cedîd (...) meblağ 18, Odun ‘araba 2 meblağ 60,

Sağır kantâr meblağ 30, Köhne tekne meblağ 5, Sağır sandık meblağ 6, Köhne mâi kürk meblağ 40, Hırdavât meblağ 40, Köhne sandık meblağ 12, Köhne çizme meblağ 15, Köhne şinik meblağ 8

Cem‘an yekûn-ı meblağ 672

Minhâ‘l-ıhrâcât: Resm-i ‘âdi meblağ 20, Kalemîye meblağ 9, Hüddâmîye meblağ 9, İhzârîye meblağ 6, Deyn-i müsbet-i Mehmed Beşe meblağ 45,

Deyn-i müsbet-i Ahmed Beşe meblağ 172, Resm-i emîn meblağ 67

Cem‘an yekûn-ı meblağ 328

Sahhü‘l-bâkî meblağ 344 Der-yed-i emîn

[60/ 69]

Serhadd-i İslâmîyede vâki‘ Vidîn Kal‘esi‘nde Mustafâ Pâşâ tâbyası ve fethü‘l-İslâm kapusu muhâfazasında olan ‘azebânı evvel cemâ‘atinin yevmî altmış akçe ‘ulûfe ile ağalık işbu râfi‘-i tevkî‘-i refi‘u‘ş-şân-ı hakânî kıdvetü‘l-emâsil ve‘l-akrân Ahmed bin Mustafâ zîde kadruhünün üzerinde iken fukarânın mevâcibleri ekl ve bel‘ ve itlâf eyledi deyü binyüzotuzdört senesinde ref‘ ve ağalık-ı mezbûru el-Hâc Haydar‘a tevcîh olunduğu kal‘e kaleminde derkenâr olunmağla mukaddemâ ‘azebân-ı evvel ağası olan Ahmed me‘mûr olduğu umûr ve husûsa bir vechile temşiyet ve nizâm verüb ve ‘uhdesinden gelmeye kâdir olmağla zabtına me‘mûr olduğu Vidîn nezâreti ve cizye ve emvâl-i sâirinin iki senelik hâlî görüldükde ‘uhdesinde olan emvâlden ba‘zı ağavât ve zâbitân ve cemâ‘atlere sene-i âtiye mevâciblerine mahsûb olmak üzere bir mikdâr akçe karz verüb elyevm zimmetlerinde olduğu müş‘ir hüccet-i şer‘îye olunmuş iken eshâb-ı ağavâtdan el-Hâc Haydar ve el-Hâc Yûsuf nâm nâm kimesne mücerred ağalığa tâlib olduklarından dürlü tezvîrât ile şirrete sâlik ve mezbûra gadr ve ta‘addî ve bühtân eylediklerinden başka mezbûrlar elyevm fukarânın mevâcibleri ekl ve bel‘ ve mezâlim-i sarîha ile nice fukarâya zulm ve gadr edüb fitne-i fesâda ikâz eylemekden bir an hâlî olmamalarıyla zikr olunan ‘azebân-ı evvel ağalığı yine merkûm Ahmed zîde kadruhüye îfâ kılınmak ricâsına ‘ulemâ ve zâbitân ve neferât mahzar etmeleriyle kal‘e-

Ek 1: (Devamı)

i mezbûre neferâtından bu def'a Devlet-i Aliyyeme gelenler dahi râzî ve hoşnûdlarınız deyü gelüb sâbikâ 'azebân-ı evvel ağası olan mûmâileyh Ahmed Ağa mukaddemâ hakkında isnâd olunan mevâdd-ı muhassal ifk ü iftirâ olub ancak kal'e-i mezbûrede hâlâ 'azebân-ı evvel ağası olan el-Hâc Haydar ve beşlüyân-ı sâlis ağası olan el-Hâc Yûsuf ve gönüllüyân-ı yesâr ağası olan İbrâhîm müttehid ve müttetik olub neferât fukarâsının 'avâtıf-ı 'aliyye-i pâdişâhîden ihsân olunan mevâciblerini ekl ve bel' ile zulm-i sarîha başka dâimen fitne ve fesâd etmekden hâlîolmayub nizâm-ı serhaddin ihtilâline müsebbib olmalarıyla ref' olunub diyâr-ı âhire nefy ve iclâ olunmaları (...) hâlden olduğunu takrîr eylemeleriyle mukaddemâ ref' olunan Ahmed'in hakkında isnâd olunan mevâdd-ı ifk ü iftirâ olub neferât fukarâsı kendüden râzî ve hoşnûd oldukları zâhir oldukları başka mezbûr neferât fukarâsına gadr üzere olub ve ihtilâl-i serhadde bâ'is oldukları için nâsıhbend olmaları muktezî olmağla mezbûr el-Hâc Haydar ve el-Hâc Yûsuf ve İbrâhîm diyâr-ı âhire nefy ve iclâd olunub fi-mâ ba'dehü kal'e-i mezbûreye gelmeyüb ve uğramamak şartıyla ağalıkları üzerinden ref' 'azebân-ı evvel ağalığı kemâ fi'l-evvel mârrü'z-zikr Ahmed zîde kadruhüye ibkâ ve tevcîh olunmak üzere mahalline kayd ve berâtı verilmek bâbında iftihârü'l-ümerâ-i ve'l-ekârim bi'l-fi'l başdefterdârim el-Hâc İbrâhîm dâme 'ulüvvühü 'arz ve telhîs eylemeğın telhîs mücebince ibkâ olunmak fermân olunması hakkında mezîd-i 'inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüb mûmâileyhimin telhîs ve binyüzotuzbeş senesi zî'l-ka'desinin yirmi üçüncü gününde bu berât-ı hümâyûn-ı 'izzetmâkrûnu verdim ve buyurdum ki mûmâileyh Ahmed bin Mustafâ zîde kadruhü varub kal'e-i mezbûrede cemâ'at-i mezbûrun ağası olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra müstehak olduğ yevmî altmış akçe 'ulûfesi sâir yoldaşlarıyla ma'an havâle oluna ol bâbda ref' olunan mezbûrlar ve taraf-ı âhirden dahl ve ta'arruz kılmayalar ve cemâ'at-i mezbûre mûmâileyhi üzerlerine ağa ve zâbit bilüb şer'e ve kânûna muvâfik sözünden taşra iş etmeyeler şöyle bileler 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâlis min Zî'l-ka'de sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

[61-62 /70]

Düstûrûn mükerremûn müşîrûn-ı müfahhamûn nizâmü'l-'âlem müdebbirü'l-umûrû'l-cumhûr-ı bi'l-fikrû's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib mümehhid-i bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyed-i ve'l-erkânü'-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahkûkûn bisinûf-ı 'avâtıfû'l-melikü'l-a'lâ Rûmili eyâletinin sağ kolunda vâki' vüzerâ-yı 'izâm edâmallahü te'âlâ iclâlühü ve a'zamü'l-ümerâi'l-kirâm efhamü'l-küberâi'l-fihâmulü'l-kadr ve'l-ihtirâm eshâbü'l-'izz-i ve'l-ihtişâm el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyet-i melikü'l-a'lâ beylerbeyisi dâme ikbâlühüm ve akzâ-yı kuzâtü'l-müslimîn-i evâlî-i vülâtü'l-muvahhidîn ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn râfi'u'l-i'lâmü's-şer'at-ı ve'd-dîn vârisü 'ulümü'l-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtas bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în mevâlî-i

Ek 1: (Devamı)

‘izâm zîdet fezâilühüm ve mefâhirü’l-ümerâi’l-kirâm merâci’u’l-küberâi’l-fihâm ulû’l-kadrve’l-ihtirâm el-muhtas bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-melikü’l-‘alâm sancak beyleri dâme ‘izzühüm ve mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma‘denü’l-fazl ve’l-keâm kâdîlar zîde fazlühüm ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân mütesellimler zîde kadruhüm tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki bundan akdem seng mürâhata-i bey’ ve şart ve evsata-i mu‘âmelât sitâları olan nukûd envâ’ının vezn ve ‘ayârı birbirlerinden tezâyüd ve noksân (...)lerinden kıymetlerinin tefâvütünü ‘adem-i temyîz ve teşhîslerinden nâşi (...)senedlerindegalat vâki’ olmağile nizâm-ı umûr-ı sikke-i müntehâb ve bu sebep ile envâl-i bey’ ve şîrâ’(...)ol dahi resîde-i sem’-i hümâyûn-ı hıdîvânem oldukda tab’-ı (...)perver-i pâdişâhânem muktezâsınca bu ihtilâl ve i’tilâlin ref’ ve izâlesi ve ‘âmme-i enâmın terakkîye varması için gerek sikke-i hümâyûnca müzeyyen ve mevsûm ve gerek keferi sikkesiyle madrûb ve mersûm nukûd envâ’ından her bir nev’i ma’rifet-i şer’le e eshâb-ı vukûf ve hayr(...) ma’rifetleriyle çâşnileri tutulub vezn ve ‘ayâr oldukda her bir cedîduğralı İstânbûlî altunu üç yüz doksan ve Mısır zincîrsi üç yüz otuz ve tuğralısı üç yüz on beş akçeve darbhâne-i ‘âmiremde kat’ olunan cedîd gurûşun her biri yüz yirmi ve yarımı altmış ve rub’u otuz ve cedîd zolta doksan akçeye ve sağ paranın kırkı bir gurûşa ve cedîd akçenin yüz yirmisi bir gurûşa ve yaldız altunu üç yüz yetmiş beş akçeye ve Macâr altunu üç yüz altmış akçeye ve sekiz buçuk dirhem gelen ‘atîk esedî gurûş yüz kırk dört akçeye ve sekiz buçuk dirhem bir denk gelen sîvlîye riyâl gurûş yüz seksen altı akçeye ve dokuz dirhem gelen kız gurûş yüz seksen bir akçeye ve ‘atîk zolta seksen sekiz ve yedi dirhem bir denk gelen polye gurûş yüz altmış üç akçeye ve iki dirhem gelen lepor-ı kebîr yirmi dört akçeye ve bir dirhem gelen lepor-ı sağîr on akçeye râyic olub ve min ba’d kırkık pâra râyic olmamak üzere ta’dîl ve tesvîye bulunduğu hüccet-i şer’îye olunub ve bu minvâl üzere hüsn-i nizâm vermekle ziyâde ve noksân ile takâs olunmayub bu hüsn-i nizâmın istimrâr ve devâmına ihtimâm olunmak için emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmuş iken sarrâf tâifesi ve ehl-i sükda ba’zıları ahz ve i’tâ ve bey’ ve şîrâlarında cedîd tuğralı İstânbûlî altununu dört yüz akçeye ve Macâr ve yaldız altunlarını ve sâir nukûdu dahi ta’yîn ve takdîr olunan bahâlarından ziyadeye ahz ve i’tâ ve kırkık pâra dahi te’âtî ile verilen hüsn-i nizâmın ihtilâline bâ’is ve bâdî ve tekrâr istikrâr-ı nizâm için emr-i şerîfimle tenbîh ve ibtidâr oldukca birkaç gün münkâd ve (...) yine muhâlefet ve ‘adem-i itâ’atleri zâhir ve bu siyâk üzere men’ ve zecrleri için bi’d-defa’ât tenbîhâtndan ve te’kîdâtı hâvî evâmîr-i şerîfem sâdır olmuş iken küllîyet ile memnû’ ve (...) olmayub ve cedîd tuğralı İstânbûlî altunun ziyadeye revâcında teve’üsen/tüvân müsâmaha olunmaktan nâşi ‘alenen beynlerinde dört yüz akçeye ahz ve i’tâlarından mâ’adâ keferi sikkesiyle olan altunu ve sâir nukûdu ta’yîn olunan bahâlarından ziyadeye ve kırk pârayı dahi alub vermeye başlamalarıyla bu (...)savâb men’-i küllî ile men’ ve memnû’ olmayanların tertîb-i cezâlarıyla hıfz-ı nizâm-ı bilâda ihtimâm olunmadığı hâlde nukûd-ı merkûmun bahâları gitdikce terakkî ve izdiyâd bularak emti’a

Ek 1: (Devamı)

ve eşyanın bahâlarının dahi terakkî ve izdiyâdlarına bâ'is ve bâdî ve fukarâ ve zu'afâ ve sâir 'ibâdullahın 'usret ve ıztırârlarına ve nizâm-ı umûr-ı bilâdın ihtilâl ve mesâibine müveddâ olacak vâki' ve nümâyânı olmağın fi-mâ ba'd fermân-ı vâcibü'l-id'ân-ı pâdişâhâneme mugâyir envâ'-ı nukûdu ta'yîn ve takdîr olunan bahâlarından ziyâde ve noksân ile te'âtî edenlerin ve kezalik kırık pârayı ahz ve i'tâ edenlerin verilen fetvâ-yı şerîfe mücebince bilâ te'hîr cezâları tertîb olunmak şartıyla mazâ mâ mazâ fehvâsınca cedîd tuğralı İstânbûlî altunu dört yüz akçeye 'alenen râyic ve darbhâne-i 'âmireme alub sâir nukûd mukaddemâ ta'yîn ve takdîr olunan bahâlarından bir akçe ziyâde ve noksân te'âtî edenler ahz ve habs ve (...) fetvâ-i şerîfe mücebince cezâsı tertîb olunmak için 'arz olunması fermân-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olmağın imdi işbu emr-i şerîfim sadr-ı a'zam ağalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Çerkesî Mehmed zîde kadruhü ile vusûlünde birer sûret-i mahkeme (...) de sicilâta yazub ve min ba'd ziyâde ve noksân te'âtî olunmamak için 'arz olunması ve kırık pâra râyic olmamak üzere tecemmü'î nâs olan mahallerde münâdîlere nidâ etdirüb ve bezzâzistân ve esnâf kethüdâlarına ve sarrâf tâifesine ve sâir tenbîhât lâzım olanlara muhkem tenbîh ve te'kîd ve her kim hilâfı üzere hareket etmektedir ise itâ'at-i emr ve şer' eylemediği için bilâ te'hîr cezâsı tertîb olunacağı mukarrer ve muhakkak olduğu cümleye tefehhüm ve'l-hâsıl bu nizâma mürâ'ât-ı Devlet-i Aliyyemin ehemmi umûrundan olmağla istikrâr ve devâbb-ı aksâ-yı murâd-ı pâdişâhânem olmağla bu tehdîd ve enzâr-ı mülûkânemin îfâ ve icrâsı musammem ve muhakkak olmağın bundan sonra 'özü ve 'illet ber taraf ve mukaddem olan tenbîhât-ı hümâyûnuma kıyâs olunmayub herkes basîret üzere hareket ve hilâfından ziyâde tehâşî ve mücânebet eylemeleri için işbu emr-i şerîfimin mazmûnu münîfi* gereği gibi i'lân ve işâ'at eylediklerinden sonra dâimâ tecessüs etdirmekten ve nezâretten hâlî olmayub her kim fermân-ı hümâyûnuma 'adem-i itâ'at ile gerek altun ve gerek sâir nukûdu ta'yîn olunan bahâlarından bir akçe ziyâdeye ahz ve i'tâ ve kırık pârayı te'âtî etmektedir ise alanı ve vereni ahz ve habs ve müstahak olduğu cezâsı tertîb olunmak için isim ve resimleriyle der-i devletmedârıma 'arz ve i'lâm eyleye hilâfına rızâ ve cevâz göstermekden begâyet ittikâ ihtirâz olunmak bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ibsâm ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûnuyla 'âmil olub hilâfından begâyet ihtirâz ve ictinâb eylesin şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâhir-i Şa'bânü'l-mu'azzama sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

[62/ 71]

Medîne-i Vidîn'de Pâşâ Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Osmân bin (...) nâm müteveffânın zevce-i metrûkesi Meryem binti Abdullah'dan gayrî zâhirde vâris-i ma'rûfu

Ek 1: (Devamı)

olamamağile emîn-i beytü'l-mâl olan fahrü'l-akrân Vidîn nâzırı el-Hâc Mûsâ Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâbi' 'aşara min Zî'l-hicce-i şerîfe sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Kaltârma meblağ 30, Sağır bakır meblağ 45, Müsta'mel kılıç meblağ 93, Sağır tüfenk meblağ 48, Çepe meblağ 6, Köhne kaltak meblağ 26, Köhne çuval meblağ 18, Köhne kozuh meblağ 45, Köhne çul meblağ 15, (...) meblağ 60,

Menzil-i mezbûr meblağ 3.000

Cem'an yekûn-ı meblağ 3.386

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 330, Resm-i 'âdî meblağ 84, Kalemîye meblağ 27, Hüddâmîye meblağ 25, İhzarîye meblağ 10, Dellâlîye meblağ 84, Resm-i emîn meblağ 330, Duyûn-ı müteferrika meblağ 200,

Deyn-i müsbet-i mihr-i müeccel meblağ 2.000

Cem'an yekûn-ı meblağ 3.090

Sahhü'l-bâkî meblağ 296 Der-yed-i emîn

[63 /72]

Medîne-i Vidîn'de cebeci neferâtından İbrâhîm Beşe ibni Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzîmü't-tevkîrde medîne-i mezbûre muzâfâtından Flordîn palankası sâlkinlerinden 'azebân-ı sâni ağası olan hâfizü'l-kitâb Mehmed Ağa ibni Halîl mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb binyüzotuzbir senesi rebî'u'l-evveli târîh ile müverrih işbu yedimde olan mûmzâ ve mahtûm bir kıt'a deyn temessükü nâtik olduğu üzere cihet-i deyn-i şer'den merkûm Mehmed Ağa zimmetinde dört yüz gurûş alacak hakkım olup meblağ-ı mezbûru merkûmdan talep eylediğimde edâda ta'allül etmektedir suâl olunub aliverilmesi matlûbumdur dedikde gıbbe's-suâl merkûm Mehmed Ağa cevâbında müddeî-i merkûme yedinde olan temessük mücebince ol mikdâr gurûş deyni olduğunu ikrâr lakin meblağ-ı mezbûr dört yüz gurûşdan üç yüz doksan gurûşunu târîh-i kitâbdan bir sene mukaddem müddeî-i mezbûra edâ edüb zimmetinde ancak on gurûş deynim bâkî kalmışdır suâl olunsun dedikde gıbbe'l-istintâk 'akîbü'l-enzâr mezbûr Mehmed Ağa'dan sıdk-ı makâline talep olundukda Flordîn sâkinlerinden 'udül-i ahrâr ricâlerinden Mehmed Çelebi ibni İbrâhîm ve Alemdâr Mehmed ibni Alî nâm kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub

Ek 1: (Devamı)

istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka müddeî-i merkûm Cebeci İbrâhîm Beşe yedinde olan temessük nâtik olduğu üzere merkûm Mehmed Ağa zimmetinde olan dört yüz gurûş hakkında üç yüz doksan gurûşunu Mehmed Ağa yedinden alub kabz eyledim zimmetinde meblağ-ı mezbûrdan ancak on gurûş hakkım bâkî kalmışdır deyü târîh-i kitâbdan bir sene mukaddem bizim huzûrumuzda ikrâr ve işhâd eyledi biz bu husûsu bu vech üzere şahidleriz şehâdet dahi etmekteyiz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'îye etdikde ba'de't-ta'dîl ve ve't-tezkîye şehâdetleri makbûl oduktan sonra meblağ-ı mezbûr gurûşu dahi merkûm Mehmed Ağa müddeî-i mezbûra teslim etmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis min Şevvâli'l-mükerrerrem sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl: Fahrü'l-akrân Abdullah Ağa, Yûsuf Efendî el-imâm, es-Seyyid Mehmed Çelebi, Hüseyin Beşe ibni Velî, Osmân ibni Mustafâ, Ömer Beşe ibni Hüseyin, İbrâhîm Beşe ibni Süleymân, Mehmed Ağa 'azebân-ı evvel

[63 / 73]

Medîne-i Vidîn'de Çavuş Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Alî Beşe ibni Abdullah nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Hadîce binti Mustafâ ile kendi i'tâk eden mevlâsı İstânbûllu el-muhzır Mehmed Çelebi'ye münhasıra olduğu şer'en zâhir oduktan sonra talep ve ma'rifetleriyle müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-âtî zikr olunur. Fî gurre-i Ramazân-ı şerîf sene hamse ve selâsîn ve miete ve elf

Turalı altun 12 meblağ 3.720, Sîm akçe meblağ 3.000, Sîm bıçak meblağ 230, Köhne kavuk meblağ 45, Köhne sarık meblağ 180, Sağır tüfenk meblağ 100, Köhne mâî kürk meblağ 300, Köhne kılıç meblağ 200, Köhne fişeklik meblağ 20,

Sağır sahân meblağ 68, Sağır sînî meblağ 90, Müsta'mel (...) meblağ 180, Köhne (...) meblağ 50, Müsta'mel bakır meblağ 4, Köhne don meblağ 90, Köhne makrame meblağ 20, Köhne (...) meblağ 20, Köhne çarşaf meblağ 20,

Köhne yorgan meblağ 170, Köhne peşkir meblağ 22, Köhne yasdık meblağ 15, Köhne don meblağ 10, Köhne döşek meblağ 250, Köhne kuşak meblağ 40, Köhne kilim meblağ 100, Def'a kilim meblağ 130, Köhne siyâh kapama meblağ 40,

Köhne çentiyân meblağ 90, Köhne kürk meblağ 170, Köhne 'antârî meblağ 90, Köhne gömlek meblağ 56 Köhne yasdık meblağ 3, Köhne sandık meblağ 50, Köhne sarı çizme meblağ 20, Müsta'mel fener meblağ 20, Müsta'mel bakır meblağ 90,

Ek 1: (Devamı)

Köhne ibrik meblağ 20, Bakır terâzî meblağ 150, Köhne harâr meblağ 20, Sağır kavs meblağ 30, Temür kürek meblağ 15, Sağır (...)meblağ 30, Köhne peşkir meblağ 4, Orta balta/belte meblağ 40, Köhne sarık meblağ 140,

Sağır tencere kapağıyla meblağ 90, Sîm kuşak meblağ 600, Sîm kemer kuşak meblağ 1.800, Derûn-ı dükkânda meblağ 1.200, Der-zimmet-i Süleymân Beşe meblağ 21.400, Der-zimmet-i Hârûn Yahûdî meblağ 11.280,

Ahmed Odabaşı meblağ 2.400, Boğoğ Ağa meblağ 960, Mustafâ Efendî meblağ 240, Der-zimmet-i zevce-i mezbûrda altun 10 meblağ 3.900

Cem'an yekûn-ı meblağ 54.158

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfin meblağ 3.000, Resm-i 'âdî meblağ 1.660, Kalemîye meblağ 180, Hüddâmîye meblağ 180, İhzârîye meblağ 120, Dellâlîye meblağ 318, Deyn-i müsbet-i Yahûdî meblağ 480,

Deyn-i müsbet-i mihr-i müeccel meblağ 3.000, Deyn-i müsbet-i ez-zevcetü'l-müteveffîye meblağ 1.500

Cem'an yekûn-ı meblağ 10.438

Sahhü'l-bâkî meblağ 43.720

Hissetü'z-zevetü'l-mezbûre meblağ 10.430, Hissetü'l-mevlâi'l-merkûm Mehmed Çelebi meblağ 33.290

[64/ 74]

Medîne-i Vidîn'de Orta Tuna Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mustafâ nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi Fâtıma binti Halîl ile vâlidesi Fâtıma Hatun'a liebeveyn er karındaşı Alî Ağa'ya münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık olduğundan sonra müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmü's-sâbi' min Şevvâli'l-mükerrem sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Gök bârgîr meblağ 2.640, Öküz 'arabasıyla meblağ 1.860, Yeşil küb meblağ 24, El ibrîği meblağ 270, Sacayak meblağ 18, Bâğ tahrası meblağ 30, Berâ(...) meblağ 45, Poloğ(...) meblağ 156,

Kebîr burğu meblağ 54, El bıçağı meblağ 27, Orta kantâr meblağ 180, Sağır kantâr meblağ 93,

Ek 1: (Devamı)

Sağır fener meblağ 9, Müsta‘mel çepe 2 meblağ 30, Müsta‘mel balta meblağ 66, Meşe meblağ 24,

Mûm sofrâsı meblağ 36, Köhne alaca kebe meblağ 105, Köhne yağmurluk meblağ 213, köhne destere meblağ 39, Köhne alaca potoh meblağ 213, Köhne mâî kürk meblağ 960, Kahve (...) meblağ 120, Meşterebe meblağ 75,

Sağî tencere kapağıyla meblağ 111, Tencere kapağı meblağ 39, Kebîr tencere kapağıyla meblağ 330, Müsta‘mel çoğum meblağ 306, Orta sînî meblağ 390, Müsta‘mel tava meblağ 180, Sîm kılıç meblağ 1.800, Def‘a kılıç meblağ 1.200,

Filinta meblağ 555, Kara kılıç meblağ 906, Piştollar meblağ 1.200, Köhne diz çakşırı meblağ 300, Fişeklik meblağ 93, Köhne alaca kebe meblağ 90, Sîm hançer meblağ 120, Sîm yüzük meblağ 30,

Müsta‘mel tekne meblağ 9, Sacayak meblağ 90, Ağaç sofrâsı meblağ 60, Sağır fûcı meblağ 9, Sağır çopur meblağ 18, Def‘a fûcı meblağ 48, (...) fûcısı meblağ 30, Sağır Fûcı meblağ 12,

Kebîr balta meblağ 30, Lahana fûcısı meblağ 60, Köhne (...) küreği meblağ 130, Öküz 1 meblağ 1.320, Mânda ineği ma‘ buzağı meblağ 1.560, Su sığır danası meblağ 1.680, Su sığır tosunu meblağ 150,

(...) ma‘ sağmal ma‘ kuzu ‘aded 340 meblağ 23.460, Kovan ‘aded 80 meblağ 7.620, Hisse-i âsiyâb meblağ 1.800, Boş sepet 210 meblağ 645, Yağ (...) meblağ 1.800, Yapağı kıyye 101 meblağ 960, Bıçakçı dükkânı meblağ 4.800,

Def‘a dükkân meblağ 4.200, Zirâ‘at için meblağ 1.440, Altun pârça 20 meblağ 360, İncü miskâl 2. (...) meblağ 1.200, Akçe kîsesi meblağ 240, Şeker (...) meblağ 480, İncü meblağ 1.080,

Biraz ipek meblağ 360, Der-zimmet-i Alî Ağa meblağ 240, Der-zimmet-i Süleymân Çelebi meblağ 1.800, Der-zimmet-i Velço zimmî meblağ 720, Bâğçe mahsulü meblağ 540,

Müsta‘mel (...) meblağ 600, Müsta‘mel (...) meblağ 180, Nukûd meblağ 7.200, Hânesi meblağ 19.740

Cem‘an yekûn-ı meblağ 109.680

Minhâ‘l-ihracât: Techîz ve tekfîn meblağ 5.280, Resm-i ‘âdî meblağ 3.060, Kalemîye meblağ 300, Huddâmîye meblağ 240, İhzârîye meblağ 100, Deyn-i müteferrika meblağ 414, Dellâlîye meblağ 2.160,

Ek 1: (Devamı)

Deyn-i müsbet mihr-i müeccel meblağ 12.000

Cem'an yekûn-ı meblağ 23.394

Sahhü'l-bâkî meblağ 82.282

Minhâ'l-ihracâtü's-sülüs: Ber-müceb-i vasîyetü'lmeşîyet-i berâ-yı hacc-ı şerîf sülüsü'l-meblağ el-mezbûr 28.762

Sahhü'l-bâkî li't-teslîm-i beyne'l-verese meblağ 57.524

Hissetü'z-zevcetü'l-mezbûre meblağ 14.381, Hissetü'l-ümmü'l-mezbûre meblağ 19.141, Hissetü'l-ümmü'l-mezkûr meblağ 24.102

[65 / 75]

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keâm mevlânâ Vidîn kâdisı zîde fazluhü tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Fîr/Feytoğlu Ahmed nâm kimesne südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub Vidîn'de sâkin dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden otuz dokuz bölüğün yazıcısı olan Mehmed nâm yeniçeri zimmetinde cihet-i şer'den memhûr temessükü mücebince binyüzotuz senesinde bin sekiz yüz gurûş alacak hakkı olmağla bundan akdem taleb eyledikde edâda ta'allül ve muhâlefet ve gadr murâd eyledüğün bildirüb zâbiti ma'rifetiyle şer'le görülüb yedinde olan temessük ve hüccet-i şer'îyesi mücebince sâbit ve müteveccih olan hakkı tahsîl ve icrâ-yı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ eyledüğü ecilden ma'mûlün bih temessükü ve hüccet-i şer'îyesi mücebince zâbiti ma'rifetiyle şer'le ihkâk-ı hak olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzere 'amel dahi mezkûru zâbiti ma'rifetiyle ihzâr-ı şer'e (...) mürâfî'a ve mukaddemâ bir def'a şer'le görülüb fasl olunmayan ahvâlleri tamâm-ı hakk-ı 'adâ üzere tefahhus ve takayyüd ve bu bâbda olan hüccet-i şer'îye ve temessüküne nazar edüb göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol bâbda muktezâ-yı şer' kadîm ve maznunu muvâfık-ı şer' olan hüccet-i şer'îye mücebince 'amel edüb dahi vech-i meşrûh üzere temessükü mücebince mezkûrun zimmetinde sâbit ve müteveccih olan hakk-ı hükm edüb bî-kusûr alıverüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eyleyüb min' ba'd şer'-i şerîfe ve hüccet-i şer'îyeye ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye ta'allül ve muhâlefet etdirmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emrim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fi evâil-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

[65 / 76]

Ek 1: (Devamı)

Bâ'is-i tahrîr-ı hurûf budur ki işbu binyüzotuzbeş senesinin rûz-ı hızır ibtidâsından hâlâ ber-vech-i mâlikâne (...)ve iltizâmında olan sevâhil-i nehr-i Tuna ve Rûmili duhân gümrüğü mülhakâtında Vidîn ve tevâbi'i iskeleleri kurâlarına gelen duhânın resm-i gümrükleri tarafımızdan vekîl nasb olunub kabzına me'mûr etdüğümüz işbu dârende temessük tâlib ve râgıb olan Halîl Ağa ve Ömer Ağa iştirâk ba'de'n-nasb olunub sipâriş olunmuşdur mezbûrun ve rabtına taraf-ı âhirden kimesne mâni' ve müdâhele olunmaya.

Vusile ileynâ evsat-ı Şevvâlû'l-mükerrem sene 1135

[65 / 77]

Medîne-i Vidîn'de muhâfazaya me'mûr olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden seksen üç cemâ'atin yoldaşlarından iken bundan akdem fevt olan Dâbâk Ahmed Beşe nâm müteveffânın zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağile emîn-i beytü'l-mâl olan yetmiş altı cemâ'atin çorbacısı Halîl Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-i mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmü's-sânî'aşara min Muharremü'l-harâm sene 1136

Köhne yasdık meblağ 60, Köhne siyâh kebe meblağ 93, Köhne yağmurluk meblağ 93, Def'a köhne kebe meblağ 80, Köhne çuka mintân meblağ 490, Def'a köhne dizlik meblağ 180, Köhne sandık meblağ 30, Köhne kılıç meblağ 205, Köhne tüfenk meblağ 200,

Hisse-i kazan meblağ 1.200, Boya meblağ 100, Yaprak çuval meblağ 180, Def'a boya meblağ 24, Müsta'mel yapağı meblağ 60, Köhne tekne ma' k... meblağ 180, Der-zimmet-i Osmân Beşe meblağ 150, Hâm deri meblağ 490,

Cem'an yekûn-ı mebağ 3.900

Minhâ'l-ihracât

Techîz ve tekfîn meblağ 360, Resm-i kısmet meblağ 117, Kâtibîye kaydîye meblağ 45, İhzârîye hüddâmîye 35,

Dellâlîye-i kâtibîye meblağ 75, Resm-i emîn-i beytü'l-mâl meblağ 390, Deyn-i müsbet-i icâr dükkân meblağ 460

Cem'an yekûn-ı meblağ 1.362

Sahhü'l-bâkî meblağ 2.538 Der-yed-i emîn

El-iş'ârü'l-vâkıfe fî'yevmü'l-hâdî 'aşare min Şa'bânü'l-mu'azzam li sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Ek 1: (Devamı)

Nân-ı ‘azîz derem ‘aded 130 meblağ 1, Lahm-ı erkek koyun kıyye 1 meblağ 8, kuzu ciğeri 1 meblağ 8, Tâze peynir kıyye 8 meblağ 5, Kaşkavâle* peyniri kıyye 1 meblağ 8, Revgan-ı sâde kıyye 1 meblağ 24,

Asel kıyye 1 meblağ 14, Mısır pirinci keyl 1 meblağ 105, Filibe pirinci keyl 84, Şem‘-i revgan kıyye 1 meblağ 18, Kara sâbûn kıyye 1 meblağ 12, Zeytûn yağı kıyye 1 meblağ 40, Zeytûn dânesi kıyye 1 meblağ ,

Kara üzüm kıyye 1 meblağ 12, Beglice kıyye 1 meblağ 15, Üzüm/İzmîr sâbûnu kıyye 1 meblağ 45, Sûd kıyye 1 meblağ 2, Yoğurt kıyye 1 meblağ 2, Lîmon suyu kıyye 1 meblağ 20, Tâze soğan derem 100 meblağ 1,

Sarımsak derem 100 meblağ 1, İçyağı kıyye 1 meblağ 8, Nohûd kıyye 1 meblağ 6, Simit derem 20 meblağ 1, (...)kıyye 1 meblağ 15, Katâyıf kıyye 1 meblağ 10, Nişâsta kıyye 1 meblağ 10, Baklavalık hâs dakîk kıyye 1 meblağ 5

[66 / 78]

Medîne-i Vidîn’de Bedreddîn Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffîye olan Fâtıma binti Abdullah nâm müteveffîyenin verâseti zevc-i metrûkesi Hasan Beşe’den gayrî zâhirde vâris-i ma‘rûfu olmamağile emîn-i beytû’l-mâl olan fahrû’l-akrân el-Hâc Mûsâ Ağa ma‘rifetiyle ve ma‘rifet-i şer‘le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zıkr olunur. Fî evâhir-i Şa‘bânü’l-mu‘azzam sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Sağîr fûcı meblağ 30, Sağîr sînî meblağ 12, Sacayak meblağ 19, Köhne harâr meblağ 12, Sağîr bakır meblağ 150, Sağîr tencere kapağıyla meblağ 150, Hamâm tası meblağ 30, Sağîr sahân meblağ 12, Müsta‘mel balta meblağ 30,

Köhne yasdık meblağ 79, Köhne yorgan meblağ 80, Köhne minder meblağ 190, Alaca....meblağ 140, Köhne çarşaf meblağ 50, Def‘a çarşaf meblağ 55, Peştemâl meblağ 20, Köhne havlu meblağ 30, Köhne gömlek 70, Köhne çenber meblağ 70,

Köhne ferâce meblağ 80, Köhne zıbûn meblağ 70, Köhne sâde meblağ 95, Köhne zıbûn meblağ 10, Köhne gömlek meblağ 25, Köhne kapama meblağ 175, Köhne bohça meblağ 15, Köhne peşkir meblağ 15, Köhne kuşak meblağ 30, İpek pârça 9 meblağ 129, Mest çift meblağ 15,

Köhne bohça meblağ 6, Sağîr sandık meblağ 9, Köhne kutu meblağ 6, Köhne bohça meblağ 10, Köhne don meblağ 30, Mihr-i müeccel meblağ 600, Hânesi meblağ 7.200

Ek 1: (Devamı)

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 600, Resm-i 'âdî meblağ 270, Kalemîye meblağ 60, Hüddâmîye meblağ 60, İhzârîye meblağ 45, Dellâlîye meblağ 234

Cem'an yekûn-ı meblağ 1.035

Sahhü'l-bâkî meblağ 8.644

Hisse-i zevc-i mezbûr meblağ 4.322, Der-yed-i emîn-i mezbûr 3.122

[66 / 79]

Medîne-i Vidîn'de muhâfazaya me'mûr olan dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden yetmiş altı cemâ'atin yoldaşlarından Köse Mehmed maktûlen fevt olub zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağile emîn-i beytü'l-mâl olan cemâ'at-i mezbûrun çorbacısı Halîl Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sânî ve 'ısrîn min Şevvâli'l-mükerrem sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Muhallifât:

Köhne destâr meblağ 18, Köhne mintân meblağ 26, Köhne mintân meblağ 15, Köhne kuşak meblağ 128, Köhne dizlik meblağ 30, Köhne fes meblağ 51, Köhne mintân meblağ 3, Köhne dizlik meblağ 15, Köhne sarık meblağ 215,

Köhne kal(...) meblağ 6, Köhne makrame meblağ 15, Köhne peştemâl meblağ 5, Köhne kürk meblağ 30, Köhne kîse/kebe meblağ 99, Köhne yağmurluk meblağ 150, Köhne tüfenk meblağ 981

Cem'an yekûn-ı meblağ 2.246

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 300, Harc-ı keşf meblağ 300, Resm-i 'âdî meblağ 50, Kalemîye meblağ 15, Hüddâmîye meblağ 15, Duyûn-ı müteferrika meblağ 150, Resm-i emîn 216

Sahhü'l-bâkî meblağ 790 Der-yed-i emîn

[67 / 80]

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l-'âlem müdebbirü'l-umûr-ı cumhûr-ı bi'l-fikr-ı s-sâkıb mütemmimü'l-enâm garâyü's-sâib-i bünyânü'devlet ve'l-ikbâl müşeyyed-i erkânü's-sa'âdet

Ek 1: (Devamı)

ve'l-iclâlû'l-mahfûz bisinûf-ı 'avâtûfû'l-a'lâ Vidîn muhâfızı olan vezîr pâşâ edâmallahü te'âlâ iclâlühü ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-hükkâm mevlânâ Vidîn kâdîsı zîde fazlühü tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kapucuoğullarından dârende-i fermân vâcibü'l(...)Mustafâ bin Receb Kapucuzâde südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub kazâ-i mezûrun ihtisâb ve ihzârîyesi Kapucuoğullarına mahsûs ve berât-ı şerîfimle bunun üzerinde olub kânûn-ı kadîm üzere kendüye 'âid olan ihtisâb ve ihzârîyesi rüsûmu hâlâ tarafından mühürlü temessükle vekîli nâm kimesne zabt ve ahz ve kabz murâd eyledikde hâlâ yeniçeri tâifesinden ba'zıları ber-vech-i şer'î zabtına muhâlefet ve mahsûlüne küllî gadr ve ta'addî üzere olduğun bildirüb kânûn-ı kadîm üzere kendüye 'âid olan ihtisâb ve ihzârîyesi rüsûmu vekîli mezbûra ahz ve kabz etdirilüb mezbûrları bî-vech-i muhâlefet ve ta'addî etdirmeyüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim ricâ etmeğın buyurdum ki hükm-i şerîfimle vekîl-i mezbûr vardıkda husûs-ı mezbûra tamâm mukayyedve temessüküne nazar edüb göresin 'arz olunduğu üzere kazâ-i mezbûrun ihtisâb ve ihzârîyesi Kapucuoğullarına mahsûs ve berât-ı şerîfimle bunun üzerinde iken hâlâ mezbûrlar bî-vech-i fuzûlî zabtına muhâlefet ve ta'addî eyledikleri vâki' ise ve anın gibi mahkemede (...)şer'le hükm olunan mâl makbûzunun kânûn üzere yüzde iki akçe resm-i ihzârîyesi(...) ve resm-i ihtisâbîyesin kadîmden muhtesib olanlar ne vechile zabt ve ahz ve kabz edegelmışler ise bunun vekîli mezbûra dahi zabt ve ahz ve kabz etdirüb min ba'd kânûn-ı kadîme ve temessüküne ve emr-i hümâyûn muhâlif-i mezbûrları ve âhiri bî-vech muhâlefet ve dahl ve ta'arruz etdirmeyüb men' ve def' eyleyesin mahsûlüne gadr olunmalu eylemeyesin (...)fi' olmayanları vukû'u üzere yazub Âsitâne-i sa'âdetime 'arz edüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emrim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâil-i şehr-i Rebî'u'l-evvel sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki işbu binyüzotuzbeş senesine mahsûb olmak üzere berât-ı şerîf-i 'âlîşân ile mutasarrıf olduğumuz Vidîn mukâta'asının ihtisâb ve ihzârîyesi tarafımızdan dârende-i temessük kırk dokuz (...) nin yoldaşlarından olan Ahmed Ağa'ya tefvîz olunub sene-i mezbûr muharremi guresinde sene tamâmına değın zabt ve vâki' olan mevâdd dahi 'âid olan rüsûmâtı kadîmden olageldüğü vech üzere mûmâileyhe ahz ve kabz etdirilmek sâdır olan fermân-ı 'âlî mûcebince tarafımızdan dahi işbu temessük ketb olunmuşdur vech-i meşrûh üzere ihtisâb ve ihzârîye mûmâileyh Ahmed Ağa'ya zabt etdirilüb âhiri dahl etdirmeyesin. Tahrîren fi't-târîhü'l-mezbûr

El-Hâc Mustafâ bevvâb-ı dergâh-ı 'âlî

Vidîn kâdîsı efendî yedinde olan fermân-ı 'âlî ve senedâtı (...) üzere zabt etdirile deyü buyuruldu

Ek 1: (Devamı)

[68 / 81]

Medîne-i Vidîn'de ticâret tarîkiyle mütemekkin iken duyûn-ı kesîreye mübtelâ olmalarıyla bundan akdem firâr ve gaybet eden Dâvid ve karındaşı Ovâş veledi Sinân nâm Acemlerin şirket üzere dükkânlarında mevcûd bulunan emti'a-i mütenevvi'alarıyla zimem-i nâsdan tahsîl olunan iki yüz gurûşlarını ahz ve kabz ve edâ-i duyûn-ı meşterleri için savb-ı şer'-i enverden bâ-hüccet-i şer'îye kayyım nasb ve ta'yîn olunan bâ'isü'd-defter Küçük Alî Beşe ma'rifetiyle beyne'l-fermâ taksîm olunan eşyâ ve nukûdlarıdır ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sânî min Cemâzîye'l-evvel sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Hatâyî/hatâbe 'antârî 30 gurûş 10 buçuk, Sandâl 'antârî 3 gurûş 2 rub' 1, Coğluk 32 gurûş 8, (...)li 3 gurûş 13 buçuk, Mâî Şâm alacası 3 gurûş 7, Cerme(...) 5 gurûş 12 buçuk, Peştemâl 4 gurûş 4, Diz peşkiri 3 gurûş 1 buçuk,

Tâtî 15 gurûş 3 rub' 3, Çuka serpuş 3 gurûş 1 buçuk, Diz peşkiri 1 gurûş 1, K(...) sarık 2 gurûş 3, Bürüncük gömlek 2 gurûş 3, Ş(...) top 1 gurûş 4, Ören şâh zırâ' 53 gurûş 31, Envâ' sandâl zırâ' 38 gurûş 19,

Zen çentiyânî 1 gurûş 2 rub' 1, Haleb sandâlı zırâ' 8 gurûş 3, Sarı derâî zırâ' 26 gurûş 5 rub' 1, Onluk 1 gurûş 5, Neftî çitak 1 gurûş 2 buçuk, Sîm hançer 1 gurûş 4, Envâ' kutnu zırâ' 13 gurûş 6 buçuk, Sarı kavuk 1 gurûş 1,

Ağayânî zırâ' 7 gurûş 3 buçuk, Envâ'-ı bohası 63 gurûş 110 rub' 1, Yeşil bez 8 gurûş 8, Sarı çizme 1 gurûş 1, Yorgan yüzü top 32 gurûş 33, Kâime hâne top 4 gurûş 14, Mûmî çenber dekrem 30 gurûş 19 buçuk, Kâime hâne top 1 buçuk gurûş 6,

Bohası çentiyân 5 gurûş 5, Beden kürk/kürek kabı 2 gurûş 2, Sağîr 'antârî 2 gurûş 2, Alaca mintân 2 gurûş 2, Köhne yelek 1 pâra 20, Siyâh d(...) 1 pâra 25, Mâî ipek pâra 20, Çuka zırâ' 3 gurûş 6,

Basma top 3 buçuk gurûş 3, (...) gurûş 3, Hind (...)si gurûş 1 buçuk, Londerîne gurûş 3, B(...) kuşak 1 pâra 15, Hırdavât gurûş 3, İbrişîm dökme gaytân gurûş 8,

Basma top 21 gurûş 21, Hamâm gömleği 1 gurûş 5, Zenne zıbûnu 2 gurûş 6, Mânçe 'antârî 2 gurûş 2, Def'a 'antârî 5 gurûş 6 rub' 1, Yeşil kapama 1 gurûş 2, Mânçe alacası 2 gurûş 2 buçuk, Cedîd döşek 1 gurûş 2 rub' 1,

Beyâz bohası top gurûş 1 rub' 1, Sağîr bohası kapama 2 gurûş 2 buçuk, Yorgan yüzü 5 gurûş 3 buçuk, Beyâz bohası top 4 gurûş 4, Astâr top 7 gurûş 8, Dülbend değirme 3 gurûş 7, Onluk 1 gurûş 1, Dülbend değirme 2 gurûş 1 buçuk,

Ek 1: (Devamı)

(...) top 1 gurûş 4, Köhne gömlek 1 pâra 20, Pamuk bezi top 1 gurûş 1, Mâî nebeş 1 gurûş 3, Basma pârçaları pâra 20, Köhne beyâz ihrâm pâra 10, Köhne şivli pâra 30, Köhne beyâ kebe pâra 1 pâra 20,

Al kalpak 1 pâra 30, Köhne alaca ‘antârî 1 gurûş 1 buçuk, Kara kılıç 2 gurûş 3, Kebîr tüfenk 1 gurûş 3, Köhne kilim 3 gurûş 3, Köhne perde pâra 15, Köhne yağmurluk 1 pâra 15, Köhne nebeş pâra 20, Astâr pârçaları pâra 17

Cem‘an yekûn-ı eşyâ gurûş ‘aded 489 pâra 17

Zimemden tahsîl olunan nukûd gurûş ‘aded 200

Cem‘an yekûn-ı gurûş ‘aded 689 pâra 17

Harcü‘l-mesârifü‘l-lâzime Der-yed-i kayyımü‘l-mezbûr Alî Beşe gurûş ‘aded 30 Yalnız otuz gurûşdur.

Sahhü‘l-bâkî et-taksîmbeyne‘l-fermâ ‘alâ tarîku‘l (...) gurûş ‘aded 659 Yalnız altı yüz elli dokuz gurûşdur.

Deyn-i müsbet-i on üçüncü bölükden Alî Beşe ibni Yûsuf ber-mûceb-i temessük ve ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 75 Mine‘l-‘armâ gurûş ‘aded 66, Deyn-i müsbet-i cebeci Nasûh Beşe ber-mûceb-i temessük ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 180 Mine‘l-‘armâ gurûş 159, Deyn-i müsbet-i yirmi iki bölükden Mehmed Beşe ibni Mahmûd ber-mûceb-i temessük ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 190 Mine‘l-‘armâ gurûş ‘aded 168, Deyn-i müsbet Sofyalı Dâvîd Yahûdî ber-mûceb-i temessük ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 35 Mine‘l-‘armâ gurûş ‘aded 20,

Deyn-i müsbet yetmiş dokuz cemâ‘atden Ömer Beşe ibni Sâlih ber-mûceb-i temessük ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 145 Mine‘l-‘armâ/fermâ gurûş ‘aded 128, Deyn-i müsbet kırk bölükden Mustafâ Beşe ibni Alî ber-mûceb-i temessük ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 80 Mine‘l-‘armâ/fermâgurûş 70, Deyn-i müsbet Küçük Alî Beşe ber-mûceb-i temessük ba‘de‘t-tahlîf gurûş ‘aded 40 Mine‘l-‘armâ gurûş ‘aded 35

Duyûn / Yekûn-ı meblağ gurûş ‘aded 745 Kebîr defter gurûş ‘aded 745

Bâlâda mastürü‘l-esâmî olan eshâb-ı duyûna vech-i meşrûh üzere gurebâdan hisselerine isâbet eden haklarını gâibân-ı mezbûrânın eşyâ-i zimemden tahsîl olunan nukûdlarına vazı‘u‘l-yed olan kayyım-ı mezbûr Alî Beşe yedinden alub kabz edüb yedlerimizde olan temessükleri zahrîye eyledik

Ek 1: (Devamı)

kayyım-ı mezbûrun vâzı'ı'l-yed olduğu gerek eşyâ ve gerek nukûd akçeden zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmamışdır dediklerinde gibbe't-tasdîku's-şer' bu mahalle şerh verildi. Fî't-târîhü'l-merkûm (...) merkûm

[69 / 82]

Medîne-i Vidîn'de Karamân Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem müteveffıye olan Mü'mine binti İbrâhîm nâm müteveffıyenin verâseti metrûkesi zevci Alî ibni Abdullah'dan gayrî zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağıle emîn-i beytü'l-mâl olan Vidîn nâzırı fahrü'l-akrân Mûsâ Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi'l-ısrîn min Receb-i şerîf sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Yeşil kürk meblağ 90, Köhne zıbûn meblağ 84, Köhne sandâl meblağ zıbûn meblağ 99, Köhne gömlek meblağ 120, Köhne don meblağ 50, Köhne şâl meblağ 27, Köhne ferâce meblağ 80, Köhne çarşaf meblağ 40, Köhne yasdık meblağ 75, Köhne döşek meblağ 92,

Köhne tava meblağ 15, Sağır sandık meblağ 9, Köhne tezgâh meblağ 11, Bez zırâ' 2 buçuk meblağ 11, Diğer bez zırâ' 20 meblağ 9, Köhne çakşır meblağ 9, Kozme iplik/ipek meblağ 420, Köhne bohça meblağ 5, Miihr-i müüeccel meblağ 1.200

Cem'an yekûn-ı meblağ 2.729

Minhâ'l-ıhrâcât:

Techîz ve tekfîn meblağ 500, Resm-i 'âdî meblağ 75, Kalemîye meblağ 15, Hüddâmîye meblağ 15, İhzârîye meblağ 9, Dellâlîye meblağ 30, Hammâlîye meblağ 18, Duyûn-ı müteferrika meblağ 252, Resm-i emîn meblağ 275

Cem'an yekûn-ı meblağ 1.169

Sahhü'l-bâkî 1.560

Hisse-i zevc-i mezkûr meblağ 780 Bâkî meblağ 780 Der-yed-i emîn

[69 / 83]

Medîne-i Vidîn'de Pâşâ Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Mehmed ibni Hüseyin nâm müteveffânın verâseti zevce-i Fâtıma binti Abdullah ile sulbîye-i kebîre kızı Havvâ ve sulbîye-i sağıre kızı Emîne münhasıra olduğu şer'an zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra müteveffâ-yı mezbûrun tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sâlis ve

Ek 1: (Devamı)

‘ısrîn min şehri Receb sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

İnek ma‘ buzağı meblağ 720, Kebîr tüfenk meblağ 280, Kara kılıç meblağ 250, Fişeklik meblağ 10, Köhne kuşak meblağ 30, Sağır sahân meblağ 105, Köhne çoçır meblağ 165, Sağır lenger 2 meblağ 45,

Sağır sînî meblağ 76, Köhne balta meblağ 40, Köhne leğen meblağ 115, Köhne çoltâr meblağ 70, Köhne kürk meblağ 100, Köhne yağmurluk meblağ 20, Keser ma‘ destere meblağ 75, Köhne kalpak meblağ 124,

Köhne yeşil dolam meblağ 310, Köhne yeşil kürk meblağ 450, Köhne ‘entârî meblağ 150, Köhne Çarga meblağ 70, Köhne (...) meblağ 70, Köhne (...) meblağ 210, Köhne gömlek ma‘ don meblağ 100, Hırdavât meblağ 40

Der-zimmet-i Musafâ Ağa meblağ 195, Der-zimmet-i Alî Bey meblağ 195, Der-zimmet-i Hasan Ağa meblağ 240, Der-zimmet-i Avrâm meblağ 1.080, Menzilhâne meblağ 3.600

Cem‘an yekûn-ı meblağ 8.545

Minhâ‘l-ıhrâcât:

Resm-i ‘âdî meblağ 210, Kalemîye meblağ 60, Hüddâmîye meblağ 60, İhzârîye meblağ 45, Dellâlîye meblağ 210, Hammâlîye meblağ 18, Duyûn-ı müteferrika meblağ 45

Deyn-i müsbet mihr-i müeccel meblağ ez-zevcetü‘l-müteveffîye meblağ 4.000, Deyn-i müsbet mihr-i müeccel ez-zevcetü‘l-mezbûre meblağ Fâtıma meblağ 3.000

Cem‘an yekûn-ı meblağ 6.645

Sahhü‘l-bâkî meblağ 900

Hisse-i zevcetü‘l-mezbûre meblağ 112, Hisse-i binti kebîre meblağ 394, Hisse-i binti sağıre meblağ 394

[69 / 84]

Dârü‘l-cihâd ve‘l-mücâhidîn medîne-i Vidîn mahallâtından Kapan Câmî‘i Mahallesi sâkinlerinden işbu bâ‘isü’ (...) Abdullah Beşe ibni Alî nâm kimesne meclis-i şer‘-i hatîr-i lâzımü‘t-tevkîrde takrîr-i kelâm ve şer‘i‘l-merâm edüb işbu hâzîre-i bi‘l-meclis Âişe binti Abdullah nâm sağıre ile vâlidisi olmamağla (...) alub lakin sağıre-i mezbûrenin nafaka ve kisveye eşedd ihtiyacı olmağla kıbel-i

Ek 1: (Devamı)

şer‘den (...) ma‘rûf nafaka ve kisve bahâ karz ve takdîr olunması matlûbumdur dedikte hâkim-i mevki‘-sadr-ı kitâb (...) Hasan Pâşâ hazretleri dahi sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve ve lâzım-ı zarûriyesi için târîh-i kitâbdan beher yevm ikişer pâra karz ve takdîr buyurub meblağ-ı ma‘rûz-ı mezbûru sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve ve sâir levâzım-ı zarûriyesine harc ve sarf ve lede‘l- ihtiyâc istidâneye ve (...) min lehü‘t-taleb üzerine rücû‘a mezbûr Abdullah Beşe‘ye izn birle mâ- vak‘a bi‘t-taleb ketb olundu. Fî evâil-i Muharremü‘l-harâm li sene hamse ve selâsîn ve miete ve elf

Şuhûdü‘l-hâl:Kapan Câmi‘i imâmı Efendî, es-Seyyid Alî ibni Abdülkerîm, Remâdî Efendî ibni Abdürrahîm, (...)bin Abdullah ve gayruhüm

[70 / 85]

Dergâh-ı ‘âlî cebecibaşısı vekîli Mustafâ Ağa ahâl-i-i merkûmun iltimâslarıyla üzere zâyî‘ olmamak şartıyla mevcûd-ı cebehâneden bir kazgan verile deyü buyuruldu. Fî 24 min Rebî‘u‘l- evvel sene 1135

Devletlü sa‘âdetlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun hâlâ Arçâr palankasında müceddeden binâ olunan Câmi‘-i Şehriyârî Mahallesi fukarâsının ‘arz-ı hâlleri budur ki bu kûlları âhir diyârlardan gelüb palanka-i mezbûrede tavattun etmiş fukarâlardan olduğumuzdan bi emrillahi te‘âlâ bir cenâzemiz vâki‘ oldukda meyyit gasline su istemek için bütün palanka ahâlisinde bir kazgan bulunmamağla bir kazgana ziyâde muhtâc fukarâları olduğumuzdan merâhim-i ‘aliyyelerinden mercûdur ki bu cümle fukarânın nezâretiyle câmi‘-i mezbûrun kayyımında hıfz olunmak üzere Vidîn cebehânesinden bir kazgan ihsân buyurulmak bâbında fermân-ı şerîfleri niyâz olunur. Bâkî fermân devletlü sultânım hazretlerindedir.

Ahâl-i palanka-i Arçâr

[70/ 86]

Kıdvetü‘l-kuzât ve‘l-hükkâm ma‘denü‘l-fazl ve‘l-keâm mevlânâ Vidîn kâdisı zîde fazluhü tevkî‘-i refî‘-i hümâyûn vâsıl olıcak ma‘lûm ola ki Vidîn kazâsında vâki‘ dârendegân-ı fermân-ı âlî kürekçibaş Sîmo ve ve ve ve ve ve nâm kimesneler rükkâb-ı hümâyûnuma ‘arz-ı hâl edüb yine kasaba-i mezbûrdan Yahûdî ve ‘abâcî tâifesinden ba‘zıları kürekçilik sınıfında üstâda varub hizmet edüb usta ve yiğitbaşı ve kethüdâları ma‘rifetiyle başka çıkmayub hâm-dest iken kürekçilik işleyüb bunların sınıfları umûruna karışub ihtilâl verüb kâr ve kesblerine muhâlefet edüb ta‘addî üzere oldukları bildirüb men‘ ve def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıklarında husûs-ı mezbûra tamâm-ı hak ve ‘adl üzere mukayyed

Ek 1: (Devamı)

olub göresin mezbûrlar üstada varub hizmet edüb tekmîl san'at etmekle usta ve yiğitbaşı ve kethüdâları ma'rifetiyle başka çıkmayub hâm-dest ise bunların san'atları umûrlarına karışdırmayub ol vechile ta'addîleri men' ve def' eylesin min ba'd kânûn ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş etdirmeyüb işlemeyenleri isim ve resimleriyle vukû'u üzere yazub 'arz ve i'lâm edüb husûs-ı mezbûr için bir dahi emr-i şerîfim varmalu eylemeyesin şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi evâhir şehr-i Ramazân sene seb'a ve 'ışrîn ve mie ve elf

Sahrâ-yı Edirne

[70 / 87]

Medîne-i Vidîn'de Çavuş Mahallesinde sâkin iken bundan akdem müteveffîe olan Hanîfe binti Abdullah nâm hatunun verâseti zevci Alî Beşe ibni Abdullah ile liebeveyn er karındaşı kızı Fâtıma binti Sâdık nâm hatuna münhasıra olduğu şer'an zâhir olduktan sonra taleb ve ma'rifetleriyle müteveffîye-i mezbûrenin tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sâbi' min Cemâziye'l-evvel sene hamse ve selâsîn ve miete ve elf

Kebîr yasdık meblağ 96, Sarı yorgan meblağ 255, Mâî kilim meblağ 180, Mâî velençe meblağ 210, Halı seccâde meblağ 240, Köhne kebe meblağ 60, Sağır sahân meblağ 435, Orta (...)meblağ 240, Tencere kapağıyla meblağ 240, Sağır leğen meblağ 150, Köhne el ibriği meblağ 120,

Sağır tepsî meblağ 120, Hamâm tası meblağ 30, Çallık meblağ 60, Köhne tas meblağ 60, Sağır (...)meblağ 60, Köhne zenne zıbûnu meblağ 90, Cedîd (...)meblağ 180, Köhne gömlek 240, Bohası 'entârî meblağ 150, Siyâh kapama meblağ 360,

Zenne zıbûnu meblağ 240, Baş bezi meblağ 75, Gömleklik bez meblağ 300, Diz peşkiri meblağ 90, Sağır sandık meblağ 30, Sağır makrame meblağ 78, Köhne bohça meblağ 45, Köhne peştemâl meblağ 30, Sîm kemer kuşak meblağ 1.800, Sîm halhal meblağ 127,

Altun (...)meblağ 960, havlu makramesi meblağ 60, Zenne zıbûnu meblağ 60, Köhne bohça meblağ 30, Sandal kapama meblağ 480, Hatâyî/hatâbe kaftân meblağ 720, El..... meblağ 240, Köhne çenber/çakşır meblağ 45, Sandâl bohça meblağ 90, Köhnemeblağ 30,

Köhne yaşmak meblağ 15, Köhne şâl meblağ 60, Sandâl 'entârî meblağ 330, Beyâz zıbûn meblağ 60, Köhne bohça meblağ 30, Köhne peşkir meblağ 165, Mâî kürk meblağ 60, Köhne ferâce meblağ 120, Pârça ipek meblağ 240, Köhne döşek meblağ 240,

Köhne çakşır meblağ 15, Köhne sandık meblağ 150, Köhne sandık meblağ 45, Kebîr tepsî meblağ 180, Kelâmullah (...)si meblağ 720, Cedîd gömlek bez meblağ 180, Köhne (...)cak meblağ 15

Ek 1: (Devamı)

Cem'an yekûn-ı meblağ 11.736

Minhâ'l-ıhrâcât:

Techîz ve tekfîn meblağ 1.200, Resm-i 'âdî meblağ 730, Kalemîye meblağ 90, Hüddâmîye meblağ 90, İhzârîye meblağ 50

Sahhü'l-bâkî li't-teslîm-i beyne'l-verese meblağ 9.576

Hissetü'z-zevcû'l-mezbûr meblağ 4.788, Hissetü'l-mezbûre Fâtıma meblağ 4.788

[71 / 88]

Tâife-i kassâbân el-vâkî' fi gurre-i Muharremü'l-harâm sene 1135

Kassâbbaşı Hüseyin Beşe, Baba Alî Beşe, Hasan Beşe, Halil Beşe, Usta Ahmed, Abdullah Beşe c 16, Topcu Mehmed Beşe,

Kâsım Beşe cebeci, Mehmed Beşe 64 cemâ'at, Mustafâ Beşe 67, Sâlih Beşe bölük 49, Mehmed Beşe cemâ'at 35, Hasan Beşe cemâ'at 94, Rıdvân Beşe cemâ'at 15,

Hasan Beşe cemâ'at 35, Ahmed Ağa, Mehmed Beşe cemâ'at 85, Diğer Mehmed Beşe cemâ'at 82, Mustafâ Beşe 18, es-Seyyid Ahmed Beşe cemâ'at 94,

El-Hâc İbrâhîm cemâ'at 64, Doruk Beşe bölük 26, Ebûbekir Ağa bölük 49, Mahmûd Beşe bölük 2, Hasan Beşe bölük 38, Def'a Hasan Beşe bölük 49,

Deli İbrâhîm bölük cemâ'at 64, (...)bayraklarından çiğir ma' sarma pâra 1 / Tâze peynir kıyye 1 meblağ 5 / Kaşkavâl peyniri kıyye 1 meblağ 8 / Yahyâ Beşe Hasekî bölük 14 Fî 11 min Şa'bân sene 1135 Lahm-ı koyun erkek kıyye 1 meblağ 8, Lahm-ı kuzu kıyye 1 meblağ 8

Mezbûrûn kassâbların yüzotuzbeş senesi muharremü'l-harâmı guresinden bir sene tamâmına değin müzâyaka çekilmemek üzere birbirlerinde binefsihi kefil olmuşlardır. Fî min Muharrem sene 1135

Cümle kassâblar taleb ve ma'rifetleriyle Hüseyin Beşe kassâbbaşı nasb ve ta'yîn olunduğu bu mahalle kayd şude. Hurrire fi 23 min Şa'bân sene 1135

El-iş'ârü'l-vâkıfe fi âhir-i muharremü'l-harâm li sene hamse ve selâsîn ve miete ve elf

Nân-ı 'azîz derem 'aded 110 meblağ 1, Simit derem 'aded 60 meblağ 1, (...)gâhî kıyye 1 meblağ 15, Nân-ı hâs derem 'aded meblağ

Ek 1: (Devamı)

Î'lâm mûcebince fi-mâ ba'd düstûrû'l-'amel olmak üzere sicil-i mahfûza kayd olunmak bâbında buyruldu. Fî 7 min Saferû'l-hayr sene 1135

[71 /89]

Medîne-i Vidîn'de hâric-i kal'ede hâric-i Kobnik Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem hâlik olan Lâzâr nâm hâlikin zevce-i metrûkesi Yeven'nden mâ'adâ zâhirde vâris-i mevrûsu olmamağıle emîn-i beytû'l-mâ' olan Vidîn nâzır Ahmed Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi's-sânî ve 'ısrîn min Cemâziye'l-ülâ sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Lahana fuçısı meblağ meblağ 39, Sağır fuçı meblağ 6, Orta (...)meblağ 150, Sağır (...)meblağ 129, Köhne balta meblağ 20, Köhne çapa meblağ 30, Köhne varga meblağ 36, Sağır sandık meblağ 18, Köhne 'aba dolama meblağ 48, Köhne kürk meblağ 21, Köhne kalpak meblağ 6,

Köhne kerşef- meblağ 45, Köhne yasdık meblağ 54, Köhne sandık meblağ 26, Köhne potoh meblağ 42, Köhne döşek meblağ 108, Köhne tava meblağ 51, Sacayak meblağ 9, Kebîr voz meblağ 960, Bâğ dönüm 2 meblağ 2.640, Orta kazan meblağ 4.080

Cem'an yekûn-ı meblağ 8.505

Minhâ'l-ihracât:

Resm-i 'âdî meblağ 200, Kalemîye meblağ 80, Hüddâmîye meblağ 60, İhzârî^ye meblağ 40, Dellâliye meblağ 212, Hammâliye meblağ 27, Resm-i emîn meblağ 800, Masraf-ı müteferrika meblağ 61

Sahhü'l-bâkî meblağ 7.014

Deyn-i müsbet İbrâhîm meblağ 5.880 'ani'l-'armâ meblağ 4.282, Deyn-i müsbet Ahmed Beşe meblağ 720 'ani'l-'armâ meblağ 520, Deyn-i müsbet-i Mehmed Beşe meblağ 1.800 'ani'l-'armâ meblağ 1.019, Deyn-i müsbet-i Sîmo 1.560 'ani'l-'armâ meblağ 956, Deyn-i müsbet-i Körke meblağ 390 'ani'l-'armâ meblağ 230 Sahh

[71 / 90]

Orta Tuna Câmi'-i vakfi toprağında vâki' Çavuş Alî Beşe'nin tasarrufunda olan menzilin 'arsası câmi'-i mezbûrun vakfi olmağıla 'arsa-i mezbûre için câmi'-i şerîfe beher yevmde onar akçe ki bir senede bir gurûş olmak üzere binyüzotuzaltı senesi receb-i şerîf gurrelerinden câmi'-i mezbûre mütevellîlerine verilmek üzere sicil-i mahfûza kayd olundu. Hurrîre fi gurre-i Receb sene 1136

Ek 1: (Devamı)

Şuhûdü'l-hâl: Belgrâdî Mahmûd Efendî, İbrâhîm el-muhzır, Süleymân Çavuş ve gayruhüm

[72 / 91]

Bundan akdem kayın atasını katl eylediği vech-imeşrûh üzere sâbit olub kal'e band olan Mehmed Beşe'nin nefesine ve hîn-i mütâlebede huzûr-ı şer' ihzarına zevcesi ve maktûl-i mezbûrun Beşli Ahmed'in sulbiye kızı Mâvî Hatun kefil olmağla bu mahalle kayd şude. Fî 12 min Cemâziye'l-evvel sene 1135

Şuhûdü'l-hâl: Başçavuş Ağa, Ahmed Efendî el-imâm kâtib-i Mustafâ Pâşâ, el-Hâc Hüseyin ibni Alî, el-Hâc Yûsuf ibni Abdullah, el-Hâc Hüseyin ibni Mustafâ ve gayruhüm

[72 /92]

Vidîn Kal'esi hâricinde vâki' İstânbûl kapusu cânibinde bundan akdem İsmâ'îl alaybeyi binâ eylediği mescid-i şerîf için mahalle ifrâz ve ta'yîn olunması bâbında hâlâ Vidîn muhâfızı vezîr-i mükerrerrem Mustafâ Pâşâ hazretleri taraflarından fermân-ı şerîf-i 'âlîşân sâdır olmağın imtisâlen-lehü savb-ı şer den mahall-i mezbûra varılub zeyl-i kitâbda mastûrû'l-esâmî olan müslimîn ile bundan akdem Vidîn muhâfızı olan vezîr-i mükerrerrem Mustafâ Pâşâ hazretlerinin binâ eylediği câmi'-i şerîf ve ma'bed-i münîf mahallesi olan Tunavîçe sudûru hâricinde olan mahalle her ne mikdâr ise mescid-i şerîfe mahalle olan münâsib görülmekle ber-mûceb-i (...) mahalle ta'yîn olunub fî-mâ ba'd Mustafâ Pâşâ Câmi'-i şerîfi imâmı olan Ahmed Efendî mahalle-i mezbûreye müdâheke etmeyüb mescid-i şerîfin imâmı olan Hüseyin Halife dahi Tunavîçe hudûdu dâhilinde olan Mustafâ Pâşâ Mahallesiine müdâhele etmemek üzere savb-ı şer'den tenbîh olunmuşdur. Hurrîre fî 28 min Recebû'l-ferd sene 1135

Şuhûdü'l-hâl: Müftî-i sâbık eş-Şeyh Mustafâ Efendî, Umdetü'l-müderresinü'l-kirâm Abdullah Efendî, Müezzinbaşî el-Hâc Alî, Mahmûd Efendî, Ahmed Efendî el-İmâm, İbrâhîm el-muhzır ve gayruhüm

[72 / 93]

Dârü'l-cihâd ve'l-mücâhidîn mahrûse-i Vidîn Kal'esi hâricinde İstânbûl kapusu İsmâ'îl Alaybeyi nâm sâhibü'l-hayrın binâ eylediği mescid-i şerîfe mahalle ta'yîn olunmak bâbında hâlâ kal'e-i mezbûrede muhâfız olan düstûr-ı mükerrerrem müşîr-i müfahham nâzîmü'l-'âlem vezîr-i mükerrerrem ve devletlü sa'âdetlü Mustafâ Pâşâ hazretleri taraf-ı 'aliyyeleri tarafından sâdır olan buyuruldu-i şerîfleri mücebince savb-ı şer'-i enverden Mevlânâ Abdülbâkî Efendî ibni Mehmed Efendî irsâl olunub ol dahi sâbıkâ kal'e-i mezbûre muhâfızı vezîr-i rûşen-i zamir sa'âdetlü Mustafâ Pâşâ binâ eyledikleri câmi'-i şerîf ve ma'bed-i münîfe varub 'akd-i meclis-i şer' eyledikte mescid-i

Ek 1: (Devamı)

mezbûrun imâmı Hüseyin Halîfe ve müezzini İsmâ'îl ve kayyımı Alî ve cemâ'atlerinden Mustafâ Beşe ve Yahyâ Beşe ve Bayrakdâr Mustafâ ve İmâmoğlu ve Mehmed Beşe ve Baba Hüseyin ve Hasan ve İbrâhîm ve Osmân ve sâirleri meclisle ma'kûd-ı mezbûrda hâlâ câmi'-i mezbûrda imâm ve hatîb olan işbu sâhibü'l-kitâb Ahmed Efendî ve cemâ'atlerinden Monlâ Şa'bân ve kayyım Monlâ Şa'bân ve kahveci Alî Beşe ve berber usta Hasan ve Kara Mustafâ Beşe ve Ramazân Beşe ve Mehmed Beşe ve Hüseyin Ağa ve Kara Osmân ve Baba Zito* ve Osmân Beşe ve sâirleri mahzarları üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb hâlâ bâ berât-ı şerîf-i 'âlîşân imâm olduğum mescid-i şerîf için yedimde olan buyuruldu-i şerîf mücebince Mustafâ Pâşâ Mahallesinden mahalle ifrâz ve ta'yîn olunması matlûbumdur dediklerinde gıbbe's-suâl merkûm Ahmed Efendî ve cemâ'atleri cevâblarında vezîr-i müşârûnileyh câmi'-i mezbûru binâ eylediklerinde sene-i merkûmede hâkim-i şer' olan Abdürrahîm Efendî ve cemâ'at-i müslimîn ile Tunavîçe ta'bir olunur nehr-i sağîrin ihâta eylediği mikdâr yeri ve Kıbtîyân mahallesini câmi'-i mezbûra mahalle olmak üzere ta'yîn ve tahsîl ve tahdîd edüb sene-i mezbûreden târîh-i kitaba gelince hudûd-ı merkûma vâsılinda vâki' olan menâzili müslimîn câmi'-i mezbûr cemâ'atinden hudûd-ı mezbûreden ve Kıbtîyân mahallesinden hâric olan mahallâtndan bizim 'alâkamız olmayub mahalleimizden hâric olmağla mescid-i mezbûra ta'yîn olunsun dediklerinde merkûm Ahmed Efendî'den sıdk-ı makâline yine* taleb olundukda 'umdetü'l-meşâyıhu'l-kirâm eş-şeyh Mustafâ Efendî ibni Musluhiddîn ve fahrü'l-müderresînü'l-kirâm Abdüllah Efendî ve Akcâmi' imâm Mehmed Efendî li-ecli's-şehâde meclis-i ma'kûd-ı mezbûra hâzırlar olub eserü'l-istişhâd fi'l-hakîka vezîr-i müşârûnileyh hazretleri câmi'-i mezbûru binâ eyledikleri sene-i mezbûrede hâkimü's-şer' olan Abdurrahman Efendî cemâ'at-i kesîre ile gelüb zikr olunan Tunavîçe Nehri dâhilinde olan menâzil-i müslimîn câmi'-i mezbûrun mahallesi ve cemâ'ati olmak üzere ta'yîn ve tahdîd edüb hâlâ hudûd-ı mezbûre dâhilinde vâki' olan menâzil-i müslimîn Mustafâ Pâşâ Mahallesindedir deyü biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi etmekteyiz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îye etdiklerinde şehâdetleri kabûl olmağın mücebince hudûd-ı mezbûre dâhilinde vâki' menâzil-i müslimîn Mustafâ Pâşâ câmi'-i şerîfi Mahallesi ve hâricinde olan menâzil-i müslimîn mescid-i şerîf mahallesi olmak nâib-i merkûm mahallinde keşf ve ta'yîn ve tahdîd edüb ba'dehü meclis-i şer'e gelüb 'alâ vukû'ihî inhâ ve takrîr etmeğın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu. Fî gurre-i Şa'bânü'l-mu'azzam sene hamse selâsîn ve mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl:Fahrü'l-eimme Ömer Efendî, Fahrü'l-akrân el-Hâc Mahmûd Ağa, Tamaşvârî Mahmûd Efendî, Mustafâ Efendî el-imâm, Abdülkâdir Efendî, İbrâhîm el-muhzır ve gayruhüm

Ek 1: (Devamı)

[72 /94]

Nevesil karyesinde bâde olmak üzere ahz olunub hâlâ nâzır Mustafâ Ağa'ya teslim olunan yedi siyâh bârgîrin müddeti tamâmına değin nafaka ta'yîn ez iltimâsin iltimâs etmeleriyle târîh-i kitâbdan yevmî onar akçe nafaka takdîr olunduğu bu mahalle kayd olundu. Fî 10 min Cemâzîye'l-âhir sene 1136

[73 / 95]

Orta Tuna Mahallesi câmi'-i şerîfinde hatîb ve imâm ve mu'allim-i sıbyân olan Monlâ Mehmed bin İbrâhîm nâm sağırin tarafından vekîli olan Sâlih Efendî dükkânından kasr-ı yed etmekle yerine İhrâhîm Halîfe bin Yahyâ nâm kimesne ehl olmağla taraf-ı şer'den vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn ve ol dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve merâsimini edâya müte'ahhid olmağın işbu mahalle kayd olundu. Fî gurre-i Muharrem sene 1135

[73 /96]

Bâ'is-i rakam-ı hurûf oldur ki bundan akdem Vidîn muhâfızı olub hâlâ Trabzon vâlisi olan sa'âdetlü Mustafâ Pâşâ hazretlerinin kethüdâları Mehmed Ağa'nın Vidîn'de vâki' dükkânlarının çâresin ahz ve kabza vekîl olan el-Hâc Mahmûd Ağa binyüzotuzdört senesi zî'l-hiccesi guresinden vekâlet-i mezbûreden kendüyü 'azl ve dükkânlardan ve etmekci firûnundan kasr-ı yed etmekle bu mahalle kayd olundu. Fî 15 min Muharrem sene 1135

Şuhûdü'l-hâl:(...)ci Alî Ağa, Kassâbbaşı Mustafâ Ağa

Zikr olunan dükkânda ma'rifet-i şer'le tahrîr olunub el-Hâc Mahmûd Ağa'ya teslim olunan âlât-ı firûndur ki zikr olunur.

Penegot 'aded 26, Hamur teknesi 'aded 2, Kürek 'aded 4, Çerke 'aded 4, Elek 'aded 4, Hamîr bezi 'ade 17, Küçük tekne 'aded 2,

Firûn kapağı 'aded 1, Koğa 'aded 3, Sayt 'aded 3, Odun 'araba 'aded 3, Kevgir bakır 'aded 1, Temür küre 'aded 1,

Küçük sandık 'aded 1, Sacayağı 'aded 1, Balta 'aded 1, Vora 'aded 1, Tobri/tobra 'aded 2 sahh sahh

[73 / 97]

Vidîn'de vâki' Orta Tuna'da vâki' câmi'-i şerîfde hatîb ve imâm ve mu'allim-i sıbyân olan Monlâ

Ek 1: (Devamı)

Mehmed ibni İbrâhîm Efendî sağîrin hidemât-ı lâzîmesini edâya taraf-ı şer‘den kayyım nasb ve ta‘yîn olunan Monlâ İbrâhîm bin Yahyâ hizmet-i lâzîmesini edâya kâdir olmamağla mezbûr Monlâ İbrâhîm ref‘ ve yerine erbâb-ı isti‘dâd ve istihkâkdan es-Seyyid Ahmed Efendî ibni es-Seyyid Mehmed sağîr-i mezkûrun tarafından zikr olunan imâmet ve hitâbet ve mu‘allim-i sıbyân için savb-ı şer‘-i enverden kayyım nasb ve ta‘yîn ol dahi kabûl ve hizmet-i lâzîmesini kemâ-yenbağî edâya müte‘ahhid olmağın bu mahalle sebt olundu. Fî 10 min şehr-i Rebî‘u’l-evvel sene 1135

Beher mâh üçer gurûş ücret ta‘yîn olunmuşdur.

[73 / 98]

Eflâk cânibinden dâr-ı İslâma çıkub gelen Lâzâr veled-i Vârol nâm Eflâk re‘âyâsıyla Râde nâm mahalde vâki‘ Abdülkâdir Efendî’nin (...)mağına sâdır olan emr-i ‘âlî mücebince üç seneye değin cizye ve ispençe ve sâir tekâlîf-i ‘örfiye ve şâka mütâlebe olunmamak için işbu mahalle kayd şude, Hurrîre fî 20 min Cemâzîye’l-âhir sene 1135

Şuhûdü’l-hâl: Yûsuf Efendî el-imâm, es-Seyyid İbrâhîm Efendî Edirneli, Muhzır İbrâhîm

[73 / 99]

Belgrâd Mahallesinden cümle ehl ve ‘ayâliyle çıkub Vidîn Kal‘esi’ne dâhil olan Yahûdî kâffesinden Arslan veled-i Yâsef. Fî 10 min Ramazân sene 1135

[73 / 100]

Vidîn mahallâtından Kâlinofça Mahallesi imâmı Ahmed Efendî meclis-i şer‘de yirmi sekiz cemâ‘atin bayrâkdârı Mustafâ Beşe ibni Ahmed mahzarında ikrâr etmektedir târîh-i kitâbdan ve şevvâl-i şerîfin guresinden yüz seksen bir güne değin mev‘id ve müeccel olmak üzere orta-i mezbûre mâlından olmak üzere merkûm ‘alemdâr Mustafâ Beşe yedinden yüz doksan üç buçuk gurûş istidâneistikrâz edüb mukâbelesinde mahall-i mezbûrede vâki‘ mülk menzîlim ile lonca kapusunda vâki‘ mülk etmekci firûnumu istiklâl eyledim dedikde gıbbe’t-tasdîk kayd şude. Hurrîre fî gurre-i Şevvâl sene 1135

Şuhûdü’l-hâl: Mahmûd Efendî Tamaşvârî, Yûsuf Efendî el-imâm, İbrâhîm el-muhzır ve gayruhüm

[74 / 101]

En-nâkih Mehmed Kıbtî bin Muslu vekîl-i Hasan bin Mehmed bi-şehâdet-i İbrâhîm bin Ahmed ve Mustafâ bin Alî

Ek 1: (Devamı)

El-menkûha-i bâkire Hanîfe binti Hasan bin Mehmed el-vekîl Durmuş bin Kaytâş bi-şehâdet-i İbrâhîm bin Ahmed ve Mustafâ bin Alî

Mihr-i müeccel meblağ 4.000

[74 / 102]

En-nâkih Hüseyin bin Haydar el-vekîl İbrâhîm bin Abdullah bi-şehâdet-i İbrâhîm bin Ahmed ve Mustafâ bin Alî

El-menkûha Tûğî binti Mustafâ el-vekîl Hasan çeribaşı ibni Mehmed bi-şehâdet-i İbrâhîm bin Ahmed ve Mustafâ bin Alî

Mihr-i müeccel meblağ 2.000

[74 /103]

Bobâşko veled-i Petre ve Kalemon veled-i İstân nâm Eflâk re'âyâları Eflâk cânibinden Vidîn cânibine nakl etmeleriyle sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mezbûrlardan üç seneye değin cizye ve sâir tekâlîf taleb olunmamak üzere Vidîn nâzırı olan Ahmed Ağa ma'rifetleriyle mezbûrlar Abdülkerîm Beyzâde'nin çiftliği olan Bâs karyesine iskâna izn verildi. Fî 10 min Cemâziye'levvel sene 1135

Şuhûdü'l-hâl:Mahmûd Efendî, Ahmed Efendî el-imâm, Yûsuf Efendî el-imâm, İbrâhîm el-muhzır

[74 /104]

Mârûh/Bârûh veled-i Salâmon ve Haşîr veled-i Mosî nâm Yahûdîler Belgrâd cânibinden Vidîn'e dâhil olmalarıyla kayd şude. Hurrîre fî 13 min Cemâziye'l-evvel sene 1135

Şuhûdü'l-hâl: Mehmed Ağa ibni Abdî Ağa

[74 / 105]

Eflâk cânibinden Vidîn cânibine geçen Lok veled-i Levân nâm zimmî geldüğü vakit ma'lûm olmak için işbu mahalle kayd şude. Hurrîre fî 28 min Cemâziye'l-evvel sene 1135

Kerem Beyzâde'nin yalı kurbünde Kavâlmak'da iskân olunmuşdur.

Ek 1: (Devamı)

[74 /106]

Medîne-i Vidîn'de muhâfazaya me'mûr olan dergâh-ı 'âlî (...) larından doksan sekiz cemâ'atin yoldaşlarından İsmâ'îl Beşe ibni Hasan fevt olub zâhirde vâris-i ma'rûfu olmamağıle emîn-i beytü'l-mâl olan yirmi bir cemâ'atin çorbacısı Süleymân Ağa ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan terekesidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî'l-yevmi't-tâsi' min Cemâziye'l-âhir sene hamse ve selâsîn ve mie ve elf

Köhne mâî dizlik meblağ 33, Müsta'mel tüfenk meblağ 25, Kara kılıç meblağ 180, Köhne gömlek meblağ 24, Köhne dizlik meblağ 90, Köhne fes ma' astâr meblağ 15, Köhne yağmurluk mablağ 78

Cem'an yekûn-ı meblağ 495

Minhâ'l-ihracât:

Techîz ve tekfîn meblağ 318, Resm-i 'âdî meblağ 30, Kalemîye meblağ 15, Dellâliye meblağ 12, Resm-i emîn meblağ 48

Cem'an yekûn-ı meblağ 423

Sahhü'l-bâkî meblağ 72 Der-yed-i emîn

Ba'de'd-defter Deyn-i müsbet-i Hasan Beşe 984 meblağ 120 'ani'l-'armâ meblağ 72

[74/107]

Yâsef veled-i Köde nâm Yahûdî Belgrâd Kal'esi'nden çıkub dâr-ı İslâma lâhık olmakla târîh-i kitâbdan üç seneye değin cizyeden mu'âf olmak üzere sâdır olan fermân mücebince kayd-ı sicil olundu. Fî 10 min Şevvâl sene 1135

Şuhûdü'l-hâl:el-Hâc Mehmed Çavuş, es-Seyyid Şeyh İbrâhîm, İbrâhîm el-muhzır ve gayruhüm

[74/108]

Dârü'l-harbden gelmişdir. Köde veled-i Dâvîd nâm Yahûdî. Fî 2 min Receb sene 1135

Es-sâbikûn

61

مبادرت ذیله و نقصه در تفسیر این که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز در میان
 فقواریه سزایه موجب بدین تاخیر جز از این است که در کتب قدیمه ماضی ماضی
 چه بدین طرفه است سبب است در روزی در وقت در کتب و جزینه عامه در علم
 سبب فخر و تقدیم و تقدیر اولی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 اخذ و جسی و در وقت فخری سبب است که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 قریبه بهایه است سبب است که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 الهام اوله فخره جز سبب است که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 یا زور و جسی به رتبه و نقصه است که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 روزی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 خلاصه روزی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 جسی فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 رتبه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 و رتبه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 بر طرف مقدم رتبه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 و خلاصه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 که کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 است که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 رونق بهایه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 اخذ و جسی و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 عرض و اعلام رتبه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 فرج عیاش که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 صد و اوله فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 خلاصه فخر و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز

دینه و دینه که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 مرگ نیست عیاش که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 الحاق و جسی که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 قلمه که در کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز

کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز

کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز

کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز
 کتب قدیمه با رتبه فخر و اعزاز

Ek 3: Fotoğraflar

Bulgaristan, kuşbakışı, arkeolojik site, Hava fotoğrafı, Unesco dünya mirası bölgesi, Tuna, Vidin, Kale

Bulgaristan Vidin Bölgesi Haritası

Ek 3: (Devamı)

Vidin Kalesi Bulgaristan

Vidin Kalesi Bulgaristan

Vidin Kalesi Bulgaristan

Vidin Kalesi Bulgaristan

ÖZGEÇMİŞ

Nevzat DEMİRCİOĞLU 05.05.1974 tarihinde Trabzon İli Of İlçesi'nde doğdu. 1986 yılında Keler Köyü İlkokulu'nu; 1993 yılında İncirli Lisesi'ni; 1997 yılında Karadeniz Teknik Üniveristesi - Fatih Eğitim Fakültesi, Tarih Öğretmeniği Bölümü'nü bitirdi. 1998 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalında yüksek lisans programına başladı.

DEMİRCİOĞLU, evli bir kız, bir erkek babası olup, İngilizce bilmektedir.

